సంస్కృతగ్రంథములు

పురాణములు.

	ప్రతి 1-కి రూ.	అ.
...రాయణము, సటీక	0	2
...గాంధ్ర టీకాతాత్పర్యవిశేషా ...హిత శ్రీమద్రామాయణము, ...కాండలు 15 వాల్యుములు	70	0
...రామాయణము, మూలము	8	8
...లు ప్రతి, 2 వాల్యుములు	6	0
...దరకాండము, మూలము	1	0
...త్తరకాండము, చేలు ప్రతి	1	4
...రామాయణము, మూలము	1	0
...ధ్రటీకాతాత్పర్య విశేషార్థ ...హితము	8	0
...రామాయణము, వ్యాఖ్యానచతు ...ష్టయము, 2 సంపుటములు	15	0
...యణము, ఉత్తరకాండ ...ధ్రతాత్పర్యసహితము, ...ములు	17	0
...ఆంధ్రతాత్పర్యము	2	0
...ందము	3	0
[illegible]	2	0
[illegible]	2	8
[illegible]	2	0
[illegible]	4	0
[illegible]	3	8
[illegible]	0	

	ప్రతి 1-కి రూ
పద్మపురాణాంతర్గత మాఘపురాణ... ఆంధ్రతాత్పర్యసహితము	[illegible]

వైదికగ్రంథములు

అమావాస్యతర్పణము	0
అభ్లికమన్త్రములు (యజుర్వేదము)	0
ఆపస్తంబగృహ్యసూత్రములు	0
ఆంధ్రద్రావిడభాష్యవందనము	0
ఋగ్వేదదేవతార్చన, సస్వరము	0
ఋగ్వేదపూర్వప్రయోగాదర్శము	1
ఋగ్వేదశ్రాద్ధప్రయోగము	0
ఋగ్వేదసంధ్యావందనము, సటీక	0
తిథిమంత్రములు, (ఆరాధ్యులది)	0
దేవతార్చన, చిన్నసైజు	1
పంచసూక్తములు, సస్వరము,	0
పంచోపనిషత్తులు, తైత్తిరీయము సస్వరము	0
డిటో ఆంధ్రటీకాతాత్పర్య వివరణసహితము	3
పితృతర్పణము, చిన్నసైజు	0
బ్రహ్మోపదేశము, పంచోపనిషత్తులు	0
ప్రాయశ్చిత్తము, సస్వరము	0
మహాన్యాసము, చిన్నసైజు	0
మంత్రపుష్పములు, సస్వరము	0
మంత్రపుష్పము, సటీక	0
[illegible]	
[illegible]	

శ్రీరస్తు.

శేషధర్మము.

కానుగపర్తి తిమ్మయప్రధాని ప్రణీతము.

చెన్నపురి.

వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రులు అండ్ సన్స్ వారిచేఁ

ప్రకటితము.

1927

Printed at
the "VAVILLA" PRESS,
Madras.—1927.

పీఠిక.

ఈయితిహాసమును సంస్కృతమునుండి నలువురు పూర్వకవు లాంధ్రీకరించియుండిరి.

1. వెణుతురుపల్లి విశ్వనాథకవి.
2. తామరపల్లి తిమ్మయప్రధాని
3. తురుమెళ్ల రామనకవి.
4. అల్లమరాజు సుబ్రహ్మణ్యకవి.(మఱియు నొకరిద్దఱు గలరు)

వీనిలో సకలవిధప్రచారములోనున్న తిమ్మయప్రధానిగ్రంథమునకు ముద్రితప్రతులు చాలఁగలవు. అవి బహుకాలముక్రిందట ముద్రింపఁబడినవి:—

1. ఆదిసరస్వతీనిలయముద్రాక్షరశాలలో పాలూరి రాజంసెట్టిగారు వావిళ్లరామస్వామిశాస్త్రులుగారిచేఁ బరిష్కరింపించి 1881-సం॥ న ముద్రించినది.

2. జ్ఞానసూర్యోదయముద్రాక్షరశాలలో భువనగిరి వేంకటనరసింహులుసెట్టిగారు, ప్రపంచసర్వేశ్వరశాస్త్రిగారిచేఁ బరిష్కరింపించి 1892, 1906 సం॥ లలో ముద్రించినవి.

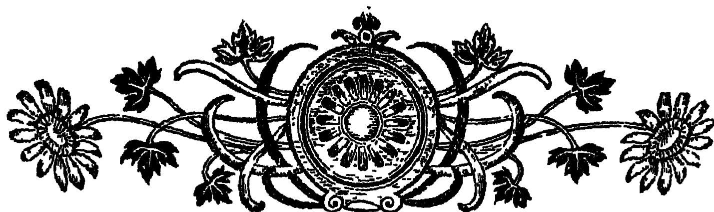
కాని వారి కెవ్వరికిని సంపూర్ణప్రతులు లభింపలేదు. ఒక్కదానిలోనునున్న కృత్యాదిపద్యములు లేవు. "అభ్యుదయపరంపరాభివృద్ధిగా" ననియే ప్రారంభించిరి. ఊహింపఁగా ముద్రాశాలాధికారులకు దొరకినప్రతి యొక్కఁడవలెనే కనఁబడుచున్నది ప్రమాదము లన్నిం

టిలో సమానముగా నుండుటయే మనయూహకుఁ బ్రబలనిదర్శనము. ఇపుడు మా యీముద్రణసమయమునకు, అచ్చుప్రతులు మూఁడు, వ్రాఁతప్రతులు, ఆంధ్రసాహిత్యపరిషత్తులో నైదు, ఓరియంటల్ లైబ్రరీలో రెండును సాయపడినవి. పరిషత్తులోని యైదుగ్రంథములలో మూఁటఁ గృత్యాదిపద్యము లున్నవి. దొరతనమువారి ఓరియంటలు లైబ్రరీలో నసంపూర్ణముగాఁ గృత్యాదిపద్యములు కొన్నియున్నవి. వీని నన్నింటి నొక్కింత యొక్కింత యాధారము చేసికొని మే మీప్రతిని సిద్ధపఱిచి పాఠకులహస్తములం దిడుచున్నారము. ఇందు వెనుకటి ముద్రితప్రతులఁ జదివినవారి కున్న స్థిరసందేహములు తీఱిపోవునని తలఁచుచున్నారము ఇదివఱకుఁ జదివినవారు మరల దీనిని బఠించినచో కొన్ని గాథల సందర్భములోఁ గ్రొత్తగనే కనఁబడవచ్చును. వెనుకటి పరిష్కర్తలు ప్రత్యంతరములు దొరకకపోవుటచేతను, వ్రాఁతలో మిక్కిలిగఁ దప్పు లుండుటచేతను, ఉన్న దానికిఁ గించిత్పరిష్కరణముతోఁ దృప్తిపొందిరి. విశేషప్రతులయాధారమున మేము గావించిన యీముద్రణము బహువిధములఁ బాఠకులకుఁ బరితోషణము గలిగించునని సంతసించుచున్నారము. మాసంతసమునకుఁ బాఠకులు ప్రోద్బలము చేయుదురుగాక.

ఈతిమ్మయప్రధానికాలము కవులచరిత్రమునందు "నూఱుసంవత్సరములక్రింద నుండియుండు" నని సంశయింపఁబడినది.

ఇక్కవి చాలతావుల వ్యాకరణదుష్టములగు పదములు విశేషముగాఁ బ్రయోగించియున్నాఁడు గాని, కవిత్వము మృదుమధురమై యొప్పుచున్నది.

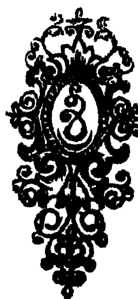
వావిళ్ల. రామస్వామిశాస్త్రులు అండ్ సన్స్.

శ్రీరస్తు.

శేషధర్మము

పీఠిక.

శ్రీమత్పావనపాదపద్మజరజశ్శ్రేణీప్రసిద్ధక్రియా
సామర్థ్యంబు చెలంగ గౌతమగృహస్థస్వామిఁ గావించి యు
ద్దామప్రౌఢిమ జానకీరమణి యుద్వాహంబు గైకొన్న శ్రీ
రామబ్రహ్మము వేసమంత్రిపతి ధర్మాదిప్రభుం బ్రోవుతన్. 1

ఉ. [1]కన్నులనిన్కి జన్నిదము గ్రయ్య కెక్కుడు సొంపుగూర్పఁ గూ
ర్చున్నగజాస్యుఁ జూచి తివె యంచుఁ దురంగ యటన్న నంతటన్
వన్నియగా మృగేంద్రుఁ డయి వారణకుంభము లూఁచి తెంచు జా
యన్నఁగఁ జేయు శంభుఁడు కృతార్థుని ధర్మయమంత్రిఁ బ్రోవుతన్. 2

ఉ. పొందుగ నిందిరారమణుపొక్కిటితమ్మికొటారునందు శుభ
స్యంది సువర్ణబృందములు శాశ్వతలీలల నిండుజాట సం
క్రందనముఖ్యఫాలఫలకంబుల నించుసరోజనందనుం
డిందుపురేల ధర్మమణి నెల్లపుడున్ దయ విందుసేయుతన్. 3

చ. ఉరమునఁ గౌస్తుభప్రభలు సొంపుగ శోభనమిచ్చు పాపప
ద్మరుచులు బాసికంబులుగఁ దార్చుచు నక్షచకోరపంక్తికిన్
హాసముఖచంద్రచంద్రికల నామెత సేయుపయోధికన్య సా
దరదరహాసభాసనల ధర్మయమంత్రివరేణ్యుఁ బ్రోవుతన్. 4

గీ. మోదముగ రామకెత్తు [illegible] తేనె, [illegible]నిచ్చి [illegible]
వరునిసామేను గైకొన్న గిరితనూజ, సిరులు దయచేసి యతని రక్షించుఁగాత. 5

1 కన్నులకిన్కి.

క. వేణీరుచి విజితాభ్ర, శ్రేణిన్ జనితప్రభాధరీకృత పులిన
శ్రోణిన్ వీణాపుస్తక, పాణి న్వాణి న్నుతింతుఁ బద్మజురాణిన్. 6

చ. తన దగువారువం బొడలఁ దాల్చిన సొమ్మును జాతివైరపుం
గినుక దొరంగి యొం డొకటి గింకిరి సేయఁగఁ జూచి యాఁడెలం
దనరు సుధాంశురేఖ రసధారలు చిందఁగ గుజ్జుబొజ్జ మె
ల్వనఁ గదలంగ నవ్వు సురపూజ్యగణాధిపుఁ బ్రస్తుతించెదన్. 7

క. శరణాగతరక్షణవిభు, చరణస్మరణానుకరణ జలనిధితరణా
చరణాధరణిజదత్తా, భరణస్థిరతేజుఁ గొల్తుఁ బవనతనూజున్. 8

గీ. వ్యాస వల్మీకభవ కాళిదాస దండి, భారవి మయూర భవభూతి బాణు లనఁగ
దిగ్గజములట్లు ధారుణిఁ దేజరిల్లు, సంస్కృతకవీంద్రచంద్రుల సన్నుతింతు. 9

ఆ. అరఁటిపండు విచ్చి యందిచ్చుకైవడి, భారతంబుఁ దెనుఁగుబాస నొడివి
ననిచినట్టి ఘనుల నన్నయభట్టుఁ ది, క్కనను నెఱ్ఱప్రగడగారిఁ గొలుతు 10

క. శ్రీరామాయణనిర్జర, భూరుహఫలరసము పుణ్యపురుషులకెల్లం
జూఱలు విడిచిన కవితా, పారాయణు శ్రీహుళక్కిభాస్కరుఁ గొలుతున్. 11

క. వాగీశాగోచర మగు, భాగవతాగమము రామభద్రుని పేరన్
దీగరిమఁ దెనుఁగుచేసిన, భాగవతుని బోతరాజుఁ బ్రణుతింతు మదిన్. 12

క. ఎఱుఁగరు గణగుణలక్షణ, మెఱుఁగరు రసభావరీతు లెఱుఁగరు శబ్దా
[1]ర్థెఱుఁగ నిది రాచగడ్డమె, కొఱకొఱకవులేల వారిఁ గొనియాడంగన్. 13

వ. అని యిష్టదేవతానమస్కారణంబును సుకవిజనసంస్మరణంబును కుకవిజననిరాకరణం
బును నొనరించి చతుర్దశభువనపావనపాలుం డగుమదనగోపాలు గుమారమణీరమ
ణీయశాతకుంభకుంభవిజృంభమాణకుచకుంభకుంకుమాభరణంబులగు శ్రీచరణంబులకు
మదీయాంతఃకరణంబున శరణంబుగావించి బుధజనంబులమనంబులు సొక్క సొక్క
సకలపుణ్యకథాసుధాధురీణం బగుపురాణంబు తెనుఁగు సేయ నూహించుచున్నయంబున.

సీ. శ్రీరామభద్రదాక్షిణ్యకటాక్షవీక్షణార్జితపుణ్యలక్షణుండు
కానీనభేనసంతానచింతామణీదానావధానవిద్యాధనుండు
భూభువనావనప్రాభవభవకళాశోభమానానేకవైభవుండు
సురసింధుసైంధవతరుగంధసింధురబంధురకీర్తిధురంధరుండు
గీ. చోళనేపాళకేరళగౌళమాళ, వాంగవంగకళింగకుళింగసింధు

1 బరయనిదిరాచగడ్డమె, కురకురకవులేల.

చోటకర్ణాటలాటమరాటమగధ, మంత్రికులహేళి ధర్మయామాత్యమౌళి. 15

క. హాటకవసన కథాంకిత, హాటకశాటీకవాట హర్మ్యశిరోగే
హాటకరుచులరిహాటక, కూటము సొంపైన గొలువుకూటమునందున్. 16

క. కలకల నగుచు న్సన్మం, త్రులు సరసులు గాయకులుఁ బురోహితులుఁ గవీం
ద్రులు బంధులు నాయకులుం, గొలువఁగఁ గొలువుండి మదిని గుతుక మెలర్పన్. 17

సీ. శ్రీరామపాదరాజీవసేవాలోలు వశగతమధురిమావాగ్విశాలు
మహితలప్రస్తూయమాన భార్గవగోత్రు సురుచిరాపస్తంబసూత్రుఁ బౌత్రుఁ
జంద్రప్రభానేంద్రశరణమంత్రికుమారు ధారుణీసుకవితావిహారు
నాగమాంబాగర్భసాగరాత్రితనూజు దీనాత్రవణదివ్యతేజు

గీ. సూరధీనిధియనుజాతు శుభసమేతుఁ, జంద్రనార్యాగ్రజను గురుచరణభజను
బంధుఫలవల్లి తామరపల్లి తిమ్మ, కవిశిఖామణి నన్నెంచి గారవించి. 18

సీ. బహుపురాణగ్రంథపఠనార్థకరణాతిశూరుండు మాయన్న సూరమంత్రి
మహితసభాభిరామాముఖకావ్యంబు ధరనిల్పె మాతండ్రి శరణమంత్రి
తగపరి వై యన్నదానంబు చేయుచు వెలసె మాపెదతండ్రి విస్సమంత్రి
వేదపర్వమ్మున వినుతులు గాంచెను సరసుండు మాతాత చంద్రమంత్రి

గీ. ప్రౌఢరాయల మెప్పించి రాయసములు, పైఁడిగంటంబుగొని వ్రాసి భద్రలీలఁ
బైఁడిగంటమువాఁ డనుపట్టుఁ దెచ్చి, యలరె మాతాతముత్తాత యబ్బమంత్రి. 19

సీ. పుష్పలింగేశ్వరపూజానిరంతరసంగతైశ్వర్యుండు లింగసుతుఁడు
గోపాలపరదయాకలితాన్నదానాది గుణపట్టభద్రుండు గోపశౌరి
యనఘుండు పెదజగ్గనాయనతమ్ముండు సత్యసంధుఁడు పినజగ్గవిభుఁడు
శ్రీరామపదపద్మసేవాధురంధర హృదయాంబుసంభవుఁ డెల్లమంత్రి

గీ. కాశ్యపసగోత్రసురరాజు కామరాజు, వీరు మా సనకుండ వల్లరు సీదు
తల్లిపుట్టింటివారెల్ల ధన్యులెన్నఁ, దగిరె వారలఁ దిమ్మప్రధానవర్య. 20

క. మిత్రజనవనజమిత్రుఁ బ, విత్రుని సల్లగజగ్గనిభు కొండమదౌ
హిత్రుని శరణామాత్యుని, పుత్రుని నినుఁ దిమ్మనార్య పొగడం దరమే. 21

ఉ. తామరనుండుబోటి కనుదామరల న్నటియించుచుండఁ గెం
దామరకొల్ను నీకులము తామరసాక్షుబిడారు నీమన
స్తామరసం బదొక్క గుఱుతా మఱి నీదుకవిత్వసీమకుం
దామరపల్లితిమ్మకవితామరసోద్భవ మింతు వన్నిటన్. 22

క. మృదుమధురగభీరశుభ, ప్రదకవితారాజ్యపట్టభద్రుఁడవు బళీ!
ఖేదలెదు యదునాథదయా, స్పదవచనసుధాళి గ్రమ్మ శరణయతిమ్మా. 23

గీ. పైఁడిగంటమువారు నాఁ బ్రబలె వన్నె, నంతఁ దామరపల్లెవా రనఁగ నలరి
కుందనముమీఁదఁ బరిమళ మొందినట్లు, తిమ్మయామాత్య నీకుల మెన్నఁ గాంచె. 24

వ. అని బహుమానపూర్వకంబుగాఁ బలికి మఱియు ని ట్లనియె. 25

సీ. శ్రీరామపాదరాజీవద్వయీనిరంతరసమారాధనోత్సాహమూర్తి
బ్రహ్మసంస్థాపనారామతటాకాదిసప్తసంతానదీక్షాప్రవర్తి
కర్ణఖేచరకల్పకద్రుచింతామణీసమసముంచితదానచక్రవర్తి
శరశరద్ఘనసుధాకరకఱకంఠనీహారహారామరావారకీర్తి

గీ. మంత్రికులపోషి సంతతమధురభాషి, యహితబలభేది సకలవిద్యావినోది
యెలమి నిందుపురేల దేవేంద్రులీలఁ, దనరు మాయన్న యోబప్రధానమౌళి. 26

వ. బ్రహ్మప్రతిష్ఠ తటాక వన కృతి దేవతాయతన నిధి సంతానంబు లను సప్తసంతానంబులలోఁ గృతి యుత్తమం బగు నందును బురాణం బైన బంగారంబునకుం బరిమళంబు గలిగినచందంబున నందం బగుభారతవేదంబునకు శిరోభూషణం బైన హరివంశంబున సకలపుణ్యకథాకథనంబును బుధజనంబుల మనంబులకు నాశ్చర్యం బొనరించు నదియుం నగు నాశ్చర్యపర్వంబున విశేషధర్మంబులైన శేషధర్మంబు లోక మహాకవీంద్రునిచే శ్రీరామనామాంకితంబుగాఁ దెనుఁగు సేయించి హగ్గించెద నని యాజ్ఞాపించె మదీయమనోరథంబును నిట్టిద కావున నిమ్మహాగ్రంథానుసంధాన ధౌరంధర్యబంధురప్రతిభ నీయధీనం బాచరింపుదు నని కర్పూరతాంబూలమణిమయజాంబూనదాంబరాభరణాదివివిధవిభవంబు లొసంగినఁ బ్రమోదరసతరంగితాంతరంగంబున నంగీకరించితి. 27

చ. పొర దెరలించుచు న్మిరియపుంబొడి శర్కర దార్చి చేతికిం
జెఱకులు కాలికిం దినఁగఁ జేతము దార్చుట గాదె దాత య
క్కఱ గని పూర్వపుణ్యకథ కర్ణసుఖక్రియఁ దేప్ప వారిచేఁ
బొరసినయర్థసిద్ధి నిహముం బరముం గన నేర్పు గల్గుటన్. 28

సీ. శ్రీకరాభ్యుదయంబు శివధనుర్విజయంబు కమనీయహృదయంబు గల్గువాఁడు
సాకేతధామంబు సద్గుణస్తోమంబు కల్యాణనామంబు గల్గువాఁడు
జనకజామోహంబు సంతతోత్సాహంబు కరుణాప్రవాహంబు గల్గువాఁడు
భక్తానురాగంబు బలభేదిభోగంబు లలితాంగరాగంబు గలుగువాఁడు

గీ. రమణ నిందుపురేల ధర్మప్రధాన, కమలబాంధవుపోలింటఁ గల్గువాఁడు
కలుము లీనెడుచూపులుం గలుగువాఁడు, రామచంద్రుండు లోకసంరక్షకుండు. 29

వ. మదీయభవ్యకావ్యకన్యకాప్రియుం డొట మేలనియుం దదనుబంధసంధానకరణంబైన యిందుపురేల ధర్మయామాత్యువంశంబు తదాచార్యవర్యులవర్ణనపూర్వకంబుగా నభివర్ణించెద. 30

సీ. శ్రీవత్సగోత్రవారిధిపూర్ణతాకారక్షణుం డంచితలక్షణుండు
వేదశాస్త్రపురాణవిద్యాపరిజ్ఞానబోధకుం డఖిలార్థసాధకుండు
శాంతిదాంతిక్షమాసత్యాదిసద్గుణభూషణుం డుచితసంభాషణుండు
వనరాశికన్యకావల్లభపదపద్మభావనుం డన్వయపావనుండు

గీ. లీల విలసిల్లు నిందుపురేలపెద్ద, ధర్మయామాత్యుగురువన్న దానగురువు
తిరుమలాచార్యతనయుండు స్థిరయశోంశు, చక్రవర్తులధర్మయాచార్యమౌళి. 31

గీ. ధర్మయాచార్యతమ్ముఁడు ధర్మమూర్తి, కృష్ణమయగారు గాంచెను గృష్ణపాద
పద్మపరిచర్య సంతతభాగ్యధుర్యు, నద్రిసమధైర్యు శ్రీరంగయార్యవర్యు 32

ఉ. శ్రీవిభు దివ్యనాభిసరసీరుహమధ్యమునందు మొల్చె వా
ణీవరుఁ డమ్మహామహుని నెమ్మదిఁ గశ్యపుఁ డుద్భవించె నా
కోవిదచంద్రశేఖరుని గోత్రమున న్విలసిల్లె మిక్కిలిన్
భూవినుతప్రభావుఁ డగు పొర్మయమంత్రి జగత్ప్రసిద్ధుఁడై. 33

క. ఘనుఁ డగు పొర్మయమంత్రిం, దనికామిని బోచమాంబ దుగ్గాంబయశో
ధనుఁ గులవర్ధనుఁ గనియెం, దనయు న్నరసింహు హరికథాప్రతిభాఢ్యున్. 34

గీ. మంత్రిమణి నరసప్ప ధర్మాంబ యందుఁ, దనయులను బొమ్మయను ననంతనను గేశ
వునిని బెద్దప్రధానేంద్రు ఖండెరావుఁ, గాంచె నంబోధి కల్పవృక్షములపగిది. 35

క. అభ్రగాత్రులసోదరి, సౌభాగ్యదయాదిసుగుణచణపొమ్మాయిన్
శోభానిధి యగు విశ్వా, లాభళపతి పెండ్లియాడి యలరెన్ జగతిన్. 36

ఉ. చేయును విష్ణుపూజ యెడసేయును బాపవిచారుఁ బుణ్యమున్
సేయును నిలాతలంబు తనచేయువిధంబున నానుకూల్యముం
జేయఁగఁ జేయుం శోభనమె చేయును మాటలు వేయుఁ జేయం బొ
మ్మాయి గుణంబులెన్నఁ దరమా పరమాపరమార్థవేదికిన్. 37

క. ధీరుఁ డగుపొమ్మధీమణి, మారాయుని బెండ్లియాడి మహితసుగుణో
దారుల వెంగప్పను నయ, గారిని బుత్రులఁ గాంచెఁ గరుణాధికులన్. 38

39

వ. అందు.

గీ. అధికుఁ డయగారు నరసాయి యందుఁ బ్రేమ, దనర లింగాంబను ననంతమ్మ నరస
ధీమణి వరేణ్యు రఘుపతి రామదాసు, మంత్రి చంద్రునిగాంచె సమ్మదమెలర్ప. 40

వ. అందు. 41

గీ. పేర్మి లింగాంబ నలకొండ ధర్మమంత్రి, ధీవరేణ్యు ననంతమ్మ దేవునూరి
యప్పరయామాత్యచంద్రుని నభిమతంబు, లలర వరియించి మించిరి హర్షలీల. 42

ఉ. అంగకళింగవంగవిబుధాంగణసంగతదానుఁ డభ్రమా
తంగభుజంగపుంగవమతంగభవారిగురంగలింగతా
రాంగజజిష్ణురంగభుజగాంగదసారసనందనాంగనా
లింగనకీర్తిధుర్యుఁ డగులింగనమంత్రి చెలంగు ధారుణిన్. 43

గీ. అచమూనాథపతికి నర్ధాంగలక్ష్మి, యైనకోనాంబ ముఖవిజితాబ్జబింబ
బంధురత్నావలంబ సౌభాగ్యగుణక, దంబ విలసిల్లు నన్నదానాంబ యనఁగ. 44

గీ. కోనమాంబకు లింగప్రధానమణికి, వెలయు చందాయి కోనక్క వెంకటమ్మ
రాజమంత్రి నారాయణరాయమౌళి, సంభవించిరి జగములు సన్నుతింప. 45

గీ. చందురుఁడు రోహిణీదేవి చందమునను, చందమాంబను [1]గోత్రమల్చంద్రమంత్రి
హర్షమిగురొత్తఁ బెండ్లియై యంగరంగ, వైభవంబుల వన్నెయుం బాసిఁ గాంచె. 46

గీ. ఘనసుతైశ్వర్యనికురుంబ కోనమాంబ, కుటిలరిపుగజమృగరాజు గోపరాజు
సంగయామాత్యు వరియించెఁ జక్రహస్తు, నిందిరాదేవి వరియించు చందమునను. 47

క. పెద్దతికంబులు ప్రియములు, హద్దుగఁ గని వెంకటమ్మ యనవరతము తా
ముద్దియ లెల్ల నుతింపఁగ, ముద్దప్పను బెండ్లియాడి ముదము వహించెన్. 48

వ. అప్పతివ్రతాతిలకంబునకు సహోదరుండు. 49

సీ. ఏమంత్రిసౌందర్య మింద్రనందననందనందనాత్మజులపై బొందు లుంచు
నేమంత్రిసత్కీర్తి యిభరాజమృగరాజశరరాజకాంతులసవరించు
నేమంత్రియైశ్వర్య మాశాలకాధీశకౌరవేశస్ఫూర్తి గారవించు
నేమంత్రివితరణం బింద్రమణీసభోమణిభవభవశిరోమణుల మించు

గీ. నతఁడు లక్ష్మీశచరణసేవాధికుండు, ప్రబలసుల్తానమహమ్మదుపాదుషాయి
మహితసామ్రాజ్యవైభవమజుముదారు, రాయహోళినారాయణరాయమౌళి. 50

ఉ. రాయని నిల్చి పిల్చి కవిరాయలకోరిక లెల్ల నిచ్చు నా
రా యనిపించుచుం బుడమిరాయనిచేఁ గను రాజ్యలక్ష్మి మేల్

---

1 కోనపోల్నాందమంత్రి.

రాయనఁ జేయు వేలుపులరాయనిపూజ నిరంతరంబుగా
రాయణరాయఁ డేముగురురాజులు మెచ్చ ధరాతలంబునన్. 51

ఉ. కాయఁ డొకింత యైన నృపకార్యవిరోధుల నెట్టివారికిం
జేయఁడు కీడు నిచ్చలును శ్రీహరి పాదపయోజపూజలుం
బాయఁడు రాజచోరకథ బజ్జకు డాయఁడు లింగమంత్రినా
రాయణరాయఁ డెన్న నవలావలరాయఁడు రాయఁ డన్నిటన్. 52

సీ. ద్విజరాజకళలచే వెలయించు హంసనంతతులపైఁ బక్షపాతం బొనర్చు
నమరశాఖిఫలంబు సుమనోగతుల మెల్పు భోగీంద్రు నకు నవ్యభోగ మొసఁగు
నగ్రహారంబుల గలరుసూత్రము సేయు శంకరు నినువీర్యసరణి మనుచుఁ
దగ సరస్వతికి నంతస్సారము ఘటించు విబుధవాహిని యెందు విస్తరించు

గీ. గరిమ నిందుపురేల లింగన్నమంత్రి, రాజహాళినారాయణరావుకీర్తి
కారణగుణంబు విడువదు కార్య మనుచు, జగతి కెల్లను బోధించుచందమునను. 53

గీ. అమ్మహామంత్రిశేఖరుఁ డచ్చుబాయి, వెంకటమ్మను బెండ్లి యై వివిధభోగ
భాగ్యవిభవంబు లొందుచు బహుళదాన, ధర్మము లొనర్చె ధారుణీతలము వొగడ.

సీ. అన్నదాననిరూఢి నన్నపూర్ణకు సాటి యచ్చుబాయమ వెంకటమ్మగారు
ఐశ్వర్యసామగ్రి నబ్ధికన్యకు సాటి యచ్చుబాయమ వెంకటమ్మగారు
కమనీయరూపరేఖలయందు రతి సాటి యచ్చుబాయమ వెంకటమ్మగారు
అధికక్షమాయుక్తి నవనిదేవికి సాటి యచ్చుబాయమ వెంకటమ్మగారు

గీ. సకలభోగానుభవముల శచికి సాటి, రమణ వెలయు నారాయణరాయమణికి
ప్రాణవల్లభ యై వేడ్కఁ బరఁగుచున్న, యచ్చుబాయమ్మ యల వెంకటమ్మగారు. 55

వ. అందు. 56

సీ. రూపరేఖారూఢిరోహిణీదేవికి హెచ్చుగా ననవచ్చు నచ్చుబాయి
నమితభోగంబుల నలశచీదేవికి హెచ్చుగా ననవచ్చు నచ్చుబాయి
చతురభాషణముల శారదాదేవికి హెచ్చుగా ననవచ్చు నచ్చుబాయి
భూరిక్షమాయుక్తి ధారుణీదేవికి హెచ్చుగా ననవచ్చు నచ్చుబాయి

గీ. పతిపదాంబుజయుగసేవఁ బద్మకన్న, హెచ్చుగా ననవచ్చును నచ్చుబాయి
ననుచు నభిరతి బాంధవు లభినుతింప, నలరు నారాయణరాయు నచ్చుబాయి. 57

గీ. రమణ వెలయు నారాయణరాయమణికి, నచ్చుబాయికి జనియించి రలర సద్గు
ణాయి కొమ్మక్క కొండమ్మ భద్రకీర్తి, దానధర్మాధికుండగు కోనవిభుఁడు. 58

గీ. వెలయ నగుబాయి సతినీసు వేంకటేశు, గంగ కెనయైన కొండమ్మ లింగమంత్రి
రమణి కొండమ్మ యానంతరాయవిభుని, వరుస వరియించి రత్యంతవైభవముల. 59

వ. ఈపతివ్రతాతిలకంబులకుం జనకుం డగునారాయణమంత్రిచంద్రుని పెన్నతాత. 60

గీ. లలి ననంతయ్యకొండమవలనఁ దంగ, మక్కజన్నిమాంబికను రామక్కగాగ
నక్కపలిచంద్రు ధర్మాయియందు ధీరు, నిఖిలవిద్యావిహారుఁ గోనేరుఁ గాంచె. 61

ఉ. కోరుపదార్థమిచ్చు బుధకోటికి గానకళాప్రవీణతం
దేరు రఘూత్తమప్రకటనిత్యదయాగతరాజ్యలక్ష్మిలన్
మీఱు మహాగభీరుని సుమేరుమహీధరధీరు వీరు గో
నేరు నుతింపశక్యమె వినిర్మలకీర్తివిహారు ధారుణిన్. 62

గీ. కోనయామాత్యచంద్రుండు కూర్మిలీనఁ, గీర్తినిధియైనదామెర గిద్ద నాగ
మంత్రిశేఖ సత్పుత్రి మహితగాత్రి, సంగుబాయిని వరియించె జగము పొగడ. 63

గీ. తంగమక్క వెలీకుంట తంగనాగ, ధీరు జన్నమ శ్రీకల్వకూరికోన
విభుని తామక మల్లయవేంకటేంద్రుఁ, జేర్మి లింగమ బ్రహ్మాజిఁ బెండ్లియైరి. 64

క. అక్కపలిమంత్రిచంద్రుఁడు, చుక్కలచక్కందనమును చుక్కరనంగా
విక్కడినాగమ సేబమ, నొక్కమ్మడిఁ బెండ్లియాడి యున్నతికెక్కెన్. 65

గీ. అక్కపలికి నాగాయికి నాత్మజాత, యైనగిరుమాయి గంగాసమానధర్మ
కార్యనిర్వహణోత్సుక ఖారుఖాన పీరయామాత్యు వరియించి పేర్కగాంచె. 66

వ. ఈమంత్రిమణికి మామయగు నక్కపలిమంత్రిశేఖరునిపినతండ్రి. 67

క. సరసుఁడు కేసామాత్యుఁడు, నరసాయిం బెండ్లియాడె నవ్యప్రీతిన్
హరి కలశాంబుధికన్యం, బరిణయ మైనట్లు బుధులు ప్రస్తుతి సేయన్. 68

క. వరుసము వల్కాదు పుత్త్రుల, వరుసం బోషించు నతిథివర్గంబుల ని
ల్వరుస గలసాధ్వి కెనయే, నరసమ కెన్నంగఁ దరమె నలువకు నైనన్. 69

సీ. కానీనసంతానకఖనసమానమహాదానచతురుండు యూరాజమంత్రి
సర్వంసహాచక్రసంరక్షణాధ్యక్షదక్షదీక్షుఁడు పెద్దధర్మమంత్రి
సౌందర్యగాంభీర్యచాతుర్యశౌర్యాది సరసనద్గుణరాశి నరసమంత్రి
ధర్మాంబరధ్యానమర్మవినిర్మలధర్మచిత్తుఁడు పినధర్మమంత్రి

గీ. సంతతైశ్వర్యవంతుఁ డనంతమంత్రి, కానమాంబామణియుఁ బినకానమాంబ
కీర్తినిధి యైన నరసయ కేసమంత్రి, నరసమాంబకుఁ గలిగిరి సరసమతులు. 70

వ. అందు. 71

గీ. శౌరి పెదకాసమాంబ బండారుధర్మ, నార్యవర్యుండు చినకాసమాంబ గంటి
నరసమంత్రియుం బరిణయించి నవ్యభవ్య, భోగవైభవభాగ్యవిస్ఫూర్తిఁ గనిరి. 72

ఉ. మందరశైలధీరుఁడు సమస్తజనస్తవనీయభావసం
క్రందనుఁ డర్థిపోషణధురంధరుఁ డీశపదాంబుజద్వయీ
వందనశీలుఁ డార్యగుణవర్ణితకీర్తిపధూమనోహరుం
డిందుపురేలకేశవిభునేబనమంత్రి చెలంగు ధారుణిన్. 73

గీ. ధర్మగుణశాలి యేబప్రధానమౌళి, వివిధభాగమ్ముఁగోగమ్మ వెంకటమ్మఁ
బెండ్లియై కీర్తిసుకృతముల్ పృథివిఁ గుప్ప, తెప్పలుగఁ గప్ప నప్పఁగొండప్పగనియె.

చ. పలికిన పల్కు కొంగుముడి పట్టినపట్టు ప్రసంబు నెమ్మదిం
దలఁచిన తల్పు సిద్ధము ఘనంబుగ నిచ్చినయీవి యక్షయం
బలవడఁ జూచుచూపు సకలార్థినిదానము మంత్రిమాత్రుఁడే
తలఁపఁగ ధర్మమూర్తి పెదధర్మశిరోమణి ధారుణీస్థలిన్. 75

క. ధీమణి యిందుపురేల, గ్రామణి బుధబాంధవాప్తగాయకకవిచిం
తామణి యాశ్రితజనర, త్నామణి పెదధర్మబుధశిఖామణి వెలయున్. 76

ఉ. సూరిజనోపకారి పరిశుద్ధమనోంబుజభాసమానదై
త్యారి సమస్తపాపపరిహారి బలారిసమానభోగసం
చారి విదారితారిశరశాగదనీరదసారదాబ్జవి
స్తారయశోవిహారి పెదధర్మయశౌరి చెలంగు ధారుణిన్. 77

క. ఆయుత్తమచరితుఁడు ధ, ర్మాయిని గులరూపగుణవిరాజితఁ బినధ
ర్మాయిని బరిణయ మయ్యెను, శ్రీయుపలిని భూమి నతుల శ్రీహరికరణిన్. 78

. ధర్మంబులు నడుపుచును న, ధర్మంబుల తెరువుపోక ధర్మాత్ములు స
ద్ధర్మగుణరాశి యనఁగా, ధర్మాజీచంద్రు పెద్ద ధర్మక వెలయున్. 79

చ. సరసిజగర్భువాణిగతి శంకరుపార్వతికై పడిం బురం
దరుని పులోమనందనవిధంబున నచ్యుతులక్ష్మిమాడ్కి బ్రి
స్ఫురితవచోన్నదానమతి భోగసమృద్ధుల సంతతంబు నా
దరుమయమంత్రిచంద్రు పినధర్మక మించు ధరాతలంబునన్. 80

గీ. కీర్తినిధి రామభద్రుండు కేసమక్క, యచ్చమయు నింగమయుఁ గోనమాంబగారు
మంత్రినిధియైన పెద్దధర్మప్రధాన, మణికిఁ గల్గిరి పెద్దధర్మక్కవలన. 81

వ. అందు. 82

గీ. కేసమక్కను దామరగించెనంగ, ఘనుఁడు నచ్చమ లింగనగారి నిహాపు
చేయఁ గోనక్కసావడిసింగమైన, లింగవిభుఁడు వరించిరి చెంగలించి. 83

క. ఏవడిగిన నిడుకర్ణుని, కైవడి శ్రీరామపాదకమలార్చకుఁ డా
హావడి హావడిసేయును, సావడి లింగన్నమంత్రిచంద్రుఁడు ధాత్రిన్. 84

క. పదిదిక్కుల నిజకీర్తులు, వెదచల్లుచు ధరణి పొగడ వెలసిన తత్త్వా
భ్యుదయుఁడు రామన యతనికి, మదనాకృతి రామకృష్ణమణి జనియించెన్. 85

వ. ఇమ్మంత్రిమణిపితామహుం డైన పెదధర్మయామాత్యు ననుజుండు. 86

క. నరసారథిపదభక్తుఁడు, సరసామితవాగ్విలాససౌజన్యుఁడు భూ
వరసాధుసభాపూజ్యుఁడు, నరసామాత్యుండు వెలయు నయవినయములన్. 87

గీ. మంత్రిమణినరసప్ప ధర్మాయివలన, నలఘుతరబుద్ధి సురమంత్రి యాబమంత్రి
రమ్యగుణహారి గొండలరాయశౌరిఁ, గనియె సముచితదానవిఖ్యాతి మెఱయ. 88

క. ధార్మికవాది నయజ్ఞుఁడు, ధర్మానుసభాపదాబ్జతత్పరమతి యై
ధర్మాత్ములపొగడిక గని, ధర్మాధీశ్వరుఁడు పిన్నధర్మన వెలయున్. 89

క. ఆమాన్యుఁడు భాగీరథిఁ, బ్రేమ న్వరియించి కాంచెఁ బేర్మిని సుగుణో
ద్దాముల యాబన వెంకట, రామామాత్యులను గీర్తి రంజిలుచుండన్. 90

సీ. తరములు పాలింప ధర్మంబు పూరింపఁ బ్రజల మన్నింప భారము వహింపఁ
దగవులు దీర్ప నుద్దండులఁ దెగటార్పఁ గార్యంబు లొనఁగూర్ప ఘనుల నేర్పఁ
బరుసఁదనము వీడ బంధువర్గముఁ గూడఁ బాపములను నోడ భాష లాడ
శరణాగతులఁ గాయ సజ్జనంబుల డాయ నుపకారములు సేయ లిపులు వ్రాయ

గీ. సత్తసంతానములు నిల్ప సఖుల మన్ప, నర్థమార్జింప శ్రీహరి నభినుతింప
సరసుఁ డిందుపురేలకేసప్రధాన, మణితనూజుఁ డనంతయామాత్యమౌళి. 91

క. ఆనీరధిగంభీరుఁడు, శౌనకవరియించి కాంచె శ్రాహీనిశాబా
జాని న్సద్దులగని యగు. కోనమ్మను సకలజనులుఁ గొనియాడంగన్. 92

గీ. అమ్మహామహు పినతండ్రి యఖిలదాన, ధర్మనిధి యైనపెద్దప్రధానమౌళి
ప్రేమ దళుకొత్త నాచారిఁ బెండ్లియాడి, సంతతోదారకీర్తులు సంతరించె. 93

క. ఆయనయనుజుఁడు ఖండే, రాయుఁడు కేసమ్మవలన రసికుని గీర్తి
స్థేయుని రామామాత్యుని, ధీయుతు సుతుఁ గాంచె దివ్యతేజం బలరన్. 94

క. సరసుఁడు రామామాత్యుఁడు, నరసాయిం బెండ్లియాడి నానాభోగ
స్ఫురణం బెనుపొందుచు సు, స్థిరతరసత్కీర్తి యెల్లదిక్కుల నించెన్. 95

ఉ. వీరల కంతకంత కభివృద్ధిగ దీవన లిచ్చుచు స్సదా
చారపరాయణత్వమున సత్త్వమునన్ ఘనవేదశాస్త్రవి
ద్యారభటిం బురోహితుల కగ్రణియై విలసిల్లు ధాత్రిఁ బ
ల్మాఱు నుతింప భాస్కరుని మల్లన మల్లహరాంఘ్రిభక్తుఁడై. 96

షష్ఠ్యంతములు.

క. శ్రీమదయోధ్యాపట్టణ, ధామునకున్ జానకీహృదయకుముదసుధా
ధామునకుఁ దనురుచివిజిత, జీమూతస్తోమునకును శ్రీరామునకున్. 97

క. కృతికిం గువలయనీలా, కృతికిన్ సుగ్రీవదత్తకిష్కింధాభూ
స్థితికిన్ సంతతసత్య, ప్రతికిన్ జగదవనమతికి రఘుకులపతికిన్. 98

క. పరహితవిస్రంభునకున్, దురపహ్నవశత్రుభయదదోస్తంభునకున్
శరణానతశంభునకున్, శరణాగతరక్షణైకసంరంభునకున్. 99

క. కులనగధీరునకు న్ని, స్తులితాక్షయఖడ్గబాణతూణీరునకున్
జలనిధిగభీరునకు ని,ర్మలకీర్తివిహారునకును రఘువీరునకున్. 100

క. ఆగమనుత పదపద్మప, రాగనిరస్తాభియోగరాజదహల్యా
యోగానురాగగౌతమ, వాగభినుతవిశదకీర్తివాల్లభ్యునకున్. 101

ప్రథమాశ్వాసము.

వ. అభ్యుదయపరంపరాభివృద్ధిగా నాయొనర్పం బూనిన హరివంశకలితం బైన యా
శ్చర్యపర్వంబునందలి శేషధర్మంబులకుం గథాక్రమం బెట్టి దనిన. 102

క. కామితఫలదమహీరుహ, సామగ్రిం జెలఁగి మానితసవనసదా
క్రామితమై ధరణిస్థలి, నైమిశవన మొపరు నందనవనం బనఁగన్. 103

ఆ. అచట దీర్ఘసత్రయాగంబు సేయుచు, శౌనకాదిమునులు సకలపుణ్య
కథలు దెలుపుసూతుఁ గనుఁగొని వినుతించి, పలికి రిట్లు మనము పల్లవింప. 104

సీ. సూత మహాభాగ శోభనచారిత్ర వ్యాసప్రసాదంబు వాసి గన్న
యావెఱుఁగనియర్థ మింతైనఁ గలుగునె వేదశాస్త్రపురాణవేది వీవ
బహుపుణ్యఫల మిచ్చుభారతకథలెల్ల వినిపించితివి మాకు వీను లలర
శ్రీకృష్ణచరితాభిషిక్తమై కనుపట్టు హరివంశ మచ్చట నద్భుతంబు
గీ. లెవ్వి గల వందు నవి యెల్ల నేర్పఱించి, పలికి సభ్యులడెందంబు పల్లవింపఁ
జేయుఁ దర్హంబు మీవంటి శిష్టజనుల, కిందులనె కాదె పెద్ద లై యెన్నఁ బడుట,

క. అని పలికిన సూతుండును, విను డీయర్థంబు మీరు వేఁడినరీతిన్
జనమేజయభూపతియును, సనవైశంపాయనమునిఁ గనుఁగొని యడిగెన్. 106

ఉ. వింటిమి సర్వధర్మములు వింటిమి కౌరవపాండవస్థితుల్
వింటిమి కృష్ణదేవుఁ డరివీరుల నెల్ల జయించి కాసుతుల్
గొంట లసద్దయామహిమకుం గుఱి సేయుచు భారతంబు మీ
రంటిన వేడ్కఁ బల్కఁగ ధరామరలోకశిఖావతంసనూ. 107

చ. ఇలఁ గలయట్టి పుణ్యకథ లెల్లను బల్కితి రీవ లందులో
పల నొకఁ డాన తీయ రని భద్రకరం బగు పాండుసూనుల
న్నిలుపఁగఁ గోరి కృష్ణుఁ డతినిర్మలకీర్తి రహస్యభాషలం
దెలిపినయర్థ మంతయును దేవరవా రెఱిఁగింపఁగాఁ దగున్. 108

వ. అని నిజవచనసుధారసంబుఁ గర్ణపుటంబుల నింపం గోరుచున్న శౌనకాదులకు సూతుం డానతిచ్చె మీ రడిగినయట్లు రాజసింహం బైనజనమేజయుండు వేఁడినం దలంచుకొని ధర్మం బెఱింగినవాఁ డై వైశంపాయనుం డిట్లనియెను. 109

క. జనమేజయభూవల్లభ, వినుతాశ్చర్యంబు ధర్మవేత్తల చేతం
బనివడి నుతువంబడినది, విను కృష్ణకథామృతంబు వీనులు దనియన్. 110

వ. విచిత్రధర్మంబులు నరకవేదనలు విష్ణుచరిత్రంబులు భక్తిలక్షణంబులు సన్నజలగోభూమిదానంబులు సత్సంగమలాభంబులు సాలగ్రామఫలంబులు నేకాదశీవ్రతంబులు నతిథుల యతిబ్రహ్మచారులం బూజించిన సుకృతంబు విష్ణుప్రదక్షిణసౌభాగ్యంబు మహాత్ములకు నమస్కరించిన విశేషంబు జననీగర్భచింతయుం సంసారవిచారంబు ఋణికధనికగతులు గంగా కావేరీపంపామహిమయుఁ జంద్రపుష్కరిణీపమున్నతియుం రంగనాథవైభవంబు శ్రీశైలవేంకటాచల హస్తిశిఖరంబుల కరిగిన వారి పుణ్యఫలంబుల సింహాద్రిహేమకూట విరూపాక్ష కుంభకోణంబుల సగ్నించిన మేలు జయంతీనవము లాచరించిన యతిశయంబులు శివరాత్రివ్రతలక్షణంబును నఖిల మునిదేవభూదేవమధ్యంబున సకలధర్మస్వరూపి యైన కృష్ణుం డానతిచ్చిన భీమార్జుననకులసహదేవద్రౌపదీసమేతుం డై ధర్మరాజు వినియె నని జనమేజయుం డిట్లనియె. 111

క. ఎచ్చోట నుండి కృష్ణుం, డచ్చుపడం గథలు నొడివె నానతి యిమ్మా
విచ్చలవిడి భూసుర యన, నచ్చతురుఁడు హర్షమగ్నుఁ డై యిట్లనియెన్. 112

ఆ. రాజ్య ముడిగి పాండురాజతనూజులు, ద్రుపదరాజపుత్రితోడఁ గూడి

కామ్యకవనిలోనఁ గాంచియుందుముండ, యనుచు విభుండు తెలిసి యాదరమున, 113

మ. వివిధాయుధమ్ములు సవరించి యుద్భటాస్ఫటులు మాఁపుచు వీరభటులు నడువ
ఖురపుటాహతి రజోగరిమను మింటికి వలన గావింప నశ్వములు దొడర
వరనేమిఘట్టనం బురగలోకము త్రోవ సవరింప రథములు సందడింప
రోదోంతరము మేర రూపింపఁ బట్టైన కరులు శొండలపెంపుఁ గానసేయ

గీ. నేల యీనినకైవడి నిండికొన్న, బలము లరుదేర వారణపట్టణంబు
డాయఁ జనుదెంచి తత్సౌధజాయమాన, మణివిభాస్ఫూర్తి కాశ్చర్యమగ్నుఁ డయ్యె.

వ. అంత భీష్ముం డెదురుగా వచ్చి విదురసహితుండై యున్నవాసుదేవు నుచితప్రకారంబున దర్శించి యర్ఘ్యపాద్యాదికృత్యంబు లాచరించి కుశలం బడుగువాఁడై యిట్లనియె. 115

ఉ. క్షేమమె కృష్ణ మీకు యదుసింహము రాముఁడు లెస్స యున్నవాఁ
డే మఱి వృష్ణిభోజులకు క్షేమమె రుక్మిణి సత్యభామయుం
బ్రేమ భజింతురే సుతులు, పెంపు వహింతురె వైరిభూపతుల్
నేమముతోడ నెల్లపుడు నీపదపద్మము లాశ్రయింతురే. 116

క. వనజాక్ష భవద్దర్శన, మునఁ బాపము లెల్లఁ బోయె మోదము గలిగెన్
నినుఁ గన్న యంతమాత్రనె, ఘనఫలములు దమకుఁ దామ కలుగుచు నుండున్. 117

గీ. పద్మలోచన నీరాక భాగ్య మబ్బెఁ, బాపములు పేరు నుడివినఁ బాఱిపోయె
స్వప్నమున నైన నీకీర్తి సౌఖ్యమిచ్చుఁ, జూడఁగల్గిన జబ్బనచూఱ గాదె. 118

క. మును లైనను నీపదములు, గనఁ జాలరు పుణ్యమేమి గల్గెనొ నాకుం
గనుఁగొంటిని జన్మాంతర, మున నైనం బాపసమితిఁ బోకార్తు నిటన్. 119

వ. పరులకు మీదర్శనంబు దుర్లభంబు గాదె యని పల్కి సత్కారంబు చేసిన నవ్యక్తుండు నిరంజనుండు నప్రకాశాంశు నైనస్పృష్టాంశు దంతమరీచిజాలంబులు మణిమండపంబునకు వన్నెవెట్టు చిఱునవ్వు దళుకొత్త విదురునిం జూచి భీష్మున కిట్లనియె. 120

క. విను భీష్మ పాండునందను, లనఘులు ధర్మస్వరూపి వగునీ వుండం
బనిలేనిపనికి నయ్యో, వనవాసాయాసభరము వారికిఁ దగునే. 121

క. కౌంతేయులు నావా రని, స్వాంతంబునఁ దెలియుము మెగ్గు వారికి రాదా
కాంతులకుఁ గీడు సేయం, జింతించినజనుల కెల్లఁ జేసేత నగున్. 122

మ. అని వేగంబున లేచి ద్రోణ కృప భీష్మాదిత్యపుత్రాదియో
ధనికాయంబుల గుండియ ల్చెదర గాంధారీతనూజు ల్భయం
బున జంక న్విదురుండు కామ్యకవనీభూమార్గముం జూపఁగాఁ
జని యాకృష్ణుఁడు పాండునందననిరీక్షాసక్తచిత్తంబుతోన్. 123

వ. అంత విదురు నిలువ నియోగించి. 124

సీ. భీష్మునిఁ దన వెంటఁ బెట్టుక చని కాంచె దైత్యారి యనఘుని ధర్మసుతునిఁ
దమ్ములు ద్రౌపది ధర్మశీలురు మును ల్వేదశాస్త్రపురాణవిహితమతులు
నవనీసురులు సోమయాజులు గాంధర్వవిద్యావిచక్షణుల్ వినయపరులు
నాటకాలంకారపాటవాభిజ్ఞులు తత్త్వవేత్తలు శబ్దతర్కఘనులు

గీ. విష్ణుభక్తులఁ బెద్దలు వీరవరులు, నీతిమంతులు సరసులు నేరుపరులఁ
గవులు మంత్రులు భృత్యులఁ గార్యదక్షు,లలమి కొలువంగఁ గొలువున్న యట్టివాని.

వ. ఆసమయంబున. 126

ఉ. లీల సుయోధనుం దునిమి లెస్సగఁ దద్రుధిరాంబుధారలం
దేలుదమంచుఁ జేత గదఁ ద్రిప్పెడితమ్ములఁ గూడి పాండుభూ
పాలసుతాగ్రజుం దదరిపాటుగఁ జూచి యెదుర్కొనెన్ దయా
శీలురఁ బుణ్యమూర్తులఁ బ్రసిద్ధచరిత్రులఁ గృష్ణభీష్ములన్. 127

వ. అప్పుడు కందమూలఫలంబులతోడ నెదుర్కొని నడుచుచు సంగంబువలనం గామంబును గామంబువలనం గ్రోధంబును గ్రోధంబువలన మోహంబును మోహంబువలన స్మృతివిభ్రమంబును స్మృతివిభ్రమంబువలన బుద్ధినాశంబును బుద్ధినాశంబున నాత్మవివేకంబును నెడలునని గీతలయందుఁ బలుకంబడియెఁ గావున నిది యెఱింగి బుద్ధిమంతుండు సంగంబుఁ బరిహరించునది. 128

ఆ. వాసుదేవ కృష్ణ వనమాలి సర్వేశ, లోకనాథ భక్తలోకవరద
చక్రహస్త నాదుసత్యప్రతిజ్ఞలు, నిలుపవయ్య కరుణ నీరజాక్ష. 129

క. అని ధర్మలోపభయమున, వనజాక్షుని భక్తలోకవరదు రమేశున్
మనమున నిడికొని ధ్యానం, బొనరించెను ధర్మతనయుఁ డురుతరభక్తిన్. 130

వ. అప్పుడు. 131

క. హరియును ధర్మజుధర్మము, నిరుపమగతి నిలుపఁ దలఁచె నెమ్మదిలోనన్
సురతరువు కరణి గోర్కులు, కరుణించుం గాదె భక్తగణముల కెందున్. 132

వ. అని యిట్లు ధర్మరాజు ధ్యానంబు సేయుచు ననుజసహితుం డై కందమూలఫలంబుల

తోడ బ్రాహ్మణవర్గంబుఁ బురస్కరించుకొని కృష్ణభీష్ముల నెదుర్కొని యథోచితం
బుగా నాలింగననమస్కారంబులు నర్ఘ్యపాద్యాదికృత్యంబులు నాచరించి తో
డ్కొని తెచ్చి పర్ణశాలామధ్యంబున దర్భాసనం బిడి సుఖోపవిష్టులైన వారిం
గుశలం బడుగం దలంచి యి ట్లనియె. 133

ఉ. యాదవనాథ మేలె యిటకై చనుదెంచుట కేమిహేతువో
పేదల బంధుహీనులను బెంపుఁ దొఱంగిన మమ్ముఁ జూడ స
మ్మోదము మీకుఁ దాత కగు ముచ్చటతో ధృతరాష్ట్రనాత్మజుల్
మేదిని నేలని ష్మనెడు మెల్పనఁ గన్గవ నీరు వెల్చుచున్. 134

గీ. కృష్ణ సర్వాత్మ నీమాయఁ గికురువెట్టఁ, దరమె మాకంచుఁ దమ్ములు దాను నూర
కున్న భక్తుల దుఃఖంబు లుడుపఁ గోరి, యమరతటినీతనూజున కనియెఁ జక్రి. 135

ఉ. వీరలఁ జూడు భీష్మ హరివిక్రమశాలులు సత్యసంధు లా
చారపరాయణుల్ వినుతసత్యధురీణులు ధర్మవర్తనుల్
ధీరులు నాకు భక్తులు విధేయులు మీకు ను గోప మీర్ష్యయుం
జేరఁగనీనివారు గుణశీలురు పాండుకుమారు లారయన్. 136

వ. అనిన దేవకీనందనునకు గంగానందనుం డి ట్లనియె. 137

ఆ. నీపదాబ్జభక్తి నిర్మలాచారంబు, నెఱుపువారికోర్కి నించుభార
మరయ నీకుఁ గాక యన్యుల కబ్బునే, కాన వారిఁ గావు కమలనయన. 138

క. నీభక్తుఁ డెవ్వఁ డైనన్, శోభనసాయుజ్యపదము సులభముగఁ గను
న్నీభక్తుఁడు గాకుండిన, భూభర్తయు నైన నరకమునఁ బడును హరీ. 139

వ. అనిన గంగానందనునకు దేవకీనందనుం డి ట్లనియె. 140

గీ. బలదయాసత్యనిధులైన పాండవులకుఁ, దెలుపుమా జ్ఞానబోధంబు తెలఁగు భీష్మ
చిత్త మెప్పుడు మాయందుఁ జేర్చువారి, కిహపరభయం బటన్నది యింత లేదు.

క. అని పలికిన శాంతనవుఁడు, వనజాక్షుని భక్తలోకవరదునిఁ గృష్ణున్
మనమున నిడికొని మ్రొక్కుచు, వినయంబున ధర్మరాజు విన ని ట్లనియెన్. 142

సీ. పాండునందన జగత్ప్రఖ్యాతచారిత్ర కేవల బ్రహ్మంబు కృష్ణమూర్తి
చుట్టంబు చెలికాఁడు శుభదాత మంత్రంబుఁ దపములు జ్ఞానంబు ధర్మ మితఁడె
యాదయాసాగరు నింద్రాదిసన్నుతు నఖిలభూతాధారు నాదిదేవు
సర్వలోకశరణ్యు సంతాపతారకుం గామితార్థప్రదుఁ గంజనాభుఁ

ఆ. జంద్రసూర్యనేత్రు సంసారపారగు, భుక్తిముక్తు లిచ్చుపుణ్యపురుషుఁ

గాఁగ సేవిఁగి కొలువు కల్పవృక్షము రీతిఁ, గోర్కులెల్ల మిగులఁ గురియు నీకు. 143

వ. అనిన విని భీష్మునకు యుధిష్ఠిరుం డిట్లనియె. 144

ఉత్సాహ. సర్వశాస్త్రవేది వీవు జాహ్నవీతనూజ ని
ర్గర్వయుక్తి ధర్మయుక్తి గంజనాభభక్తియుం
బర్వమై తనర్చఁ దెలియఁ బలుకుమయ్య యాకసం
బుర్వి నిండినారు సురలు యోగివరులుఁ గోరికన్. 145

వ. అనిన యుధిష్ఠిరునకు భీష్ముం డిట్లనియె. 146

ఉ. పాండుతనూజ వింటె హరిభక్తి పఠించిన విన్నవారికిం
గొండలవంటిపాపములు గూలుచుఁ గోరుకు లిచ్చుఁ గావునం
గుండలిరాజతల్పు విభుఁ గొల్వుము కొల్చినవారి కెంతయు
న్నిండు శుభంబు శాత్రవులు నిల్వరు బాధలు చేర వెచ్చటన్. 147

సీ. వాసుదేవుని గృహద్వారంబునకు నేగు పాదముల్ సౌఖ్యసంపాదకములు
శ్రీవల్లభునిఁ బూజసేయంగ మరగిన హస్తంబు లమితపుణ్యాకరములు
జలజాక్షురూపంబుఁ జక్కఁగా నీక్షించుకన్నులు వైభవకారణములు
హరినామకీర్తనం బశ్రాంత మొనరింపఁ బట్టైనజిహ్వ సౌభాగ్యకరణి

గీ. నిక్కమీమాట నిక్కము నిక్క మరయ, భుజము లివె యెత్తి పలికెద బొంకు గాదు
వేదశాస్త్రంబులకు మించు వెదక దొరక, దవని దైవంబు లేదు కేశవునికంటె. 148

సీ. సారంబు హీనవును సారెకు నెఱిఁగింతు ఘోరమై పరఁగు సంసారమునను
శ్రీవిష్ణుపూజన చింతన ధ్యానముల్ తలిదండ్రులకు సేవ సలుపువారి
పుణ్యకథాసక్తిఁ బ్రొద్దుపుచ్చినవారి నొడివిన కార్యంబు నడుపువారి
సకలభూతములందు ననుకంప గలవారి ధర్మమార్గంబులు దలఁచువారి

గీ. నరుస విడువక రక్షించుఁ జక్రపాణిఁ, గొలువు వర్ణింపు పూజింపు గలుగు శుభము
నిజము దెలియంగ దేహంబు నీరుబుగ్గ, కలిమి బలుములు మెఱుపులకరణి యరయ.

ఆ. సగము నిద్రచేత జరుగు నాయుష్యంబు, కడమ విడువ ముదుపఁ గట్టఁ బాయఁ
దిరుగ విఱుగఁ దెరఁగ దినములు గడచును, బుణ్య మాచరింపఁ బ్రొద్దు లేక. 150

ఉ. చిన్నతనమ్మున న్మిగులఁ బెద్దతనమ్మున ధర్మవర్తనల్
సున్న వయస్సున న్నడుమఁ జొప్పగు దేహము శాశ్వతంబు గా
దన్నఁటి కింతయుం దెలిసి యొగ్గు దలంపక పుణ్యమార్గముల్
గన్న మహానుభావులకు గల్గు నిరంతరసౌఖ్యసంపదల్. 151

గీ. వినుఁడు నామాట పాండవు ల్విశ్వసించి, దేహ మస్థిర మది నమ్మి తిరుగ రాదు
లోభ మోహంబు లుడుగుచు లోకనాథుఁ, జక్రిఁ బూజింప జన్మంబు సఫలమగును.

వ. పర్వతపాషాణ వృక్ష పక్షి పశుమృగాదులం గోటివేలు జన్మంబు లెత్తిన మానవ దేహంబు గలుగు నందుఁ బూర్వపుణ్యవశంబున దేవదానవభోగబుద్ధు లుద్భవంబు లగును దుర్లభం బైనమనుష్యశరీరంబు దాల్చియుం హరిం బూజింపనివారికంటె మూర్ఖుండు లేఁడు పూజితుం డై జగన్నాథుండు కోరుకు లిచ్చుఁ బాదమాత్రంబెల్ల హ స్తిపాదంబునకు లోనుప య్యైన తెఱంగున స్థావరజంగమాత్మకం బైనజగం బాకాశం బుచేతఁ గప్పంబడినచందంబున భువనంబు విష్ణువ్యాప్తం బై ప్రవర్తిల్లు నన్యోన్య సాధనంబు లైన జననమరణంబులు మర్త్యులకుం గొంగుముళ్లై. తన్నాశనంబునకు మూలంబు పురుషోత్తమసేవ ధ్యానంబు చేసినఁ బూజించినఁ దలంచిన దం డంబు వెట్టిన సంసారసాగరంబు దరియింపంజేయుం మాధవు నెవ్వండు పూజింపక యుండు నెవ్వని పేరు నుడివిన సకలపాపంబు లణంగు నట్టినారాయణు పాదపద్మం బులు భజియించి జనకాదిరాజులోకంబు మోక్షంబుఁ గనియె నాసర్వేశ్వరు నామ ధేయంబు విజయంబునఁ జెలంగ లోకంబు సంసారసాగరంబునఁ బరిభ్రమించు నింతవిచిత్రంబు గలదే యెంతపర్యంతం బింద్రియవైకల్యంబు రోగంబులును బాధింపకుండు నంతలోనన ముక్తిరతులకు వైకుంఠపూజనంబు కర్తవ్యంబు మాటి మాటికి భుజం బెత్తి హితంబు సెప్పెద భుక్తిముక్తిప్రదుం డైనకృష్ణుం డెల్లకాలంబు నెల్లవారికిఁ బూజ్యుం డై యుండు. 153

క. క్రోధము హృదయముఁ గలఁచును, క్రోధము పాపముల కెల్ల గురు వనిపించుం
క్రోధము ధర్మముఁ జెఱచును, క్రోధము విడువంగవలయు గుణవంతులకున్. 154

క. విను సుఖదుఃఖంబులకును, మనసే కారణము దాని మాటికి నెటకుం
జననీయక హరియందుం, బనుపఱుపుము కౌతుకంబు పాటిలు నీకున్. 155

గీ. అచ్యుత యనంత గోవింద [1]యనెడి నామ, కీర్తనం బౌషధం బొంచుఁ గిదపఁజాలు
రోగజాలంబు లెల్ల నారూఢిగాఁగఁ, దథ్య మీమాట తప్పదు ధర్మపుత్ర. 156

క. హరిహరపూజాపరు లగు, పురుషులకును బంధుమిత్రపుత్రధనంబుల్
పరిపూర్ణంబుగ వెలయుంచు, శరనిధిగంభీర జన్మజన్మములందున్. 157

క. ఇహపరములు గావలసిన, నహరహమును జేయవలయు హరిపూజనముల్
ఇహపరము లొల్లకుండిన, నహజంబుగఁ బరుల నింద సలుపఁగవలయున్. 158

---

1 యనెడిపేరు, నొడువఁ.

గీ. ధర్మమూర్తికి వారికిని దండ మిడ నె, వండు దేహంబు నింతైన వంచ ననివ
వాఁడు పాపాత్ముఁ డనఁబడు వనజనాభ, భక్తి దుర్లభ మందురు బ్రహ్మకైన. 159

ఉ. కోపములేక విప్రులను గూర్చి యసూయయుం లోభమోహముల్
దాపున నిల్వనీని యతిధన్యుని నీశుఁడు సంతసించు నా
శ్రీపతి యెల్లవారలకు సేవ్యుఁడ నాయన యీయదూత్తముం
డీపరమేష్ఠి కావఁగ వహించిన యప్పుడె చేరుఁ గోరికల్. 160

గీ. పుడమిఁ బుట్టింప రక్షింపఁ బొలియఁజేయఁ, గర్త కృష్ణుండ యీహరి కరుణఁ బలుక
సర్వధర్మకథాప్రపంచమ్ము వినుము, శోక మంతయుఁ బోకార్చి సుఖివి గమ్ము. 161

క. అని గాంగేయుఁడు పలికిన, విని ధర్మతనూభవుండు విశ్వంభరుఁ దా
ఘనముగ నెఱింగి తత్పద, వనజంబులు పూజసేయ వాంఛించె మదిన్. 162

ఆ. శత్రుహరము పుణ్యసంపాదనం బగు, భంజనంబు విష్ణుభక్తికరము
నయిన యీచరిత్ర మాసక్తిఁ బఠియించు, జనుల కిహపరములు సంభవించు. 663

క. ఈగతిఁ దెలియం బలికిన, భాగీరథికొడుకుపలుకుఁ బాటించి మహా
భాగుండు పృథాసూనుఁడు, యోగికులారాధ్యుఁ గృష్ణు నొయ్యనఁ బలికెన్. 164

ఉత్సాహ. దేవదేవ వాసుదేవ దివ్యతేజ కృష్ణ సం
భావనీయపాదపద్మ భక్తలోకరక్షకా
కావవయ్య నీదుభక్తిఁ గలుగఁజేసి యదియ మా
కావరించు నీవరంబు నాత్మలోఁ దిరంబుగన్. 165

ఆ. రాజ్య ముడిగి కృష్ణ రాజీవలోచన, నిన్ను శరణుఁ బొంది నిగడఁగోరి
నార మఖిలధర్మ మారూఢమూలంబు, గాఁగ నెఱుఁగఁ బలికి కావుమయ్య. 166

మత్తకోకిల. నీవ చుట్టము నీవ నెచ్చెలి నీవ దైవము దాతయు
న్నీవ విద్యయు నీవ ప్రాణము నీవ తల్లియుఁ దండ్రియు
న్నీవ సొమ్మవు నీవ నేతవు నీవ మాకు సమస్తముం
గావు కావుము కృష్ణ మాధవ కంసదానవభంజనా. 167

గీ. పురము దేశంబు సత్వకరిరథభటులు, నీకటాక్షంబు గలిగిన నిలిచి యుండుఁ
గడతుమే మేము నీయాజ్ఞఁ గమలనాభ, కొల్లగా నీదుదయ మీఁదఁ జల్లవేల. 168

శా. ఏధర్మం బొనరింప వాంఛితము లీడేఱుఁ సిరు ల్పెక్కు లా
నాధర్మం బెఱిఁగింపవే త్రిభువనఖ్యాతార్థము ల్నీకు సం
బోధార్హంబులునుం గరామలకము ల్వ్యాఖ్యాతప్రభావంబు ధ

ర్మాధర్మంబులు సువ్రతంబులును బుణ్యస్థానముల్ తీర్థముల్. 169

గీ. అనుచు నూరకయున్న ధర్మాత్మభవుని, చిత్త మీక్షించి మానుల చేష్టఁ దెలిసి
సకలలోకైకనాథుండు చక్రి పలికె, ధర్మవాక్యంబుఁ గుతుకాస్పదంబు గాఁగ. 170

భూదానప్రశంస.

క. బళిబళి ధర్మకథల్ వినఁ, దలకొల్పెడుఁ జిత్త మెంత ధన్యాత్ముఁడవో
కలిగించు విన్నవారికి, సులలితభూదానరక్తి శుభలోకంబుల్. 171

క. దానములలోన నుత్తమ, దాన మ్మరయంగ భూమిదానము దానం
గాననగు భుక్తిముక్తులు, మానవులకు సర్వలోకమాన్యచరిత్రా. 172

గీ. పుడమివలన సమస్తంబుఁ బుట్టుఁ గాన, సరవి నది యిచ్చినాతఁడె సర్వదాత
యమ్మహాత్మునిఁ బుణ్యలోకమ్ములెల్లఁ, దాము వరియించు నాచంద్రతారకముగ. 173

మత్తకోకిల. సోమయాజులు సత్యసంధులు సువ్రతుల్గురుదేవతా
ప్రేమఁ బూనినవారు యోగులు పెంపుఁ గాంచి రొకింతయున్
భూమిదాతలు వోలె వారలు పుణ్యజాలము వేలుపు
ల్లామె యెన్నదు రొక్కసత్కథ ధర్మనందన వింటివే. 174

తరల. కృతయుగంబునఁ దొల్లి శాంతుఁడు కీర్తి పౌరుషమూర్తి సం
తతదయానిధి యోగభూషణనామధేయుఁడు బ్రాహ్మణుం
డతులితాగ్నిసమర్చనక్రియ లైనచో బలివెట్టి వా
ర్చుతటి నాతని బల్కెఁ దత్ప్రియసుందరీమణి మెల్లఁగన్. 175

ఉ. వీరె భవత్కుమారకులు వేఁగిద రాఁకట నేలఁ బొర్లుచు
న్నారు కృశాంగు లై కనినవారికిఁ జూడ వశంబె ప్రోవఁగా
నేరను గూరగాయ దిని నేనొకరీతి దినంబుఁ బుచ్చఁగా
నోరుతుఁ గాక యాశిశువు లోపుదురే శరికింపు వల్లభా. 176

క. దారుణచింతాజలగం, భీరము తనుజాతమకరభీకరము తిర
స్కారతరంగాకులమగు, దారిద్ర్యాంబునిధి మునుఁగుతన బ్రదుకేలా. 177

ఉ. తోడికులాంగన ల్మణులతోఁ గనకంబులతోడ వెండితో
వాడలవాడలన్ సిరికి వన్నెలు పెట్టుచు సాధ్వ పుత్రులం
గూడి సుఖింపఁగా మనము కూటికిఁ గూరకుఁ జిక్కి బిడ్డ ల
ల్లాడఁగ నెల్లకాలము మహాత్మ కనుంగొనుచుండ శక్యమే. 178

క. అని కడు వేఁడుచుఁ జుట్టుం, దనయులు వేష్టింప విడినధమ్మిల్లముతోఁ

గనుఁగవ నశ్రులు జాఱఁగఁ, బనుపుచు నిలఁబడిన చండిఁ బరికించి మదిన్. 179

వ. కారుణ్యంబు వొడమినవాఁ డై పతి సతి కి ట్లనియె. 180

ఉ. చింతిల నేల పుణ్యములు సేయనివారల కిట్టిదుఃఖముల్
వింతయె యింతగ్రైన, పృథివీస్థలి విప్రులకిచ్చువార ల
శ్రాంతసుఖాభివృద్ధిఁ గనఁ జాలుదు రట్టిది నీవు చేయలే
దింతియ మాసమాత్రము సహింపు తపంబునఁ దెత్తు సంపదల్. 181

గీ. లలన నీరీతి నూఱడిలంగఁ బలికి, తపము సేయంగ నాత్మ గోఁ దలఁచి సర్వ
సార మగు నొక్కపద్యంబు చదివె నపుడు, పుణ్యవర్తనుఁ డా యోగభూషణుండు. 182

క. దారిద్ర్యమ నీకు నమస్కారము నీకరుణ పెంపు గలుగంగా నే
నేరుతు నందఱఁ గనుఁగొన, నేరం డొకఁ డైన తనదు నెఱిఁ గనుఁగొనఁగన్. 183

వ. అని పలికి యోగభూషణుండు తపోవనంబునకుం జని యం దగ్నిప్రతిష్ఠాపనంబు సేసి గ్రీష్మంబునఁ బంచాగ్నిమధ్యంబున వాయుభక్షణుం డై జితేంద్రియుం డై హృదయంబునం బుండరీకాక్షునిం బదిలంబుగా నిలిపి బాహ్యేంద్రియంబులు మఱచిన వాఁ డై. 184

మ. హరి నారాయణు వాసుదేవు జలదశ్యామున్ మురారిన్ దయా
పరుఁ బీతాంబరుఁ గౌస్తుభోజ్జ్వలు గదాపాణి న్ముకుందు న్రమా
వరునిన్ ధ్యానము సేయుచుం బొగడుచు న్వర్తిల్లు విశ్వంభరా
మరు మోసం బొనరింప వేలుపులు రంభ స్మేనకం బంపినన్. 185

క. వచ్చి తపోవిఘ్నమునకుఁ, జొచ్చినఁ గాకున్న మగిడి సురగిరి యందున్
జిచ్చగసె బ్రహ్మనాడిని, నచ్చెదు తెరువునకు వెఱచి రసురులు సురలున్. 186

ఉ. అంతట దేవతాధిపతి యాత్మభయంబున విప్రభోజనం
బెంతయుఁ జేయఁ బంపె హరిదీశులతో నడువంగ శారదా
కాంతుని గాన నేఁగి శశికాంతులమించు కిరీటకాంతిఁ ద
త్ప్రాంత మలంకరించి నిగమార్థముల న్నుతియించె మించుగన్. 187

వ. అప్పుడు దేవత లి ట్లనిరి. 188

ఉ. దండము దేవతాపతికి దండము నిర్జరలోకనేతకున్
దండము పద్మగర్భునికి దండము యోగిమనోబ్జవాసికిన్
దండము హంసయానునకు దండము వేదసమూహమూర్తికిన్
దండము సత్యమూర్తికిని దండము భాస్కరబింబవర్తికిన్. 189

వ. అని నుతియించిన దేవతలకు బ్రహ్మ యి ట్లనియె. 190

మ. వినుఁడో దేవతలార విష్ణువు జగద్విఖ్యాతచారిత్రుఁ డా
యనకన్నం గరుణాపరుండు ఫలదానాఢ్యుండు డొక్కండుఁ గ
ల్గునె యేలోకమునందుఁ గావున హరిన్ ఘోరాసురప్రాణభం
జను సేవింప మటంచు బ్రహ్మయును దీక్షాసక్తుఁ డయ్యెం దగన్. 191

వ. ఇట్లు ధ్యాననిష్ఠుండైన పద్మగర్భుండు హృదయాంతరప్రవిష్టుండైన భగవంతునిచేతఁ
దెలుపంబడిన వాక్యంబులకు సంతసిల్లి నారాయణునిచేత మీకోరుకు లీడేఱు నని
సందేహంబు వాసి యింద్రపురోగము లైనయమరులం గూడుకొని భూసురుని తపో
వనంబునకుం జని నిజస్వరూపంబుఁ దెలిపి నీతపంబునకు మెచ్చి వరంబు లీయ వచ్చి
తిమి వేఁడు మనిన బద్ధాంజలి యై నమస్కరించి యోగభూషణుం డి ట్లనియె. 192

క. సిరు లిచ్చి కావు మెప్పుడుఁ, బరులకు నాశింపకుండ బ్రదికింపు మనన్
స్థిరసంపద లిచ్చితి భూ, సుర విప్రుల కొసఁగు మింక శుభ మగు నీకున్. 193

క. అని పలికి పద్మగర్భుఁడు, తనలోకంబునకు నరిగె ధరణీసురుఁడున్
వనజాక్షుని వర్ణించుచుఁ, జనియెన్ గృహమునకు నధికసంతోషమునన్. 194

వ. అనిన విని యోగభూషణుండు సంప్రాప్తమనోరథుండై యింటికిం జని యతఁ డేచం
దంబునం బ్రవర్తించె నానతీయవే యనిన యుధిష్ఠిరునకు మురహరుఁ డి ట్లనియె.

క. భుగభుగల వలచు సిరులున్, ధగధగలీనెడు సువర్ణకలితసౌధములున్
ధిగధిగని మెఱయు చెలులున్, సొగసగు నిలుసూచి భూమిసురుఁ డలరె మదిన్.

ఉ. వచ్చినతన్నుఁ జూచి నిజవాంఛితముల్ చిగిరింపఁ గానుకల్
దెచ్చి సఖీజనావయవదీధితితోడ నివాళి యీయఁగాఁ
జొచ్చిన భామినీవిమలసోమముఖిన్ మణిభూషితాంగి ని
స్సచ్చట దీగ విప్రకులముఖ్యుఁడు చూచి ప్రమోద మందుచున్. 197

వ. గృహప్రవేశంబు చేసి యిష్టోపభోగంబులఁ బరితృప్తిం బొందుచు నొక్కనాఁడు
సమీపంబున నున్న నిజాంగనం గనుంగొని యి ట్లనియె. 198

క. నామాట కడుగు దాఁటకు, నేమము ధర్మంబు సేయ సిద్ధించు ధరన్
భూమీసురులకు నన్నం, బోమరిగా నిడుము మనకు నభివృద్ధి యగున్. 199

గీ. నాయొనర్చినపుణ్యంబు నడుపు నడుమ, వేని సర్వంబు నష్టమై యేగు ననిన
మగనిమాటకుఁ గోపించి మగువ పలికెఁ, గన్నులెఱ్ఱగఁ గావించి కటము లదర. 200

గీ. భూమిసురులకు నిండైనఁ బుడక నోఁప, బిడ్డలకు బెట్టి యిఁకనైనఁ బెంపవలయు

నెవ్వ రైనను మనకు ము న్నిచ్చిరయ్యా, యూరకే యొంతు మింటిలో నోపు దేని.

క. అని మగని నేటిక విఱచుచుఁ, జనుదెంచిన యతిథికోటి సంబంధిజను
ల్వినఁ దిట్టి తాను భోజన, మొనరించుచు నెట్టినింద కులుకక యుండెన్. 202

గీ. బంధుజనముల విప్రులఁ బరిహరించి, నట్టికతమున సిరి వోయె నగ్ని సోఁకి
యున్నగృహసంబు తెఱఁగున విన్నవైనఁ, దలఁకి బ్రాహ్మణుఁ డొక్కగీతంబు పాడె. 203

క. చెప్పినపని యొనరింపని, యప్పడఁతుక యున్నసదన మది గహన మగుం
జెప్పినపని యొనరించిన, యప్పడఁతుక యున్నగహన మది సదన మగున్. 204

మ. అని కాంతామణిఁ బిల్చి బ్రాహ్మణుఁడు భామా చూచితే నీకతం
బున దొంగల్ ధన మెల్ల దోఁచిరి గృహంబుల్ వహ్ని చేఁ బోయెఁ జె
ప్పినమాట ల్వినవైతి వాఫలము సంప్రీతిన్ భుజింపంగఁ గ
ల్గెను నేఁ బోయెద నుండఁగూడదు మనఃక్రీడాగతి న్నిల్వుమా. 205

క. ఆలా గను పతిమాటకుఁ, జాలాభయమంది నాథ సర్వము నిమ్మా
వాలాయము నీదానికి, నేలా యీతప్పు గావు మింతియ చాలున్. 206

మ. అని ప్రాణేశుని పాదపద్మముల కొయ్యన్ సాఁగి దండంబు వె
ట్టి నుతు ల్సేయుచు ధర్మతత్పరత రెట్టింపం బ్రవర్తించె న
వ్వనజాతాక్షియు యోగభూషణుఁడు దివ్యద్ధాన్య మాణిక్యగో
ధనము ల్చక్కన నిచ్చె భూసురులకున్ ధారానుపూర్వంబుగన్. 207

క. కడి మాడ సేయునన్నము, పడఁతుక యిడె విప్రతతికి బ్రాహ్మణుఁ డెసఁగూ
కుడి యొఱఁగక గృహవృత్తులు, కడమగ మణిధాన్యవస్త్రకనకము లొసఁగెన్. 208

వ. ఇట్లు సకలదానంబులుఁ జేయుచుండి యొక్కనాఁడు శయనించియున్న సమయంబున. 209

క. ఖేదముఁ బొందఁగ నేటికి, భూదానము సేయుం విప్ర! భూసురులకు స
మ్మోద మగు మును పవలెనే, యూదానముఁ బొగడుచుందు రమరులు మునులున్.

మ. అని మింట న్వినఁబడ్డ మాటకుఁ బ్రమోదాయత్తుఁ డై బ్రాహ్మణుం
డనిశంబున్ మణు లిండ్లుఁ గోకలును క్షేత్రారామముల్ ధాన్యముల్
ధనము ల్విద్యలు భూము లన్నములు సాలగ్రామము ల్లింగముల్
కనువృష్టిం బడిన ట్లొసంగె వివిధత్మా దేవతాశ్రేణికిన్. 211

క. అదిగనుక ధరామరులకు, ముద మొదవఁగ భూమిదానములు సేయుము సం
పద లెల్లఁ గలుగు రాజ్య, ప్రద మగు శ్రీఘ్రంబె పాండురాజతనూజా. 212

గీ. అశ్వమేధాదియాగంబు లాచరింపఁ, బొరయుపుణ్యంబు భూదానమునఁ జెలంగు నఖిలసౌభాగ్యకరము పుణ్యాలయంబు, నిహపరప్రద మని యది యెన్నఁ బడియె.
గీ. దానహోమార్చనంబుల ధ్యానవేళ, భోజనము సేయుతఱి నన్ను బుద్ధిఁ జేర్చి యెవ్వఁ డీడేర్చు బ్రాహ్మణాభీష్టసమితి, నతనికోరుకు లీడేర్తు నది నిజంబు. 214
వ. అనిన గదాగ్రజునకుఁ బాండవాగ్రజుం డి ట్లనియె. 215
క. భూసురుఁ డేలోకంబున, భాసురుఁడై యుండెఁ దెలియఁ బలుకుము కృష్ణా యీసచరాచరములఁ గల, వాసులు నీవెఱుఁగఁబడనివా యెం దైనన్. 216
వ. అనిన నయ్యోగభూషణుండు సత్యసంధుండు నహంకారవిరహితుండు నై సర్వకాలము నన్ను స్మరియించుచుఁ బదివేలేండ్లు సకలసంపద లనుభవించి యంత్యంబున దేవర్షిగణసేవితం బైన నాలోకంబున వసియించె నీవును తత్ప్రభావంబుఁ దెలిసికొనవలెను భూదానవైభవంబు సర్వంబు నెఱింగించితి ధర్మంబులను వినినఁ జూచినఁ జేసినఁ జేయించిన సంతోషించిన నింద్రపదవి చేకూరు నీయుపాఖ్యానంబు భూసురసమూహంబున దేవాలయంబునఁ బఠియించిన నాకర్ణించిన సాలోక్యంబు సిద్ధించు నిక్కం బింక నేమి విన వేడుక యయ్యె నెఱింగింపవే యనిన మురహరునకు యుధిష్ఠిరుం డి ట్లనియె. 217

గోదానమహిమ.

క. గోదాన మధికపుణ్యము, గాదా యని పలుకుచుంద్రు ఘను లది యెవ్వ రాది నొనర్చిరి తత్ఫల, మేదెస ఫలియించె నాసె నెఱిఁగింపు హరీ. 218
వ. అని యడిగిన కౌంతేయాగ్రజునకు సుశర్మోపాఖ్యానం బెఱిఁగింపఁ దలంచి కృష్ణుం డి ట్లనియె. 219
చ. వినుము సుశర్మ నాఁ గలఁడు విప్రుఁడు వేదపురాణపారగుం డనఘుఁడు శాంతుఁ డింద్రియజయోద్ధతుఁ డాయన యాత్మ దేహముం గని మది నెంతరోఁత యని గ్రక్కున రోసి తపోవనంబుఁ జేరి నృహరి వాసుదేవుని హరిన్ మదిఁ నేసి తపం బొనర్చుచున్. 220
క. దివసమునకు నేగి చిక్కిన, యవయవములతోడ సాధురామరుఁ డుండం గవ లొచు దేవదూతలు, రవళిం బనుదెంచి రమరిరా జరుదందన్. 221
మ. త్రిశోకిల. మ్రొక్కి యందఱు నొక్కపెట్టుగ మ్రొక్కి వెట్టిగి యింద్ర మా నిక్కఁ బొడుము కాలుదూతలు దీర్ఘపాశభయంకరుల్

వెక్కిరించుచు మమ్ముఁ గొట్టి త్రివిష్టపార్హజనంబులం
జిక్కఁబట్టి యమాలయంబునఁ జేర్చి రేటికిఁ బల్కఁగన్. 222

క. వారలతోఁ బలుమాఱును, బోరాటం బాడి యాడి పుల్లవిఱిగి యు
న్నారము నీక వెఱతుము మన, వారికి సురలోక మబ్బువారలు గలవే. 223

వ. అనినఁ దనదూతలకు దేవేంద్రుండు పాపాత్ములగు నరకంబును బుణ్యాత్ములగు దివంబును ననుభవనీయం బందు గోదానంబు చేసినవా రెల్లపాపంబులుం బరిహరించి నాపురంబునం గాఁపురం బుందురు సమవర్తియు నాయాజ్ఞావర్తియై యుండు నీవు వారొనర్చిన పుణ్యంబులు తెలిసి యుత్తమలోకంబులకుఁ బంపు సందేహంబు మాను మనినఁ దత్సభామధ్యంబున నున్న సుశర్మ విని తనతనూజుల కెఱింగింపం దలంచి దివ్యవిమానారూఢుండై వారలసమీపంబునకు వచ్చి యిట్లనియె. 224

గీ. వినుఁడు నామాట తనయులు విశ్వసించి, స్వర్గసౌఖ్యంబు లెపుడుఁ గావలసెనేని
పాఁడిగలమంచియావుల బ్రాహ్మణులకు, నిండు మీకోర్కు లెల్ల నీడేఱుచుండు.

క. అనిన యశరీరివాక్యము, విని కొడుకులుఁ జుట్టములును వెఱఁగంది మదిం
గొనియాడి రదియుం మొదలుగ, నొనరించిరి గోప్రదాన ముత్తము లెల్లన్. 226

క. అదిగనుక నీవు మొదవుల, ముద మొదవఁగ నిమ్ము విప్రముఖ్యులకు సదా
స్పద మగు సిరులకు స్వర్గ, ప్రదము యశస్కరము పాపహరము నగయున్. 227

క. ధర గోదానము సేసిన, పురుషులు యమధర్మరాజు పూజింపంగా
సురలోకంబున నుందురు, తరుణీసుతబంధుమిత్రదాయాదులతోన్. 228

క. పది గలిగిన నొక టీవలెఁ, బదిపదులు గడించెనేని పది యీయఁ దగుం
బదిపదులపదులు దొరకినఁ, బదిపదు లావుల నొసంగ ఫల మొకటి యగున్. 229

గీ. ఆవుదానంబుకంటె లే దధిక మొకటి, యవని న్యాయార్జితం బది యయ్యెనేని
నుభయకులసంభవుల నెల్ల నుద్ధరించు, నమృత మరయంగ గోక్షీర మనియె బ్రహ్మ.

వ. స్వాధ్యాయపరులై వృత్తులు లేకయున్న వృద్ధులకు బ్రహ్మచారులకు బహుకుటుంబులకుఁ బౌరాణికులకు సోమయాజులకుఁ బుణ్యక్షేత్రంబునఁ బుణ్యకాలంబునఁ దల్లి దండ్రులదినంబులఁ జంద్రసూర్యగ్రహణంబుల సంక్రాంతుల జన్మనక్షత్రంబుల నయనంబుల వ్యతీపాతల మహాలయంబుల గోదానం బాచరించిన గవాభావంబైన నిష్కద్వయంబు నన్ను ధ్యానంబు చేసి యిచ్చినవారలకు నాలోకంబు సుకరంబై యుండు శ్రోత్రియులైనబ్రాహ్మణులను జూచినపుడ పుణ్యకాలంబుగాఁ దలంచి యిచ్చిన లక్ష్మీప్రదంబుఁ బుత్రపౌత్రాభివర్ధనంబు నగు నుల్లోకంబుల నింతకంటె

నొంపు లేదు గావున గోదానం బొనరింపు ముభయలోకపుణ్యంబుల నొందెద విధి
నిశ్చయం బీయుపాఖ్యానంబు విన్నఁ బఱియించిన మనోరథంబు లీడేఱు ననిన విని
మఱియు నొక్కధర్మం బెఱుంగఁ దలంచి యుధిష్ఠిరుం డిట్లనియె. 231

క. ఈదానంబులలోపల, నేదానం బధికపుణ్య మిష్టార్థకరం
బాదానం బెఱిఁగింపుము, నీదాసున కాదరమున నీరజనాభా. 232

వ. అనినఁ బాండవాగ్రజునకు గదాగ్రజుం డిట్లనియె. 233

అన్నదాన మహిమ.

గీ. ఆయురారోగ్యవర్ధనం బన్న మరయ, నన్నమునఁ బుట్టు లోకంబు లన్నమునను
ప్రాణములు నిల్చుఁ గావునఁ బరమపుణ్య, మన్నదానంబుకన్న లే దధిక మొకటి.

సీ. ఇందుల కెఱిఁగింతు నితిహాస మది విను పూర్వంబునను [1]యోగభూషణుండను
నా సర్వశాస్త్రార్థనయవేది విప్రుండు ఘను లైనసుతులఁ బెక్కండ్రఁ గాంచి
ధనవంతుఁ డై చాల ధాన్యంబు లార్జించి యతిథుల బంధుల హిత వొనర్చి
కలవాఁ డై నతఁడు మంచికాలంబునను వీరు వా రనకుండ నవ్వారి గాఁగ

గీ. వలయు నన్నంబు పెట్టుట వ్రతము చేసి
యుండ దివిజులచేఁ బురుహూతుఁ డెఱిఁగి
యది పరీక్షించు వేడుక నరుగుదెంచి
బ్రహ్మనిధి యైన తన్మందిరంబుఁ గాంచి. 235

వ. వెఱఁగుపడి వేగంబునఁ బుష్కలావర్తకంబు లను మేఘంబులం బంపి యేడు దివ
సంబులు రేఁబవ ళ్లేర్పాటు రాకుండ సాంద్రవర్షంబు గురిపించినఁ బదియోజనం
బుల నిడుపును వెడల్పును మిట్టపల్లంబులు సమతలంబు లయ్యె నాసమయంబున.

గీ. చిక్కి వ్రేలాడు డొలును జేతికోల, కుంటినడకయు నఱచూపు కూఁతవినికి
యచ్చుపడఁ బేదబ్రాహ్మణుఁ డై సురేంద్రుఁ, డడిగె ఘూర్ణగరపమున నన్న మంత.

క. ఘనుఁ డగవేషముఁ దాల్చిన, యాసవు నీక్షించి యెదురు వచ్చి నుతు ల్వే
చేసి పదాబ్జము లంటుచు, వాసించె సుకర్ముఁ డనదు ప్రతధర్మంబున్. 238

వ. ఇత్తెఱంగున నతిథిసత్కారంబు గావించి వచనసుధారసంబు వెల్లివిరియించుచు
ని ట్లనియె. 239

1 యోగభూషణుండని యొక్కడమాత్ర మనేకప్రతులలో నున్నది. పెక్కిడ
తావుల సుశర్మయని వచ్చుచున్నది.

ఉ. పాపము దూలెఁ బుణ్యములు పాల్పడియెం గులధర్మ మెల్ల స
ద్దీపిత మయ్యె నిల్వరుస దేశముఁ గృతార్థుఁడ నైతి జన్మవి
ద్యాపశుబంధుభృత్యహితదాససుతాదులు వన్నెకెక్కి రి
చ్ఛాపరు లైన మీ రిటకుఁ జయ్యన వచ్చుట భూసురోత్తమా. 240

క. అని పలుకుచుండ విప్రుఁడు, ఘనమగు నవ్వనితఁ గాంతయుం యత్నం
బునఁ బొయ్యి మంటనేయుచుఁ, గనుపొగ చొరకుండ వంట గావించెన్.

వ. అంత సుశర్మయుం బ్రాహ్మణుని పాదంబులు గడిగి పూజించి రసోపపన్నంబు లైన యన్నంబులు వడ్డించి విష్ణుస్వరూపంబుగాఁ దలంచి నమస్కరించె నాసమయంబున నింద్రుండు తలంచిన దేవతలు బ్రాహ్మణవేషధరులై వచ్చి యన్నంబు వేఁడిన.

క. విని యింద్రుఁ డాసుశర్మం, గని పలికె న్విరి విడిచి వడి యొత్తుఁగ వ
చ్చెనె కలిగిన నిడు సహాభోజన మొనరుచ లేఁ యున్నఁ జనియెద నేనున్. 243

గీ. ఇత్తెఱంగున నుడివిన యింద్రుమాట, కుశిక యన్నంబు మిగుల లేకుంటఁ దెలిసి
వంతు వేగమ యాఁకొని వచ్చినారు, మగుడ నన్న సుశర్మతో మగువ పలికె. 244

గీ. నొచ్చి యాఁకట విప్రులు వచ్చినారు
బున్న మని యాఁద నొకటైనఁ బుడుక లేదు
ముసురు వట్టిన దెచ్చోట మసలరాదిఁ
కేమి కావింతు నాథ నాకెఱుఁగఁ బలుకు. 245

వ. అనిన బ్రాహ్మణుం డిట్లనియె. 246

క. నూఱెను నేతను గోకలు, నానిచి మండించి వంట నడిపింపు మనం
దా నట్ల చేసి యువిదయుం, గానఁగ లేకున్నఁ గాంత కాంతుని కనియెన్. 247

క. కోకలు నూనియ నేతులు, పోకాగ్నితి వంట గాకపోయెను విప్రుల్
మూఁకయి యాఁకటఁ జిక్కిరి, నాకిఁక నేబుద్ధి ప్రాణనాయక చెప్పుమా. 248

వ. ఇత్తెఱంగునఁ బలుకు కలికిపలుకుల కలిగి కన్నుఁగవఁ గెంపు సంపాదించుచు దైవప్రేరేపకత్వంబున విప్రుండు నిష్ఠురవచనంబుల నింతి కిట్లనియె. 249

గీ. విప్రు లాఁకట మలమల వేఁగుచున్న, వారు ప్రొద్దెల్లఁ బోయె సీవంటివారు
లున్నచోటను బెఱవారి కుండఁ దరమె, వహ్నిఁ బాదంబు ఁడి వేగ వండు మనిన.

క. పెనిమిటి మాటలు విని ప్రియ, మునఁ బాదాబ్జముల నూనె మూంచుచుఁ బ్రొయిలో
నునిచినను వంట యయ్యె, న్వనజాతాక్షియును వేదనలు లేకుండెన్. 251

వ. సుశర్మయుఁ బాకంబునకుం గొంత కాంతను సహాయం బొనరించి యంత బ్రాహ్మణుల పాదంబులు గడిగి విస్తరలు వేసి కూర్చుండ నియోగించి సంభ్రమంబున విచారింపక యన్నంబు వడ్డింప వచ్చిన సమయంబునఁ బురందరుం డిట్లనియె. 252

క. ఇల్లాలు మెలఁగకున్నను, గుల్లా సౌఖ్యంబు పలికిఁ గొండంతైనన్
ఇల్లాలు మెలఁగుచున్నను, గొల్లా సౌఖ్యంబు పలికి గోరంతైనన్. 253

క. తల్లి తెలియంగున నతిథుల, కిల్లా లన్నంబు వెట్ట నింద్రాదిసురల్
చెల్లింతు రెల్లకోర్కులు, తెల్లము నీభార్య నిటకుఁ దెమ్ము సుశర్మా. 254

వ. యోగీశ్వరులకు జ్ఞానంబును భూసురులకు శ్రుతంబును బక్షులకుఁ బక్షంబులును మనుష్యుల కన్నంబును శూరులకు ధైర్యంబును సంపదలకు ధర్మంబును గాంతలకు శీలంబును గృహస్థులకు భార్యయును బలంబులు గావున బలహీనుండ వై మా కేమి సేయంగలవాఁడవు నీభార్య రాకుండినఁ బోయెద మని యింద్రుండు పలికిన విని భీతుండై విష్ణుధ్యాన పరాయణత్వంబున సంటసాలకుం జని కన్నులు తేల వేయుచు భూమిం బడి మూర్ఛిల్లిన నిజభార్యం జూచి యి ట్లనియె. 255

గీ. పాపకర్ముండు నిష్ఠురభాషణుండు, కలఁడె నాకన్న మూఁడులోకముల నెందు
నడుగు దాఁటక వర్తించు నంబుజాక్షి, కిట్లు సేసిన కొఱగామి నెట్లు తీర్తు. 256

క. ఆపద లవివేకయినం, బైపడు నాకుండె కడవు పండితునకు సం
తాపముఁ బొందు వివేకము, త్రోపడచినఁ గడలినదులు దొట్టినరీతిన్. 257

వ. అని పలికి శోకింపుచున్నప్పుడు దగు నని పరుషాక్షరంబుగాఁ దిరుగ ని ట్లనియె. 258

క. ఏలా ప్రాకృతకాంతల, లీలన్ వర్తింప వేగ లెమ్మా రమ్మా
పాలింతువు నను విప్రులఁ, జాల న్నినుఁ బాసి నిలువ జలజాతాక్షీ. 259

క. మున్నెన్నఁడు నీమాటలు, విన్నాడినవాఁడఁ గాను నీవే ప్రాణం
బన్నను నిహపరసాధన, మన్నను వేఱుపు లటన్న నతివా నాకున్. 260

వ. అని పలికి విప్రుండు నేలం బడి మూర్ఛిల్లె నప్పతివ్రతయును వాసవుదయావిశేషంబున రత్నభూషణభూషి తాంగియై లేచి విస్మయంబుఁ జెంది సోపపన్నం బైనయన్నంబు వడ్డించిన భోజనంబు చేసి బ్రాహ్మణరూపధరు లైన సురలు హర్షించి సుఖాసీను లై యూఱెం గదుంగొని నీళ్లం దోడ్కొని రమ్మనిన సంటసాల కరిగి శోకాక్రాంతుఁ డైయున్న వల్లభుం జూచి దుఃఖించి యి ట్లనియె. 261

క. ప్రాకృతజనులు తెలియంగున, నీ కేటికిఁ జింత కడుపు నిండ సురల్
పాకం బైన భుజించి నిర్వాణులగతి నున్నవారు రమ్మా చూడన్. 262

క. రోగములు భయములు మఱి పే, దఱికములు శోకములు గూడి యనుదినసంబుల్
జేరును మూఢజనంబులఁ, జేరంగా వెఱచు బుధుల సిద్ధం బరయన్. 263

క. కలవాణి యిట్లు పలికినఁ, గలఁ గంతయుఁ దీఱి లేచి కల గన్నగతిం
దలఁచి చనుదెంచి దండం, బలవఱుచుచు విప్రవరుల కనియెం బ్రీతిన్. 264

గీ. ఇపుడు జన్మంబు ఫలియించె నెల్ల కులము, పన్నె కెక్కెను మా పావనవంశంబు
కతన నీకూరసారలు కష్టమయ్యెఁ, నవ్వు సైరించి దయ సేయఁ గదుమనయ్య. 265

వ. అని పలికి మాటిమాటికి దండప్రణామంబు లాచరించి తేజోమయుండు దైవపురుషుండు గాంచి యాశ్చర్యమానమానసుం డై యున్న భూసురునకు వాసవుం డిట్లనియె. 266

మత్తకోకిల. వీరు దేవత లే సురేంద్రుఁడ నింత లెవ్వరు గారు నీ
భూరిధర్మపరీక్ష సేయఁగఁ బూని వచ్చితి మంత్రయుం
జేరె స్వర్గమునందు నుండెడు నేపసించిన యన్ని గా
ఢ్లాఱిడిల్లుము నీచరిత్రము లొప్పు విప్రవతంసమా. 267

వ. ఇత్తెఱంగున సుశర్మకు వరంబు లొసంగి యతనిధర్మపత్నిం గొనియాడి యింద్రుం డంతర్హితుం డయ్యె భూసురుండును భార్యాసమేతుండై యభీష్టభోగంబు లనుభవించి యంత్యంబున స్వర్లోకనివాసంబు చేకొనియె. నీవు నాచందంబున భయభక్తు లుల్లసిల్ల నన్నదానం బొనర్చిన నిహపరసౌఖ్యంబులు కరతలామలకంబు లై యుండు. యశంబు సిద్ధించు నీశ్వరుండు సర్వభూతహృదయంబులం బ్రవర్తించుం గావున భోక్త పరమేశ్వరుండు, భక్ష్యభోజ్యంబు లనుభవించి యెవ్వనిమందిరంబున నతిథు లెట్లు తృప్తిం బొందుదు రట్టి దేవత లెల్ల సంతసిల్లుదు రదిగావున నన్నదాన సర్వోత్కృష్టం బగు నీయుపాఖ్యానంబు దేవబ్రాహ్మణసన్నిధానంబున వినువా రుత్తమలోకంబు గలుగు నని యానతిచ్చిన దేవకీనందనునకుఁ గుంతీనందనుం డిట్లనియె. 268

క. నారాయణ సంశయములు, దీఱిచి కోరికి ఘటింప దేవర కెపుడున్
భావము గావున నడిగెద, నారూఢిం దెలియఁ బలుకు మనుకంపమెయిన్. 269

క. ధనికులు దేవబ్రాహ్మణ, జనములయెడ భక్తి గలిగి సత్పాత్రములం
దనిపిన సురపూజితు లై, యనిశంబును బరమపదవియం దుండు రొగిన్. 270

క. పేదలు దానము సేయన్, లేదుగదా సొమ్ము వారు లేవడిచేఁ జి
క్కేదో స్వర్గసుఖంబున, కే దెనియుఁ ద్రోవ గలదో యెఱిఁగింపు హరీ. 271

వ. అనిన భగవంతుం డిట్లనియె. 272

గీ. వినుము చెప్పెదఁ గాంగేయ విన్నవారి, పాపములు పోవు నధ్వరఫలము నొందు
ధనము లేకయు ధర్మతత్పరతఁ దొల్లి, మునులు గాంచిరి జలదానమున దివంబు.

క. దంతితురంగమరథగో, కాంతామణివస్త్రధాన్యకనకాదులు దా
మెంతెంత గలిగె నేనియు, నంతంతకుఁ గోరుచుందు రఖిలజనంబుల్. 274

క. అన్నము సుసకముఁ బ్రాణికిఁ, గన్నపుడే తుష్టికరము గావున నెపుడుల్
ము న్నెన్నఁబడియె దానము, లెన్నెడినో సకలశాస్త్రహితమతిఁ దెలియన్. 274

వ. సకలప్రాణులప్రాణంబులు జలంబులంద నిలుచుం గావున జలదానశీలుండు ప్రాణ
దాత యనంబడు నిందుల కొక్కయితిహాసంబు గలదు తొల్లి శాంతుండు జితేంద్రి
యుండు నిస్పృహుండును శుచియు వేదశాస్త్రపారగుండు నైన సుశీలుం డను
బ్రాహ్మణుం డుంఛవృత్తి వర్తించుచు జలదానపరుండై పశుపక్షిమృగాదులకు ననా
వృష్టికాలంబునం బెదపెద్ద నూతులం దోడి శీతలోదకంబులు పోయుచు బదరి
కాశ్రమంబున నుండె దేవయక్షసిద్ధసాధ్యకిన్నరకింపురుషాదులు తదాశ్రమంబునఁ
గ్రీడింతురు. భూసురునిపుణ్యవర్తనలకు నింద్రుండు శంకితుండై పావకసహితుండై
వచ్చి యెండం బడి దప్పిగొని వచ్చినారము మాయుద్దఱకుఁ బానీయంబు గావలె
నని యాశ్రమద్వారంబున వేఁడిన విప్రుం డిట్లనియె. 276

జలదానమహిమ.

మత్తకోకిల. ఏపు దప్పి మహాతపంబున నేగుదెంచితి రయ్య మా
కీపదంబులు చూచుభాగ్యము లేమిపుణ్యమొ యబ్బె నం
తాప మాఱ జలంబుఁ ద్రావుఁడు తావకీనదయాబ్ధికిం
దేపఁ జేసి యటంచుఁ బూజలఁ దేర్చి తోయము పోసినన్. 277

క. చలిపందిరిలోపలఁ గల, జల మంతయుఁ ద్రావి తనివిసాలకయుండెన్
బలభేది సుశీలుండును, గలశంబులు రిక్తమైనఁ గనుఁగొని భీతిన్. 278

వ. ఇది యేమి కారణంబున నింతయుఁ దుండులు రిక్త యయ్యె నని కళవళం బందుచు సర్వ
లోకశరణ్యుం డైన పుండరీకాక్షు ధ్యానంబు చేసి రక్షింపు మని ప్రార్థించి చింతా
కులుం డై. 279

తరల. పుడిసెఁడన్నియు నీళ్లు చిక్కనిదాయె విప్రుఁడు దప్పిచే
బడలె మిక్కిలి నేమి సేయుదు బంటుధర్మము నిల్పవే
కడపు నేయక సల్లదంప్రియగుం దాశ దైవము నాకు నీ
యడుగు లెప్పుడుఁ గావవే పసు పంబుజాక్ష రమాపతీ. 280

క. ఈరీతిఁ బలుక విప్రుఁడు, నీరజనాభుండు కడప నిండించె దయం
జేరి పదివేలశిఖలన్, వారిధి వలెఁ ద్రావె వహ్ని వడిగా నదియున్. 281

వ. అదియుం జాలక. 282

క. జలములు తే తెమ్మనుచుం, బలుమాఱును వేఁడి వేఁడి పాయక సురేంద్రుం
గలపికొని వహ్ని దివమున, కలఘుఁడు బ్రాహ్మణుఁడు విస్మయాయత్తుం డై. 283

గీ. తట్ట గుద్దలి చేకొని తరుణితోడఁ, ద్రవ్వెఁ గూపంబు పాతాళసలము దాఁక
నంతకంతకు జావడ్డ నరసి దేవ, మాయగా యంచు మాధవు మగువు సొచ్చె. 284

ఉత్సాహ. వాసుదేవ రామకృష్ణ వారిజాక్ష మాధవా
వాసవాదివంద్య నీకు వందనం బొనర్చెదన్
దాసుఁ డైన నా వ్రతంబుఁ దప్పకుండ నీవు పైఁ
బూసికొన్నఁ గాక నీళ్లు పుట్టనేర వియ్యెడన్. 285

వ. అని పునఃపునః ప్రణామంబు లాచరించినఁ బుండరీకాక్షుండు సుధారసంబునకు వాసి గల్పించు జలంబుఁ గల్పించిన నాసుశీలుండు సంతుష్టాంతరంగుం డై మునిసంఘంబు నుతియింప జలదానంబు సేయుచున్నం గని యింద్రుండు ఖిన్నం బొనర్పం దలంచి వేలుపులం గూడుకొని నరులచందంబుల నిరుపదియొక్కమాఱు వచ్చి జలపానంబు సేసి విఫలమనోరథుం డయ్యె. 286

క. ఏరీతుల నాదాసుల, కోరికఁ బోకార్ప నొరులకు న్వశ మౌనే
నేర రసంగా భక్త, ప్రారంభము చెఱచువాఁడు ప్రాజ్ఞుం డగునే. 287

గీ. స్వర్గమున కేగి యింద్రుఁ డనర్గళమ్ము
లైన విప్రునిధర్మంబు లరసి జడిసి
పదియు రెండేండ్లు వానలు పడకయుండఁ
జేయ నపుడు తదాశ్రమక్షేత్రమందు. 288

వ. నాకారుణ్యంబున నుత్తమజలంబు లుత్పన్నం బైన సకలభూతంబుల కొసంగుచు సుశీలుం డుండె నింద్రుండును జంద్రసూర్యాదిగ్రహంబులం బంపిన వచ్చి దప్పి దీర్చుకొని సంతసంబున నందఱు నొక్కప్రదేశంబున నున్నఁ గల్పాంతంబు కైవడి వాన కురిసినం జింతించి. 289

క. మానవుల కొకటి సేయం, బూనినఁ గార్యంబు వేఱెపుట్టుట యరుదే
నేనొకటి సేయఁ దలఁచినఁ, దానొక్కటి చేసె నౌర దైవం బనుచున్. 290

గీ. ఇట్లు చింతించి సురలతో నింద్రుఁ డిదియ
స్వర్గ మని యెంచి గ్రహముల సంస్మరింప
వారు చనుదెంచి బ్రాహ్మణవంశతిలక
మగు సుశీలునిఁ గనుఁగొని యభినుతించి. 291

పంచచామరము. ధరామరేంద్రచంద్ర నీదుధర్మకర్మమర్మముల్
చరాచరంబు లైనలోకజాలముల్ నుతింపఁగాఁ
బరాత్పరుండు సంతసించుభాగ్య మింతకన్న నె
వ్వరి న్వరించె నిన్నుఁ జూడ వచ్చె వజ్రి వీఁడుగో. 292

గీ. చంద్రసూర్యముఖగ్రహచయము మేము, నవ్యకాంచనమణివిమానమ్ము నీకుఁ
దెచ్చితిమి యెక్కు పోదము దిశలు వొగడ, స్వర్గసుఖ మెల్లకాలంబు సాగు ననిన.

వ. అవ్వాక్యంబులు విని లోకోపకారంబుగా నొక్కవరంబు వేఁడెద నిక్కడ నున్న
వారల కందఱకును దూరస్థు లైనధర్మాత్ములకును నిది మొదలుకొని యుత్తమలోకంబు
లొసంగవలయును నట్లయిన మీవెంట వచ్చెదఁ గాకున్న రమాపతిం బ్రార్థించుచు
సుఖంబున నిక్కడన యుండెద మీర లరుగుం డనిన గ్రహంబులు నీకోరినయట్ల
తరుగుల్మలతాదులకు దుష్టమృగాదులకు ముక్తి యయ్యెడు రమ్మని భార్యాసమే
తంబుగా సూర్యసంకాశం బైనవిమానం బెక్కించుకొని నాకంబున కరిగిన నాసుశీ
లుండు చతుర్యుగసహస్రంబు లనేకభోగంబు లనుభవించి తదనంతరంబున బ్రహ్మ
లోకంబునుం జెంది సుఖంబు నుండె నట్లుగావున నీవు నెల్లకాలంబుఁ జలివందిరి
పెట్టించి శీతలోదకమ్ములు మానవుల కిమ్ము పేదల కిది ధర్మంబును స్వర్గమోక్షప్రదా
యకంబును దేవతలకు దుర్లభంబు నై యుండు నీయుపాఖ్యానంబు విన్నవార
లకు సకలపాపక్షయంబు లక్ష్మీసాధకంబు నై యుండు నిందుకు సందేహంబు లే దని
యానతిచ్చిన మురహారునకు యుధిష్ఠిరుం డిట్లనియె. 294

కన్యకాదానప్రయోగము.

గీ. దానములలోనఁ గన్యకాదాన మధిక, మంత్రి దానికి పరుఁ డెవ్వఁ డర్హుఁ డిచ్చు
వాఁడు సెయ్యది యెట్టిలోకములు గలుగు, దాని నంతయుఁ దెల్పఁగింపుమా రమేశ.

వ. అనిన ధర్మరాజునకుఁ గృష్ణుం డిట్లనియె. 296

గీ. ధర్మములమీఁద నెంతతాత్పర్య మున్న
నంతకీర్తియు సమకూరు నంత్రి బుధులు

మంచికథ లెల్లఁ దెలియంగ మానసంబు
మెలఁపి యడిగెదు కౌంతేయ మేలు వినుము. 297

ఆ. కులము గలిగి ధర్మగుణములఁ జూపట్టి, రోగి గాక మంచిరూపు దనర
వేదవేది యైన పేదకుఁ గన్యక, నొసఁగునతఁడు బ్రహ్మవసతిఁ గాంచు. 298

క. ధన మిచ్చి పెండ్లిచేసిన, ఘనునకు నేలోక మైనఁ గలుగున్ విషువా
యనసంక్రాంతులు గ్రహణం,బును దీర్ఘక్షేత్రములును ముఖ్యము లొసఁగన్. 299

క. కన్యాదానము చేసిన, ధన్యుఁడు గంధర్వదేవతాతతి పొగడన్
మాన్యక్రియఁ బితరులతో, దైన్యము లేకుండు నెపుడుఁ దా నాయొద్దన్. 300

సీ. ఇత్తెఱంగున నొక్క యితిహాస మెఱిఁగింతు సకలసౌభాగ్యైకసాధన మగు
కృతయుగంబునఁ దొల్లి సతతకల్యాణాస్పదం బైననర్మదాతటమునందు
విజితేంద్రియుఁడు మౌని విశ్రుతకౌండిన్యకులసంభవుఁడు శాస్త్రకోవిదుండు
మహితవర్తనుఁడు ధర్మవ్రతుం డనమించు భూసురోత్తముఁడు తపోవనంబు

గీ. నందు వసియించి యొక్కనాఁ డడవి కేగి, యింధనములకు శిష్యుల నెల్ల ననిచి
కరి శరభ సింహ శార్దూల ఘనమృగముల, దారుణం బైన కాననాంతరములోన. 301

క. అక్కడఁ గలిగిన వింతలు, వెక్కస మై తోఁపఁ జూడ వేడుక వడి తా
నొక్కెడ నిలిచి ముందటఁ, గ్రక్కున వినెఁ గరుణఁ గావు కావను మాటల్.

మత్తకోకిల. అనినాదము నట్టి వీనుల నాలకించి యిదేమియో
కానఁ బోలు నటంచు ముందటఁ గాలు సాఁచుచు హాలంకృతిన్
ధ్వానమేదుర ముగ్రకంటక దందశూకలతావృతం
బైనరూపముఁ జూచి చాల భయంబు పుట్టఁగ మళ్లినన్. 303

గీ. మమ్ము వీక్షింపు రక్షింపు రక్షటంచుఁ, గూపమునునుండి యొకపెద్దకూఁత వోఁడను
విని గుఱుక్కున మరలి సంవృతబలాఢ్యు, నద్భుతాకారు నొక్కని నచటఁ గాంచి.

క. నీ వెవ్వ రేమి సేయుదు, నా విని యతఁ డుద్భవిల్లు నవధూమంబుల్
పోవార్చి ధరామర యో, వా వెలవకుమయ్య నీకు నొగి నెఱిఁగింతున్. 305

వ. ఏము నీపితరులము తథ్యంబుగా నెఱుంగు మనిన ధర్మవ్రతుం డిట్లనియె. 306

ఆ. ఏమి వనికి నుందు రిచ్చటఁ బితృలోక, మేల విడువ మీర లెఱుఁగఁ బలుకుఁ
డనిన మాకులంబునందు ధర్మాత్ములు, పుట్టకున్నకతనఁ బొరసెఁ గీడు. 307

వ. సందేహంబు లేదు నీ వొడకు మాకులంబున గృహకన్యాభూతిలాజ్యగోదానంబు
లాచరించువారును గంగా కావేరి కృష్ణాదిమహానదుల స్నానంబులు సేయువారును

విషువాయన సంక్రాంతి వ్యతీపాతాష్టక సోమసూర్యోపరాగంబుల నమ్మఁ దలంచి యేమయిన నిచ్చువారును పంచయజ్ఞపరాయణులును బ్రాతర్మధ్యాహ్నకాలంబుల స్నానం బొనరించువారును లేరు గావున దేవాలయంబులఁ గార్తికమాఘమాసంబుల దీపంబులు పెట్టువారును నేకాదశీ శివరాత్రిప్రముఖ పుణ్యదివసంబుల నుపవాసంబు లుండువారును మాఘస్నానరతులు వేదవేదాంగపారగులు పురాణధర్మశాస్త్రజ్ఞులు శ్రౌతస్మార్తకర్మానుష్ఠానపరులు సూర్యుండు కన్యాగతుం డైనఁ బితృపూజ లాచరించువారు హరిహరభక్తులు రౌద్రపౌరుషసూక్తంబులు జపించువారు నధ్యాత్మశాస్త్రంబు చదువువారు సూర్యున కర్ఘ్యనమస్కారంబు లొనర్చువారు లేరు గావున మాకీదురవస్థ ప్రాప్తంబయ్యె ననిన విని వడంకుచు నేలం బడి మూర్ఛఁ దెలిసి పితృవర్గంబునకు ధర్మవ్రతుం డిట్లనియె. 308

గీ. ఇపుడు సంకోచములు మాని యిష్ట మెద్ది, గలుగు నెద్దాన బ్రహ్మలోకంబు మీకు
నదియ నేయంగ యత్నమే నాచరింతుఁ, దెలుపఁ గదరయ్య మీమదిఁ గలతెఱంగు.

వ. అనిన నభ్యాసురునకుఁ బితరు లిట్లనిరి. 310

సీ. పెక్కులు గల వస్తు పితృమోక్షదములైన దానంబు లందు నుత్తమముఁ దెలియ
విను మెఱింగింతుము తనకన్యకను బిల్చి తగినట్టివరునకు ధార వోసి
రట్లు గూడని నాఁటి కాత్మధనం బిచ్చి చేయింతు రదియును జెల్ల కున్న
దొరకినమాత్రంబు తోడైనఁ బెండ్లికి ఘనముగా బ్రహ్మలోకంబు గలుగుఁ

గీ. గన్యకాదాన మిది మున్నుఁ గమలభవుఁడు, చేసె నాఁ డాదిగా నెల్లశిష్టజనులు
చేత నొనరింపు మిది నీవు చేయవేని, దమకుఁ గూపంబునన యునికి తథ్య మరయ.

క. పొగ రుడిగి చిక్కి వగచే, బెగడి తిలోదకముఁ బ్రాపఁ బెదవులు సాఁచుం
దగఁ బూపు వీరి వగలం, దెగఁ బాడుము పొమ్ము నీకు దీర్ఘాయు వగున్. 312

గీ. అనుచు దీవించి కానరాఁ డయ్యె నతఁడు, విప్రుఁ డాశ్చర్య మొందుచు వినతుఁ డగుచు
శిష్యులును దాను నాశ్రమసీమఁ జేరి, పెద్దలకుఁ జెప్పి పెండ్లిండ్లు పెక్కు సేసె. 313

క. కావునను వివాహంబులు, గావింపును ఘనము లోన గి [illegible] బదలకున్
ధూపదీ దానం [illegible] లు, గోత్రలును వృద్ధి నొంద [illegible] రొగిన్. 314

క. [illegible] బ్రహ్మలసభలన్, [illegible] సద్విప్రులు [illegible] వైభవములన్
[illegible] శ్రీ [illegible] 315

వ. అని [illegible]

శంపాయనుండు జనమేజయునకుం దెలిపినట్లు సూతుండు శౌనకాదులకుఁ జెప్పుటయుం. 316

క. ఖరదూషణముఖరణగణ, సరభసభుజబలచతుర్దశసహస్రనిశా
చరసంహారలోకధను,ర్ధర ధరణీనాథచంద్ర ధైర్యనగేంద్రా. 317

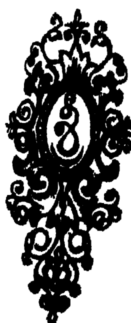
ఉ. అత్రి వసిష్ఠ గౌతమ కణాదమునీంద్రనుత ప్రతాప మూ
ర్తిత్రయరూప సుందర పరిస్ఫుర దాశుగచాప దేవతా
గోత్ర ధనుర్ధనుర్దమనగుంఫితశౌర్యకలాప వార్ధిద
ర్పత్రుటనోగ్రకోప మహిపాలనఖేలన భక్తపాలనా. 318

మాలిని. విభవవిజయశీలా విశ్రుతానందలీలా త్రిభువనజనరక్షా దీనమందారవృక్షా
అభినవసుమబాణా యంబుధిగ్రాహిబాణా, శుభఫలదవరేణ్యా సూర్యవంశాగ్రగణ్యా.

గద్యము. ఇది శ్రీమన్మదనగోపాలలీలావలోకనపవిత్ర శరణయామాత్యపుత్ర సకలవిద్యావధాన, తామరపల్లి తిమ్మయప్రధానప్రణీతం బైన హరివంశోదితం బైన యాశ్చర్యపర్వంబునందలి, శేషధర్మంబున భూదానమాహాత్మ్యంబును గోదానమహిమయుం నన్నదానప్రభావంబును జలదానవిశేషంబును గన్యాదానకీర్తనంబును నన్నది ప్రథమాశ్వాసము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

క. జగదేకధనుర్ధర
రాజద్విరుదాంక భక్తరక్షణగుణ ధు
ర్యాజీపండిత మానస
రాజీవాశితధామ రాఘవరామా. 1

వ. విన నవధరింపు మఖిలపురాణవ్యాఖ్యానముద్రావమేతుం డైనసూతుండు శౌనకాది మహామునులకుం జెప్పినట్లు యుధిష్ఠిరునకుం గృష్ణుం డానతిచ్చినప్రకారంబు జనమేజయునకు వైశంపాయనుం డెఱింగించె నని బోధించి మఱియు నిట్లనియె. 2

గీ. ధర్మతనయుండు కన్యకాదానమహిమ, యిత్తెఱంగున విని మది నింపు దనరఁ
దిరుగ నొకదివ్యధర్మంబుఁ దెలియఁ గోరి, హరికి వందన మొనరించి యనియె నిట్లు.

శా. సాధు ల్వల్కుదు రెల్లధర్మములలో సత్యంబు శ్రేష్ఠం బటం
చేధర్మం బమరు ల్నుతింతురు మనోభీష్టప్రదం బేదియుం
సాధించె న్వహుళప్రయాసత హరిశ్చంద్రుండు తా నెద్ది నా
కాధర్మం బెఱిఁగింపవే కరుణచే నబ్జాక్ష నారాయణా. 4

ఆ. అనుచు ధర్మరాజు వినయభాషణముల, నడుగుచున్నయట్టియవసరమున
ద్రుపదరాజపుత్రి తోయజాక్షుగుణంబు, మించు గాఁగ సన్నుతించి పలికె. 5

క. ఈయర్థము మాబావకుఁ, బాయని దయతోడఁ దెలుపుపగిది న్నాకుఁ
శ్రేయంబుగ నెఱిఁగింపవె, మాయన్నా వాసుదేవ మాధవ కృష్ణా. 6

వ. అనిన జగదీశ్వరుం డైన శ్రీకృష్ణుండు ద్రౌపదీధర్మరాజుల మొగంబులు చూచి మీ యిద్దఱకు నొక్కధర్మం బెఱుంగ వేఁడు కయ్యెనే మీయనుకూలదాంపత్యంబున కిదియ కారణంబు వినుం డని నవ్వి యిట్లనియె. 7

క. సత్యంబె తల్లిదండ్రులు, సత్యమె దైవంబు దాత సత్యమె గురువుఁ
సత్యమునఁ బాప మణఁగును, సత్యంబున ముక్తి గల్గు సత్యమె జయమా. 8

వ. అనిన విని సత్యవాదులకు స్వర్గంబు గలుగు నని యిందు మది యెఱింగింపు మన్న యుధిష్ఠిరునకు హరి యిట్లనియె.
9

సత్యప్రశంస.

క. తనకొఱకును గోబ్రాహ్మణ, జనములకై పెండ్లియెడల సర్వధనంబుం
జను వేళ బొంకవచ్చును, వినుమిది వెలిదైనచోట వెస నరసమగున్. 10

వ. సత్యంబు నడుప నెవ్వండు సంకల్పించుకొనియుండు నతనిచేత స్థావరజంగమాత్మకం బైనజగంబు పవిత్రం బగుఁ జంద్రసూర్యాదిగ్రహంబులు నింద్రాదిదేవతలు సత్యంబుచేతన నిలుపంబడిరి. సకలపాపక్షయంబులును విద్యాకీర్తిప్రదంబును నై శుభం బైనయది సత్యంబె కావున బుద్ధిమంతులకు సత్యంబు పలుకవలయుఁ దొల్లి వేదవేదాంగపారగుం డైన సుమతి యనుబ్రాహ్మణుండు కాంచనాగం బనుపుర సత్యంబు నొడివి దివంబున కరిగె ననినఁ గృష్ణునకు యుధిష్ఠిరుం డిట్లనియె. 11

క. పులి దుష్టజంతు వరగుఁగ, నలఘుం డాసుమతి సాధు వాయుద్ధఱకుం
జెలి మెట్లు సత్య మేగతిఁ, బలికె న్నాపురుషు తెలుపు పంకజనాభా. 12

వ. అనిన యుధిష్ఠిరునకుఁ గృష్ణుం డిట్లనియె. 13

సీ. కృతయుగంబునఁ దొల్లి కీర్తనీయం బైన కావేరితటమున గరుడగంగుఱు
సిద్ధవిద్యాధరసేవితంబు మునీంద్రపూజితంబు కపిత్థపూగపనస
చంపకఖర్జూరసహకారబిల్వపున్నాగమాలతతాళనారికేళ
జంబీరకదళికాశ్వత్థాదిభూరుహాపూర్ణంబు బహుమృగాకీర్ణ మైన

ఆ. శంఖతీర్థ మొప్పు సతతంబు నాప్రోల, వెలయు సుమతి నాఁగ విప్రుఁ డతఁడు
కుశసమిత్ఫలములు గొనితేర నొక్కనాఁ, డడవి కరిగె శిష్యు లలమికొనఁగ. 14

వ. అరిగి యొక్కయెడ నిల్చి ప్రియశిష్యుల నొక్కచోట నిల్పి యిట్లనియె. 15

చ. పులి గిలి పంది గిండి మనుబోతులు గీతులు లేవు కానఁగా
వలసినయట్లు త్రిమ్మరఁగ వచ్చును గట్టెలుఁ గందమూలముల్
ఫలములుఁ గొంచు నొండొరులఁ బాయక వేచనుదెంచు మీరు ద
ర్భలును విరు ల్సమిత్తులు నపారము దెచ్చెద నంతలోపలన్. 16

ఆ. వైళమరుగుఁ డిటకు వచ్చినపని సేయుఁ, డనుచు శిష్యజనుల ననిచి సూక
రాదిభీమ మైనయడవిలో విప్రుండు, మెలఁగుచుండె నన్నుఁ దలఁచికొనుచు. 17

క. అంతట నొకపులి యాఁకొని, గంతులిడుచుఁ బైకి రాఁగఁ గనుఁగొని చింతా
క్రాంతుం డై నలుదిక్కులు, బంతునఁ గలయంగఁ జూచి పరుగున రాఁగన్. 18

ఆ. పరుగువాఱుచున్న బ్రాహ్మణుఁ గని పులి, నిడుదతోఁక సాచి నేల గాలు
ద్రవ్వుకొనుచు దీర్ఘదంష్ట్రలు గలపెద్ద, నోరు దెఱచి కూడఁ బాఱె కఱచె. 19

వ. ఇట్లు తనదక్షిణకరంబుఁ గఱచిన పులిం జూచి సుమతి యిట్లనియె. 20

గీ. పిలిచినను బల్కవేఁ గోక యెండలను నెండి, వానఁ దడిసియుఁ బసివాళ్ల వాఁడుచున్న
నిరపరాధులఁ జంపంగ నీకు లాభ, మేమి గల దయ్య శార్దూల యెఱుఁగనైతి. 21

తోటకము. అపరాధము చేసినవైన నృపుల్, కృప యుంతురుగా నిటు గ్రద్దరు నే
నెపు డేమియుఁ జేయను నేరికి నా, కుపతాప మొనర్పక యుండఁదగున్. 22

సీ. గ్రీష్మంబునను బంచకీలిమధ్యంబున వర్షాభిగమమున వానలోన
హిమమున నీటను నింపుగా వసియించి తపము గావించుచు ధర్మబుద్ధి
వదలక కృచ్ఛ్రముల్ వ్రతనుగా నడుపుచు విష్ణుపూజాసక్తి విడువలేక
కందమూలాదులఁ గాలంబు గడపుచు నపరాధ మేమియుఁ నాచరింప

గీ. కూరకున్నట్టి నన్నుఁ జంపఁ గోరనేల, పరుల కపకార మొనరించు పాపకర్ము
నిజకులాచారములు మాను నీచుఁ బట్టి, వరుస బాధింతు రిటువంటి వార లెల్ల. 23

గీ. ఎండి యున్నది యొడలెల్లఁ గండ లేదు, నెత్తు రొక బొట్టు పుట్టదు నిజము తెలియఁ
బులిగ ఱచి మూలపాలయి పోయెనన్న, జోలి యే గాని నీకింక మేలు లేదు. 24

వ. అనిన విని బ్రాహ్మణునకు శార్దూలం బిట్లనియె. 25

క. ఎముకలుఁ [1]దోలుం గా నింక మ ఱేమియు లే దటంచుఁ గనిపించెనం
దముఁ గాచుకొనుట ధర్మ, క్రమ మఖిలప్రాణితతికి ఘనముగఁ దెలియన్. 26

వ. అనిన నవ్విప్రుండు మేదోమాంసమూత్రపురీషకాస్థినిచయపూర్ణంబై దుర్గంధనింది
తంబై యనిత్యంబు నస్వతంత్రంబునుం గాన నీకళేబరంబు వ్యర్థంబు దీన నీకుఁ దృప్తి
యయ్యెనేని కృతార్థుండనైతి నిచ్చెద నిచ్చుట పరులకు హితం బాచరించుటకొఱ
కె కాదె యైనను నాయాశ్రమంబునకుం బోయి తిరిగివచ్చెద నను గ్రహింపు మనిన
భూసురునకు శార్దూలం బిట్లనియె 27

క. పంటిలుసొచ్చిన కుందేలు, వంటిని నీబ్రదుకు నెనరువానికి నెరయై
యొంటిఁబడి మృత్యుముఖమున, నంటిన నీ కింటి కరుగ నవసర మేమీ. 28

వ. అనిన విని హుతాగ్ని నాత్మారోపణంబు చేసి నిజగృహంబున నున్నశిష్యవర్గంబునకు
బోధింపందగువాని బోధించి నీసమీపంబునకు వేగంబ వచ్చెద ననిన సుమతికి శా
ర్దూలం బిట్లనియె. 29

క. పులివాతఁ బడఁగవత్తురె, యిల నెవ రే నీవు రాక యేగిన క్షుధచే
మలమల మాఁడఁగ నోడెదఁ, బలికితయ ట్లాచరింప బ్రహ్మకు వశమే. 30

---

1 ఎముకలుఁ దోలుం గానీ, నమలెడ నీయొడలు చెడ్డ నడతలవైనన్

6

ఆ. మగిడి వత్తు నన్నమాటలకే నిన్ను, విడిచిపెట్ట నంత వెట్టి నయ్య
మొగులునీరు నమ్మి ముందరఁ జెఱువులో, నీరు వెళ్లఁ జల్లునే నరుండు. 31

వ. అనిన శార్దూలంబునకు సుమతి యి ట్లనియె. 32

క. నే మగిడి వత్తు దీనికి, నీమని సందేహ మూడిగి నిలువుము గాదే
నేమైన బాస యిచ్చెదఁ[1]గో మది దప్పమియపలుకు కొన రేమిటికిన్. 33

వ. పంచమహాపాతకులు మాతృపితృగర్హ్యాత్ములు భ్రూణహత్యా గోవిప్రవైశ్యనృపస్త్రీ పుత్రార్యభ్రాతృహంత లేగతిం బొందుదురు వ్యాధ సుబ్రావుత్రపత్నీ విధవాసంగమంబు లొనరించినవార లేలోకంబున వసియింతురు పతి నొల్లక యితరులం జేగినవారియు భర్తకుం బ్రతికూలం బాచరించు కాంతయుం బహుభాషిణియుం సదాకలహప్రియయు నిష్ఠురభాషిణియుం దానవిఘ్నకారిణియు మలినవస్త్రయు గంధానులేపన హీనయుఁ దాంబూలవర్జితయుం రోదనశీలయుఁ దలవాకిట నుండు వెలందియుఁ బుత్రతాడనశీలయుం నాత్మశ్వశ్రూపరనింద లొనరించు భామినియుం బంధువుల కాదాక్షిణ్యంబు సేయుం కామినియుం వెలయాండ్రతోడి పొందువట్టినబోటియుఁ బాకం బొనరించి యతిథి పితృదేవతార్చన కన్న మున్న భుజించు లేమయుం నెక్కడ నుండుదురు సకల పాపంబుల కొడిగట్టినవారు స్నానదేవతానమస్కారప్రదక్షిణహీనయుం వారిసేవారహితయుఁ గేశధారిణియుం సుతీర్థవిముఖియుఁ దిర్యగ్దృష్టిరతయును సల్లాపతత్పరయునైనవిధవ లెచ్చోటం బడుదు రట్టినరకంబులు నీకు దేహంబుఁ బ్రియంబుగా నీయనేని నాకగు నని శపథం బిచ్చిన బ్రాహ్మణునికి నమస్కారంబు చేసి నీయాశ్రమంబునకుఁ జని నాకు హితంబుగాఁ బ్రాణంబులు రక్షించుకొని మగిడి రమ్మని సెల విచ్చిన శార్దూలంబు శిరంబున దక్షిణకరం బిడి వెఱవకు మని సుమతి నిజాశ్రమంబునకుం జనియెనని చెప్పినఁ గృష్ణునకుఁ గౌంతేయాగ్రజుం డిట్లనియె. 34

ఆ. ఇంటి కరిగి సుమతి యింతికి గొడుకుల, కట్టుపలికెఁ బులికి నిచ్చినట్టి
మాట దప్పకుండ మగుడ నేకైవడిఁ, జనియె నెఱుఁగఁ బలుకు జలజనాభ. 35

వ. అనినఁ గృష్ణుం డి ట్లనియె. 36

సీ. నను సర్వలోకాధినాథుఁగా ధ్యానంబు సేయుచు నాశ్రమసీమఁ జేరి
యందున్నశిష్యుల నాప్తులఁ దనయుల భార్యను బిలిచి నాపలుకు వినుఁడు
వేదశాస్త్రంబులు వినుతించు నేధర్మ మాధర్మ మొనరింపుఁ డనుదినంబు
స్థావరజంగమాత్మక మైనవిశ్వంబు కమలేశరూపంబు గాఁ గనుండు

---

1 గోముడివల దెలుఁగఁ బలుకు.

గీ. త్రికరణంబులఁ బరులకుఁ దృప్తి సలుపుఁ, డొరుల ధనముల కింతుల కాసరిల్లుఁ
డనుచు నుపదేశ మొనరించి యగ్ని వేల్చి, యాత్మ నారోపణ మొనర్చి యవనిసురుఁడు.

ప. మగుడ ధర్మపత్నిం బిలిచి యి ట్లనియె. 38

క. కొడుకులను గావు ధర్మము, నడుపుము పాపంబు త్రోవ నడపకు హింసల్
విడువుము కోరుకులుడుగుము, పడఁతీ హరిపూజసేయుం భద్రము గల్గున్. 39

క. అని సుడువు విభునిఁ గనుఁగొని, వనితయుఁ దుఃఖించి పలికె వల్లభ నీచే
మును పెన్నఁ డిట్టిమాటలు, వినరా విది యేమి వింత వెలిచిన పగిదిన్. 40

ప. ఉన్నవాఁడ విత్తెఱం గెఱింగింపవే యన్న ధర్మపత్నికి సుమతి యిట్లనియె. 41

క. వనమున కరిగి సమిత్తులు, కను దనియఁగఁ గోయుచుండఁ గని యొకపులి ప
ట్టిన బాస యిచ్చి వచ్చితి, వనితా మిముఁ జూచి వేగ వచ్చెద ననుచున్. 42

తోటకము. పాపలేఁ గావున బుద్ధులు నీకిం, తే వచియించితిఁ దెల్లమి గాఁగన్
భావములో నిడి పంక జనాభున్, శ్రీవిభుఁ గొల్వుము చింత దొలంగన్. 43

ప. అనిన విని శోకాక్రాంతయై నేలం బడి పొరలుచున్న బ్రాహ్మణిం గనుంగొని యూ
ఱడించుచు బ్రాహ్మణుం డి ట్లనియె. 44

తరల. ఉడుగ కెప్పుడుఁ జేయుము ధర్మము లోపినట్లు తపంబులు
న్నడుపు సత్యము పల్కుచుండుము నాథుఁ డాడిన వాక్యముల్
గడవకున్న లతాంగి నంటను కామినీత్వము నాకు మే
లెడఁదఁ గోరి యొసంగు మించుక యేని యర్థికి భామినీ. 45

గీ. అనినఁ బతిమాటవిని యట్ల యగునటంచుఁ, బడుచులును దానుఁ జింతింపఁ బర్ణశాల
కరిగి ధ్యానంబు చేయుచు నంబుజాక్షు, భువనవందితు మాధవుఁ బొగడె నిట్లు. 46

తరల. సుతులు బాలురు తాఁ దపస్విని జుట్ట మొక్కఁడు లేఁడు మా
కితర మెన్నఁడు గొల్వ నేగన యీపదంబులు దక్కఁగా
పతి నొసంగి యనేకకాలము భాగ్యశాలిని జేయవే
నతి యొనర్చెద నీకు మాధవ నారదాది మునిస్తుతా. 47

క. ఈలాగునఁ గొనియాడుచు, బాలామణి యుండె శోకభార ముడిగి శా
ర్దూలం బాఁకలిదీర్పఁగ, వేళయ్యె నటంచు సుమతి వేగమె కదలెన్. 48

ప. ఇట్లు సత్యంబుఁ దప్పక మగిడి చనుచు వెంట వచ్చు శాస్త్రశిష్యుల దూరంబున
నిలిపి శాంతిసూక్తంబులు నివేదించి శార్దూలంబు సమీపంబునకుం జని శరీరంబు
మునుంచుకొని యభిముఖుం డై నిలిచె నాసమయంబున. 49

క. గురువులకొఱకై శిష్యులు, సురవల్లభుఁ దలఁచి పురుషసూక్తము పఠియిం
చిరి దిక్పతులను బ్రార్థిం, చిరి తత్తన్మహిమ నుతులు చేయుచు భక్తిన్. 50

వ. అంత. 51

క. బలరిపువహ్నియమాసుర, జలధీంద్రదినేశశైలజాపతు లమరుల్
గొలువఁగ నచటికి వచ్చిరి, పులివాతం బడ్డ విప్రపుంగవుఁ బ్రోవన్. 52

గీ. వచ్చి భక్షింపు భక్షింపు వ్యాఘ్రనాథ, యూఁకటను జాలఁ జిక్కితి యనుచు నెఱయు
ముద్ద నైయున్న భూసురముఖ్యుఁ జూచి, విస్మయాక్రాంతచిత్తులై వేల్పు లెల్ల. 53

మత్తకోకిల. సర్వశాస్త్రవిశారదుం డగు సత్యసంధుని భూసురున్
నిర్వహించి త్రివిష్టపంబున నిల్పి బెబ్బులి కెప్పుడుం
గర్వదీఱఁగఁ దృప్తి సేయుము గారవింపవె యోమరు
త్సార్వభౌమ యటంచు నొక్కట సన్నుతించిరి వాసవున్. 54

వ. వాసవుండును నట్ల కాని మ్మని వేల్పుల నన్నించి నిస్పృహుం డైనసుమతిం బిలిచి
యిట్లనియె. 55

తరల. పుడమి సత్యము నిల్పనేర్చిన పుణ్యశాలివి నీవ నీ
నడత వేల్పుల కింపు దెచ్చెను నవ్వగా దిది భోగముల్
తడవు గాఁగ భుజింపు స్వర్గము దక్కఁగైకొను మిష్టముల్
నొడువు మిచ్చెదఁ గొంకనేల మనోగతిన్ ధరణీసురా. 56

క. అనిన దివస్పతివాక్యము, విని వాచస్పతియుఁ బలికె విప్రుని భోగం
బునఁ దనిపి నిలుపు శిష్యులు, వనితయుం సంతసముతోడ వర్తిల్ల దివిన్. 57

గీ. శత్రుమిత్రులు నీకొక్క సమమ యగుట, వ్యాఘ్రమిషమును దెలిసి దేవతలుగూడి
కోర్కులీవచ్చి యున్నారు కోరుకొమ్ము, వలసినవి యెల్ల బ్రాహ్మణవంశవర్య. 59

వ. అని పలికి యింద్రబృహస్పతు లంతర్ధానంబు చేసిరి. శార్దూలంబును విమానంబు
నెక్కించుకొని దేవతలు దివంబునకుం జనిరి భూసురుండును విస్మయావిష్టచిత్తుండై
యాశ్రమంబునకుం జని భార్యకు సకలంబెఱింగించి కర్మకాండంబు నడుపుచుండి
యభీష్టభోగంబు లనుభవించి దివంబునకుం జనియెం గావున సత్యంబు దేవతలకును
దుర్లభంబును స్వర్గప్రదంబునైన ధర్మంబని చెప్పుచుందురు. నీవును ధైర్యంబు వదలక
యదియ వ్రతంబుగాఁ జేయుచున్న నుత్తమలోకంబు సిద్ధించును. ఈయుపాఖ్యా
నంబు విన్నవారలు పాపంబులం బరిహరించి సత్యలోకంబున వసియింతు రని చెప్పినఁ
గృష్ణునకు యుధిష్ఠిరుం డిట్లనియె. 59

గీ. ప్రాణిరక్షణ మన్నింటఁ బరమపుణ్య, మండ్రు మునులెల్ల నందుల యతిశయంబు
కరుణ నెఱిఁగింపవే నాకుఁ గమలనాభ, యిందిరానాథ యిదె నీకు వందనంబు. 60

వ. అనిన విని కృష్ణుం డిట్లనియె. 61

అభయదానమహిమ

చ. వెఱచినవాని లో భయము విప్పిన పుణ్యఫలంబు నెన్నఁగా
దరమె విధాత కైన ఘనదక్షిణ లిచ్చి సమస్తయాగముల్
సెఱపినవారు గంగ కడ నిచ్చలు నుండినవారు నీకుఁగా
రెఱుఁగు మొకింతయే నభయమిచ్చినవారలతో నరేశ్వరా. 62

క. విను మున్ను శిబి కపోతం, బనుపులుఁగున కభయ మిచ్చి యక్షీణోన్నత పై
తన రెడు వైష్ణవలోకం, బున కరిగె న్పొగడ భూపవరేణ్యా. 63

వ. అనిన విని శిబిచక్రవర్తి కపోతంబున కేచందంబున నభయం బిచ్చె నెఱింగింపవే
యనిన ధర్మరాజునకుం గృష్ణుం డిట్లనియె. 64

గీ. సత్యసంధుఁడు నైశ్వర్యశాలి యైన, శిబిమహారాజు యాగము ల్సేయఁ దొల్లి
యతనికీర్తులు గంధర్వపతులు పొగడ, విని పరీక్షింప మదిఁ గోరి వేల్పుఱేఁడు. 65

క. అనలునిఁ జేరి సహాయం, బొనరింపఁ గపోతవేష మొగిఁ దాల్పుము నే
నును డేగ యగుచు వచ్చెద, మనకు న్శిబిచక్రవర్తిమహిమలు దెలియన్. 66

చ. వలయు నటంచు వేఁడుకొని వాసవుఁ డప్పుడు తాను డేగయై
జ్వలనుని గువ్వఁ జేసి వరుసం బదిదిక్కులఁ ద్రిప్పి యెక్కడ
న్నిలక శిబిక్షమాపరుఁడు నిల్చినచోటికి వచ్చె నావిభుం
డలసియు వెక్కడీయ వపురా యని రెంటిని జూచె వేడ్కతోన్. 67

వ. అప్పుడు శ్యేనంబునకు వెఱచి కపోతంబు శిబిశరణుచొచ్చి నమస్కరించి యి
ట్లనియె. 68

ఉత్సాహ. డేగ యొంపరాఁగ బాసితిం గోర్వ లేక నీ
లాగు భీతి యొక్కలాగు లాగ నీపదంబులన్
లాగులాడఁ గంటి నన్ను లాగు మాని యింక నే
లాగ్గెనైన నన్నుఁ గాచు లాగు లాగవే నృపా. 69

క. అని పలికి భీతి పలుఁకుచు, వినయంబున శరణు చొచ్చి వేఁడినపులుఁగుం
గనుఁగొని దయ దలకొత్తఁగ, జనపాలకచక్రవర్తి చయ్యనఁ బలికెన్. 70

గీ. నమ్ము శోకమ్ము భయము కంపమ్ము విడువు, మృత్యువైనను నాయొద్ద నెదల వెఱచు

నోరులు నాకింత గువ్వ నీపూరకుండు, మనిన విని డేగయును డాయఁ జనుచుఁ బలికె.

ఉ. రాజవు ధర్మముల్ నడుప రాజవు నా నిటువంటి నీవు నీ
యోజ విరుద్ధకర్మముల కోడవు గువ్వఁ దినంగ డేగ నం
భోజభవుం డొనర్చెను గపోతము నిచ్చి మదీయభోజన
వ్యాజముఁ దీర్చి కావు మిపు డాఁకటఁ బ్రాణము లుండ నేర్చునే. 72

ఆ. ధర్మవర్తనంబు దప్పక నడిపించు, భార మెల్ల రాజుపాలి దందు
రతఁడె తప్పనడప నాయత్తపడఁ బోరు, పరిహరింప వశమె బ్రహ్మకైన. 73

వ. అనిన శ్యేనంబునకు రా జిట్లనియె. 74

క. శరణాగతరక్షణమే, పరికింపఁగ ధర్మమందుఁ బరమాణువ్రతో
సరిగావు దానయాగ, స్ఫురణంబులు కోటి యైన బుద్ధిం దలయన్. 75

వ. బ్రహ్మహత్యాదిపాతకంబుల కైన నొక్కచందంబునం బ్రాయశ్చిత్తంబు గలదుగాని శరణాగతఘాతుకునకు లేదు. అట్టివాఁ డుభయలోకంబులం బుట్టఁడు ప్రాణార్థినై రక్షింపవే యని శరణుచొచ్చిన యీకపోతంబు నెట్లు విసువనేర్తు వలయు నేని నీకు మాంసంబు యథేష్టంబు గావించెదఁ బుత్రపౌత్రులం గూడి సుఖంబుగా ననుభవింపు మనిన శిబికి శ్యేనం బిట్లనియె. 76

గీ. అన్య మెల్లను నాకు నాహార మీవి, హాయసము డేగలకు గువ్వ నజ్జభవుఁడు
భక్ష్యముగఁ జేసెఁ గావునఁ బరమధర్మ, భక్తి రక్షింపు నన్ను సబాంధవముగ. 77

చ. పలువురఁ గొట్టి యొక్కరునిఁ బాలన సేతురు మూఢు లొక్కనిం
గలఁచి యనేక జీవులను గావరె యుత్తము లట్లు గాన ని
ర్మలమతి గువ్వనిచ్చి సుతమాన్యసహోదరబంధుమిత్రులం
గలయఁగ నన్నుఁ బ్రోవు చిరకాలము కీర్తులు వర్తిలున్ ధరన్. 78

ఆ. ఒడలు విడిచి యైన నోరుఁ గాచుపుణ్యాత్ముఁ, డీవు తేరపాఁగి కింత వెనఁగఁ
జెల్ల దిమ్ము గువ్వఁ జెఱువులో నీళ్ళన్ని, పాలఁ జల్లి పరము పడయరాదె. 79

వ. అనిన శ్యేనంబునకు శిబి యి ట్లనియె. 80

క. విడువంగరాని యొడలు, న్విడుతురుగా కరయ శరణు వేఁడినవారి
న్విడుతురె [1]యొప్పట్టునను, న్విడువు మనఁగ నహిత మరయ విడు మీమాటల్. 81

వ. అనిన శిబిచక్రవర్తికి శ్యేనం బి ట్లనియె. 82

ఆ. గువ్వనిమ్ము నాకుఁ గోరికి సిద్ధించు, నీయ వేని దీనియొత్తుఁ దూఁచి

---

1 యెవరైనను నే, విడువఁ గపోతంబు నీవు విడు మీమాటల్.

నీశరీరమాంస మీవయ్య యాఁకట, నురుగుచున్నదాన మనుజనాథ. 83

వ. అనిన శ్యేనంబునకు శిబి యి ట్లనియె. 84

క. నమ్మినచో విడుచుట నీ, చమ్మని కా కేమి యొడలు శాశ్వతమే మాం
సమ్మెంత వలసె నేనియుఁ, గొ మ్మాఁకలి దీనఁ దీర్చికొమ్మా వేగన్. 85

క. అని చేత నిశితఖడ్గముఁ, గొని తనదేహంబుఁ గోసికొని మాంసముఁ ద్రా
సున నిడె డేగకు నొసఁగన్, ఘనులకుఁ గాయంబు తృణము గాదె తెలియన్. 86

గీ. గువ్వయున్నట్టితుదుకరొక్కఁడుగఁదూఁగ, మాంసఖండంబు గుమికలోమఱియు నించి
మఱియు నట్లైన నీక్షించి మదిఁ జెలంగి, త్రాసుపై నిల్చెఁ దాన యద్ధరణివిభుఁడు.

వ. ఆక్షణంబునఁ ద్రాసును నొక్కచందంబునఁ దూఁగుచుండ దేవదుందుభులు మొరసెఁ
బుష్పవర్షంబు గురిసె శ్యేనకపోతవేషంబులు మాని యింద్రాగ్నులు ప్రత్యక్షంబై
రందు వాసవుం డి ట్లనియె. 88

గీ. శౌర యౌదార్య మితరులయందుఁ గలదె, వాసవుఁడ నేఁ గపోతంబు వహ్ని నీమ
హాత్త్వ మరయంగ వచ్చితి మడుగు వరము, సకలదిక్కుల నీకీర్తి సందడించె. 89

వ. అనిన సంక్రందనునకు శిబిచక్రవర్తి యి ట్లనియె. 90

క. యాగము నీకై కాదే, సాగించుట విఘ్న ముడుపు సఫలముగ హవి
ర్భాగముఁ గొను మీధర్మము, బాగుగ నొసరింప మీకు భారముగాదే. 91

వ. అని వాసవు నుతియించి విభావసున కి ట్లనియె. 92

ఆ. మొదలిమొగము గావె త్రిదశకులంబున, కీవు దనియ మున్నె యెల్లవారుఁ
దనియుందురు సుమంత్రధన్యంబు హవిరన్న, మనుభవించి కావు మవ్యవాహ. 93

వ. అని సన్నుతించిన మనోహరం బైన శిబివాక్యంబు విని యింద్రాగ్ను లాచంద్రతార
కంబుగా నీకీర్తి లోకంబునం జెలంగు దివ్యరూపధరుండ వై యభీష్టభోగంబు లను
భవించి తదనంతరంబున బ్రహ్మలోకంబున నుండు మని వరం బిచ్చి యంతర్ధా
నంబు నొందిరదిగాక యనేకమహీశులు లాపరమపురుషార్థం బొనరించి దివంబున
కుం జని రట్లుగావున నీవును మనోవాక్కాయకర్మంబుల దుఃఖితులకు సహాయం
బాచరింపుము శుభంబు చేకూరు నీయుపాఖ్యానంబు విన్నవారల కుత్తమలోకం
బులు సిద్ధించుననిన విని కృష్ణునకు యుధిష్ఠిరుం డి ట్లనియె. 94

సీ. వేదశాస్త్రపురాణవిద్య లేధర్మంబు వివరించు నీకది యవగతంబ
యధికసూక్ష్మము ననేకార్థంబు సర్వజంతువులకు సులభంబుఁ దుష్టికరము

తనయాభిలాషికిఁ దనుజాతవితతియుఁ స్వర్గకామికి సదా స్వర్గసుఖము
పుణ్యార్థులకు మహాపుణ్యంబును ముముక్షుజనములకును మోక్షసరణి యొసఁగఁ
గీ. జాలి తీర్థస్వరూప మై సప్తతంతు, శతఫలోన్నత మై పాపసమితి నణఁచు
దాన మెయ్యది యొసఁగింపు దయ దలిర్ప, నీకు వంశవ మొసగింతు నీరజాక్ష. 95
వ. అనినఁ గౌంతేయాగ్రజునకు గదాగ్రజుం డిట్లనియె. 96
గీ. దానములలోన నుత్తమదాన మరయ, భూమిదానంబ యది వేదములు పొగడి
దేవపూజాపరుం డయి తీర్థసేవ, సేయు విప్రున కీయ విశేష మగయ. 97
వ. విప్రులకు నిత్యంబును హిత మాచరించినవారలకు సకలయాగంబుల ఫలంబును గం
గాతీరంబున నశ్వమేధంబు లాచరించిన పుణ్యంబును సర్వతీర్థంబులస్నానం బొనరిం
చిన విశేషంబు నఖిలతపంబులఫలంబును సిద్ధించు నట్టిదానమ్ము నిమ్మని యొరుల కుప
దేశించిన నంతధర్మంబు దొరకు నంత్ర భూదానంబునకు సమం బగుదానంబు
మూఁడులోకంబుల లేదు భూదాత సర్వదాత యనంబడు నట్టివాఁ డెల్లపాపంబులఁ
బరిహరించి మోక్షంబున కర్హుండగుం గావున నీవును వేదశాస్త్రపురాణంబు
లుపన్యసించుబ్రాహ్మణుల కీదానంబు గావింపుము. 98

వాపీకూపారామాదినిర్మాణమహిమ.

గీ. చెఱువు వేయించునాతండుఁ జేసెఁ దాను, వేయుయాగంబు నిగరులు వినుతి సేయ
నుండు నాయొద్దఁ ద్రోవరి యొక్కఁ డైనఁ, దజ్జలము లాని వానిపాతక మణఁచు.
క. నీరొక్కదివస మైనను, ధారుణి నిలువంగఁ జెఱువుఁ ద్రవ్వింపుము నీ
వా రెల్ల బ్రహ్మలోకం, బారూఢిగఁ జెంది యుండు రజనీనాథా. 100
ఆ. చెఱువు వేయ మొదలు చేసినఁ దదుపాయ, మెఱుఁగఁ జెప్పరేని యట్టివారి
కైన బ్రహ్మలోక మతిసులభం బని, ధర్మవేత్త లండ్రు ధర్మతనయ. 101
క. బరు వైనపాటివృత్తిక, చెఱువులలోఁ దీసి బైలఁ జేర్చినపురుషుం
డరమరలు లేక వేల్పుల, యిరవున వసియించు నామహిమముం గాంచున్. 102
వ. చెఱువు ఫలంబులోనఁ గాసారంబు సగంబును కూపంబు పాతికయుం నై యుండు.
క. ఊరఁ దటాకము దేవా, గారముఁ బాలించువారి ఘనపుణ్యంబుల్
చేరును గర్తలకన్నను, నూఱుగుణంబులను మించి నూల్కొనుచుండున్. 104
క. గట్టిగ దేవాయతనముఁ, గట్టించిన యతఁడుఁ దానె కట్టినవాఁడును
నెట్టుకొని ఘనవిమానము, మెట్టుచు నాలోకమునను మెలఁగుచునుండున్. 105
క. గట్టిగఁ బేదలు మంటను, గట్టిన దేవాలయమును గలిగినవారల్

కెట్టించి జాలచేతను, గట్టించినయిల్లు నొక్కగతి పుణ్యమగున్. 106

క. ఆరామ మనేకుల కుప, కారముగా వేయునట్టి ఘనులుఁ బితరులుం
దారు సుఖంబున నుందురు, సారసభవులోకమునను సౌభాగ్యములన్. 107

— తులసీమాహాత్మ్యము —

క. తులసీదళంబు బ్రాహ్మణ, కులున కొసంగినయతండు గురుతేజముతో
నలినాక్షసుతుఁడు పూజలు, సలుపఁగ నాయొద్దనుండు నంత్రిశతలీలన్. 108

సీ. తులసిపూసలపేరు తుదిచేతఁ గొని దాన గాయత్రి జపియింపఁ బాయుఁ భయము
తులసీమణులు భుజంబుల గండసీమల ధరియింప ఘోరతముల్ దరియ వెలుచుఁ
దులసిచే హరిపాదములు పూజ గావింప బ్రహ్మలోకంబు చేపడఁగఁ గలదు
తులసికిఁ బ్రాకారములు గట్టనేర్చిన యతఁడుండు నాయొద్ద నాప్తుఁ డగుచుఁ

గీ. దులసి గుత్తుల నర్చింప దొరకెనేని, పితరులెల్లను సంతతప్రేమ దనర
మునులు పొగడంగ సాలోక్యముక్తిఁ గంద్రు, తరమె తులసిని వర్ణింప ధర్మతనయ.

క. ఎక్కడఁ దులసియుఁ బద్మము, లెక్కడ వైష్ణవసమూహ మెడయాక కడుం
గ్రిక్కిఱిసి యుండు నెప్పుడు, నక్కడఁ బ్రత్యక్ష మగుచు హరి తా నుండున్.

క. తులసిని గంగను నెప్పుడుఁ, దలఁచిన దుస్వప్నమణఁగుఁ దలఁకొను శుభముల్
తలచూప వెలుచుఁ బాపము, జలజాతభవాదిలోకజాలము గలుగున్. 111

ఉత్సాహ. ఆకసంబును భూమి వాయువు నగ్ని యంబువు లద్రులున్
లోకపాలురు సిద్ధసాధ్యులు లోకజాలము బ్రహ్మ నీ
రాకరంబులుఁ జంద్రసూర్యులు నర్కజాది మహానదుల్
నాకవాసులు నారదాదులు నాదుమూర్తులు పార్థివా. 112

క. జనమునకు నలికిఁ బూజకుఁ, దపమున కున్నతికిఁ దగిన దైవము నేనే
కపటంబు మాని కొల్చిన, నపరిమితసుఖంబు లిత్తు ననవరతంబున్. 113

క. దాఁచఁగ నేటికి నీమదిఁ, దోఁచినయర్థంబు వేఁడు దోడ్తో నేనుం
బ్రాఁచి వడకుండఁ బలికెదఁ, బూఁచినయది వెనుకఁ దీయఁ బోలునె పార్థా. 114

క. అని వాసుదేవుఁ డాడిన, విని తిరుగ ధర్మ మఱుఁగ వేడుకపడియెన్
ఘనుఁడు యుధిష్ఠిరుఁ డీకథ, గొనియాడిన విన్న వారికోర్కులు గురియున్. 115

వ. అంత దయారసంబు దనపై వెల్లివిరియుటకు సంతసిల్లుచుఁ దిరుగ నొక్కధర్మం
బెఱుంగం దలంచి యుధిష్ఠిరుండు కృష్ణున కిట్లనియె. 116

పూజాకాలద్రవ్యాభిషేకవిధివివరణము.

క. పూజాభిషేకధర్మము, లేజాడలు ద్రవ్య మేమి యెందుల మే లే
రోజ ఘటిల్లును తెలుపుము, రాజీవదళాక్ష కృష్ణ రామావరజా. 117

వ. అనిన యుధిష్ఠిరునకు మురహరుం డిట్లనియె. 118

క. పూజాద్రవ్యము ధర్మము, పూజాసమయంబు నిత్యమును దేవతలం
బూజించిన ఫలమును విను, రాజకులాభరణ పాండురాజతనూజా. 119

సీ. సంక్రాంతు లయనముల్ చంద్రసూర్యగ్రహణంబులు మాఘమాసంబు శని బు
ధాశ్వినుల్ ద్వాదశీ హరివాసరము శివరాత్రి పున్నమయుం శ్రీరామనవమి
పుష్యార్కమును మహాపుణ్యకాలము లిందు నిగమోక్తవైఖరి నీట నైనఁ
బంచామృతంబున ఫలపుష్పగంధోదకంబులఁ బురుషసూక్తక్రమంబు

గీ. వెలయ నభిషేక మొనరించి వివిధభక్ష్య, భోజ్యముఖమహానైవేద్యములు సమర్ప
ణంబు గావించి గీతవాద్యంబు లలరఁ, గీర్తనం బొనరిచి నమస్కృతులు చేసి. 120

గీ. వివిధనైవేద్యము లొసంగి శివుని నైన, నన్ను నైనను బూజించునరులు దివ్య
మణిమయవిమానముల నెక్కి మత్పురమున, నెలవుకొనియుందు రెప్పుడాప్తులును దాము.

క. హరిహరుల భేదబుద్ధిం, బరికింపక పూజసేయుభద్రాత్ముల కె
వ్వరిలోకమ్ముల నైనను, నిరుపమగతి నిలువవచ్చు నిత్యవిభూతిన్. 122

తోటకము. జాజుల మల్లెల సంపెంగల నా, పూజ యొనర్చిన పుణ్యశరీరుల్
తేజముఁ గందురు తెలిపితి నీవుక్, రాజిలఁ జేయుము రాజకులేశా. 123

క. నూనెను దీపంబులు నా, కైనను శంకరుని కైన నర్పించినయా
మానవులు గాంతు రిష్టము, పూనిక చెల్లంగఁ బాండుభూపతనూజా. 124

క. ప్రీతి న్నానికటంబున, నేతను దీపంబు వెట్టు నేర్పరికి మహా
పాతకము లణఁగు నధ్వర, జాతం బొనరించుఫలము చయ్యనఁ గలుగున్. 125

క. తన కిష్ట మైనభోజ్యం, బును వలవద హరికి నమరముఖ్యుల కర్పిం
చినజనులు పాతకంబులఁ, దునుమాడి వికుంఠపురిని దుది నుందు రొగిన్. 126

గీ. మాఘమునఁ గార్తికంబున మత్సమీప, మునను దీపంబు వెట్టుచు భూసురులకు
భోజనము లిడువారలు పూర్ణు లేను, దనియుందును విను మిక్కలి ధర్మతనయ. 127

గీ. తమకుఁ బ్రియ మైనభోజ్యము ధరణిసురుల, కొసఁగువారలకును బ్రహ్మవసతి దొరకు
నన్నదానంబుచే భ్రూణహత్య యైనఁ, బాసి పోవును సత్యంబు పాండుపుత్ర. 128

క. అన్నోదకదానంబుల, కెన్న స్మృతి సాటిలేద యివి సేసినవా

రున్నత పాపము లణఁచుచు, నన్నిటఁ బరిశుద్ధు లగుదు రవనీనాథా. 129

క. అన్నమునఁ బుట్టు దేహం, బన్నమ్మున వృద్ధిఁ బొందు నన్నమె ప్రాణం
బెన్న నటుగానఁ బ్రాణం, దన్నప్రదుఁ డరయ సంశయము విడుము నృపా. 130

ఆ. అన్నదాతకులమునందుఁ బుట్టినవారు, వేయువత్సరములు వెట్టిదనుక
నరకలోక మెక్కనాఁ డైనఁ జూడరు, కాన నన్నదాత ఘనుఁడు ధాత్రి. 131

క. క్రోవనడిచి డస్సినభూ, దేవున కన్నంబు పెట్టి తేర్చినవారల్
శేవం జరియింతురు వాణీపరులోకంబునందు నిత్యవిభూతిన్. 132

అన్నదానప్రశంస, బ్రాహ్మణపూజావిధి.

క. ఇంటికి వచ్చిన యతిథుల, వెంటం జనుదెంచు దివిజవిసరము వారల్
వంటకము గుడిచి తనిసినఁ, బంటింపక వారి జగము ప్రస్తుతిసేయున్. 133

క. ముం దలదేవత లన్నము, పొందుగ నిడి సకలలోకపూజ్యత దివమున్
జెంది సుఖించిరి కావున, నందఱిలో నన్నదాత యధికుం డరయన్. 134

క. విప్రుఁడ నై భుజియింతును, విప్రుఁడ నై పూజఁ గొందు వివిధార్థంబుల్
విప్రుఁడ నై సమకూర్తును, విప్రులకును సాటి లేదు వే యింకైనన్. 135

సీ. బ్రాహ్మణులకుఁ బదాభ్యంగము చేసిన బహుళతీర్థస్నానఫలము దొరకు
ధరణిదేవతలకుఁ దలయంటు నూనెండ్లు గంగనాడినయట్టిఘనత యబ్బు
నుర్వీసురేశుల కుష్ణోదకము వోయువంశంబునకు బ్రహ్మపదవి గల్గు
విప్రుల కాయవిసరంబు మాన్పిన దివిజనాయకుఁ గూడి తిరుగవచ్చుఁ

గీ. బుడమివేల్పుల కిండ్లిచ్చు పుణ్యశాలి
కశ్వమేధం బొనర్చినయట్టి సుకృత
మొదవుఁ బాఁపలకును బాఁడి మొదవు లీయ
సత్యలోకంబు కలుగు నిశ్చయము గాఁగ. 136

వ. కపిలదానంబు సేయువాఁడు రుద్రుం డగు నుభయతోముఖి నొసంగిన పుణ్యా
త్ము నితులంబువా రెల్ల నాలోకంబున నుందురు మృత్యు వానన్నం బైనవార లావు
నిచ్చిన నీయఁజాలిన బ్రహ్మలోకంబుఁ గాంతురు గ్రహనక్షత్రంబులచేత నాకు
యంబుచేతం బీడితుం డైనవాఁడు గోదానంబున నపమృత్యువును జయించి ధన
ధాన్య మణివస్త్ర పుత్ర పౌత్రాభివృద్ధుల నభినందితుం డై పాపంబులం బరిహ
రించి త్రిదివంబునం జేరుం గావున నీవును గోదానం బొనర్పుము ఇందుచేత నభి
వృద్ధియుఁ స్వర్గమోక్షంబులునుం గలుగు నేతద్దానశీలుండు నాకుం బ్రియుండును

విశ్వరూప వివరణము.

భక్తుండు నై సకలలోకంబులఁ బూజితుండై ప్రసిద్ధం డగు నిరంతరంబును శాస్త్ర ప్రసంగంబు సలుపుచు దానం బొనర్చుచు సాధువులకు హితంబు సలుపుచుండు వారలయందు నాకుఁ గారుణ్యం బుదయించు యోగీశ్వరుండును సర్వలోకేశ్వరుండును సర్వదాతయును నుత్పత్తిస్థితిలయకర్తయు సంసారసంతారకుండును ధర్మశీలురకు ధర్మప్రదుండును దాపసులకుఁ దపఃఫలంబుగా నస్మైఖుంగు మీాయీ యాఖ్యానంబు విన్నవారలకు నాచంద్రతారార్కంబుగా స్వర్గంబు చేకూర్తు నన్న మురహరునకు యుధిష్ఠిరుం డి ట్లనియె. 137

గీ. విడెము గందంబుఁ గోకలు విరులు మఱియు
నీయఁ దగినట్టి ద్రవ్యంబు లెన్నియేని
పొసఁగ నివి యెల్ల నెవ్వరి కొసఁగ వలయుఁ
గరుణ నెఱిఁగింపుమీా నాకుఁ గమలనాభ. 138

వ. అని యడిగిన కుంతీనందనునకు దేవకీనందనుం డి ట్లనియె. 139

వస్త్రదానాదిప్రశంస.

క. దానముల కెల్లఁ గర్తను, నేనే వారూపు ధారుణీసురుఁ డతని
స్నానాదివిధపూజల స, న్మానము గావించి యిమ్ము మహితవిచారా. 140

సీ. వస్త్రదానము చేయువారలు శతవంశకలితు లై శంభులోకంబునందుఁ
గాశేయకంబళకంచుకాదు లొసంగు ఘను లెల్ల స్వర్గలోకంబునందు
వజ్రగోమేధికవైదూర్య పుష్యరాగప్రదు ల్విష్ణులోకంబునందు
నెద్దు నిచ్చిన ధన్యుఁ డింద్రాదు లభినుతు ల్గావింప సత్యలోకంబునందు

గీ. విమలగంధాంబుపూర్ణ మా వెండిముంత, తామ్రపాత్ర సమర్పించు ధర్మవర్తు
లందముగ సూర్యలోకంబునందు నెపుడు, నతులమతులను విహరింతు రవనినాథ. 141

వ. ఛత్రచామరాందోళికాదు లిచ్చినవారు స్వర్గంబునఁ జరియింతురు గజాశ్వమహిష మేషంబుల నొసంగినవారలు మృత్యువు నిర్జించి సుఖం బనుభవింతురు కృష్ణాజిన దానం బొనర్చినవార లాయుష్మంతు లగుదురు గంధోదకపూతంబు లైన కాంచన లోహదారుపాత్రంబుల దానంబు చేసినవారు బంగారుగిన్నెల నమృతపానంబు సేయుచు యక్షకిన్నరగంధర్వసిద్ధసాధ్యచారణాదులు నుతియింప విష్ణులోకంబున విహరింతురు వస్త్రద్వయసంయుతం బైన కాంస్యపాత్రంబు నర్పించువారు నాకు

యుగ్రస్తుం డైనయతనికి వస్త్రాదిసాన్నాజ్యౌషధంబులు విచారించినవారు సుభయకు
లంబుల నుద్ధరించి సత్యలోకంబున నుందురు నిజుపేదలకు మృణ్మయపాత్రంబు
లొసంగిన ననంతపుణ్యంబు గలుగు రజతకాంచనప్రదాతలు ధనకనక వస్తువాహన
సంపన్నులై పుత్రపౌత్రులం గూడి యభీష్టభోగంబు లనుభవించి పుణ్యలోకంబులు
గాంతురు మునికులంబునకుఁ గాషాయకౌపీన భైక్షకంబళాదులచే సంతసం బాపా
దించినవారు ముక్తు లగుదురు కార్తికంబు పున్నమనాఁడు వృషభోత్సర్జనంబు గా
వించినవారు సకలజన్మార్జితంబు లైన పాపంబులఁ బరిహరించి రుద్రరూపంబున
డెబ్బదిరెండుకులంబులఁ గూడుకొని ప్రమోదం బొందుదురు వారలపితరులు నరకం
బున నున్నవారు స్వర్గంబునను స్వర్గంబుననున్నవారు బ్రహ్మపదంబును బ్రహ్మపదం
బున నున్నవారు విష్ణులోకంబునుం జెందుదురు అనేకకాలంబు దున్నిన యెద్దునైనను
ఆనుపోతునైన శివలింగాంకితంబు చేసినవారు యాతనలు లేక రామునిచేతం బూజితు
లై సకలలోకవినోదంబుఁ గాంతురు అమావాస్యనాఁ డెనుమునైనను నావు నైనఁ
ద్యాగంబుచేసినవా రపమృత్యుదారిద్ర్యంబులను దరియించి సకలసౌఖ్యంబు లనుభ
వింతురు మఱియుం దివంబున వసియింతురు నిత్యతాంబూలంబు లర్పించినవార లుత్త
మ స్త్రీలు సంపాదింతురు జ్యేష్ఠమాసంబున సర్వబీజకృషిక్షేత్రంబులకు జలంబులు
సహాయంబు గావించినవారలు యాతనలు లేక పదికోట్ల మాతృపితృవంశంబుల
తోఁగూడి వైకుంఠపురంబున నుందురు సదాచారసంపన్నుండు నహంకారవర్జితుండు
నైనబ్రాహ్మణునిచేత స్థావరజంగమాత్మకం బైన జగంబు పవిత్రంబగు నతండు దానా
ర్హుండు ఆయనం గొట్టినం బరుషంబు లాడిన దండంబువెట్టకున్న నతండు పాపా
త్ముండగు భూసురుని తెఱంగున నాకు లక్ష్మీవైకుంఠంబులు ప్రియంబులు గావు
కావున నీవు బ్రాహ్మణభక్తుండవు గమ్ము విప్రుండు సంతుష్టుం డైనఁ గోరుకు లీడేఱు
నివి మొదలైనధర్మంబు లనేకంబు లందు సారం బెఱింగించెద నాయందు భక్తి
పూర్వకంబుగా నిచ్చినదానంబు సాత్త్వికంబు ననంతపుణ్యఫలదంబు నగు నీరహ
స్యంబు విన్నవారలకుఁ బాపంబులు నశించు సర్వదానఫలం బబ్బు ననినఁ గృష్ణు
నకు ధర్మరా జిట్లనియె. 142

గీ. పుండరీకాక్ష మాధవ పుణ్యపురుష, వరద వైకుంఠ వనమాలి వాసుదేవ
యచ్యుతానంత గోవింద హరి ముకుంద, శరణు బొందిన నన్నుఁ గావు జలజనాభ.

క. సాలగ్రామము లింగం, బేలీల ఫలమ్ము లొసఁగు నేపుణ్యం బా
నేలోక మొసఁగఁ జాలును, వాలాయము దెలియఁ బలుకు వనజదళాక్షా. 144

వ. మఱియుం దానార్థంబు లేమేమి యందులఫలం బెట్టిది యెఱింగింపవే యన్న యుధిష్ఠిరునకుఁ గృష్ణుం డిట్లనియె. 145

గీ. మాఘమాసంబు మొదలుగా మంచినీళ్లు, చల్లనైనను పానీయశాలఁ గట్టి
పోయువారలపుణ్యంబుఁ బోల్పనరిది, యుంభయలోకంబులందున శుభముఁ గండ్రు.

వ. చతుష్పథంబులందుఁ ద్రోవలఁ జలిపందిరి వెట్టించి యంబసీ శీతోదకంబులుఁ బోయువారలపుణ్యంబు లెక్కింప శక్యం బగునె దేవదూతలు దివ్యమణివిమానంబు లెక్కించుకొని హితంబులు పలుకుచుఁ దాళవృంతంబుల విసరుచు సురలోకవైభవంబులు చూపుచు వసులోకంబునకుఁ దోడ్కొని చని యచటి యబ్బురంబులు కబ్బంబులుగాఁ దెలుపుచు బ్రహ్మలోకంబు చేర్చిన నచ్చటి రెండుకోట్ల స్వకులంబు వారితోఁ గూడి కోటియుగంబు లుండి పదంపడి నాలోకంబునకు వచ్చి యమేయసుఖంబు లందుచుండ్రు. 147

సీ. గంధకస్తూరికాకర్పూరము లొసంగు ఘనులెల్ల సోమలోకంబునందు
నారికేళకపిత్థనాగవల్లు లొసంగు ఘనులెల్ల స్వర్గలోకంబునందు
భక్ష్యభోజ్యంబులుఁ బానీయము లొసంగు ఘనులెల్ల ధ్రువునిలోకంబునందుఁ
దిల ముద్గ గోధూమ జలధాన్యము లొసంగు ఘనులెల్ల బ్రహ్మలోకంబునందుఁ

గీ. దవిలి విహరింతు రాచంద్రతారకముగ, జాతి కరవీర మల్లికా చంపకాది
కుసుమవిసరంబు లొసఁగెడి యసమయశుని, నిత్యకృత్యంబు లరయఁడునే నిజంబు.

వ. సాలగ్రామంబున నాచక్రం బున్నయది తద్దానంబు చేసినవారల కన్నిఫలంబులును సిద్ధించు నదియునుం గాక చతుస్సాగరపర్యంతభూవలయం బొసంగినపుణ్యంబు చేకూరు నట్టిమహాత్ముల నాకుఁ బ్రియభక్తులుగా నెఱుంగుము. 149

క. ఎక్కడ సాలగ్రామం, బెక్కడను దపోవనంబు లెక్కడఁ దీర్థం
బక్కడను ముక్తి గలుగును, నిక్కము నను బూజచేయు నేర్పరుల కిలన్. 150

వ. సాలగ్రామలింగదానంబు లొనర్చువారు నాలోకంబున నుందురు తత్సమీపంబున దీపంబు వెట్టిన యోగజ్ఞానసిద్ధులు సిద్ధించు. 151

సీ. ఆవులకును గడ్డి యం దిచ్చువారికి శివలోకవిహారణశ్రీ చెలంగు
మునిమఠంబుల దీపములు వెట్టువారికిఁ జేకూరు గంగాభిషేకఫలము
మణియుక్తమైన హేమంబు దానముసేయువారికి వైకుంఠవసతి దక్క-
నాశ్రమాగారంబు లనువర్తన మొనర్చు నట్టివారికి దివం బధిగతంబు

గీ. అంతరరివర్గము జయించి యస్మదీయ, పాదపద్మార్చనాసక్తిఁ బరఁగువారి

కోరుల నిందింపఁ జనక పరోపకార, పరత వర్తింప సులభంబు బ్రహ్మపదవి. 152

గీ. గోవులకు విప్రులకు మేలు గోరువారు, యతుల గురువుల నగ్నిని నరసి సేవ
సలుపువారలు సత్యంబు క్షమయుఁ గల్గు, వారు చూడరు యమపురద్వారసరణి. 153

క. పూజ కెడ యైనహరునిం, బూజించినవారు నెపుడు భూలోకమునం
బూజితు లయి నారాయణుఁ, బూజించుచునుందు రధికపుణ్యాత్మకులై. 154

ఆ. దేవతాలయంబు తెలియఁగొప్పఁ గట్టిన, నందు గోమయమున నలికిరేని
సకలపాపసమితి శకలంబులై పోవు, యశము గల్గుఁ బాండవాగ్రగణ్య. 155

క. కర్పూరసహితధూపము, లర్పించినవార లెల్ల నస్మత్పురిలోఁ
దీర్పరులై యుందురు, నేర్పేర్పడ దండమిడిన నేర్పరి కెల్లన్. 156

వ. ఒక్క ప్రదక్షిణంబునఁ బాపంబు దూలు రెంట దివంబు మూఁట నింద్రస్నేహంబు నాలుగింట వైకుంఠంబు నైదింట సర్వలోకంబు నారింట మహైశ్వర్యంబు నేడింట నాకైంకర్యంబు నెనిమిదింట సాలోక్యంబుఁ దొమ్మిదింట నాపూజ సేయుట పదింట సామీప్యంబుఁ బదునొకంట సారూప్యంబు పండ్రెంట సాయుజ్యంబుఁ గల్గు నింత కంటె నధికంబు లేదు 157

గీ. మేని జాడ్యంబుఁ బీడయుం మృత్యుభయము,నణఁగు శంకరునకుఁ బ్రదక్షిణ మొనర్ప
సోమసూత్రంబు మేర యాచొప్పు నసువ,నయుతఫలమిచ్చుఁ గావున్న నంతకంత

వ భూసురుండు రుద్రసూక్తంబునఁ బ్రాతస్స్నానంబు చేసి శివునకు నభిషేకనమస్కారంబులు చేసిన నేకకాలంబున ద్వికాలంబునఁ ద్రికాలంబున నైన నిత్యంబును దర్శనంబు గావించిన వృషాండంబు లంటుచు శృంగమధ్యంబునం జూచినఁ గైలాసంబున శివసన్నిధానంబు సిద్ధించు మృదంగ గీతవాద్య ఘంటికా కాహళ శంఖారావంబుల నన్ను సేవించినవారు ముక్తు లగుదురు సంశయంబు లేదు లోకంబుల గెల్చి కోటి వంశంబులతోఁ గూడి వైకుంఠపురంబున నుండుదురు గరుడకంబంబు నిల్పినవారు రాజు లయి జన్మింతురు అఖండదీపంబు పెట్టినవారికి దినదినంబు నశ్వమేధఫలంబు చేకూరు నీధర్మంబులలో నెవ్వరేధర్మంబు చేసినను సుఖంబు గందురు నీవు నొనర్పుము భద్రంబు లొందెదవు ధర్మంబువలన నర్థకామమోక్షంబులు లభించుం గావున నాయందు భక్తిని విడువక ధర్మంబు లొనర్పుము నీవు మహీరక్షకుండ వింక నేమి వలసిన నెఱింగించెద నడుగు మీయుపాఖ్యానంబు విన్నవారలకు సకలధర్మంబుల ఫలంబు నగు ననిన విని వసుదేవనందనునకు ధర్మనందనుం డిట్లనియె. 159

క. విన నీగతి ధర్మంబులు, వినిపింపుము పీను లలర వినియెద విశ్వం

బున నీపదపద్మము కన్నను గతి గలదే ముకుంద నారదవరదా. 160

వ. అని యడిగిన యుధిష్ఠిరునకుఁ దిరుగ నేకధర్మసారం బెఱింగించెద వినుమని కృష్ణుం డిట్లనియె. 161

ప్రాతస్స్నాన గాయత్రీజప బ్రహ్మయజ్ఞాది విధానము.

గీ. కమలబంధుని యుదయంబు గాకమున్న, నన్నుఁ దలఁచుచు లేచి స్నానంబు సేయు
వారు దివమున నుందు రవార్యమహిమ, నరకములు చూడఁ డనుదినస్నాయి యెందు.

వ. ప్రాతఃకాలంబున స్నానంబు చేసిన బాహ్యాభ్యంతరపాపంబు లణఁగు మధ్యాహ్నంబున నాచరించిన దివంబు గలుగు స్నానం బొనర్పక భుజించినవాఁడు మాంసాశి యగుఁ గావున స్నానం బాచరించి భుజించినవారు నాకు భక్తు లనంబడుదురు. శుచిస్నాతులై దేవర్షిపితృతర్పణంబులు నివర్తించి మదీయదివ్యనామంబులు జపియించిన మానవులు కిల్బిషంబులం బాయుదురు. శుభ్రవస్త్రంబు ధరియించి మౌనులై యర్ఘ్య మర్పించి నన్ను ధ్యానంబు చేసినవారలు దేవతలచేతం బూజఁ గొందురు సూర్యు నుద్దేశించి జపంబు చేసి స్తోత్రంబు గావించిన నాకుఁ బ్రీతి యగు గాయత్రీజపం బష్టోత్తరశతం బైన దినదినంబు జ్ఞానాజ్ఞానకృతపాపంబులు నశించుచుండు నష్టోత్తరశతసహస్రంబు జపియించిన సకలదురితంబులుం దొలంగు సంవత్సరజపంబున నపత్యధనధాన్యధర్మపశుక్షేత్రంబులు మొదలైన కోరికలు సిద్ధించు షట్కర్మంబులకును మూలంబు స్నానంబె కావునఁ గృతస్నానుండవై ధర్మంబులు నడుపు మనినఁ గృష్ణునకు యుధిష్ఠిరుం డిట్లనియె. 163

క. నీమెఱుఁగఁబడనియర్థం, బేయుగములయందు దొరక దిసుమంతైనన్
గాయత్రీజపపరులకు, నేయేలోకములు గలుగు నెఱిఁగింపు హరీ. 164

వ. అనినఁ బాండవాగ్రజునకు గదాగ్రజుం డిట్లనియె. 165

క. గాయత్రి శుభము లొసఁగును, గాయత్రి సమస్తదేవగణు లొనగించున్
గాయత్రికి సరిదొరకదు, గాయత్రీజపిత నన్నుఁ గనుగొనుచుండున్. 166

వ. అని గాయత్రీమాహాత్మ్యం బెఱిఁగించి 'బ్రహ్మయజ్ఞఫలంబు' వినుమని యిట్లనియె. 167

గీ. బ్రహ్మదేవుని రూపంబు బ్రహ్మయజ్ఞ
మెఱుఁగు ప్రణవంబు చేసి వ్యాహృతులు నొడివి
పాదపాదంబు గాయత్రి పలికి వరుస
శ్రుతులు పఠియింపఁ దగు నిది హితము నాకు, 168

గీ. అగమోదిత మగు బ్రహ్మయజ్ఞ మాచరించువారలకెల్లను మించుఁ దపము
బ్రహ్మతేజంబు ధర్మంబు బలము యశము, పాపములు వోవు దేవతాపదవి దొరకు.

వ. వైశ్వదేవం బొనరించి శాస్త్రోక్తప్రకారంబున బలికర్మం బాచరించినఁ ద్రిదివంబు
గలుగుఁ దద్విధానంబు వినుము. 170

గీ. పుడమిఁ గోరినఁ డెక్కెంబు పోల్కి సుతుల, మేలు వాంఛింప శర్వాణీపల్లీకరణి
వైభవముతోడ నన్నియుం వలయునేని, చక్రగతి మించు బలి నాల్గుచందములను.

క. నీ కొనరింపఁగఁ దగుఁ జ, క్రాకారపు బలి మనోరథార్థము లెపుడుం
జేకూరుఁ గీర్తి యబ్బును, వైకుంఠపురంబు దక్కు వసుధాధీశా. 172

వ. నన్ను ధ్యానంబు సేయుచు భోజనసమయంబున మాని యుం సంస్కృతపచనుండునై
ద్విజుండు భుజియించి యమృతత్వంబు నొందు ముప్పదిరెండు కబళంబులు గొన్న
వాఁడు గంధర్వులు సేవింప సురలోకంబున నుండు మితాహారుండు నిరామయుండు
నగుచు నపరసంఖ్యను సావిత్రిం బ్రార్థించునతండు పుణ్యలోకంబుల నిచ్ఛావిహారంబు
లం బ్రవర్తిల్లుచుండు. 173

సీ. దైవతమునిపితృతర్పణము లొనర్చి కమలబాంధవుని కర్ఘ్యములు నుతులు
గావించువారలు కాలకాలంబుల దేవతాగృహయాత్రఁ దేలువారు
పురుషసూక్తవిధానమున మందిరంబున హరిహరపూజల నలరువారు
మదము మాత్సర్యంబు మాని యందఱపట్ల సము లౌచు హితములు సలుపువారు

గీ. పరధనస్త్రీల కెపు డాసపడనివారు, యోగ మభ్యస్తముగఁ జేయ నోపువారు
సకలలోకంబువారును సన్నుతింప, నాపురంబున నుందురు నరసరేణ్య. 174

వ. అని కృష్ణుం డానతిచ్చిన సకలధర్మంబులు విని సంతుష్టాంతరంగుండై యుధిష్ఠిరుం డి
ట్లనియె. 175

గీ. అవని దివిజాదివర్ణంబు లాశ్రమంబు, లెల్ల యాచారకర్మంబు లెట్లు నడువ
వలయుఁ గరుణారసంబునఁ దెలుపు మయ్య, పుండరీకాక్ష గోవింద పుణ్యపురుష. 177

వ. అనిన యుధిష్ఠిరునకుఁ గృష్ణుం డి ట్లనియె.

సీ. తపమున జపమున ధర్మప్రవర్తనమున నవనీసురుఁడు పూజ్యుఁ డఖిలవర్ణ
ముల కెల్ల గురుఁ దగుఁ బుణ్యశీలుండు సర్వశాస్త్రవిశారదుల్ సత్యమతులు
స్వాధ్యాయపరులును సన్మార్గనిరతులుఁ బౌరాణికులుఁ బితృభక్తు లతిథి
పూజానురక్తులు బోధానిధానులు ధర్మనిర్ణేతలు ధార్మికులును

గీ. సోమయాజులు ముక్తిని జూతుఁ గొందు, రవఁడు విద్యాముఖంబున నెపుడు మెలఁగు

నతఁడు గంగాది నిఖిలతీర్థంబులు సేవనం బొనర్చినవాఁ డగు నరవరేణ్య. 178

గీ. విద్యచేఁ గల్గు ద్రవ్యంబు విప్రులకును, రంజనార్జితవస్తువు రాజులకును
బేరమాడిన యర్థంబు లూరుజులకుఁ, గృషిధనంబు కాఁపులకును గీర్తికరము. 179

వ. క్షత్రియవైశ్యశూద్రులకు బ్రాహ్మణుండు గురువు అతనికిచ్చిన నవనిచేత దానంబు పట్టిన మే లగు శ్రోత్రియాన్నంబు భుజియించినవారలకు జన్మజన్మాంతరంబుల బ్రాహ్మణత్వంబు సిద్ధించు సర్వజ్ఞుండును విష్ణుభక్తుండును విద్వాంసుండును జ్ఞానియుఁ బురాణసంహితావర్తియు నై శ్రోత్రియుం డనం బఱఁగు నట్టిఘనుండు పాపంబులఁ బరిహరించి సురలోకంబునం బ్రవర్తించు నేనట్టివారల యిష్టంబు చేకూర్చుచుండు.

గీ. పదపదంబును విభజించి తుదయు మొదలు, నేరుపడ శబ్దభావంబు లేర్పఱచి రాగ
సమితి నైనను శ్రీరాగసరణి నైన, సభ నుతింపఁ బురాణముల్ చదువవలయు.

క. వేదవ్యాసమునీంద్రుఁడు, వేదంబులు శాస్త్రములును విష్ణుబ్రహ్మాం
డాదిపురాణంబులు సం,పాదించెఁ దదీయకథలు భద్రము లొసఁగున్. 182

పురాణశ్రవణఫలము.

గీ. విమలధర్మకథల్ పురాణములు పలుకుఁ, గాన సంసారవారిధిఁ గడవఁగోరు
వారు వినదగుఁ దత్కథావర్ణనమునఁ, బూర్వజన్మార్జితాఘము ల్వాయుఁ గాన. 183

వ. పురాణంబు విన్నమాత్రంబున జ్ఞానాజ్ఞానకృతంబులైన పాపంబు లణంగు గంగాదిసర్వతీర్థస్నానఫలంబులు సమకూరుఁ బ్రభాతంబున వినిన రజనీకృతపాపంబులు నిశాసమయంబున నాకర్ణించిన దివారచితకిల్బిషంబులును దొలంగు నిత్యశ్రవణంబు గావించువారలు మహాభయంబులు వోకార్చి బ్రహ్మలోకంబు నొందుదురు నీవు పురాణంబులయందు బుద్ధి నిలుపు మిష్టార్థంబులు సిద్ధించు. 184

సీ. అపరాధముకొలంది నాజ్ఞ సేయుచును భుజాబలంబున మించుక్షత్రియులకు
సద్వర్తనంబున సత్యంబు దప్పక బేరమాడుచునున్న యూరుజులకు
వ్యవసాయములు చేసి యనిశంబు ధారుణీసురులసేవలు సేయు శూద్రులకును
స్వాధ్యాయనిరతి భిక్షాశి యై గురునాజ్ఞ మీఱకుండెడి బ్రహ్మచారికిని

గీ. నతిథిపూజలు సలుపు గృహస్థులకును, భక్తిఁ దీర్థస్నాత లగువనప్రస్థులకును
ధ్యాననిష్ఠాగరిష్ఠు లౌ మౌనులకును, బరమపద మొటపట్టగుఁ బార్థివేంద్ర. 185

క. పతిమాట కడుగు దాఁటక, పతియే దైవమును గురువు బంధువునుం గాఁ
బతిఁ దలఁచుపతివ్రతకున్, సతమా బ్రహ్మాదిలోకజాలము లెల్లన్. 186

గీ. విప్రవర్గంబు మొదలగు వివిధవర్ణ,ముల జనించిన స్త్రీలకుఁ బురుషులకును

ధర్మమేగతి యది నీవు దలఁచు నేయం,మెపుడు వినుము పురాణముల్ నృపవరేణ్యా.

వ. పురాణధర్మశాస్త్రంబులు కీర్తించినవారికి విన్నవారికి నరకంబులు లేవు నాలోకంబు సిద్ధించు. 188

క. లోకంబులఁ బుట్టింపను, లోకంబులఁ బ్రోదిసేయ లోకము లణఁపన్
నాకొక్కనికే భారము, నాకన్యము లేదు కొలువు నన్ను మహీశా. 189

క. తెలిపితిని ధర్మసారము, తెలుపంగలయంత నీకుఁ దెల్ల మ్మింకం
దెలియఁగల వేమి వలసినఁ, దెలిపెద నీతలఁపు నాకుఁ దెలుపు నృపాలా. 190

వ. ఈకథలు విన్నవారికి సకలపాపంబులుఁ దొలంగు గంగాస్నానఫలం బగు నని లోకరక్షకుం డైన పుండరీకాక్షుండు ధర్మరాజున కెఱింగించినచందంబు వైశంపాయనుండు జనమేజయునకుం దెలిపినట్లు సూతుండు శౌనకాదులకుం బలుకుటయును.

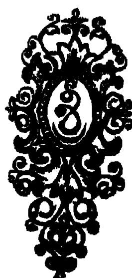
క. శాశ్వతజయ జనకసుతా,ధీశ్వర రాజాధిరాజ హిమవత్పుత్రీ
విశ్వాసభక్తవరద మ,హేశ్వరవినుతప్రతాప యినకులదీపా. 192

మ. శబరీపూజితపాద సాధుజనరక్షాదీక్షణాహ్లాద ఖ
డ్గబలిప్రాపితరావణాది నిఖలక్రవ్యాద సీతాసతీ
కబరీభార దరప్రసూన ఘటనాకల్యాణ పాణిద్వయా
విబుధార్థప్రతిపాదనాది పురుషానిర్వాన భాగ్యోదయా. 193

మాలిని. దినకరశతతేజా దీనమందారభూజా
ఘనసదృశశరీరా ఖండితారాతివీరా
ధనపతి సమదానా ధర్మచేతోనిదానా
కనకమృగవిరామా కాంతిసంపూర్ణసోమా. 194

గద్యము. ఇది శ్రీమన్మదనగోపాలలీలావలోకన పవిత్ర శరణయామాత్యపుత్ర సకల విద్యానిధాన తామరపల్లి తిమ్మయప్రధానప్రణీతం బైన హరివంశోదితం బైన యాశ్చర్యపర్వంబునందలి శేషధర్మంబున, సత్యప్రశంసయుం నభయదానంబును భూదానంబును బథికదేవతాగృహారామ నిర్మాణంబును దులసీ పద్మవనంబుల మహిమయుఁ బూజాభిషేకఫలంబును దీపదానమాహాత్మ్యంబును బ్రాహ్మణప్రభావంబును గంధపుష్పతాంబూలదానవర్ణనంబును గాయత్రీలక్షణంబును వైశ్వదేవప్రకారంబును బురాణంబుల లక్షణంబును బతివ్రత యన్నవియు నను కథలం గల ద్వితీయాశ్వాసము.

తృతీయాశ్వాసము.

కాకుత్స్థకులాబ్ధిసు
ధాకర బహుదానధర్మధర్మాజికృతా
నేకనిరంతరపూజా
స్వీకరణమనస్సనాథ శ్రీరఘునాథా. 1

వ. విన నవధరింపు మఖిలపురాణవ్యాఖ్యానముద్రాసమేతుం డయినసూతుండు శౌనకాది మహామునులకు మున్ను యుధిష్ఠిరునకుం గృష్ణుం డానతిచ్చిన ప్రకారంబున జనమేజయునకు వైశంపాయనుం డెఱింగించె నని బోధించి మఱియు ని ట్లనియె. 2

క. మురహరుఁ డీగతిఁ గరుణా, పరుఁడై ధర్మములు దెలియఁ బలుకంగ యుధి
ష్ఠిరుఁడు విని మఱియుఁ దత్పద, సరసిజముల కెరఁగి యడిగె సమ్మోదమునన్. 3

గీ. వలయుధర్మంబు లెల్లను దెలిపి తింకఁ, బాపములుఁ బాపకర్మలు పాలువడిన
లోకముల యాతనల్ దయ నాకుఁ దెలుపు, వరద వైకుంఠ వనమాలి వాసుదేవ. 4

వ. అని యడిగిన యుధిష్ఠిరునకుఁ గృష్ణుం డి ట్లనియె. 5

గీ. పాపభేదంబులకు నెల్లఁ బాలుపడిన, నరకలోకంపుయాతనల్ కర మెఱుంగఁ
బలికెదను నీవు ధైర్యంబు పట్టువదల, కాలకింపుము కుంతీసుతాగ్రగణ్య. 6

మహాపాతకలక్షణము.

వ. బ్రహ్మఘ్నుండును, సురాపానం బొనర్చినవాఁడును, సువర్ణంబు దొంగిలిన యతండును, గురుతల్పగుండును నను నీ నలువురు మహాపాతకులు వీరలతోడం గూడినవాఁడైదవవాఁ డగు వారలపాపంబులు లెక్కింప శక్యంబులు గావు. అయినను దోఁచినచందంబునం బలికెద సావధానంబుతోడం జిత్తగింపుము. 7

సీ. కాలకాలంబులఁ గడుదవ్యామానుఁడై వ్యాఘ్రము ల్భక్షింప నయుతసంఖ్య
ములు కావరేయని మొత్తిఁ బెట్టుచు నుండి యంత కుంభీపాక మనెడినరక
మునను మహాగ్నిలోఁ బొరలుచు దివ్యహాయనసహస్రంబులు వినను గనను
శక్యము ల్గానట్టి సర్వదుఃఖంబులఁ బొంది యాతరువాత భూమిలోన

గీ. నఖిలచండాలయోనుల నవతరించు, బ్రహ్మహత్య యొనర్చిన పాపకర్ముఁ
డతని యిడుమలు లెక్కింప నలవి యగునె, లలితగుణగణ్య కౌరవకులవరేణ్య. 8

గీ. కన్నుఁగవ సూది గోరుల గసికఁ గొట్టి
మలము మూత్రంబుఁ ద్రావించి మాటిమాటి
కగ్నిఁ బడవైచి వేఁతు రాయమునిభటులు
మద్యపానంబు చేసిన మానవులను. 9

క. నిష్క్రత్రయము సువర్ణము, నిష్కారణ మపహరించు నీచున కెందున్
నిష్కృతి దుర్లభ మతఁడు బహిష్కృతి కర్హుండు ధారుణీశ్వరతిలకా. 10

వ. సువర్ణస్తేయంబున మూషకపరిపూర్ణం బైన కూపంబున శూలయంత్రంబున శునకం
బులు భక్షించుచుండ నేనూఱుయుగంబు లుండి కిరాతయోనులం బుట్టుచుండు
జ్యేష్ఠమాతయును భ్రాతృపత్నియుం సోమరాజులబోటియు నధ్యాపకుని కాంతయుం
మేనమామ కామినియు నత్తయుఁ దప్పితోఁ బుట్టినయువతియు నార్యపత్నీ
సుతలును గురుతల్పసమానులు వీరలం బొందిన పాపంబు మన్వాదిశాస్త్రచోది
తంబైన ప్రాయశ్చిత్తంబు లొనర్చికొన్న నయినం బరిహారంబులు గావు గురుదా
రాభిగామి మహారౌరవంబులం బడి నూఱు యుగంబు లుండి తదనంతరంబ యసి
పత్రవనంబున నేఁబదియుగంబులు నివసించి యంతట యమదూతలు సద్రూపణం
బయిన మేహనంబుఁ గోసి దోసిటం బెట్టి తైలవస్త్రంబుల బంధించి వహ్నిజ్వా
లల వేఁచుచుండ ననుభవించి యామీఁద రాక్షసుం డగు నంత శునకోలూక గార్దభ
యోనులఁ గ్రమంబున జన్మించి నపుంసకత్వంబునం జరించుచుండు. 11

సీ. ఋతుమతిఁ బొందిన మతిహీనుఁ డెంతయు రక్తకూపముల నిర్మగ్నుఁ డగును
శూద్రచాండాలాదిసతులఁ గూడినవాఁడు శునకమాంసాశియై సొదలుఁ జొచ్చు (?)
విశ్వసించినవానివెలఁదిఁ బొందినఁ దుల్యపృథుశిలాపాతనపీడ నొందుఁ
బణ్యభామాసక్తిఁ బరఁగిన పాపుండు ఋక్షహ్రదంబులో నెపుడు నిలుచుఁ

గీ. బరులకాంతల బలిమిని బట్టుకొన్న, వారిదుర్గతి లెక్కింప వశముగాదు
తన్ను నేలినభూపతితరుణిఁ గవయు, నీచుఁ డుండును గడలేని నిరయమునను. 12

గీ. ఒక్కయేఁడాది వీరితో నున్నవాఁడు, నరకమార్గంబు లాయాతన లనుభవించి
పుల్కసాదికదుర్జాతిఁ బుట్టిపుట్టి, ఘోరదుఃఖంబుఁ గుడుచును గురువరేణ్య. 13

గీ. పఙ్క్తిభేద పృథక్పాకి బ్రహ్మనింద,కుం డనాదేశి శ్రుతు లమ్ముకొన్నవాఁడు
నమితయుగములు కుంభిపాకమున నుండి, పుడమి సంకరజాతులఁ బుట్టుచుండు. 14

సీ. ఇచ్చెద నని పిల్చి హీనుఁడై బ్రాహ్మణజనులకు లేదు పొమ్మనెడివాఁడు
హితవును ధర్మంబు నెఱిఁగించువారిఁ బూజింపక ద్వేషంబు సేయువారు
గోవృషద్విజవధూకులములయాహారములకు విఘ్నంబులు దలఁచువారు
తనువిశ్వసించిన జనములపట్లను వంచనతోఁ గీడుఁ గాంచువారు

గీ. బ్రహ్మహత్యాసమంబైన పాపమొంది, కఠినతరులైన కాలకింకరుల చేత
బ్రహ్మకల్పాంతరంబు బాపదలఁ బడుచు, ఘోరనరకంబులం దుండ్రు సుగుణవరేణ్య. 15

గీ. బ్రాహ్మణోపేక్షకారులుఁ బాపచింత, దెలుపువార లసత్యంబుఁ బలుకువారు
మర్మభేదు లసూయచే మలయువారు, బ్రహ్మహంతృసమానులు పార్థివేంద్ర! 16

వ. బ్రహ్మహత్యాసమంబు లయిన పాపంబు లాచరించినవారు లంపటులు శునకంబుల చేత భక్షితులగుచు రౌరవాదినరకంబు లనేకయుగంబు లనుభవించి పిదప గార్దభచండాలాదియోనులం బుట్టుచుందు రిది యెఱింగి బుద్ధిమంతులు పాతకంబులు స్మరింపరు. ఈయుపాఖ్యానంబు విన్నవారికి గంగాస్నానఫలంబు సిద్ధించు నింక సురాపానసమంబు లయిన కిల్బిషంబులు వివరింతు విను మని యుధిష్ఠిరునకుం గృష్ణుం డిట్లనియె. 17

గీ. పతితసూతకదేవలయతిగణాన్నములు భుజించిన నెంగిలి ముట్టుకొనుచు
నైన ఋతుమతి వాక్యంబు లాలకించి, యైన నశనంబుగొన సురాపానసమము. 18

క. శూద్రుండు పిలిచె నేనియు, శూద్రుం దనుమతి యొసంగ శూద్రుఁడు చూడన్
శూద్రునియింట భుజించిన, శూద్రాదికనీచజాతి సుడిగొంద్రు ద్విజుల్. 19

గీ. జపము హోమంబు ధ్యానంబు సలుపుతఱిని, భక్ష్యపానీయచోష్యముల్ పాయసంబుఁ
బుచ్చుకొను వేళ శూద్రులఁ బొసఁగఁ బలుకరించువారలపాపంబు లెంచ నరిది. 20

క. ఎంగిలి దాఁకుచు నన్నము, వెంగలియై మెసవునరుని వెంటంబడి స
ర్వాంగంబులు యమకింకరు, లంగారంబులను వేతు రనవరతంబున్. 21

గీ. స్నేహమున నైన లోభంబుచేత నైన, నలసి యైనను బొత్తుల నారగించు
జనుఁడు శ్లేష్మంపుముద్దలో శతయుగములు, పొరలి కడపట శునకమై పుట్టుచుండు. 22

గీ. ద్విజుఁడు భుజియించుతఱి బహుదేశభాష
ణములు పలికిన లశునద్వయమును గృంజ
నంబు నింద్యము సూతకాన్నంబుఁ గొనిన
ఘోరనరకంబు పాలయి కుందుచుండు. 23

గీ. తల్లిదండ్రులు కొడుకులు దాత మనుమ, లాఁడుబిడ్డయుఁ దోఁబుట్టు పత్తమామ

తైనఁ బొత్తున భుజియింప నధిక పాప, మవనిసురునకు వచ్చు గావయంతమీఁద. 24

వ. ఇవి యన్నియును సురాపానసమంబు లింక సువర్ణస్తేయసమానంబులు వివరించెదం జిత్తగింపుము. 25

గీ. మణులుఁ గోకలుఁ గస్తూరి మలయజంబుఁ, గప్పురంబును హరియించు మొప్పలెల్ల నేకవింశతియుగము లనేకనరక, ముల వసించియుఁ గాకులై పుట్టుచుండ్రు 26

గీ. కంచు సీసంబు రాగి యిణుంచుకొన్న, యతఁడు వైశ్వానరజ్వాల యను నెడినరక మునను వేఁగుచు యుగముండి శునకయోని, జన్మశతమెత్తి మేఁకయై సంభవించు.

వ. కదళీపనసనారికేళామ్రతసారంగఫలకుచంబులు హరించినవాఁడు శిలావృష్టి యను నరకంబునను గల్పపంచకంబు వసించి తదనంతరంబ పిశాచత్వంబు నొందు గృహక్షేత్ర గోధాన్యమహిషతురంగగజమేషంబుల దొంగిలినవాఁడు తప్తశిలయందు యమకింకరులు బాధింప యుగపర్యంతం బనుభవించుచుండి తప్తశంక్వయఃపిండభక్షణా ఘశోణమరుత్సేతనంబు లనునరకంబుల నూఱుయుగంబు లుండి దరిద్రుండు నామయగ్రస్తుండును గూఁగయునై భూలోకంబున సంభవించు. 28

గీ. అడవిలోనున్న తృణమైన నన్యధనముఁ, బట్టఁ దగ దెందు నరునకుఁ బట్టెనేని గాంచనస్తేయదోషంబు గలుగు నతని, కిపుడు చెప్పిననరకంబు లెల్ల నిజము. 29

వ. సువర్ణస్తేయసమానంబు లైనవి యెఱింగించి యింక నుపపాతకంబులు నరకంబులు వివరించెదఁ జిత్తగింపుము పితృయజ్ఞపరిత్యాగియును నకాలకర్మకర్తయును మాతాపితృవిరోధియును సంగారకయనం బనునరకం బయిదుయుగంబు లనుభవించి క్రమంబున వాయసంబగు నిష్ఠురవచనుండును నాస్తికుండును ప్రాణిహింసకుండును దుర్జనుండును కాముకుండును నత్యల్పకలోపస్నానంబు కషాయోదకసేచనంబు దత్తాయశ్శయనంబు మొదలయిన బహువిధఘోరనరకంబుల నిరువదియొక్కయుగం బనుభవించి రాక్షసులై జనియింతురు బ్రహ్మహత్యాదిపాతకంబులు కొక్కచందంబుల నిష్కృతి కలిగెనేని యుఁ గలుగఁ బ్రాయశ్చిత్తంబు లేనిపాపంబులు చిత్తగింపుము. 30

గీ. బొంకు గృహవర్తి తచ్ఛాత్రు పాతకుండు, కూడ్ర కాంతానురక్తుండు శ్రుతుల నింద నొనర పఠియించువాఁడు నవనిసురులనఁ, గీడుఁ గావించువాఁడు నిష్కృతులుగనరు.

గీ. కోపదృష్టిని బ్రాహ్మణకులము దుర్నిరీక్షణము సేయు నాతనియక్షియుగళి కొడముతేఁకుండఁ గ్రాఁగిన యినుపసూదు, లద్భుతముగాఁగ నింతురు యమునిభటులు.

వ. ఈచందంబున బహువిధపాపంబులు మునీంద్రులచేత నెఱింగింపఁబడియె నివి విన్నఁ బఠియించినవారికి వీనియందు మతిపోదను దని ధర్మరాజున కెఱింగించినం ద్రుష్టి

చాలకయున్న పాండవుల నందఱం గనుంగొని సవిస్తరంబుగా నాఁగింగించువాఁడై కృష్ణుం డిట్లనియె. 33

గీ. అనృతవాదుల కొండెల యన్యమంది, రాన్నభోక్తల మర్యాద నడచువారి
విశ్వసించినచోఁ ద్రుంచి వేయునట్టి, ఖలుల జిహ్వలు గోఁతురు కాలభటులు. 34

గీ. వేదవిగదితకర్మము విడిచి తిరుగు, వారిఁ గొమ్ములఁ గోరాడు వారణమ్ము
లగ్రహారాధికారులు నధికనరక, పటలిఁ జెందుదు రైదుకల్పములదనుక. 35

గీ. అగ్రహారంబు కానుక లడుగఁదలఁచు, నతని కబ్బును బ్రహ్మహత్యాయుతంబు
లతిథిపూజలు వర్జించి యన్న మారగించువారికిఁ బాపంబు లెంచ నరిది. 36

వ. అయోనియందునియోనియందుం బుణ్యయోనులయం దేని నింద్రియస్ఖలనంబు సేయువాఁడు రేతోభోజనం బొనర్చుచు నస్థిచ్ఛేదమూత్రపానాదినరకంబులం బదివేల యుగంబు లనుభవించి యంత వేశ్యాపుత్రుం డగు నుపవాసదినంబునం దంతధావనంబు చేసినవాఁడు వ్యాఘ్రభక్షం బగుదుర్గతిం జతుర్యుగంబు లుండు నేకాదశీదినంబున నుపవసింపని నరుండు డెబ్బదియేనుయుగంబులు యాతన లనుభవించుచుండు స్వదత్తం బయిన క్షేత్రం బపహరించినవాఁడు కోటికులసంయుక్తుండై కల్పపర్యంతంబు నిరయంబుం జెందు. 37

గీ. భూసురక్షేత్రము హరించు బుద్ధి నెవ్వఁ, డడ్డపెట్టును వానిని యమునిదూత
లినుపకోళ్ళను బడవైచి యినుముగాఁగఁ, గ్రుమ్ముచుందురు సహతంబు గోదుగుడువ.

గీ. ఒరులు వేసిన తోఁపులో నున్నపూలు, దేవపూజావికల్పనఁ దెచ్చువారి
నగ్నిశిఖలందుఁ బడవైచి యమునిభటులు, వేఁతు రెంతయు యుగమెల్ల నెల్లదనుక.

ఆ. అంబులను సురాలయములను వనభూమిఁ, గూపవహ్నిధూమగోష్ఠములను
గోశిలామహీజకుశసస్యవల్మీకములను మలము విడువ మొనయు నఘము. 40

సీ. వమనంబు క్షుత మధోవాయువు శ్లేష్మాశ్రుపతనంబు కేశనిపాతనంబు
నమర గృహంబులయందుఁ జేయఁగరాదు సత్కథాశ్రవణము ల్సలుపువారు
కూటసాక్షులు సొమ్ముఁ గొనఁ బల్కుఁ జెల్లదు కల్లలాడిన నంతకన్నఁ గీడు
ద్విజులవహ్నిని బాలవృద్ధుల నభ్యాగతుల మాని భుజియింప దోష మధిక

గీ. మన్యజలముల విత్తంబు లపహరించి, పరుల కొసఁగుట పాపంబు పాలుపడుట
గాని పుణ్యంబు ధనకర్తకడఁ జెలంగు, నితరనిందయు నాత్మసన్నుతియుఁ గీడు. 41

గీ. జన్మనక్షత్రములయందు సంధ్యవేళ, వైధృతిని జతుర్దశిఁ బితృవాసరమునఁ
గాంతఁగూడెడుమూర్ఖు మొగమ్ము నిండి, పాములను భోలుబలగలు బాధపెట్టు. 42

క. ఋతుకాలము వచ్చినసతి, గవిసలుపక యున్నవాఁడు బ్రాహ్మణహత్యా
యుతుఁడౌచు రౌరవాదుల, నతిబాధలఁ బడుచునుండు యమదూతలచేన్. 43

వ. అష్టమి దివా సంక్రాంతి వ్యతీపాతచతుర్దశి వైధృతిపర్వంబుల ఋతుసమయంబుల నిశాత్రితయంబులఁ బితృదినసంధ్యాజన్మనక్షత్రంబుల నిజకాంత నైనం బొందుట యర్హంబుగాదు మోహంబునం గూడెనేని రౌరవంబులఁ బడుఁ బుత్రుండు గలిగిన దురాచారుండును మూర్ఖుండును వ్యాధిపీడితుండు నల్పాయుష్కుండును గృతఘ్నుండు బ్రహ్మద్వేషియు నై జనించు. 44

సీ. శక్తుఁ డయ్యును దురాచారంబు మాన్పని యతని దద్దోషార్థ మందియుండు
లేనిపాపము లెన్ను మానవాధము జిహ్వ యమభటుల్ చిదుముదు రనుదినంబుఁ
గన్యతో సమియించుకలుపాత్రకునిబట్టి భక్షించుచు నకతంబుఁ బక్షివితతి
వ్రాసినపత్రమును బూర్ణంబు సేయసి జను నొంచు గసిపత్రవనములోనఁ
గీ. దగవు దిద్దించుఁ బశుపాతమునఁ బలుకు, జనుని నట్టుష్ణసైకతస్థలమునందు
మిగుల వేఁతురు పదివేలయుగములెల్ల, నంతకాంతకుఁ గుంతీసుతాగ్రగణ్య. 45

సీ. తల్లిని దండ్రిని దైవంబు నతిథుల నొగిఁ బూజసేయక యుండువారు
తెప్పను మాపును నోచిన శివపిష్టాసనముఁ బురాణము వ్రినని వారు
దేవతాభాషలు దిగఁద్రావి యన్యభాషలశాస్త్రము ల్గాని చదువువారు
ధర్మమార్గంబులు దప్పించువారలఁ దెలిసియుం వెంబడిఁ దిరుగువారు
గీ. కొంగిలికి గోంగపడక మెసఁగువారు, గానవిద్యలపైఁ బ్రేమ గలుగువారు
విష్ణునామత్రయజపంబు విడుచువారు, నిరయమార్గానువర్తులు నిశ్చయంబు. 46

వ. అనినం గృష్ణునకుఁ యుధిష్ఠిరుం డిట్లనియె. 47

నిమంత్రణబ్రాహ్మణనిరూపణము.

క. తెలిసెను ధర్మాధర్మంబులు పైశ్రాద్ధకర్మమునకుఁ బూజ్యు లపూజ్యుల్
గల రందు రట్టివారలఁ, బలుకం గదవయ్య కృష్ణ పంకజనాభా. 48

వ. అనిన ధర్మనందనునకు వాసుదేవుం డిట్లనియె. 49

క. పితరులదినమునను నిమంత్రితుఁడై భుజియించుధరణిదేవుని పితరుల్
మాతృపుణ్యు లౌచు నమరావతి నున్నను నరకమునను వ్రాలుదు రధిపా. 50

సీ. వేదశాస్త్రవిహీనుఁ విగతజపస్నానుఁ గర్మత మూర్ఖుఁ గవిముఁ బతితు
నామయగ్రస్తు మర్యాదవిడుచువాని దైశ్వవర్తను వైద్యు వస్త్రరహితు

దత్తు విక్రయుని గృతఘ్ను గాయకు మత్తు గురునిందకుని షండుఁ గుటిలు మూఁగ
శూద్రసంయుక్తుని సూతకు హీనాంగు వృషలీపతిని వృద్ధు వేషధారిఁ

గీ. గొండెగానిని జూదరిఁ గ్రూరకర్ము, నెల్లిదం బ్రజలచేఁ బరిత్యక్తుఁ డయిన
వాని బహ్వాశి సన్న్యాసి వాదనిరతుఁ, గన్యభుక్తికిఁ బిలిచినఁ గలుష మొందు. 51

గీ. వేదశాస్త్రజ్ఞు శ్రోత్రియు వీతరాగు, జపము స్నానంబు సంధ్యయు సలుపువానిఁ
బంచయజ్ఞపరాయణుఁ బరమశాంతి,కలితుఁ బిలువంగఁదగుఁ బితృకర్మమునకు. 52

వ. అనిన విని వర్జనీయంబు నెఱింగింపవే యనిన యుధిష్ఠిరునకుఁ గృష్ణుం డిట్లనియె

ఉ. పాతకవర్తి పొత్తు సుతబంధుజనంబులతోడ విరోధముల్
సూతకు దర్శనంబుఁ బరసుందరితో సహవాసముల్ సదా
చేతులదాటిపోవుటయుఁ జివ్వన వృక్షశిఖాగ్ర మెక్కుటల్
నూతి జలంబు ద్రావుటయును న్సుఖార్థికి వర్జనీయముల్. 54

గీ. అప్పుసేయుట క్షేత్రంబు లమ్ముకొనుట, సంధ్యవేళల నిద్రయుఁ జదువు భోజ
నంబు నిజదారఁ గూడుట నాథభృత్య, బంధువులతోఁ గలహము శుభాన్యకాంక్షి
యెఱిఁగి యెఱిఁగియు వీనిఁ బరిగ్రహించు. 55

గీ. తోఁటలోపల నడవులఁ ద్రోవ యాత్ర
దేవసన్నిధిఁ గొండల దీర్థములను
బర్వములయందు సంధ్యలఁ బఱతె గవయఁ
గాదు శుభకాంక్షి కెందును గౌరవేంద్ర. 56

గీ. అన్న ముదకంబు వీడ్యంబు నంబరములు, శూద్రుఁ డిచ్చినఁ దత్కృతసుకృతపాద
మస్తకాభ్యంజనంబులు మానవలయు, సకలశుభములు వాంఛించు జనులకెల్ల. 57

క. గురుకవిరవిభూమిజవాసరముల నభ్యంజనంబు సకలామయకృ
త్కర మాతెఱఁగు నిశీథినిఁ, బరిహరణీయంబు లెన్నిభంగుల నైనన్. 58

గీ. స్థండిలమునందు శయనంబు జపము భోజ, నంబు మైథునమును బూజనంబు ధ్యాన
మును నొనర్తురు శ్రేయంబు మొనయువారు, శాన ధర్మంబుఁ గావింపు కౌరవేంద్ర.

క. ఈకథ విన్నఁ బఠించినఁ, బ్రాకటధనధాన్యపుత్రపౌత్రసమృద్ధుల్
చేకూరఁ గీర్తియబ్బును, వైకుంఠపురంబు చాల వశవర్తియగున్. 60

వ. అనిన విని సర్వంబు నెఱింగించితి వైన నింకొక్కటి తెలియ వేడుక యయ్యెడు
ననాథయ దేవా లయినను నరకంబులు పాపకర్ములకు భయంకరంబులును బుణ్యాత్ము

లకు సుఖప్రదంబును నైనయమమార్గంబు విస్తారం బెఱింగింపవే యని యడిగినయు
ధిష్ఠిరునకుం గృష్ణుం డి ట్లనియె. 61

క. నరకంబులనామంబులు, పరికింపఁగ లెక్కపెట్టఁ బద్మజునకు గో
చర మైనవానిలోపలఁ, దిరము ల్వివరింతు వినుము దృఢతరబుద్ధిన్. 62

వ. పవనంబు హాలుకాభంబు మహారౌరవంబుఁ గాలసూత్రంబుఁ బ్రమర్దనంబు భీమో
త్కటంబు మహాశూలంబు మూషకకూపంబు పురీషమంత్రపానంబు వైతరణీ మహా
స్వనంబుఁ దప్తశూలంబుఁ దప్తశిలాపురీషభారంబు గజశోణితకూపంబు మలశోణిత
భోజనంబు శ్వమాంసభోజనంబు వహ్నిజ్వాలాప్రవేశంబు శిలావృష్టి శస్త్రవృష్టి
వహ్నివృష్టి మరుత్పతనంబు క్షారోదకంబు ఉష్ణతోయంబు తప్తాయఃపిండభక్ష
ణంబు తప్తాయుధశోషణంబు తప్తపాషాణగహనంబు పురీషలేపనంబు క్రకచధార
ణంబు రేతఃపాతనంబు మహానాదంబు సర్వసంధిదహనంబు అంగారశయనంబు కబం
ధగ్రామయంత్రంబు క్షుణిచ్ఛేదనంబు పతనంబు బుత్పాదనంబు పాశబంధంబు
ధూమపానంబు శూలానురోహణంబు అస్థిచ్ఛేదనంబు విషస్నానంబు లవణభక్షణంబు
నాయుచ్ఛేదంబు శిలాక్రీడనంబు పాషాణధారణంబు శ్లేష్మమాంసాశనంబు రౌగ్య
భారంబు పృష్ఠాగ్రపతనంబు జలాంతర్మజ్జనంబు కంటకోపరిశయనంబు తప్తశిలాంబు
సేచనంబు అత్యుష్ణసికతాన్నంబు వ్యాఘ్రరాక్షసపీడ తప్తపాషాణభక్షణంబు నివి మొ
దలైన నరకంబులు కోటికోటులు గలవు లెక్కింప శక్యంబులుగావు. యమమార్గంబు
విస్తారం బెనుబదియాఱుయోజనంబులు పుణ్యాత్ములకు సుఖకరంబును పాపకర్ములకు
దుఃఖప్రదంబును నై యుండు నందు ధర్మవర్తనులు గంధర్వులు నుతియింప నప్స
రోగణంబు సేవింప సుధాపానంబు సేయుచు స్వర్గమందిరంబున కరుగుదురు. కిల్బిష
వర్తులు దుఃఖంబు లనుభవించుచు నుందురు వారి యాతనలు చిత్తగింపుము. 63

నరకపూర్వప్రకారము.

ఉ. ఒక్కెడ బెబ్బులు ల్గవియ నొక్కెడ సింగములుం జరింపఁగా
నొక్కెడ సేసఁగుల్ దఱుమ నొక్కెడ భీకరసూకరాళి పైఁ
ద్రొక్కఁగ రాఁగ నంతఁ దమదోసము తమ్ము నె ముంచెనంచు నే
డిక్కును లేక యేగుదురు దీనత నచ్చటఁ బాపవర్తనుల్. 64

క. సెలగోలల యమదూతలు, తలచూపఁగనీక త్రేయ దప్పిని బెడవుల్
నెలవులు కొండఁగ నాఁకట, మలఁగుచుఁ జనుచుండ్రు పాపమతు లార్తోవన్. 65

మ. ఒకచో నిప్పులకుప్ప లొక్కతఱి ముం జ్వాలలొక్కచో ధూమ మొ
క్కొకచక్కి న్నిబిడాంధకారపటలం బొక్కొక్కచో శైవలం
బొకవంక న్వడగండ్లవాన లొకచో నుష్ణాంబు లొక్కొక్కచో
నొకచో ఘోరసమీరముల్ దఱచుగా నుండుం దదీయస్థలిన్. 66

సీ. సారమేయోలూకజంబుకశబ్దంబు లొక్కొక్కచోటున నుప్పతిల్లుఁ
గంటకాంగారకకరకాదివర్షంబు లొక్కొక్కపంకను నుప్పతిల్లు
సంతప్తకర్దమసైకతగ్రావంబు లొక్కొక్కత్రోవను నుప్పతిల్లు
వాతశతాతపవహ్నిసమూహంబు లొక్కొక్కదిక్కున నుప్పతిల్లు

గీ. నొక్కచక్కిని చీఁకటు లొక్కత్రోవఁ, జటులవృశ్చికపన్నగసముదయమ్ము
లొక్కతఱి నాచుపెంచులు నుప్పతిల్లుఁ, బాపవర్తను లరిగెడిపద్ధతులను. 67

ఉ. కొందఱు ముక్కుఁ గుట్టుచును గొందఱు చేతుల నూలుపోసియుం
గొందఱుఁ గంఠపాశములఁ గొందఱు నుగ్రగదాశరాహతిం
గొందఱు ముష్టిఘట్టనలఁ గొందఱు శూలములందు గ్రుచ్చియుం
గొందల మందఁజేయుదురు క్రూరులు కాలునిదూత లచ్చటన్. 68

వ. కొందఱు కంఠపాశహస్తనాసాగ్రంబులు పాశంబులచేఁ గప్పంబడియుఁ గొందఱు సితాంకుశగదాఖడ్గతాడనంబుల కులుకుచును గొందఱు ఘోరాంధకారంబులు మోహాసాంగంబుల వహించుచుఁ గొందఱు బాధితలోచనులై సంతప్తకర్దమసైకతంబుల నిలువంబడుచును గొందఱు కాకగృధ్రోలూకసారమేయజంబుకగార్దభసింహవ్యాఘ్రవృశ్చికంబుల నెక్కియాడుచును గొందఱు మేదోమాంసరక్తమూత్రపురీషంబులు పానంబు సేయుచుఁ గొందఱు వృషభమహిషఖడ్గశాకినీకూష్మాండరాక్షసగణంబులచేత భక్షితులగుచు జనకపుత్రమాతృప్రియాసంగంబులఁ జేరుకొని పలవరించుచు నిజకర్మంబులు దలఁచియుఁ గొందఱు కొఱఁగనివారై మానంబునం దస్మార్గంబున యమాలయంబున కరుగుదు రనిన విని సోదరసహితుండై భయంబున వణంకుచు మూర్ఛితుండైన యుధిష్ఠిరు నెత్తింగి వెఱవకు నీకుఁ బ్రియంబుగాఁ బుణ్యాత్ముల మార్గంబు వివరించెద విను మని దేవకీనందనుం డిట్లనియె. 69

క. ధర్మంబు సేయనేర్చిన, నిర్మలమతు లెల్ల విబుధనికరము వోగఁ దర్
భర్మమయాంబరధరులై, శర్మస్థితిఁ జనుదు రిపుడు శమనునిపురికిన్. 70

పుణ్యలోకమార్గప్రకారము

ఉ. అన్నము పెట్టువారిల కృతాన్నముఁ దించు జలంబు దప్పికిం
గన్న మహామహుల్ మరుగఁ గాఁచిన యావుల పాలు ద్రావుచున్

వెన్నరయఁ దేనెయుఁగ్ ఘృతము వెచ్చమొనర్చు నరుల్సుధారసం
బున్నతిఁ గ్రోలుచుం జనుదు రుగ్రకరాత్మజుఁ డున్నచోటికిన్. 71

సీ. హయగజమందిరయానంబు లొసఁగెడినరు లెల్ల మణివిమానంబు లెక్కి-
యజఫలపుష్పకృష్ణాజినభూదానకర్తలు ప్రమదంబు గడలుకొనఁగ
వస్త్రదాతల హేమవసనము ల్ధరియించి దీపము ల్దివిటీలఁ దేజరిల్ల
శాకప్రదులు పాయసంబు భుజించుచు గోత్యాగనిపుణులు కోర్కులలర

ఆ. సర్వభూతకరుణ సల్పెడువారలు, విద్య నేర్పఁ జాలు విమలమతులు
సకలదివిజనుతులు సన్నుతుల్సేయంగ, యమునిపురికిఁ జనుదు రవనినాథ. 72

గీ. అనుదినంబుఁ బురాణము ల్వినెడువారుఁ, జదువువారలుఁ బూర్ణిమాచంద్రధవళ
దివ్యయానంబు లెక్కియుం దీప్యమానులగుచుఁ గైకొండ్రు వైవస్వతాంకతలము. 73

క. కృతయుగమున ధ్యానము సం,తతతపములుఁ ద్రేతయందు ద్వాపరవేళం
గ్రతువులుఁ గలిని బురాణ, శ్రుతిపఠనము నిహపరైకసుఖము లొసంగున్. 74

క. కలియుగమునను బురాణం,బులు చదివిన విన్న జనులుఁ బుత్రులుఁ బౌత్రుల్
వెలయఁగ నిహసౌఖ్యంబులు, బలిసి తుదిం జేరువారు పరమపదంబున్. 75

క. సనతైన సౌరులు కొలువ, నను బుణ్యకథ ల్వచించు నరుఁ డధికసుఖం
బునఁ బొందు దేవలోకము, మునిదివిజస్తుతులు దిశల మ్రోయుచుండన్. 76

ఉ. కొందఱు దేసగ ల్పొగడఁ గొందఱు దివ్యవిమానయానులై
కొందఱు వాజిశోభితవృషభఘోటకబృందము నెక్కి యేగుచుం
గొందఱు దివ్యవస్త్రసుమనోమణిగంధము లొప్పఁ దాల్చియుం
బొందుదు రాయమాలయ మపారసుఖంబునఁ బుణ్యవర్తనుల్. 77

ఆ. నిత్యదానపరులు నెమ్మితోఁ బాదోదకంబుఁ గొనుచు విప్రగణముపూజ
సలుప నమరసిద్ధసాధ్యులు నుతియింప, నాటుకొందు రెపుడు నాపురమున. 78

క. ఈరీతిని బుణ్యాత్ములు, చేరుదు రంతకపురంబు సిద్ధం బెపుడున్
ధారుణి ధర్మము సేసిన, వారియు నిహపరములొసఁగ నదియు చాలున్. 79

వ. ఇయ్యుపాఖ్యానంబు విన్నవారలకుఁ బాపంబులు దొలంగు ననిన విని యుధిష్ఠిరుండు మురహారున కిట్లనియె. 80

గీ. పాపవర్తనుఁ డధికపాపములు జేసి, నరకములఁ బొంది తొలఁగు నే సరణి నంతఁ
బక్షిమృగకీటముఖ్యగర్భముల వెదకి, యెట్లు జనియించు నెఱిఁగింపు మిందిరేశ. 81

పాపకర్ములు వర్తించు ప్రకారము.

వ. అని యడిగిన యుధిష్ఠిరునకుఁ బాపకర్ములు కర్మంబులనుండి జనియించి యెట్లు వర్తించు తెఱం గెఱింగించెద సావధానంబుగా విను మని కృష్ణుం డిట్లనియె. 82

సీ. నరకకూపమ్ములఁ జిరకాలము వసించి తమరు చేసినదుష్కృతమ్ము లెల్లఁ
బలుమాఱుఁ దలఁచుచుఁ బలవించి పలవించి దైవయోగమున భూతములఁ జేరి
తరుగుల్మవల్లికాగిరితృణాదికమైన స్థావరమ్మై పుట్టి దావవహ్నిఁ
బొగిలియు వానిచేఁ బొలియుచు నెండల నెండుచు వానచే నిగురుపెట్టి

గీ. యిండ్లు గట్టంగ బండ్లకై యింధనార్థ మఖిలజనులును ద్రుంచఁగ నఖిలదుఃఖ
మనుభవించుచు సేవకులై జనించి, నీచవృత్తిఁ జరించుచు నృపులచేత. 83

వ. రజ్జుదండకశాదిఘట్టనల గుట్టువెడి శీతాతపంబుల నాతురులయి క్రయవిక్రయంబుల స్వజనంబులఁ బాసి పరదేశంబులం దిరుగుచుఁ బ్రాణంబుల విడిచి తిరుగజన్మించుచు నూఱుకోట్లజన్మంబు లెత్తి యంత దైవయోగంబునఁ బూర్వజన్మఫలంబున మానుషత్వంబు భజియించి బహుయోనులఁ బుణ్యపాపమిశ్రత్వంబుల నుత్తమాధమకర్మంబులం బాపాత్ము లుపయింతురు వారల తెఱం గెఱింగించెద సావధానంబుగా విను మని యిట్లనియె. 84

గీ. వదనబాహూరుపదముల నుదయమైన, వారు బ్రాహ్మణక్షత్రియవైశ్యశూద్రు
లనఁగ నుత్తమ మధ్యమ లఘువు లధమ, తములు నయి విలసిల్లిరి ధరణినాథ. 85

సీ. శిల్పశాస్త్రజ్ఞులఁ జిత్రకారులు రజకులు లోహకారకు లుర్కుంభకారు
లాంధ్రులు నావికు లాభీరకులుఁ గిరాతులుఁ బుల్కసులు పుళిందులు నటవలు
మరవలు మొదలైన మనుజులు కర్మశేషముల జనించి దుష్కర్మములను
జడులును నంధులు మందులు బధిరులు నతిసూక్ష్మదేహులు నగుచు నుందు

గీ. ధర్మశీలురు గొందఱు దానపరులు, వేదవేదాంగవేత్తలు వివిధశాస్త్ర
కరణదక్షులు జ్ఞానులు కలితకీర్తిధనులు శాంతులు నయి యుందురు ధర్మతనయ. 86

గర్భస్థజీవలక్షణము.

వ. అనిన విని ధర్మతనయుండు జీవులు మృగమీనాహిపక్షిమనుష్యజన్మంబుల గర్భంబులనుండి యెట్లు జనించి యెట్టి దావత్రయంబుల నెట్లు వర్తిల్లుదు రెఱింగింపవే యని యడిగిన జీవుల కర్మంబు లాజన్మమరణంబులుగా నెఱింగించెద సావధానంబుగ విను మని కృష్ణుం డిట్లనియె. 87

క. మనుజులుఁ బశుసంఘంబును, మనసిజశరపీడ్యమానమానసులై పై

ఘనకర్మంబులు గైకొని, యనుదినముం గ్రీడసేతు రధిక ప్రీతిన్. 88

సీ. అతివలపక్షోరుహంబులయందున్న రక్తంబు శుక్లంబుఁ బ్రబలఁజేయఁ
పురుషబీజంబులఁ బొలుపొందు శుక్లంబు పెలఁదులసంగతి వృద్ధిఁబొందు
శుక్ల మెక్కువయైన సొగసైన పురుషుఁ డౌ నెత్తురు మించిన నెలఁతపుట్టు
శుక్లంబు పడువేళ సుదతిగర్భంబున మగనిజీవాంశంబు తగిలి శోణి

ఆ. తంబు వృద్ధిఁబొందుఁ దదనంతరంబున, నెలకు నెమిలిగ్రుడ్డు చెలువుఁదాల్చు
రెండునెలలు మిగుల నిండంగఁ బొఱలిన, మీనుచందమొంది మెఱయుచుండు. 89

వ. మూఁడవనెల నిండిన గర్భంబు హస్తపాదంబులం గానఁబడు నాలవనెలను బిత్తపిత్త యయి యుండు నైదవనెలను సర్వాంగనిర్ణయం బయియుండు నాఱవనెలనుజీవప్రవేశంబగు నేడవనెలను రోమంబులు మొలుచు నెనిమిదవనెలను వృద్ధిఁబొంది మలమూత్రంబులం బొడిగి యుండుఁ దొమ్మిదవనెలను సర్వాంగపరిపూర్ణంబై రోదనంబు సేయుచు నిజకర్మంబుల నిందించుకొనుచు నుండు నని పలికిన మురహారునకు యుధిష్ఠిరుం డిట్లనియె. 90

క. అర్భకుఁడు నన్నెనర్చిన, దౌర్భాగ్యము తెన్నుకొనుచుఁ దడఁబడ నొడలన్
గర్భమున నుండు గతిఁ దా, నిర్భరగతిఁ దెలుపుమయ్య నీరజనాభా. 91

వ. అనిన యుధిష్ఠిరునకు మురహరుం డిట్లనియె. 92

క. మలమూత్రంబులు చుట్టన్, బలియుఁగ గర్భముననుండి బాలుఁడు పలికే
పలుకులు నీకుం దెలియఁగఁ, బలికెద విను వేదనిష్ఠఁ బాండుకుమారా. 93

వ. అనిపలికి కృష్ణుం డిట్లనియె. 94

— గర్భస్థుండైన బాలుండు విలపించుట. —

మ. సుతకాంతాదులఁ బ్రోవఁ గోరి సుజనక్షోభంబుఁ గావించియున్
రతిలోభంబున నన్యకాంతలఁ బరిరంభక్రియం దెచ్చి య
నతివృద్ధాతురబాల్యవారము నుపేక్షాశక్తి వీక్షించుచున్
మతిహైన్యంబున గర్భవేదనలయం బట్టైతి నెట్లోకదే. 95

మ. మును వీక్షించిన పుత్రమిత్రవనితాముఖ్యుల్ స్వకర్మంబులన్
జని యొందేఁ జన వారికై జపతపస్స్వాధ్యాయముల్మాని దు
ర్జనులం గూడి పరోపకారనియతిం బ్రౌఢత్వముల్మాని నా
పెనుపాపంబున గర్భవేదనల పైఁ బెల్లయ్యె నిట్లేగుదున్. 96

క. అని వేదనలం బొరలుచుఁ, దనలోఁ దా నూఱడిల్లి ధర్మం బిఁక స

జ్జనసంగతి నొనరించెద, నపవిత్రము సుగతి కరత్రాణాలోకముగన్. 97

సీ. కరుణారసవిహారుఁ గౌస్తుభాలంకారు వినుతభుజాటోపు విశ్వరూపు
హరినీలమణిదేహు నధికన్యాయమోహు సకలాగమస్తోత్రు జలజనేత్రు
దర్వీకరశయాను దళితదానవసేను నఖిలసురాధ్యక్షు హతవిపక్షుఁ
బరమయోగిశరణ్యు భక్తామరశరేణ్యు విగతలోకారాధ్యు వినుతసాధ్యు

గీ. భక్తి నుతియించి వేగ గర్భంబు వెడలి, కలుషపారావారాగాధి గడచి నేను
సుగతిఁ గాంతు మనోగతస్ఫూర్తిఁ జేర్తు, భయము నుడిగి దెంచు సుగతిని బడయ నెంచి.

వ. అని గర్భగతబాలుండు విచారించుచుఁ బ్రాజాపత్యం బను ప్రసూతిమారుతంబుచే దీయంబడి తల్లికి నధికదుఃఖంబుగా యోనిమార్గంబున వెడలి నిస్సంగుండై యుండి యయ్యు బాహ్యవాయుస్పర్శనంబున నుజ్జీవితుండై జాతిస్మరత్వంబు మఱచి యేమియు నెఱుంగక మలమూత్రావిష్టాంగుండై తాపత్రయదుఃఖంబులం బొగలుచు క్షుత్పిపాసాతురుండై రోదనం బొనర్చుచు బంధువర్గంబు స్తన్యపానాదిక్రియలం జేర్ప నన్యాధిపత్యంబున బాల్యభావంబు బొందుననిన విని ధర్మనందనుండు వసుదేవనందనున కిట్లనియె. 99

క. కుంతీపాండుప్రభవరు, సంతానము ద్రుపదపుత్రిసంతతి దయుర
శ్రీంతునటంటివి మున్నా, పంతం బీడేర్చుకొనుము పంకజనాభా. 100

గీ. చిన్నవాఁడను వయసునం బెద్దతనము, నందుఁ గడపట నెవ్వారు లబ్ధదుఃఖ
సౌఖ్యములు గాంతు రెఱిఁగింపు సత్కటాక్ష, వీక్షణంబుల బుండరీకాక్ష కృష్ణ.

వ. అని యడిగిన యుధిష్ఠిరునకుఁ గరుణించి పరమాత్ముఁడు బాల్యయౌవనవార్ధక్య చరమ కాలంబుల వర్తించు తెఱంగు నిటు మఱి మునిహాసుం డిట్లనియె. 102

ఆ. బాల్యమునను దల్లిపజ్జకుఁ జనుదోచి, స్తన్యము మొదలు సృష్టి బడ్డ లేకఁ
దెమ్మటంచు వగచి లేకున్నఁ బుడమిపైఁ, బొరలుచుండు జగము బోరగిల్ల. 103

క. కొడుకులు వేఁడిన యర్థము, లిడ దొరయక యున్నఁ దల్లి యెంతయు నగలోఁ
నడఁకుచు మస్తక మడుకుచు, నదలుం బలిదూటి పల్కు చలిదైన్యమునన్. 104

క. దారిద్ర్యం బతిదుఃఖం, బారయఁ బెక్కండ్రు తనయు లంతకుఁ గీడౌ
తీరున దయసేయని పతి, నారికి మగణంబు మేలు నానాగతులన్. 105

ఆ. కలిమి గలుగకున్నఁ బలువురు సుతులేల, పంతమొదవకున్న బలిమిరేల
భాగ్యరహితమయిన బ్రతుకేల సత్కీర్తి, లేని జన్మమేల మానవులకు. 106

క. అని పలుకుచు నతిదుఃఖం, బొనగించుచుఁ బదువుకొనఁగ నొజ్జలయొద్దఁ జే

ర్చిన నాతండును వానిని, బెనుబాధలఁ బెట్టి వెఱచి భీతిల్లి చనున్. 107

వ. పాఱిపోయినం దల్లిదండ్రు లంతస్తాపంబునం బొక్కుచు. 108

క. ఇంటికిని శిశువు రాఁడే, వెంటం జని నెఱుఁగరాదు విధి యెక్కడఁ దనుం
గొంటించెనో గృహా మేలా, వంటక మేమిటికి బ్రదుకవశమే మాకున్. 109

మ. కొడుకా యెక్కడి కేగితే మొగము నాకుం జూపి డెందంబులో
నడలుం బాపుము నిన్నుఁ బాసిన మఱిన్ హర్మ్యంబులుం దోఁటలుం
గుడుముల్ శర్కర కోక లాభరణముల్ కోటానుకోట్లున్న నీ
నోసుపు ల్వోతె మనోగతార్థవితతు లబ్బాలొక్కల్పతే వెవ్వియున్. 110

మ. అనుచుం బంధుజనంబుఁ గూడఁగొని నిద్రాహారము ల్లేక కూ
పనదీపర్వత కాననాంతరములం బల్మాఱు గాలించి చ
క్కనిత్రోవం గని తెచ్చి వేగ నగలం గైసేసి యిష్టార్థముల్
దనియం బెట్టుచుఁ గొందఱుందురు మహోత్సాహంబు రెట్టింపఁగన్. 111

క. కొందఱు మణిభూషాంబర, చందన తాంబూలసుమసముదాయం బిం
పొందఁగ నిడి చదివింపఁగ, నుందురు తత్పరత గురువు లుచితము దెలుపన్. 112

క. అక్షరము వ్రాయంచోఁ దన, పక్షముతోఁ గూడి సచివపార్థివభృత్యా
ధ్యక్షతలు చూసి యాడుచు, నక్షయ సుఖవృత్తి నుందు రనవరతంబున్. 113

సీ. బాల్యవేళల నిట్లు బహుదుఃఖసౌఖ్యంబు లనుభవించుచు నంత యౌవనంబు
చనుదేర నడిగియు జలధి దాఁటియుం వ్యవసాయము ల్చేసియుఁ జదువుచెప్పి
యధికారము లొనర్చి యన్యుల వంచించి యైనను బహుధనం బార్జనంబు
గావించి పదిలంబు గావించి యాసొమ్ము నృప చోరగ పావకు లపహరింప

ఆ. వానలేదు రాజవర్తనల్ తబ్బిబ్బు, బంధువర్గ మాసపడనె గాని
తన్నుఁ జేరనీదు దైవకటాక్షంబు, పలుచనయ్యె నంచుఁ బలవరించు. 114

వ. అంత. 115

క. స్వరము కడు సన్నగిల్లున్, శిర మెంతయుం వణఁకు దృష్టిచే యానపనుం
గర మూఁతకోలఁ గైకొను, నురుముం బొమ్మలును నరయ నొగి ముసలి యగున్. 116

ఉ. ఎవ్వరిఁ గానకుండ ధన మేటికి దొంగిలి దాఁచె దీవు నీ
క్రొవ్వణఁగించు నింతకును గోడలు ఛూదినఁ జేఁ జెఁ జేసియున్
బువ్వయుఁ గూగ రైన నొకబుగ్గకుఁ జాలవు తే వశంబె నీ
వివ్వల సైనఁ జేరు మది యిష్టము నుంచు సుతుండు పల్కెడున్. 117

క. అని పలికెదు తనయాదుల, ఘననిష్ఠురభాషణములు కర్ణంబులకుం
బెనువాఁడి సూదులుం బలె, మొనయఁగ విలపించి కరుణ మొలవం బలుకున్. 118

ఆ. ముసలివాని బ్రదుకు మోఁకాళ్లమీఁదటి, పెటికె యుంతె యంత పెట్టు వెట్టి
కొట్టనేల నీవు కొడుకులఁ గన్నాఁడ, విదియు నీకు రాఁగ నేనె చూతు. 119

క. పిలిచినను మందుఁ గామిని, బలికినఁ దిట్టుదురు పుత్రపౌత్రులుఁ మిత్రుల్
తలచూప కెంతపాపము, వలదుసుమీ ముసలితనము వైరుల కైనన్. 120

వ. అని యనేకప్రకారంబుల విలపించుచు నజ్ఞానమోహంబు ముడిగొన్న దుఃఖపరుం
డై యిట్లని పలుకుచుండు. 121

ఉ. వృత్తులు హెచ్చు లేవు పృథివీపతు లీయరు మూలవిత్తము
వ్వెత్తుగ వెచ్చపెట్టితిని నెక్కడఁ జూచినఁ గాసు గానరా
దిత్తడి రాగి బంగరువు నిప్పటి యప్పుల కైనఁ జాల వీ
కెత్తురుఁ గందు లేమి గొని నిల్వదురో ప్రమప్రాణవాయువుల్. 122

వ. కలకాలంబు దుఃఖంబులే యనుభవించి నింక సుగతి గలుగునే యని విలపించుచుఁ గాలవశంబున మృత్యు వాసన్నం బైన మోహంబునఁ దనజననీజనక కాంతాదులం జేరుకొని యుపార్జితధనంబుఁ దెచ్చి కరతలవదనభుజామధ్యంబుల నిలుపుఁడని మొఱలువెట్టుచు క్షుత్పిపాసాసులుం డై యన్నోదకంబులు వేఁడి బంధుజనంబులచే నదల్పంబడి కర్మసంచయంబున వివశుం డై ప్రాణంబులఁ బాసి యమకింకరులవెంట శునకకాకగృధ్రరాక్షసగణంబులు భక్షించుచుండఁ దప్తపాషాణ సైకత కర్దమంబు లైనఘోరమార్గంబుల యమాలయంబునకుం జని ము న్నాఱంగించిన మహారౌరవాది నరకంబులం బడి నన్నెఱుంగనిమూఢులు జన్మమరణంబులకడఁ గానకుందురు. సంసారచ్ఛేదనంబును బాశవిభేదకాగణంబును నైన నన్ను సేవించినవారు పునరావృత్తి వర్జితం బైన యుత్తమలోకంబున నుందురు గావున సకలపాపహారం బైన యోగం బభ్యసింపవలయు యోగంబున జ్ఞానంబును జ్ఞానంబున మోక్షంబును సిద్ధించు. మనుష్యజన్మంబును నొందియు నాస్వకర్మప్రసాధనం బైన జ్ఞానంబు లేనివాఁడు పశువు నచేతనంబు ననంబడు. భక్తిముక్తి ప్రదాయకం బైన యీమానవత్వంబున నయిన నాలోకంబు గలుగు నచ్యుతుం డైన నన్నుఁ గొలువు నాభజనంబున భయంబు దొలంగు ననిన విని యుధిష్ఠిరుండు సంతుష్టాంతరంగుం డై మురహరున కిట్లనియె. 123

గంగాదిపుణ్యతీర్థమహిమ.

గీ. మనిచితివి ధర్మశాస్త్రక్రమంబుఁ దెలిపి, యానతిచ్చినయవి యెల్ల నమ్మదీయ

దేశమున నిల్చి యొనరింతు దేహమాత్త, జనుల నందాఁక రక్షింపు జలజనాభ. 124

సీ. వ్రత మొనరింతునో తీర్థ, వ్రతతులు సేవింతునో కృపామతి వెలయఁగ
హితవుగ నిప్పటి కుచిత, స్థితి యెయ్యది తెలుపు మయ్య శ్రీకృష్ణహరీ. 125

గీ. క్షేత్రములలోన నుత్తమక్షేత్ర మగుచుఁ, దీర్థములకెల్ల రాజనఁ దేజరిల్లు
దాని నెఱిఁగించి నాకోర్కిఁ దనుపుమయ్య, భక్తవత్సల గోవింద పద్మనాభ. 126

వ. అని ధర్మసూనుఁ డడిగిన వసుదేవనందనుండు మనంబున విచారించి భాగీరథిం గొనియాడి యిట్లనియె. 127

గీ. క్షేత్రములలోన నుత్తమక్షేత్ర మగుచుఁ, దీర్థములకెల్ల రాజన దేజరిల్లు
గరిమ గంగయుఁ యమునయుఁ గలసినట్టి, చక్కియందురు సురసిద్ధసాధ్యమునులు.

ఉ. తెలుపు నలుపు నైన జలములు గలతీర్థ, మునకు భవవిరించి ముఖ్యసురలు
నారదాదిమునులుఁ జేరి సేవింతురు, సకలపుణ్యదేశసార మనుచు. 129

సీ. అఖిలపాపక్షయ మొనర్చు యమున విష్ణు, పాదసంభూత యగుగంగ పరమపుణ్య
మొసఁగు నీరెండుఁ గూడిన నుత్తమంబు, తీర్థములలోన సరిలేవు దీని కెందు. 130

క. జలనిధిపరీతధాత్రిం, గలతీర్థంబులకు రాజు కామితఫలముల్
వెలయఁగఁ జేయుఁ బ్రయాగను, దలఁపం గొనియాడ వశమె ధర్మతనూజా. 131

ఆ. అయుతయోజనములయంతదూరంబున, నున్న నైనఁ గలుగు మున్ను గానె
గంగయనుచు నిచ్చఁ గడుభక్తిఁ దలఁచినఁ, దజ్జలాభిషేకతతిఫలంబు[1] 132

వ. నాచరణంబునం బొడమి విశ్వేశ్వరసన్నిధానంబునం బొఱి సకలామరసంఘంబుచేఁ బూజఁ గొన్నగంగ ముక్తికాములకు సేవింపఁ దగు తదీయసైకతంబు లలాటంబున ధరియించినవా రిందుఖండంబు నధికనేత్రంబుం దాల్తురు స్నానం బొనరించినఁ బాపాత్ము లైనను బితృమాతృకుల సహితంబుగా వైకుంఠంబున నుందురు స్మరియించినవా రనపరతంబు సకలపుణ్యక్షేత్రంబులను వసియించినవా రగుదురు మజ్జనం బొనర్చినవారి నీక్షించినవారు సకలాఘంబులఁ బరిహరింతురు సందేహంబు లేదు. మృత్తికాలేపనంబు చేసికొన్న దేహబంధంబులు దొలంగు. మేషాదిమాసంబుల గోదావరీభీమరథీకృష్ణారేవాసరస్వతీతుంగభద్రాయమునాసరయూవేత్రవతీతామ్రపర్ణీశతద్రుప్రముఖంబు లైన సకలపుణ్యనదులం బ్రవేశించియు సూర్యుండు మకరస్థుం డైయుండ జలమాత్రంబునం దెల్లవసియించియు జగంబుఁ బవిత్రంబు సేయుచుండు. 133

---

1 బో. కఁ సజ్జలాభిషేకఫలము.

ఉ. ఎప్పుడు గంగకుం జనుదు నెప్పుడు మౌనులపాదపద్మముల్
చొప్పరికింతు నెప్పు డతిశుద్ధతదీయపయఃకణంబులం
దొప్పఁగఁ దోఁగి పాపములఁ దోలఁగ నెమ్మది నాస నబ్బు నం
చెప్పుడు లోఁ దపించు నరుఁ డేలఁగఁజాలు వికుంఠధామమున్. 134

క. గంగాపయఃకణంబుల, నంగంబులు దోఁచుకొన్నయట్టి మహాత్ముం
డంగజగురుపట్టణసౌ,ధాంగణకేళికుళిలో విహారము గాంచున్. 135

క. ఆకల్పజన్మవితతిం, బైకొని పఱియించుచున్నఁ బాపము లణఁగున్
లోకమున మాఘమున నభి,షేకంబు ప్రయాగమునను జేసినయంతన్. 136

సీ. హరిహరబ్రహ్మలు పురుహూతపావకభానుసుతాది దిక్పాలవరులు
తక్కినసురలు విద్యాధరు ల్కిన్నరు ల్చారణు ల్గంధర్వసాధ్యజనులు
తుంబురునారదు ల్దుగ్ధాబ్ధికన్య దాక్షాయణి శారద శచియు నటలె
రంభాతిలోత్తమోర్వసులు నానావిధ నిర్జరాధిపభామినీచయంబు

గీ. గ్రహణసంక్రాంతిముఖపుణ్యకాలములను
స్నాన మొనరింప వత్తురు సకలయోగ
ఫలము చేకూరు నొకనాఁడు జలకమాడ
గంగఁ గొనియాడ శక్యమే కౌరవేంద్ర. 137

వ. అనినఁ బురుషోత్తమునకుఁ బాండవోత్తముం డిట్లనియె. 138

గీ. గంగ కరుగంగ శక్తులు గాక యున్న, జనుల కేగతి పాతకక్షయకరంబు
పుణ్యసద్వర్తనము సర్వపూజ్యమైన, తీర్థ మెఱిఁగింపుమీ వసుదేవపుత్ర. 139

వ. అనిన భగవంతుం డిట్లనియె. 140

సాలగ్రామశిలామహిమ.

క. సాలగ్రామముతీర్థము, చాలం బాతకము లణఁప సకలోన్నతమా
హాలోకం జేలింపఁగఁ, గాలుని దనదాసుఁ జేయఁ గలకాలంబున్. 141

శా. సాలగ్రామశిలార్చనాయతమతు ల్సర్వాఘముల్ ద్రుంచి ది
క్పాలు ల్మెచ్చ విమానయానములతో గంధర్వవిద్యాధరుల్
చాలై పాడుచు నాడుచుం గొలువ భూషాగంధచేలాఢ్యులై
నాలోకంబున వచ్చి నిల్తురు మహానందంబు రెట్టింపఁగన్. 142

క. సాలగ్రామము పగిది, న్వాలయముగావు నాకు వైకుంఠము ల
క్ష్మీలోలాక్షియుఁ దత్పూజాలోలున కబ్బు సకల సవనఫలంబుల్. 143

వ. వజ్రకీటవినిర్మితం బైన సాలగ్రామ చక్రంబున నన్నుం బూజించువారు ధర్మకార్యంబులు నిందించి పాపంబు లాచరించిరేనియుం యమాలయంబు జేరరు. సాగరాంతం బైనధరాతలంబు దానం బొసంగినం జేకూరుపుణ్యంబు నొందుదురు. పండ్రెండేని యిరువది నాల్గేని సాలగ్రామంబు లర్చించువారలు శతకోటి మాతృపితృవంశంబులతో, బునరావృత్తిరహితం బైన నాకలోకంబు చేకొందురు. సాలగ్రామశిలోద్భవం బైన తీర్థంబున గంగాగోదావరీరేవాప్రముఖ పుణ్యనదులు సంతతంబు నుండు. సాలగ్రామశిలాచక్రం బున్నవారియింటికి నరుగుదెంచుజనంబులును దత్తీర్థంబు బిందుమాత్రంబు గొన్నవారు పాపంబులం బరిహరించి దేవతలకును సేవ్యు లగుదురు. చక్రపాణితోఁగూడఁ బురుషసూక్తవిధానంబునం దులసిశంఖజలంబుల నభిషేకంబు గావించినజనంబులకు ముక్తి సిద్ధించు. యక్షకిన్నరగంధర్వవిద్యాధరాప్సరోగణంబులు సంద్రాది దిక్పాలకులు హరివిరించి ప్రముఖులు భూలోకంబున సాలగ్రామ శిలాపూజనంబు వాంఛింతు రితరంబు లేమి లెక్కింప ననిన మురహరునకు యుధిష్ఠిరుం డిట్లనియె. 144

వ్రతవిశేషములమహిమ.

క. గంగాసాలగ్రామములం గలుగు విశేషతీర్థలక్షణములు నా
కుం గలుగఁ దెలియ నిలలో, నింకను వ్రత మెద్ది పలుకు రాజీవాక్షా. 145

వ. అని యడిగినం బాండవాగ్రజునకు గదాగ్రజుం డిట్లనియె. 146

గీ. మేలు నీబుద్ధి ధర్మంబు పాలుపడియె, వ్రతముమాత్రంబె శ్రీహరివ్రతదినంబు
వీరు వా రనకుండ నవ్వారి గాఁగ, ముక్తి నొసఁగును బాపము ల్మాలపనీదు. 147

క. వికాసఘ పాపంబులఁ, బోకార్చును పుణ్యఫలము ప్రోవులు సేయుం
జేకూర్చు సర్వసంపద, లాకల్పము ముక్తి యొసఁగు నలవియె పొగడన్. 148

గీ. బ్రహ్మహత్యాది పాతక పటల మన్న, మాశ్రయము చేసికొనియుండు హరిదినమున
నంను సెప్పఁడు దా సిరావశగస్వ, ప్రతము గావించుఁ గైవల్య మతనిసొమ్ము. 149

వ. హరివాసరంబున సుఖయుపవసంబుల నన్నంబు వర్జనీయంబు. భుజించిన నతండు ఘోర పాదినరకంబులంబడు నుపవాసఫలం బిచ్చగించినవారికి దశమీద్వాదశీదినంబుల నిశాసమయంబుల మధ్యమదివసంబుల నహోరాత్రంబులును నుపవసింపవలయు నిహపరైకసాధనం బేకాదశీవ్రతంబు. నీవు నాచరింపుము మనోరథంబు లీడేఱు నీకథ విన్నవారికిఁ బాపంబు లణంగుఁ బుత్రపౌత్రాభివృద్ధి యగు ననిపలుకుచున్న సమయంబున బలభద్రుం డంపినదూత యేతెంచి దండప్రణామంబు లాచరించి యిట్లనియె. 150

శ్రీకృష్ణునికడకు బలరాముఁడు దూతను బంపుట.

ఉ. దండము క్షేమకారికిని దండము కాంచనవస్త్రధారికిన్
దండము పాపహారికిని దండము భక్తగణానుసారికిన్
దండము వైరిహారికిని దండము మానిమనోవిహారికిన్
దండము కంసవైరికిని దండము వార్ధిసుతావిహారికిన్. 151

గీ. పిడులక్షలనూర్గురు నీడెఱుంగ, నరిది బలియులు పౌండ్రకుఁ డంపవచ్చి
ద్వారవతి చుట్టు ముట్టడి దాఁకియున్న, వారు వారలతోఁ బోట్లాడవలయు మనసు.

క. పడి నేనె గెలుతునో, పడి గలతన మిచటఁ జూపవచ్చెదవో ని
న్నడుగు మని పంపె నను మీ, కడకుం బలదేవుఁ డిపుడు కమలదళాక్షా. 153

ఉ. అక్కడ నున్న బంధుజను లందఱు మీ రరుదేరఁ బ్రాణము
ల్దక్కెడు నందు రిక్కడను ధర్మతనూభవుమానసంబు పెం
పెక్కఁగఁ జేయఁగావలయు నేయది కార్యమొ నిశ్చయించి మీ
రొక్కటి యానతింపు భవదుక్తి శిరంబునఁ దాల్చి యేఁగెదన్. 154

క. అని విన్నవించు దూతం, గనుఁగొని సైరింపు మనుచు గంగాతనయున్
వినుతించి నాదువాక్యము, విను మని కృష్ణుండు మిగుల వినయాత్ముంతన్. 155

చ. అమరనదీతటంబున విహారము సేయుచు నన్ను వేఁడి యు
త్తమతరధర్మము ల్దెలిసి తా నెఱిఁగించెను నీకు నారదుం
డమలవిచార నీవు నవి యన్నియుఁ బాండుసుతు ల్వెలుంగఁ జె
ల్వము భవదీయకీర్తి పరిపూర్ణత నొందు ధరాతలంబునన్. 156

క. అని పలికె ధర్మనందనుఁ, గనుఁగొని యాశేషధర్మకాండం బెల్లన్
వినిపించు భీష్ముఁ డీయన, ఘనచరితము నీకుఁ దెలియఁ గొలుపుకొనఁగన్. 157

క. భక్తుండు నాకు మీ కను, రక్తుండు సమస్తధర్మరక్షణవిధులన్
శక్తుం డేతత్కార్యో, ద్యుక్తుం డీభీష్ముఁ డితనితో సరి యేరీ. 158

క. భీష్ముండు నేను నేనే, భీష్ముం డితనికిని నాకు భేదము లేదా
గ్రీష్మోగ్రభాను బర్హి, ర్భీష్మాంశులు చల్లనైన శుద్ధచరిత్రా. 159

ఉ. దానము లేనిసంపదలు ధాన్యము లేనిగృహంబు లిష్టసం
తానము లేనివంశమును దాళిమి లేనితపంబు లాత్మవి
జ్ఞానము లేనివిద్యలు ప్రసన్నత లేనినృపాలు సేవయున్
వానలు లేనిసస్యములు వన్నెకు నెక్కవు ధర్మనందనా. 160

ఉ. ఆపదవేళ ధైర్య మధికాభ్యుదయంబునఁ దాల్మి యుద్ధమున్
జేపడుచోఁ బరాక్రమము శిష్టజనంబులకు న్విధేయత
ల్పాపముచోట నోటమియు బంధుసమూహమునొద్దఁ బ్రేమయుం
జూపఁగఁ జాలునట్టిపరిశుద్ధచరిత్రులు గాంతు రిష్టముల్. 161

ఉ. కావున ధర్మము ల్నడుపు కౌరవవంశవరేణ్యు తమ్ము లా
జ్ఞావశవర్తులై మెలఁగ సర్వజనంబులు నిన్నె కోరఁ నీ
భానము శాంతి దాంతి గుణబంధుర మై కనుపట్ట నెంత ద్వీ
పవసుధాతలంబు విను మెన్నివిధంబుల నీకుఁ దక్కెడున్. 162

క. ధర్మంబు చెఱుపఁ జెఱుచును, ధర్మము మనుపంగ మనుచు ధరణీస్థలిలో
ధర్మంబె కర్త యంతకు, ధర్మం బొనరింపు నీవు ధర్మతనూజా, 163

గీ. సాధుజనముల రక్షింప సకలదుష్ట, కోటిఁ బరిమార్ప నెమ్మదిఁ గోరి యుగయు
గమున జనియించి యెవ్వరుఁ గానకుండ, ధర్మరూపంబున నొనర్తుఁ దలఁచినట్లు.

క. అని పలుకుకృష్ణువాక్యము, విని కుంతీవరసుతుండు వినుతించి పునః
పునరాలింగనకృత్యము, లొనరించుచుఁ బలికె వార్ష్ణి మున్నతి కెక్కన్. 165

గీ. కౌరవులు నేము నీకొక్కకరణి తెలియ, సర్వసాక్షివి నీవు నీచరణయుగము
నెమ్మనమ్మున నిడికొని నిలిచియున్న, భక్తజనులము మముఁ గావు పద్మనాభ. 166

వ. అని ధర్మనందనుండు వేఁడిన నట్ల కావింతు నని లేచి భీమార్జున నకుల సహదేవ ద్రుపదరాజకన్యకల నూఱడించి గంగానందనునకు వేదవిదు లైనబ్రాహ్మణులకు ముని గణంబులకు నమస్కరించి ద్వారవతీనగరంబునకు యదువల్లభుండు చనియె నంత.

ఉ. ఎక్కడిచంద్రకుంవు పురి కెక్కడిముట్టడి వచ్చె నేఁడు మా
కెక్కడిపోకఁ బంపె హరి యెక్కడ నుండెనొ యిప్డు మాధవుం
డెక్కడిదైవయత్న మిఁక నెక్కడికేగుద మంచుఁ జింతకుం
దక్కరి పాండునందనులు ద్వారకకుఁ హరి పోవుచుండఁగన్. 168

ఆ. రాజు లేకయున్నరాష్ట్రంబు కైవడి, విభుఁడు వాసి చనినవెలఁదిమాడ్కిఁ
బద్మనాభుఁ డరుగఁ బ్రభ యంత విడిచిరి, పశుమృగాదు లైనప్రాణులెల్ల. 169

ఆ. దేవదేవ కృష్ణ దేవకీనందన, యఖిలలోకనాథ హరి ముకుంద
కన్నులలర నిన్నుఁ గనుఁగొనుభాగ్యంబు, సంతతమ్ము నిమ్ము జలజనాభ. 170

ఉ. ఆకనకాంబరప్రభలు నాభుజమధ్యవిలాసకౌస్తుభం
బాకరుణాకటాక్షములు నామణికుండల దివ్యకాంతు లా

హో కలగన్నరీతి మన కయ్యె నిఁకన్ హాఁ జూచుచున్నాఁడో
కా కని పాండునందనులు గాఢవిచారముఁ జెంది రాదటన్. **171**

గీ. అంత నాకాశమున నిల్చి యమరవరులు, ధర్మనందనుతలమీఁద ద్వారకపతిని
మురవిభేదనుశిరముపై ముసురుపట్టి, కురియఁ జేసిరి మందారకుసుమములను. **172**

వ. అంత ధర్మనందనుండు పుండరీకాక్షు సర్వావయవంబులు ధ్యానము సేయుచు గం
గానందనునకు వందనం బాచరించి యిట్లనియె. **173**

శా. గంగానందన నీకతంబున జగత్కల్యాణదాతన్ దయా
రంగల్లోచనుఁ గృష్ణు ముచ్చటలు దీవం జూడఁగా నబ్బె నా
కుం గామ్యార్థము లెల్లఁ గాంచితిని యీ గోవిందుచందంబునన్
సాంగంబై కనుపట్టె ధర్మము లుపన్యాసంబు గావింపవే. **174**

కృష్ణుఁడు చనిన భీష్ముఁడు ధర్మంబులు దెలుపుట

వ. అనిన యుధిష్ఠిరునకు భీష్ముం డిట్లనియె. **175**

క. శ్రీకృష్ణుఁడు పరమాత్ముం, డాకౌస్తుభవక్షు సేవ నాచరించు జను
లోకోత్తరు పాపంబులు, చేకొందురు పరమపదము చిరకాలంబున్. **176**

మత్తకోకిల. చంద్రసూర్యులు ధారుణీస్థగి సర్వదిక్కులు నంబరం
బింద్రవహ్ని యమాసురాంబుధి ధీశమారుతయక్షరా
ట్చంద్రశేఖరు లబ్జగర్భుఁడు సాధ్యచారణులున్ హరి
శ్చంద్రముఖ్య నృపాలురున్ హరి సత్య మింతయుఁ దూఁగరా. **177**

వ. అని యానతిచ్చిన గంగానందనునకుఁ గుంతీనందనుం డిట్లనియె. **178**

క. జలజాక్షుని దేహంబునఁ, గలిగినవా రెవ్వ రెవరు ఘనులు ధరిత్రీ
శులు మునులును నిర్జరులును, దెలియంగాఁ బలుకుమయ్య ధీగరిమాఢ్యా. **179**

వ. అని యడిగిన శ్రీకృష్ణుని శరీరంబువలన జనియించిన పుణ్యశ్లోకులం గొందఱు
వారల స్మరించినఁ బాపంబు లణంగు నని భీష్ముం డిట్లనియె. **180**

గీ. అత్రి భృగు కణ్వ ధౌమ్య బృహస్పతులును, వ్యాస నారద భరద్వాజ దాల్భ్య శుక
గౌతమాగస్త్య గాలవ కశ్యపాది, మునులు సృష్టికర్తలును గృష్ణునుండి పుట్టి రయ్య.

సీ. చుక్కలు చంద్రుండు సూర్యుండు దిక్కులు [1]దిక్పాలకులును బృథ్వీశులు నభంబు

---

1 అమృతంబు ధరణి ధరాధిపతులు, బలరూపసుఖధనప్రాభవవిద్యలు ధర్మంబు మానుషుఁ డార్జవ నీతి, అప్సరోగణములు యక్షకిన్నరవరుల్ సిద్ధవిద్యాధరచారణులును, దిక్పాలకులుఁ బుణ్యతీర్థములుఁ బవిత్రకథలు. పురాణములు దానగతులు, [illegible] శల్యులు ద్రుపదపుత్రయుద్ధవాక్రూరముఖయాదవోత్తములును, నీవుఁ దమ్ములుఁ గుంతియును.

గరుడగంధర్వకింపురుషకిన్నరసిద్ధసాధ్యవిద్యాధరచారణులును
దివ్యమానులుఁ బుణ్యతీర్థముల్ ప్రతసత్పురాణంబులును మఱి దానరతులు
ద్రోణకృపదులును ద్రుపదుఁడు దశార యుఙ్గవముఖయాదవోత్తములును

గీ. వేదవేదాంగవేత్తలు విమలధర్మ, తత్పరులు యోగనిష్ఠులుఁ దత్త్వవిదులు
నీవుఁ దమ్ములుఁ గుంతియు నేను మనకుఁ, బగినవారెల్లఁ గృష్ణుండు ధర్మతనయ. 182

ఉ. సంశయ మింత లేదు సురసంఘము వేఁడిన ధాత్రిఁ గావ నై
జాంశము చేత నీనగధరాధిపులన్ జనియింపఁ జేసి శ్రీ
తాంశుకులంబున న్మానిచె నాగరుడధ్వజుఁ డిట్టుఁ గృష్టుఁడై
భ్రంశము లేక త్రుంచుధృతరాష్ట్రతనూజుల నీవిభుం డిఁకన్. 183

వ. మహాభాగ్యం బను పేర నధికయుగ్ధంబగు నీకై కృష్ణుండు గాంధారేయుల సైంధవాదిబంధుజనంబులఁ దక్కిన దుష్టరాజలోకంబును నణంచు రాజ్యలాభంబునకై యతనిం బూజింపు మనిన విని సంతుష్టాంతరంగుం డై సమరవాదు లైనభీమాదులం గూడుకొని యుధిష్ఠిరుండు భీష్మున కిట్లనియె. 184

ఆ. కపట వేషధారి కంసారి యాయన, చిత్తవృత్తి నీకుఁ జేతిలోది
మనుచునో కొ మమ్ము మఱి యొంచు దలఁచునో, తెలియఁ బలుకు తాత ధీసమేత.

వ. అనిన భీష్ముం డిట్లనియె. 186

గీ. ధర్మమార్గించు సద్గోష్ఠిఁ దగిలి చేయుం, మితరకృత్యంబు లన్నియు నే పడంచి
వాసుదేవునిఁ బూజించు వలసినట్టు, లఖిల విభవంబు లొసఁగు నాయదువిభుండు.

వ. అనిన గంగానందనునకుఁ గుంతీనందనుం డిట్లనియె. 188

క. ధరణీతలంబునం గల, నిరుపమతీర్థములు క్షేత్రనిధులును నియమో
త్క్రగములు నా కెఱిఁగింపుము, కరుణావీక్షణము మెఱయ గంగాతనయా. 189

వ. అనిన భీష్ముం డిట్లనియె. 190

గీ. విదురునకు నాకు ధృతరాష్ట్రవిభుని కతని, నాత్మకిని ద్రోణునకును సనత్కుమార
నాని మున్నానతిచ్చిన మహితధర్మ, మెఱుఁగఁ బలికెను శ్రీకృష్ణుఁ డింపుతోడ.

క. అది నీకుఁ దెలియఁ బలికెద, యదువల్లభునాజ్ఞ యుత్తమాంగమునందున్
సదమలభూషణమై యుం, బాదసంగాఁ దాల్చి కురుకులోత్తమతిలకా. 192

క. అని యిట్లు విమలధర్మము, వినిపింపం బూనియున్న విబుధనదీనం
దనుఁ గొనియాడి ప్రమోదం, బున నుండిరి పాండురాజపుత్రులు మునులున్.

గీ. విమలధర్మంబుఁ జేసిన విన్నఁ గన్న, సంతసిల్లఁ ద్రుళ్ళించిన సకలపాత

కంబు లణఁగించి కోపకు ల్గలుగఁ జేయుం, వృష్ణివల్లభుఁ డైన శ్రీకృష్ణురీతి. 194

వ. అంత వసుదేవుని సర్వాంగంబులు ధ్యానంబు సేయుచు ధర్మకథాశ్రవణతత్పరులై యున్న మునులయనుమతంబున ధనప్రదాతయు ఋణస్థుండు నేగతి వర్తింతు రెఱిఁగింపవే యని యుధిష్ఠిరుం డడిగిన నందు కుత్తరంబుగా భద్రకగోవృషసంవాదం బను నొక్క యితిహాసంబు గల దెఱింగించెద విను మని భీష్ముం డి ట్లనియె. 195

భద్రకగోవృషసంవాదము.

సీ. అఖిల సంపదలకు నాలవాలంబు నాఁ దిలకించు కాశ్మీరదేశమునను
గ్రామునుం డత్యంతగర్వి దురాచారి వేదదూషి కలండు విప్రుఁ డొకండు
భద్రకుం డనువాఁడు పాతకం బొనరించి తల్లిదండ్రులచేతఁ ద్యక్తుఁ డగుచు
శూద్రాన్నభోజియై క్షోణీశదండభయంబునఁ బరసీమ కరిగి యందుఁ

గీ. బెక్కుకాలంబు వసియించి పెద్దకటియ
యొద్ద నెనువోతు దొంగిలి యొప కెఱుంగ
కుండ నారాత్రి తనయూరి కేగఁబోఁగఁ (?)
బలికె నీరీతి బాంధవప్రతతి చూచి. 196

క. కలవునఁ గాచినవారిని, పరువునఁ బరిమార్పఁ గోరు తగవరి వికల నీ
పోరువున నుందురె మనుజులు, పరువునఁ జను మగని భద్ర పాపసముద్రా. 197

గీ. చుట్టములకెల్ల వలకులు గట్టి కెఱయఁ, బ్రజకు బందెలు గొల్పంగ బ్రోవఁ డీవు
పామునకుఁ బాలువోసిన పగిది నీకు, మేలు చేసినఁ బో ష్టుంరఁ జాలు భద్ర. 198

వ. అని కొంచక పలుకు బంధుజనంబుల వంచించుచు భద్రుం డి ట్లనియె. 199

చ. ఎఱుఁగక మున్నొనర్చితి ననేకము లైన యఘంబు లంత మీ
కెఱిఁగి యదల్చి నం దలఁగి యేగితి గంగకు నందు విప్రు లే
మెఱఁగిరొ యి నన్నుఁ బిల్చి యిదె యిచ్చిరి యోగ్యము ప్రీతితోడ మీ
కెఱుఁగఁగ విన్నవింతు నని యేఁ జనుదెంచితి సత్య మింతయున్. 200

ఆ. తిరిగినాఁడ దివ్యదేశంబు లన్నియుం, బిఱిగినాఁడ దుష్ట విశతిమీఁద
మరగినాఁడఁ బుణ్యమార్గంబు మీదివ్య, పదములాన వినుఁడు బాంధులార. 201

వ. అనిన సకలబంధుజనంబు లొక్కచందంబునఁ బ్రమోదాయత్తచిత్తులై యి ట్లనిరి.

గీ. తొల్లివలెఁ గాక గార్హస్థ్య మెల్లవారు
మాగడ నొనరించి సౌఖ్యము లొందు మయ్య

ధర్మవర్తన మఖిలభద్రము లొసంగఁ
దిరిగి విఱిగినవాఁడె పో దేవుఁ డరయ. 203

క. అని బుద్ధి గఱపు బాంధవ, జనముల వంచించి మధురసంభాషణముల్
వినయంబు దోఁప నాఁడుచుఁ, జనియె న్భద్రకుఁడు తనదుసదనంబునకున్. 204

వ. ఇట్లు తాఁ దెచ్చిన యెద్దు నెనుపోతును మెడఁ గాఁడిఁ గీలించి ప్రచ్ఛన్నరూపంబునం బాదరక్షలు తోలుమోకు ములికోలయు నంటఁగట్టి పెద్ద యేఁడికోల యమర్చి నాఁగఁలి భుజాగ్రంబునం దాల్చి కోపీనధరుం డై మార్గంబున దప్పి తీర్చికొందు నని యంగ్యంబులకు భయంబు జూపుచుఁ గృషిక్షేత్రంబున కరిగి యందు మధ్యాహ్నసమయంబున నుగ్రకరకిరణంబులు సోఁకి యలసి నాలుక చాఁచి నేలం బడి పొరలుచున్న మహిషంబును దండంబున ఘట్టించియుఁ రజ్జుపరంపరల బాఁదియుఁ గాల ఱువ్వియుఁ బెడకల వ్రేసియుఁ గొమ్ముల మొత్తియుఁ బాదంబులఁ దన్నియుఁ హస్తంబులఁ బఱచియుఁ దోఁక గఱచియుం బహువిధంబుల నొప్పించి యంతం దనుక గడ గానక విసిగి దుఃఖించి కోపసంరక్తలోచనుం డై గోవల్లభున కిట్లనియె. 205

క. ఎనుపోతు నీసమాన మె, యినుకిరణము సోఁక నేని యిగిలించుచుఁ దాఁ
జనలేక నిలుచు నీవే, ఘనుఁడవు వద గోవృషంబ కాలాభ్రనిభా. 206

వ. అని యిట్లు. 207

ఆ. ప్రజ్ఞలేక పలుకు బ్రాహ్మణాధముమాట, మానసమ్ముఁ గలఁచ మగిడి మగిడి
యదలి యెల్లఁ జూచి యధికరోషంబున, గోవృషంబు పలికెఁ గొంకు విడిచి. 208

శా. ఘోరా విప్రకులాధమా యెపు డనిత్యం బైనదేహంబు నీ
వేరూపంబున నమ్మి చేసెదవు రా యీపాపము ల్మానరా
నీరూపంబున దుర్గతిం బడెదరా నీవారు వారింపరా
పోరా గర్వము సేయురా బ్రదికి నే భుఙ్గింపరా ఘోరిలిల్. 209

క. అని పలుకు సిద్ధవచనము, విని మది సందియము భయము వెంబడి సేయం
దనువునఁ బులకోద్గమముగ, వినతుం డై భద్రకుండు వినయము దోఁపన్. 210

వ. ఇట్లనియె. 211

గీ. పాపకర్ముండ నేఁ జేయుపాపములకు, మేర లే దెందు నితరఁ మేమియును నెఱుంగ
ధర్మ మేరూప మో నాకు దయ నెఱుంగఁ, బలికి రక్షింపవయ్య గోపతివరేణ్య. 212

వ. అని యుత్తలంగున నతిదైన్యంబు దోఁప భద్రకుం డడిగిన మేఘగంభీరరవంబున

ధర్మాధర్మంబు లెఱింగించెద సావధానంబుగా విను మని గోవల్లభుం డిట్లనియె. 213

—◎ వృషభము భద్రకునకు ధర్మములు చెప్పుట. ◎—

గీ. అఖిలదానంబు లెన్నఁ జూచిన నన్నదాన, మధికముగ లెక్కవెట్టుదు రార్యజనము
లట్లు గావున సతతంబు నన్నదాత, విష్ణుసాయుజ్యమును బొంది నిలుచు నెందు 214

క. సాలగ్రామము లింగము, బాలిక గోభూమి శిలలు బంగారము నీఁ
జాలు మహాత్ములు గాంతురు, వాలాయము విష్ణులోకవాససుఖంబుల్. 215

వ. అనిన భద్రకుం డిట్లనియె. 216

క. దానము సేయఁగ నొకకా, సైనను గన నాకు లేమిగా నుడివి సౌఖ్య
స్థాని యిఁక నొక్కధర్మము, నే నెలవునఁ గనఁగవేని యెఱిఁగింపు మయా. 217

వ. అనిన భద్రునకు గోవల్లభుం డిట్లనియె. 218

శా. ప్రాతఃకాలమునందు లేచి కరుణాపారీణు నారాయణుం
జేతోజాతగురుం గజేంద్రవరదుం శీతాంశుబింబాననుం
సీతానాయకు భక్తవత్సలు హరిం సేవించువారెల్ల నే
యాతంకంబును లేక గాంతురు వికుంఠావాససౌఖ్యోన్నతుల్. 219

సీ. స్నానభోజనహోమజపదేవపూజావసరముల మౌనంబు సలుపువారు
జననీజనకతీర్థసారరక్షకగురు శివ విష్ణువుల భక్తి సేయువారు
వేదశాస్త్రంబులు వివిధపురాణేతిహాసంబు లర్థింపఁ బఠియించువారు
మనములఁ బెయ్యల మాటల నొరులకుఁ గొంచక హిత మాచరించువారు
గీ. సకలజనములయెడ సములైనవారు, పరధనాంగనలకు నాసపడనివారు
సత్యవాక్యంబు వ్రతముగా జరపువారు, బ్రహ్మలోకంబు గాంతురు బ్రాహ్మణుండ.

వ. అనిన విని యెవ్వ రెవ్వరు నరకంబును బొందుదురు నా కెఱిఁగింపవే యని యడిగిన
గోవల్లభుం డిట్లనియె. 221

మ. కులదేవద్విజబంధువహ్నిగురురాడ్గోధర్మశాస్త్రాగముం
బుల నిందించినవారు నిర్దయమతు ల్బార్థు ల్జపస్నానహీ
నులుఁ గొండీలు పరార్థదారనిరతు ల్నాతు ల్దటాకంబులుం
గొలకు ల్బాడ్చినతుల్యులుం బడుదు రాక్రోశించుచుం దుర్గతిన్. 222

గీ. అన్న ముదకంబుఁ దాంబూల మగ్ని తృణము, కూర కట్టెలు లవణంబుఁ గోరినట్టి
యతిథి కీయక లేదు లే దనెడివాని, నాలుకలు గోసి యుందురు నరకమునను. 223

గీ. ధనము మొదలైన దేవైన ధరణిదేవ,తలకు నిచ్చెద నని మున్ను పలికి యీక

వట్టి యాసలు గొల్పినవాఁడు చెందు, బ్రహ్మహత్యాసమం బైన పాతకంబు. 224

ఉ. ఇన్నిటిలోఁ హాలాకలన మెక్కుడు పాపము మున్ను భూసురుల్
దున్నఁగఁ జూచి విష్ణు శివ తోయజగర్భ పురందరాదులుం
గిన్నరసిద్ధసాధ్యులును గింపురుషు ల్వితరు ల్మును ల్మఖా
భ్యున్నతిఁ డక్కి దుర్గతికిఁ బొందనుచు న్వచియించి రెంతయున్. 225

ఉ. కావునఁ బుణ్యపర్గను లోకానొకవేళను బాప వన్నయా
త్రోవలఁ బోక సజ్జనులతోఁ జుతఁ బొం దొనరించి వేదవి
ద్యావశవర్తులై మిగుల శాంతియుం దాంతియుఁ గల్గి చిత్త మా
శ్రీవిభుపాదపద్మములఁ జేర్చి సుంతురు ముక్తికామినిన్. 226

గీ. చెప్పల కీమాట సోఁకినఁ జింత నొంది, పాపవర్తన మంతయుఁ బరిహరించి
నీకటాక్షంబు గల్గుట నేఁ గృతార్థు, నైతిఁ బొమ్మనె గోపతి నవనిసురుఁడు. 227

వ. అదివిని భద్రకునకు గోవల్లభుం డిట్లనియె. 228

క. ఇచ్చెరి వప్పుగ మును ధన, మచ్చిన యాసొమ్ము దీర్ప కద్యొచనఁగా
వచ్చునె యది నీ చేతికి, వచ్చిన విహారంతు నిచ్చువచ్చినభంగిన్. 229

వ. అనిన గోవృషంబునకు భద్రకుం డిట్లనియె. 230

క. అప్పెంత పుచ్చుకొంటివి, యెప్పగిదిన్ గోపతిత్వ మే తెంచెను నీ
విప్పుడు తీర్పం గలవే, తప్పక యొఱఁగింపు కరుణ దళుకొత్తంగన్. 231

వ. అనిన భద్రునకు గోవృషం బిట్లనియె. 232

గీ. మూఁడు నిష్కంబు లందితి మొదల నదియుఁ, గారణంబుగ నాకిట్టి కర్మ వచ్చె
నే తెఱంగునఁ దీరుతు నీబుణంబు, వేగ వివరింపవే దయ విప్రవర్య. 233

వ. అనిన భద్రకుం డిట్లనియె. 234

క. ఈచెప్పిన ధన మంతయుం, బాచేతికిఁ దెచ్చి యిచ్చి నడువుము పోతు
న్నీ చెంతరాఁగ బుణమగు, నేచిక్కులఁ బడక గోవృషేశ్వర యింకన్. 235

వ. అనిన భూసురునకు గోపతి యిట్లనియె. 236

గీ. వినుము నామాట సత్యంబు విన్నవింతు, నచ్చు మాకిద్దఱకు నిదె వచ్చు కాఁపు
వానికిప్పుడె మమ్ముకు వరుసనమ్ము, నిష్కములు మూఁట నీయప్పు నేఁడె తీఱు. 237

వ. అని సాష్టాంగ నమస్కారంబు చేసి గోపతి యూరకుండె బ్రాహ్మణుండును విస్మయా
కుల చిత్తుండై మౌనంబు భజియించె నంత నొక్కకాపుం డతిత్వరితంబుగఁ జను
దెంచి యిట్లనియె. 238

క. అష్మెదవేని స్మాల్యము, గోష్మా నిష్కృత్రయంబుఁ గొసరేటికి నా
    కిష్మా యెద్దును బోతును, బొమ్మనుమా శూద్రయన్న భూసురవర్యా. 239

గీ. అనినఁ గాని మటంచు ధరామరుండు, సొమ్ము లైకొని యంత నాశూద్రుఁ డపుడు
    బింక మొప్పంగ నారెంటి లంకె వైచి, తోలుకొనిపోయి తనయింట దొడ్డఁబెట్టె.

వ. అంత. 241

క. పిఱుతివియ కొకటి నొకటిం, బఱుచుచు నారెంటఁ బోగి తనుతనసాధుల్
    నుఱుముకుఁ గంఠంబులత్రాళ్లురి బిగియఁగ నసువు దొరఁగి యొగ్గె గ్రాత్రిన్.

క. అప్పు డటు చూచి శూద్రుఁడు, తప్పెనె వైవాబు చేరితడి యూఱట దయో
    యప్పు గొని తెచ్చి యిచ్చితి, నెప్పగిది సహింతు నంచు నెంతయుం బగచెన్. 243

ఉ. అత్తఱిఁ బోతు నెద్దుఁ గనకాంచిత దివ్యవిమాన మెక్కి భూ
    సుత్తులు దేవత ల్గురిసికొంచు నుతింప వియత్తలంబునన్
    హత్తి విచార మేమిటికి నత్తువు మాకది శూద్ర నీవు మే
    మత్తుము వానికి న్విడిగ నప్పు దివంబున దేగుదె మ్మనన్. 244

వ. విని పరమానందంబునుం బొంది శూద్రుండు దివ్యవిమానారూఢుండై సిద్ధసాధ్యగంధ
    ర్వాదులు నుతియింప మహావృషభంబులతోడ నాకంబున కరిగె ననినభీష్మునకు
    యుధిష్ఠిరుం డిట్లనియె. 245

క. భూసురుఁ డేయేకర్మము, చేసెను దా మీఁదఁ గరుణ చిగురొత్తఁగ నీ
    దాసునకు దెలిపి మదిలో, గాసి న్విడిపింపు మయ్య గంగాతనయా. 246

వ. అని వేఁడిన యుధిష్ఠిరునకు భీష్మం డిట్లనియె. 247

క. ఆయర్థము గొని పెద్దలు, ప్రాయశ్చిత్తంబు సేయఁ బరిశుద్ధుం డై
    కాయజగురుఁ డనమదిలోఁ, బాయఁగని కతఁడు చేసెఁ బరమతపంబున్. 248

క. గోవింద భక్తవత్సల, శ్రీవల్లభ వాసుదేవ శ్రీవత్సాంకా
    భావభవజనక మాధవ, కావంగదవయ్య కృష్ణ కమలాక్షహరీ. 249

గీ. ఇట్లు ప్రార్థించు విప్రుని హృదయసీమ, నిలిచియున్నరమానాథుఁ డలము కొన్న
    కరుణ మెఱయంగ నాకాశసరణి నిల్చి, తెల్లముగఁ బల్కెఁ గర్జము ల్చల్లఁగాను.

ఉ. కోరిన కోరిక ల్మిగులఁ గుప్పలు తెప్పలుగా భుజింపు మీ
    దేహిఁ దపంబు చింత విడు మెవ్వరు నీసరి గారు ధారుణి
    న్నారదపర్వతాది మునినాథులతోఁ దులఁదూఁగుచు న్సనా
    సీరుని చెంత నిల్చెదవు చిత్తవిహారమునన్ దివంబునన్. 251

మ. అని వీతెంచిన ఖేచరధ్వనికి నాత్మానందముం బొంది శా
స్త్రనిరూఢి న్నిజకర్మము ల్గడపుచున్ జ్ఞాతు ల్బుధు ల్బంధు లా
ననఁ గోర్కు ల్బడయుంచి స్వర్గమున దివ్యక్రీడల న్నిల్చె స
జ్జనసంఘంబున భూసురుండు సుఖియై సర్వంసహాధీశ్వరా. 252

క. కావున సజ్జనసంగతి, గావింపుము నీవు దానఁ గలుషము లణఁగున్
బ్రోవు లగుఁ గోర్కు లెల్లను, గైవల్యము చేతి కబ్బుఁ గలకాలంబున్. 253

గీ. పుచ్చుకొనువేళ నప్పు సంపూర్ణహర్ష, మిచ్చువేళల సంకట మేగుదెంచు
జననమరణములందున సౌఖ్యమింత, యైనఁ బొందంగలే రిచ్చినట్టివారు. 254

ఆ. అప్పు చేసి యందుఁ బప్పుఁగూడు భుజించి, నంతకన్నఁ గూపఁ దించు నైదు(?)
నాఁటినాళ్ళ కొక్కమాఱైనఁ గలిగిన, నూరకున్న లెస్స యుత్తములకు. 255

క. ఇక్కడ నక్కడ ననపల, నెక్కడి కేగినను వెంట నేతెంచి కడున్
గక్కసము చేయు ఋణమా, యొక్కటి వర్జించెనేని యొనరున్ శుభముల్. 256

వ. ఈయుపాఖ్యానంబు విన్న బ్రహ్మలోకంబు సిద్ధించు పద్యాసంబులు పఠియించిన ఋణవిముక్తియగుం గావున సంతతంబు ధర్మం బొనరింపు మట్లయిన నిహపరంబులు చేకూరు నని ఋణంబున సత్సంగంబునం గలవిశేషంబు లాలోచించిన గంగానంద నునకు వందనం బాచరించి కుంతీనందనుం డిట్లనియె. 257

ఆ. అప్పు పుచ్చుకొన్నయతఁ డిచ్చినవరుండు, సొమ్ము దెగక మున్న సురిగెనేని
వడ్డి చెల్లకున్న వర్తింతు రేరీతి, నందు నింకఁ దెలుపు మయ్య తాత. 258

వ. అని యడిగినఁ గుంతీపుత్రునకు గంగాపుత్రుం డిట్లనియె. 259

ఋణవిమోచనోపాఖ్యానము.

క. సారసగర్భసుతుం డగు, నారదముని ఋణవిమోచనమ్మున సంప
త్కారణ మెఱిఁగించె శుభాభోగం బిది నీవు వినుము ధర్మతనూజా. 260

క. పెట్టినవానికిఁ గలిమియుఁ, బెట్టని మనుజునకు లేమి పెంపగుచుండున్
బెట్టుటయుఁ బెట్టకుండుట, యొట్టిన తనసుకృతదుష్కృతోన్నతి చేతన్. 261

క. చదివిన కొడుకును సంపద, పొదవెట్టినితండ్రి సింద బొరయనితల్లిన్
మదినున్నపగిది నడచిన, సుదతియుఁ జగికాంద్రటంద్రు సుజనస్తుత్యా. 262

ఆ. సాధ్వి గానితల్లి చదువనితనయుండు, నప్పు మిగులఁ జేసినట్టి తండ్రి
మాటఁ గడచి నడచుమానిని శత్రువుల్, గాఁగ దెలియఁగవలయుఁ గౌరవేంద్ర. 263

క. అచ్చినవానికి దుఃఖం, బిచ్చినవానికిని సౌఖ్య మేలోకంబు

ట్టొచ్చినఁ దప్పవు కావునఁ, బుచ్చుకొన నప్పున నెప్ప ఋణాత్ముఁడగుచున్. 264

సీ. ఈయర్థమున కొక్కయితిహాస మెఱిఁగింతుఁ బాతకహారము సాపక్షణంబు
విజ్ఞానహేతువై వెలసినయది విను కృతయుగంబునఁ దొల్లి కీర్తిశాలి
బాంధవహితకారి బ్రాహ్మణశ్రేష్ఠుండు కౌశికుం డనువాఁడు ఘనుఁడు కొంచెము
ధనవంతుఁడై సర్వధర్మంబు లొనరించి పుణ్యాప్తిగనఁ దలఁపోలుచున్న

గీ. తనయునిం గాంచి వాఁడును దానుఁ గూడి, జేగమూడి గూడి జదివినయం తెగెప్ప
వ్రాసి వ్యసాయములు చేసి వడ్డి కిచ్చి, కూడఁబెట్టెను దా బహుకోట్ల సొమ్ము. 265

వ. ఇట్లు ధనంబు గూడిన. 266

చ. తనతుఁడు సత్యశీలుఁ డనుధర్మరతుండు ధరామరుండు ని
ర్ధనుఁ డొకఁ డాప్తుఁడై సుతులుఁ దాను మెలంగుచునుండ నాతఁడా
సను దనతోడ స్నేహమున సంపన్నమైన ధనంబు కొద్దిలే
దనక యొసంగె నాతనికి నప్పుగ వేఁడిన యంత యుగాంతమున్. 267

గీ. కొంతకాలంబు చనిన నాకౌశికద్విజుఁ, డిద్ధయును నాశమొందిన నిగమసూత్ర
భటులు గొనిపోయి తమరాజుపజ్జ నునిచి, యొఱిఁక గాంచఁ గొనిపోయి డిట్టులనిరి.

ఉ. దండము నీపదంబులకు దండధరా వినవయ్య సత్యశీ
లుం డని పేరుపెట్టుకొని లోకము వంచన చేసినాఁడు కా
కుండిన నున్ననాఁ డెపని కొప్పన చేసెనొ ముల్లె వీఁడు గా
గుండియవాఁడు పల్కఁడెటు గొట్టినఁ దిట్టిన నడ్డపెట్టినన్. 269

క. అచ్చునలె వచ్చు ముచ్చట, లెచ్చటివో కొన్ని పల్కు నేమైనను జేఁ
జొచ్చినఁ జను మఱి తాఁ గాఁ, డిచ్చిన దక్కించుకొనఁగ నీకఁడ చేర్చున్. 270

ఉ. కల్లలుగాదు నేరువుఁగట్టి ధరాదివిజుండు వీనికిం
జిల్లరగాఁగ నిచ్చినది చెప్ప నశక్యము సత్యశీలుఁ డం
చెల్లరు సన్నుతింప నరియుచ్చిన నమ్మితి నేలబీఱయుక్
బెల్లముకొండ యోట మదిఁ బెట్టక యూరక మోసపోయితిన్. 271

గీ. బురదగుంటలో ద్రొబ్బియుఁ బొగడదండ, చుట్టి కాయొ గ్రోయుల్లడ పెట్టి మఱియుఁ
నెంత బాధించినను ధన మీయఁ డయ్యె, వట్టి రట్టున కిదె యొడిగట్టుకొంటి.

క. ప్రాతఃకాలము నద్దము, రేతిరి యేతెంచి వేఁడలే దనక కడుం
బ్రీతిఁ గలయంత యొసఁగితిఁ, జేతులు దులుపుకొని యుండ శివుఁడే యొఱుఁగున్.

గీ. వచ్చియున్నాఁడు తాఁ గాని వానిపలెనె, గోముఖవ్యాఘ్ర మీతనిగుణము పొందీ

కాయమౌనంబు నిలువెల్లఁ గలుషరాశి, నూటికొకమాట నిజమాడ నోపఁ డెందు.

వ. అని విన్నవించుచున్న కౌశికువాక్యంబులు విని ఋణస్థుం డైనసత్యశీలుండు భయంకరరూపంబు దాల్చియున్న దండధరునకు దండం బిడి యి ట్లనియె. 275

క. పాపాత్ముఁడ నీమునిసఖ, నోపుదునే విన్నవింప నొక్కటి యైనం
జేసితి రెవ్వరి గంపక, నీపై భారంబు పెట్టి నిజ మెఱిఁగింతున్. 276

సీ. పుత్త్రమిత్త్రాదులఁ బోషింపఁగా నొకకాసైన లేక యీకౌశికునకు
క్షేత్రంబు లడిగి పెట్టి చేసితి నప్పులు గాని దైవముసాక్షి కల్ల గాదు
తత్కాలమున సర్వధారుణీపతులకుఁ గలహంబు వెట్టియ్యెఁ గఱవు దోఁచె
శారీరమానససంతాపములు మించె నఖిలజనంబుల కంత నంతఁ

గీ. బసబలంబులు చేలోనెఁ బంట లెల్లఁ, బశుధనంబులు దొంగలపాలుపడియె
దాసదాసీజనంబుల ధారుణీశ, భటులు తీసుకపోయిరి పన్నుకొఱకు. 277

గీ. చేయునది లేక నేనత్తచేత నుండ, నారయు వేగిన నీభటు లరుగుదెంచి
పాశముల గట్టి యీరీతి బాధపెట్టి, నను యమ దూతలకు నిత్తుఁ డేమి నొడువువాఁడ.

క. వీఁక చెడ నీదు దూతలు, ప్రాఁకంగా నిప్పు డప్పు పైకము నడుగ నీ
తేఁకువ గొన్చుట్టుపఱుప్, రోఁకలిపోటునకుమాట రూఢం బయ్యెన్. 27ð

చ. ఘనుఁ డగు కౌశికుం డపుడు మణికాంచనదివ్యవిమాన మెక్కి యో
యినకుల మానమాపమున నెల్లదిశ ల్మెఱుఁగెక్కుచుండియున్
మనుకులరీతిఁ బ్రీతి మది మోవ్వఁ గనుంగొనఁ దేవగించు నీ
చునిబలెఁ దేజము ల్పడలఁ జుట్టము లే పగవారుగా ధరన్. 280

క. గహనంబు ముట్టి వెడఁగెడు, దహనుని కాపుండు మారుతం బతఁడే కా
ప్రహరించు దీప మొలసిన, నహహా కృశు లైనవారి కాపులు గలరే. 281

వ. అని విన్నవించు సత్యశీలునకు సమవర్తి యి ట్లనియె. 282

క. మెచ్చిచ్చినఁ గారుణ్యము, వచ్చిచ్చిన [illegible] పలు నిచ్చిన న
న్నిచ్చిన నుచితం బిచ్చిన, నిచ్చినధనికుండు ప్రాఁజ్యుఁ డెచ్చట నైనన్. 283

గీ. అతిథిపూజ సేయునతఁ డాహితాగ్ని యయ్యుఁ, జుట్టములకుఁ బిలిచి పెట్టువాఁడు
మంచివర్తనంబు మసగిన మనుజుండు, సుఖము గాంచుచుండు సుగతి నుండు. 284

క. చావుఁ గొండీఁడు దురా, చారి కృతఘ్నుండు నింద పలుకువాఁడుం
గాఱొడ్డె కాఁడు ఋణియుణము, భారము ముట్టంగ లేరు బహుదుఃఖములన్. 285

గీ. పెట్టు లేకుండ మనుజుండు పుట్టఁ డెందు, లేమి నొనరించుఁ బాపంబు లేమి యైనఁ

పాపములు చేసి నరకంబు పాలుపడును, దిరుగ దిరుగను జేసి కీడరున్న నిజము.

క. ఇనుఁడే పితరులు రాజులు, ఘనులగువారెల్ల సకలకల్మషహారకుఁడై
వెనుపొందు న్యాయసారము, మనుష్యులకు దెల్పెదను లోకమునకు స్మితుఁ. 287

క. అప్పు గొని తీర్పకయుండునె, యప్పటికే కాక దాత కర్తై బిడ్డై
యొప్పింపఁగ బడు ఋణికుఁడు, తప్పదు తానెంత కావ్యగతుండైనన్. 288

వ. ఇత్తెఱంగునఁ బితామహుండు సత్యలోకంబునఁ దనకెఱిఁగించె నదియు నిశ్చయార్థంబని సూర్యనందనుండు పాలించుచుండె నీవు నిది యెఱింగి ఋణంబు గావింపక శాశ్వతసుఖంబు చేకూరు ఋణవిమోచనకథ విన్నవారలను సర్వపాపవిముక్తులగుదురు ఋణవిమోచనంబు నగు నని లోకరక్షకుం డైన పుండరీకాక్షుని యాజ్ఞాక్రమంబున భీష్ముండు ధర్మరాజున కెఱింగించినచందంబు వైశంపాయనుండు జనమేజయునకుం దెలిపినట్లు సూతుండు శౌనకాదులకుం బలుకుటయును. 289

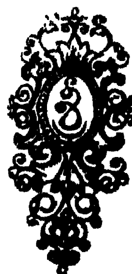
క. మిత్రకులతిలక విశ్వామిత్రాధ్వరరక్షణార్యమిత్రావన సౌ
మిత్రీ మానుమద్ధాత్రీ, పుత్రీశత్రుఘ్నభరతపూర్ణకటాక్షా. 290

మ. సరయూతీరవిహార హారమణిభూషామల్లికాగంధబం
ధురశోభాంచితకాయ కాయజరిపుస్తోత్రోల్లసచ్చిత్త చి
త్తరుదీవ్యత్ఫలసార సారసపుష్పాలంకారగాధీశభూ
ధరజిద్భాసుకీర్తివర్ధన ధనత్యాగధ్వజస్థాపనా. 291

మాలిని. సజలజలదనీలా సత్యతాళీవిశాలా
త్రిజగదవనలీలా దీపికానేకహేలా
సుజనవినుతశీలా శుద్ధసౌవర్ణచేలా
విజితదనుజపాలా విశ్వరూపాలవాలా. 292

గద్యము. ఇది శ్రీమన్మదనగోపాలలీలావలోకన పవిత్ర శరీరామాత్యపుత్ర సకల విద్యానిధాన తామరపల్లి తిమ్మయప్రధానప్రణీతం బైన హరివంశోదితం బైన యాశ్చర్యపర్వంబునందలి శేషధర్మంబునఁ బాపంబులు పాపకర్ములు నివాసంబులుఁ బుణ్యంబులుఁ బుణ్యవంతుల పుణ్యలోకంబులు యమమార్గవిస్తారంబు మానవులు బాల్యయౌవనవార్ధకంబుల వర్తించుతెఱంగు గంగాసాలగ్రామహరివాసరంబుల మాహాత్మ్యంబును బలభద్రుండు దూతం బంపినఁ గృష్ణుండు పాండవులకు ధర్మకథ లుపన్యసింప గాంగేయు నియోగించి ద్వారకకుం జనుటయు భద్రకగోవృషసంవాదంబును ఋణవిమోచనోపాఖ్యానంబును ననుకథలుం గల తృతీయాశ్వాసము.

చతుర్థాశ్వాసము.

క. శ్రీమహిత వేదధర్మా
శ్రీమంత్రి వరేణ్యరచిత సేవాత్యంత
ప్రేమస్తోమా సీతా
రామా హృదయాభిరామ రఘుకులరామా. 1

వ. వినుము అవధరింపు మఖిలపురాణవ్యాఖ్యానముద్రాసమేతుం డైన సూతుండు శౌనకాది మహామునులకు మున్ను యుధిష్ఠిరునకు గంగానందనుం డానతిచ్చిన ప్రకారంబున జనమేజయునకు వైశంపాయనుం డెఱింగించె నని బోధించి మఱియు ని ట్లనియె. 2

క. వ్రతములలో నుత్తమ మగు, వ్రత మెయ్యది తెలుపుమయ్య ప్రజ్ఞావాచ
స్పతి వీ వటంచుఁ గుంతీసుతుఁ డడిగిన దివ్యతటినీసుతుఁ డి ట్లనియెన్. 3

ఆ. మును సనత్కుమారమునిని నారదుఁ డెలియ జయంతి వ్రతవరేణ్య మనుచుఁ దెలిపెఁ
బోఁచినంత దానిదొడ్డతనం బెల్లఁ, బగ వచింతు వినుము ధర్మతనయ. 4

క. ధనమును ధాన్యము రాజ్యము, తనయులు మొదలైనసంపదలు మదిఁ దలఁపం
బెనుపొందు జయంతీవ్రత, మొనరించిన నంతకంత కూర్జితము లగున్. 5

గీ. ధర జయంతికి సరియైనధర్మ మరయఁ, గలుగునే యది మోక్షైకకారణంబు
హరికిఁ బ్రియ మైనదియుం నగునట్టిదినము, విప్రముని సురసేవ్య మై వెలయుచుండు.

ఆ. పుణ్యబుద్ధి గలుగు పురుషులకు జయంతి, నన్న మారగించు టనుచితంబు
ఆరగించి రేని సకలపాపంబుల. నిరయములను వేఁగఁ జేర రెపుడు. 7

క. ఎన్నిక పాపము చేసిన, నన్నరు లైనను జయంతి [1]నాహారము గో
కున్నను మన్నన గలుగును, వెన్నునిలోకంబులోన విహరింపంగన్. 8

క. రేపాడి లేచి నియమము, దీపింపఁగ స్నానవిధులు దీర్చి రమేశున్
గోపాలుని జాగరణము, చూపట్టఁగఁ బూజసేయ సుగతి లభించున్. 9

క. [2]జపదానవ్రతపరులై, యుపకారము సేయ వలవ దన్యులకెల్లం

---

1 నాహారంబు, నున్నరయినఁ దింపఁ గలుగును, వెన్నునిలోకంబునందు. 2 ఉప
వాసవ్రతతత్పరు, లుపకారము.

కృప గలిగి శక్తి కొలఁదిని, నుపకారము లాచరింప నొదవుం గోర్కుల్. 10

వ. శ్రీజయంతివ్రతంబు శ్రద్ధాభక్తియుక్తులై యొనరించువారికి నశ్వమేధసహస్రఫలంబును వాజపేయశతంబు లాచరించినఫలంబు సిద్ధించు గోతిలకన్యాదానంబులు చేసిన కోటికులంబులవారితోడంగూడ విష్ణులోకవిహారంబు చేకూరు జయంతి మాహాత్మ్యంబు నొసంగుఁ గృష్ణాష్టమీభక్తియుం బ్రహ్మలోకంబు గలిగించు నీరెండుఁ గృష్ణున కత్యంతప్రియకారణంబు లిందు కొక్కయితిహాసంబు ధర్మవ్రతచరితంబునా మెఱయుం జెలంగించెద విను మని యిట్లనియె. 11

ధర్మవ్రతచరిత్రము.

సీ. ధర్మస్వరూపమై తనరు కురుక్షేత్రమునఁ జంద్రవంశసముద్భవుండు
చంద్రకాంతసుతుండు చంద్రికాచంద్రమస్తారహారపటీరచారుకీర్తి
ధర్మవ్రతుండను ధారుణీపతి గలఁ డాయన ప్రజనెల్ల నధికధర్మ
వర్తనలను గాచు వరవర్ణదార్ఢ్య జాతీగదేశములను దేజ మెసఁగ

గీ. నశ్వమేధంబులను బదియాఱు రాజ, సూయములు మున్నూరును సురలు వొగడఁ
జేసి పదివేలయేండ్లు లశేషధరణి, యేలి తనయులు లేకున్న వెలని దొరఁగ. 12

క. అంతట శత్రుమహీశులు, వంతుల కరుదుగ నమాత్యవర్గము చేతన్
దంతితురంగపురశ్రీ, లెంతయు నిడి తపము సేయ నేగె స్వనికిన్. 13

ఉ. అక్కడ మంచు నిండిన జలాశయమధ్యమునందు వర్షముల్
ద్రిక్కఱియంగఁ బెన్బయల గ్రీష్మము హెచ్చిన పంచకీలలన్
మక్కువ నిశ్చదృష్టి గనిముందరఁ జేర్చి గమేశు నెమ్మదిం
జిక్కఁగఁ బట్టుచుం దపము చేసెను మిత్రసుతానటంబునన్. 14

వ. ఇట్లు నిద్రాహారంబులు లేక మూఁడువేలయేండ్లు తపంబు గావింప విబుధ దేవతలు రంభాతిలోత్తమాప్రముఖాప్సరోగణంబులం బంపి విఘ్నంబు గాకుండుటం జూచి సత్యలోకంబున కరిగి యంజలిపుటంబు మస్తకంబునం జేర్చి ధర్మవ్రతుం డుగ్రతపంబు సేయుచున్నవాఁ డేమి తలంచిరో దివంబునఁనుండ నోడెదము మీకరుణాకటాక్షముల రక్షింపవే యని ప్రార్థించినఁ బద్మగర్భుం డిట్లనియె. 15

మ. వినుఁడో దేవతలార మీకు హితము విన్నింతు ధర్మవ్రతుం
డనఘుం డాతనివల్ల సాధ్వసము గోరం దైన లేదేరికిం
జనుఁడా వచ్చినత్రోవల న్మరల మీ సంతాపము ల్మాని మీ
పనులెంటం బఱతెంచి కోర్కు లిడుదు న్విశ్వంభరాభర్తకున్. 16

గీ. అనిన విని శాపములు మాని యమరు లెల్ల, స్వర్గమున కేగి రంత నాజలజభవుఁడు
వరము లీడేర్చ నామహీవరునికడకు, సంతసంతో వచ్చి యెఱిఁగించి యిట్టు లనియె.

క. ధర్మవ్రత బళి బళి నీ, నిర్మలతప మరిది దివిజనికరం బెల్లన్
మర్మంబు నాటఁ బొగడెనఁ, గూర్మిం జనుదెంచినాఁడఁ గోరుము లొసఁగన్. 18

ఆ. కోరికొమ్ము నీదు కోరుకు లీడేర్తు, నర్థి నిత్తు వలయు నర్థ మనిన
విని విరించిసుతకు వినతుఁడై ధర్మవ్ర, తుండు పలికె ముదము దొట్టికొనఁగ. 19

ఉ. కాంచనగర్భ నీకరుణఁ గాంచినవారలు వాంఛితార్థముల్
గాంచుట యబ్బురంబె నను గానఁ దలంచెదవేని సూనులం
గాంచనివారు సద్గతులు గాంచ గటంచు శ్రుతు ల్వచించు నా
కొంచెముఁ దీసిపోసి సుతుఁ గోరిన దిచ్చి కృతార్థుఁ జేయవే. 20

వ. అని సుతోదయంబు వేఁడిన ధర్మవ్రతునకుఁ గాంచనగర్భుం డిట్లనియె. 21

క. జయశుభకారణము జయంతీ యన వ్రతసిద్ధి విష్ణుదివసం బది నీ
కయిన యయురాయుతునిం దనయుని, దయచేయును నోమవయ్య ధరణీనాథా. 22

వ. అనిన వాణీపతికి ధర్మవ్రతుం డిట్లనియె. 23

క. శత్రువులు గానిరి రాజ్యము, పుత్రకులా పుట్ట రెట్లు పురమున నుండున్
సూత్ర మెఱిఁగించి కరుణకుఁ, బాత్రము నను జేసి కావు పంకజగర్భా. 24

వ. అనిన ధర్మవ్రతునకు వాణీపతి యి ట్లనియె. 25

భుజంగప్రయాతము. జయంతీవ్రతం బేను సాగించి వాణీ
ప్రియత్వాధిరాజ్యంబుఁ బెంపొందఁ గంటిం
బ్రియున్నాయు క్తి నీవాచరించీవ్రతం బె
ల్లయిష్టంబు లీడేర్చిలానాథచంద్రా. 26

క. అని పలికి పద్మగర్భుఁడు, చనియె న్నిజసదనమునకు శక్రాదిసురల్
తనుఁ బొగడఁగ ధర్మవ్రతుఁ, డనుమోదపరసాబ్ధిఁ దేలియాడుచుఁ బురికిన్. 27

గీ. వచ్చి పరమేష్ఠి పలికినవాక్య మెల్ల, మంత్రివరులకు నెఱిఁగించి మగువఁ గూడి
దివిజు లరుదందఁగా జయంతీవ్రతంబు, నడిపి చంద్రప్రభుం డనుకొడుకుఁ గాంచి. 28

క. వైరినృపాలుర నందఱఁ, బోరుల నుఱుమాడి రాజపుంగవుఁ డనఁగా
ధారుణి యేలెను నీవుం, గోరుకు లీడేఱఁ జేసికొ మ్మీవ్రతమున్. 29

సీ. కాకుత్స్థవిభుఁడు మాఁగధిఁ గూడి యొనరించి రాజవల్లభుఁ డగు రఘువుఁ గాంచె
దండకాటవిని సీతాయుక్తుఁడై చేసి రామచంద్రుఁడు కుశలవులఁ గాంచెఁ

పౌలోమియును దాను బలభేది గావించి యధికసౌందర్య్య జయంతుఁ గాంచె
గిరిజాసమేతుఁడై హరుఁ డాచరించి నిర్జరచమూపతి శరజన్ముఁ గాంచెఁ
ఆ. కుంతి మాద్రిఁ గూడి కామరొప్పఁగా నోమి, పాండురాజు దివ్యబలుల నిమ్ముఁ
గాంచె నాజయంతి కొంచెమే తగురాజ్య, విభవ మొసఁగుఁ గలుపు వెలఁదితోడ. 30
క. ఈకథ విన్నమహాత్ములు, నైకొందురు పుత్రపౌత్రకాంచనరత్న
శ్రీకరిహయరాజ్యసుఖం, బాకైవల్యంబు కరతలామలక మగున్. 31
వ. అనిన విని బహుప్రకారంబుల నుతియించి మోక్షోపాయంబును సత్సంగంబును
నెఱింగింపవే యని ప్రార్థించిన యుధిష్ఠిరునకు భీష్ముం డిట్లనియె. 32

మోక్షసత్సంగమప్రభావము.

క. హరిపదభక్తియు సజ్జన, పరిచర్యయుఁ జాలు నెట్టి పాపాత్మునకున్
దురితంబులు పోకార్చను, స్థిరతరకైవల్యపదముఁ జేరుప నిచ్చన్. 33
సీ. విను పార్థ యిందిరావిభుని మాహాత్మ్యంబు లతని కెంతయు దాసులైనవారి
కక్షయపద మబ్బు నందుల కితిహాస మెఱిఁగించెదను ము న్నవంతి నబలుఁడు
ఖలుఁడు క్షత్రియుఁడు నక్షత్రసగ్మ యనంగఁ గలఁ డుగ్రకర్ముఁడు లోకకంటకుండు,
అతఁడు గోసురభాగవతవిప్రవిత్తంబు లన్యాంగనాతతి నభిలషించి
గీ. వెలసి కోయల బోయదొంగలను గూడి, పట్టి బందెల దెరువాట్లఁ బ్రబలు నెల్ల
పగలఁ గావించి పాపము ప్రబలఁ జేసి, నడచె నొకనాఁ డులపి విదేహనగరమునకు. 34
వ. ఇట్లు చని. 35
చ. కనుఁగొనె భూమిభుండు మణికాంచనసంచితకుంబరాంచిత
స్వనజనచిత్తహారి శుకవారవిహారి విహారణార్థనా
తనవనజాక్షలక్షణకథాగుణపాత్రవిచిత్రచిత్రకే
ఖనసవజ్రమందిరవిశాలి విదేహపురంబు సొంపుగన్. 36
ఉ. కనకము గానిగోడ సురకాంతలు నిల్వనిమేడ విద్యలం
దనియనిప్రోడ ముత్యములు దాఁపనివాడ పటీరధారల
న్మనఁగనిజాడ కెంపుపనిమట్టునిగుండ సురద్రుమంబులం
జెనఁగనినీడ చూడఁగను జోఁక దొకింతయు నాపురంబునన్. 37
ఉ. ఆపురిచెంత దివ్యమణిహాటకకుంభశతాకులంబు మం
క్షాపబద్ధతోరణవితానము దివ్యనదీయుతంబుగా

ద్దీపక పార్శ్వభాగమణిదీధితిమద్గగనీలవిస్ఫుర
త్స్ఫుర మై చెలంగు నొకకోవెలఁ గాంచి ప్రమోద మొందుచున్. 38

క. ఇక్కడి మణికాంచనములు, నిక్కముగా నంగవచ్చు నైనను తన కీ
యక్కడ చూప నటించును, నిక్కముగఁ గోవలకు నేగి సురుచిరనిష్ఠన్. 39

ఉ. ధ్యానము సేయుచున్న హరిదాసు దపోనిధి భూసురేంద్రు వి
జ్ఞానమయాత్ము నిస్పృహుని సాధు సుదంతుని జూచి కార్య మీ
మానవుఁ డుండఁ గూడునె రమాపతిఁ జేర్చుట యుక్తమంచుఁ బ్రో
త్థానముఁ బైని శాసమయి మవ్వఁడు తన్మునిఁ జేరె నొంపఁగన్. 40

గీ. ఖలజనోత్తముఁ డైన నక్షత్రకుండు, సొమ్ము సిగపోవఁ బదమున నొమ్ము ద్రొక్కి
యొక్క కరమున జడ యెల్లఁ బిక్కఁబట్టి, కత్తియొకటి దీసి పరిమార్పఁగాను జూచె. 41

వ. అది గనుంగొని యాతపసుం డిట్లనియె 42

క. తప్పేమి లేని మాన్యుని, నొప్పించెద వెందు కీవినోదము గలదే
చెప్పఁడఁగ నేల నొప్పమి, నిప్పుడ యోచింపు కపిగా నేని మహాత్మా. 43

క. కొట్టినఁ దిట్టిన బాధలఁ, బెట్టినఁ బాపాత్ము లయినఁ బెద్దలు కరుణన్
నెట్టనవేళఁ గాతురు, గట్టిమనై హింసనేయఁ గడఁగ రధీశా. 44

క. పోఁగరెక్కి పగలు దెచ్చిన, పగతురు చేఁజిక్కినేని పండితులెల్లన్
సుగుణంబు లెంచి కాతురు, పగసాధింపంగఁ బోరు పార్థివముఖ్యా. 45

క. పరు లెంతకీడు దెచ్చిన, నరసగుణై మాఱుసేయ కతిశాంతుండై
తిరిగినమానవుఁ డుత్తముఁ, డరయంగా విష్ణుభక్తుఁ డతఁడే ధాత్రిన్. 46

వ. అని మఱియు నిట్లనియె. 47

ఆ. సర్వసంగంబు మిక్కిలి సంతఁబెట్టి, తపసినైయున్న నసుఁ జంప దగ్గఱిల్లు
నీదురాచారవర్తనుఁ డెల్లవారి, హాసులఁ గావించు విధియెంత యధికమొక్కొ. 48

క. పాపాత్ము లౌరయల నారక, చూపోపక బాధపెట్టసాగయుచు నెందుం
బైపడుదురు దుస్స్వభత, దీపించిన సాటివారి తెఱఁగెఱుఁగరిలన్. 49

గీ. పుత్రమిత్రకళత్రాది పోష్యవితతి, సాక భారంబు తమకంచు సంతతంబు
సకల జనులకు ద్రోహంబు సంతరించి, దుఃఖ మొనరించు నామాయ దొడ్డ దొర. 50

క. ఘనమతిమి తెచ్చి పెంచిన, జనులం దిగనాడి యొకఁడె చను నంతమునం
దనకూఁతురు తనకొమరుం, డను మమతయె చెఱచు వ్యర్థ మఖిల జగంబున్. 51

క. ధనము ఘటియించి తెచ్చిన, దనుక నె సుతబంధుమిత్రతరుణులు ధర్మం

బు నధర్మము వెనువెంటను, ననుసరించును దనదునీడ పగిదిఁ [illegible]. 52

క. ఖలుఁ డార్జించిన ధనములు, పలువెఱఁగుల బంధుజనులు భక్షింతురు ని
చ్చలువిడి నా పాపంబుల, ఫలములు తానొకఁడె కుడుచుఁ బటుదైన్యమునన్. 53

వ. ఇత్తెఱంగునం బలుకు నా మునీంద్రుని పిడిచి నక్షత్రుండు సత్సంగమంబున హరి సన్నిధిమాత్రంబున నిఖిల దురితంబులుఁ బరిహరించి పశ్చాత్తాపంబు [illegible] నంజలిపుటంబు ఫాలభాగంబునం జేర్చి నాయపరాధంబు సహింపవే యని ప్రార్థించుచు నిట్లనియె. 54

ఉ. ఎన్నఁగరాని పాతకము లెల్ల నొనర్చినవాఁడ నిందు నా
కెన్నఁడు నిష్కృతు ల్గలుగ నెవ్వనికి న్శరణంబు [illegible] బా
పోన్నతి బోయలం గలసి యుండితి రాచతనంబు వ్రాల్పగా
నిన్నిదినంబు లెద్దిగడు నింక లభించెడు జన్మ మెట్టిదో. 55

గీ. పాపకర్ముని బుట్టించి బ్రహ్మ భూమి, కధికభారంబు గావించె [illegible]
జేసినంతయుఁ గుడువక చెల్లదనుచు, నపుడు దేహంబు విడిచె న[illegible]డు. 56

ఉ. అంతట నా నృపాధముని యాకృతిఁ జూచి యుదంకుఁ డబ్ధిజా
కాంతుని పాదపద్మభవకంకణముల్ పయిఁ జిల్కి [illegible]
చింతలు మాని ముక్తి సరసీరుహనేత్రకరంబుల న్సదా
క్రాంతము గాఁగఁ బెట్టుమని కంకణము ల్దయ సేయఁ [illegible]. 57

క. హరిపాదజలము సోఁకిన, దురితంబు లణంగి దేవదుందుభు లుఱియన్
సుర లలరఁగ నక్షత్రుఁడు, హరినీలవిమాన మెక్కి యమ్ముని [illegible]. 58

ఉ. జ్ఞానముఁ దెల్పి విష్ణుపదసారసవారికణాళి నంగము
ల్పానిచి పాతకౌఘము లణంచి వికుంఠపురీపదంబు నా
కానుక చేసి కాచితి వకారణబంధుఁడ [illegible]
మైన నొనర్చెద [illegible] నర్థము [illegible]. 59

గీ. అని యుదంకుని తలమీఁద నమరకుసుమ, నిసరముల నుంచి పలుమారు వినుతి చేసి
మణిగణాంచితదివ్యవిమాన మెక్కి, హరిపురంబున కరిగె నచ్చరలఁ గూడి. 60

వ. ఇట్లు నక్షత్రకుండు వైకుంఠలోకంబున కరుగ వీక్షించి యాశ్చర్యమగ్నమానసుండై యుదంకమహామునీంద్రుండును మస్తకంబున నంజలి చేర్చి ఇందిరావల్లభు నీచందంబున స్తుతించె. 61

చ. పలుమఱు గానిపాపములు తా నొనరించియు నీదుసన్నిధి
న్నిలిచినయంతమాత్రమున నిత్యవిభూతి భజించె నీఖలుం
డలవడ నిన్నుఁ గొల్చినమహాత్ములకుం దగవే యసాధ్యము
జ్జ్వలజలజాక్ష పద్మభవసన్నుత కృష్ణ ముకుంద మాధవా. 62

మత్తకోకిల. కావు కావుము నీశరణంబులె కాని యన్య మెఱుంగ నో
దేవదేవ ముకుంద మాధవ దీనరక్షక కృష్ణ రా
జీవలోచన యిందిరాప్రియ సిద్ధసాధ్యసురేంద్ర సం
సేవితాంఘ్రిసరోజ కేశవ చింతితార్థఫలప్రదా. 63

క. అని వినుతించిన మునికిన్, వనజాక్షుఁడు చిహ్నానామ వర్ణనగుణముల్
గనిపించి తోడుకొంచుం, జని తన నెలవున నొసంగె సారూప్యంబున్. 64

క. కావున సజ్జనసంగతి, పావనము నీవు దానఁ గలుగు నిజంబౌ
కైవల్యము నారదముని, దేవమతుం డనియొద్దఁ దెలిసితి వత్సా. 65

వ. ఈయుపాఖ్యానంబు విన్నవారు విరక్తియు విష్ణుభక్తియుఁ గలిగి బ్రహ్మలోకంబు కగపలామాత్రంబుగా వైకుంఠలోకంబున వసియించి యెల్లవంశంబువారి నుద్ధరింతు రనిన విని యుధిష్ఠిరుండు సంతుష్టాంతరంగుండై కావేరీదక్షిణతీరంబున శంఖతీర్థంబు గల దని శ్రీకృష్ణుండు మున్ను సూచించెఁ దత్తీర్థంబు నుభయతటంబుల విలసిల్లు నవి దివ్యక్షేత్రంబులు గావునఁ దదీయమాహాత్మ్యం బెఱిఁగింపవే యని ప్రార్థించిన భీష్ముం డిట్లనియె. 66

గీ. వనజగర్భుండు నారదమునికిఁ జెప్పె, నతఁడు ధరణీప్రదక్షిణ మాచరించు
వేళ నెఱిఁగించె నాకు నే విన్న కన్న, విధము వినిపింతు వినుము కావేరిమహిమ.

శంఖతీర్థమహిమానువర్ణనము.

గీ. ప్రబలు కావేరిదక్షిణపార్శ్వమునను, జలజనాభుని వెనుకను శంఖతీర్థ
మచటఁ గన మాచరించి సుధాంశుఁ డధిక, కాంతి విలసిల్లె మధువైరికరుణఁ గాంచి.

వ. అనిన భీష్మునకు యుధిష్ఠిరుం డిట్లనియె. 69

క. ఘోరతరమై కలచేసెం, దారాధిపుఁ డనిశికొఱకు దానవహరుఁ డే
తీరున వరంబు లొసఁగెను, గారుణ్యము మెఱయఁ దెలుపు గంగాతనయా. 70

వ. అనిన యుధిష్ఠిరునకు భీష్ముం డిట్లనియె. 71

క. తారావిభుఁడు బృహస్పతి, నారిన్ హరియించి కుసుమనారాచశరా
సారప్రహతుల నలిని వ్యాపారం బొనరించుచుండె ననవరతంబున్. 72

ఉ. అంతట నీగతిన్ బహుళహాయనముల్ చన మెల్లమెల్లగా
సంతట నింతటన్ దివిజు లాడికొనంగ నెఱింగి రోషసం
క్రాంతమానసుండై గురుఁడు కాంతకు బల్కి చెప్ప రోహిణీ
కాంతుని కిచ్చె శాప మధికక్షయసంభవ కాస్పదంబుగన్. 73

గీ. ఇట్లు శపియింప వేలుపులెల్లఁ గూడి, వే డికొన నాకలోకంబు విడిచి నడచి
సత్యలోకంబునకు నేగి జలజగర్భు, గొలువుకూటంబునకు వచ్చి కలుగ నిలిచె. 74

చ. అదిమొద లామృగాక్షిని బృహస్పతిపత్ని మహాభయంబున
న్వదలి సుధాంశుఁడు న్బహుళవత్సరము ల్చన నిచ్చ నచ్యుతున్
మదిఁ బదిలంబుగా నిడి సమంజసవృత్తిఁ గృశాంగుఁడై తపం
బొదవ నొనర్చెఁగా దివిజు లొక్కటఁ గూడి విచారపంగనిన్. 75

క. గురుని వినుతించి చంద్రుం, గరుణించుచు వృద్ధి యొసఁగి కావుము తిరుగన్
ధరణి మము నిలుపు మనుచున్, శరణొందిన సురలకొఱకు సనిపె నతండున్. 76

ఆ. తారకావిభుండు తపమున గురుదయా, మహిమచేత వృద్ధి నొగలఁ గాంచి
యప్పు డధికభక్తి నబ్ధికన్యాపతి, జలజనాభు నిట్లు సన్నుతించె. 77

ఉ. వారిజనాభ భక్తజనవత్సల కౌస్తుభవక్ష కృష్ణ పం
కేరుహగర్భముఖ్యసురకీర్తిత పాదసరోజ మాధవా
వారిధికన్యకారమణ వాసవవంద్య మదీయపాపముల్
నీఱుగఁ జేసి ఘోరతరనీరధి పారముఁ జేర్పవే హరీ. 78

మ. కరిగా జక్కఁగఁ గేగుదెంచి ధ్రువునిం గైచేసి ప్రహ్లాదునిం
బరిరక్షించి విభీషణు న్నిలిపి యూపాంచాలిమానంబు వే
సరపోకుండఁగఁ గాచినట్టిహరికిన్ సర్వాంగసహాభక్తిపం
గరుణావార్ధికిఁ గృష్ణమూర్తికి నమస్కారంబు గావించెదన్. 79

చ. అని వినుతించుచుండఁగ మురారి ఖగాధిముఖాసురాఘముల్
తను గొలువ న్సువర్ణగతి దారునఁ జేరి వరంబు గోరు మీ
వనఁ గనువిచ్చి చూచుచు బృహస్పతి యిచ్చినశాప మంతయుం
జనఁ దనుకాంతి వర్ధిలఁగ నింద్రుఁడు వేఁడె నమస్కరించుచున్. 80

క. ఈరీతి వరముఁ గోరెడి, తారాపతి శంఖపాణి తనపైఁ జెలువం
గోరిక యిచ్చితి రమ్మని, చేర వ్రావించి చేర శ్రీహరి పలికెన్. 81

గీ. తారకానాథ నీతపఃస్థలము శంఖ, తీర్థ మన మించు నిం దొక్కతేట దొన

జలకమాడినవారికి సకలసంప, దలును విలసిల్లు లేకున్న బలిమియు లేమి. 82

సీ. అని సుధాంశుని బల్కి యాశంభుతీర్థంబు ముందటికిఁ జక్కనఁ బొందుగాఁగ
శ్రీనివాసుఁ డొకింతసేపు నిల్చి సుపర్వగణములచేఁ బూజ గాంచి మునులు
పొగడంగ నిజధామమున కేగె నది శ్రీనివాసస్థలం బన వన్నెకెక్కె
నందు జలక్రీడ మిక్కుటైనజను ల్తప మాచరింపంగఁ గృతార్థులైరి
గీ. రావణుని జంపి రాముండు రాజసుల మొఱంచి భార్గవరాముఁ డహల్యఁ జెంది
శక్రుఁడే తెంచి యిచ్చట స్నానమాచ, రించి తత్పాపములు ద్రుంచి మించి రెలమి.

క. కావేరీస్నానంబులు, గావించినవారి కగును కైవల్యశ్రీ
లావెంపు పాపి శబ్దదు, కేవలపుణ్యస్వరూపికిన్ లభియించున్. 84

సీ. సకలలోకహితంబు సంతరింపఁ దలంచి కావేరి నిర్మించెఁ గమలభవుఁడు
అదిగాన పాపంబు లణఁగింపఁ జింతించు వారి కానదియందు వలతిసు స్నాన
మాకల్పజన్మార్జితాఘము ల్తొలగించు మాఘమాసంబున మజ్జనంబు
చంద్రసూర్యగ్రహ సంక్రాంతి ముఖపుణ్యవాసరంబులయందు వరుసతోడ
గీ. యక్షగంధర్వసిద్ధవిద్యాధరులును, దివిజనాథుండు మొదలైన దేవతలును
నిందిరయుం గౌరి శారద యనఁగ దంచి, జలక మొనరించి చనుదురు సదనములకు. 85

క. కావేరీస్నానంబులు, గావించెద మంచుఁ బలుకు ఘనులయఘంబు
ల్పావిరి యందవు తమకుం, బోవేలి యటంచు నుండు ఘోరవివేకా. 86

క. కావేరి పుణ్యసారము, కావేరి శ్రితార్తినాశకారిణి మిగులం
గావేరి సర్వసేవిత, కావేరికి సాటి నదులు గలవే ధాత్రిన్. 87

క. కావేరితీరంబుల, సేవంక విభూతి మెఱయు నింపొందంగా
బావంక దివిజలోకము, గావించినయజ్ఞవాటిగా నెఱుఁగఁదగున్. 88

క. పాపాత్ములైన వారికిఁ, బ్రాపస్థల గొబ్బ్లస్నాన సురుచిర నిష్ఠన్
దీపింపఁ దపము సేయుదు, రాపుణ్యనదీతటంబునందు మునీంద్రుల్. 89

వ. కమలగర్భుండు పాపంబులు వాపం దలంచి యుత్తరభాగంబున గంగకు దక్షిణప్రదేశంబునఁ గావేరిని నిర్మించి కృతకృత్యుం డయ్యె ధర్మం బార్జింపం దలంచినవారికిఁ బ్రయత్నంబున నట్టి మహాపుణ్యనది నవగాహనంబు సేయవలయుఁ గావున నీవాచరింపు మిష్టంబు లీడేఱు నారదోక్తంబైన యీయుపాఖ్యానంబు విన్నజనంబులకు బ్రహ్మలోకంబు కరతలామలకం బగు నని విని యుధిష్ఠిరుండు శ్రీనివాసక్షేత్రంబుక్ష

మం బనియానతిచ్చితివి తజ్జన్మమాహాత్మ్యంబులు సవిస్తరంబుగ నెఱింగింపవే
యని ప్రార్థించిన భీష్ముం డి ట్లనియె. 90

శ్రీనివాసక్షేత్రమహిమ.

సీ. నలినగర్భుండు మున్ను నారదునకుఁ జెప్పె నమ్ముని కరుణ నా కానతిచ్చె
నీకు నే వినిపింతు నిజముగా విను పాండునందన పాపములఁ ద్రుంచుపలుకు
నారోగ్యవర్ధనం బఖిలసంపత్కర మిహపరంబుల కొసంగ సిరియు నేర్చు
సిద్ధసాధ్యనుతంబు శ్రీనివాసక్షేత్ర మచ్చటి ఫల మెన్న నలవి యగునె
గీ. పూర్వపశ్చిమతటములఁ బొదలి యెన్న, దక్షిణంబున నుత్తరదక్షిణములఁ
వెలసి తూర్పుగ నడచు కావేరినదియు, వనితయందును దాను శ్రీనాథు వచ్చి నిలుచు. 91
గీ. శ్రీనివాసునిసన్నిధిసేవఁ గోరి, వరుస ని యనంతపద్మనాభ వాసుకులును
శంఖపాలుండు నిల్తురు సంతతంబు, నాల్గుదిక్కుల సురలతో నప్సరేత్య. 92
సీ. ఈయర్థమున కొక్క యితిహాస మెఱిఁగింతు వినుమనోభీష్టఫలప్రదాయి సరము
మును కైటభుండను దనుజాశనుఁడు వేల్పుగుంపుల నల్ల సిల్లఁ జేయఁ గోరి
యాక్షేత్రమున నిల్చి యశనంబు వర్జించి యొఱ్ఱగా గాఁగిన యినుపముద్ద
లాహారముగఁ గొంచు నతిఘోరతపము గావింప దేవేంద్రుఁడు వడఁకి సురల
గీ. వెంటఁ గొనిపోయి శారదావిభునిపొంత, ప్రణామము లొనర్చి సన్నుతులు జేసి
తెలిపి గావక సురలోకకేల మిపుడె, యోడునసురుఁడింత నే బహుగుంగుడు లుండె. 93
ఉ. అంతట నయ్యుపద్రవము లంబుజగర్భుఁ డెఱింగి దేవతా
కాంతుని బిల్చి మీకు భయకంపము లేల చనుండు మేలు గా
వింతు నటంచుఁ బంపి యతివేగముతో నసురాడ్ యున్నచోఁ
జెంతకు వచ్చి దృష్టి రవిఁ జేర్చి తపం బొనరించుచుండఁగన్. 94
గీ. చూచి యసురునంది మున్ను నే జోదినావ, యుత్తమమునివిశిష్టదేశలాభమును
లెన్నియేనియు నవి యొల్ల నిందులోన, నీవనుకు జేయ నా దొడ్డదివ్య యనుచు. 95
వ. వెలఁగంది పద్మగర్భుం డి ట్లనియె. 96
తోటకము. ఘోరతపంబునఁ గుందె శరీరం, బార బలీ దనుజాధిప లేలే
వారిజగర్భుఁడ వచ్చితి నీకుం, గోరిక లీయఁగఁ గోరుము కోర్కుల్. 97
గీ. అనినవాక్యంబు కైటభుం డాలకించి, వనజసంభవు వీక్షించి వందనంబు
చేసి యి ట్లను నాతదీక్షితులు జెలిసి, వగవు దయచేయఁ గదవయ్య వనజగర్భ. 98
గీ. నీవు నింద్రుండు దేవతానివహములును, మూఁడులోకంబు లెల్ల నాకొదవలయును

ఎంత పాపంబు చేసిన నంతకంత, జయము చేకూర వరమిమ్ము జలజగర్భ. 99

క. అని వేఁడికొన్న వరములు, వనజాసనుఁ డొసఁగి నిజనివాసంబునకుం
జనియెను దనుజుండును ధరఁ, దన కెక్కుడ మాఱులేక దర్పోద్ధతుఁ డై. 100

మ. సురలోకంబున కేగి దేవతలకున్ క్షోభంబు గల్గించి ని
ర్జరనాథుం దఱిమెట్టి సన్నుతి యొనర్ప న్నగ్ని వైవస్వతున్
వరుణున్ గుహ్యకనాథుఁ గెల్చి తనకు న్వారిచ్చు కైకానుకల్
కరుణం గైకొని బ్రహ్మపట్టమునయిం గాంక్షించి యద్దిక్కునన్. 101

వ. రాజన్యగణసేవితుండై యున్న ధాతకు నమస్కరించి యిట్లనియె. 102

ఉ. లోకము లన్నియుం గెలిచి లోకువగా విహరింపఁ గంటి నే
నీకరుణాకటాక్షమున నీరజగర్భ సమావిభుం గడుం
జేకలవాఁ డటం ద్రుతనిచిత్తము రా సమరంబు చేతు నే
పోకలఁ బోక యందు సరిపోల్పఁగరాని పరాక్రమంబునన్. 103

ఆ. అనుచుఁ బాలకడలి కరిగి యబ్జాక్షుని, సర్వగతుని జూచి జడధిఁ గాన
కందు మాని యుపనిషం దున్నవానిఁగాఁ, దలఁచి ధరకు వచ్చె దనుజవిభుఁడు.

క. ధరణి సమస్తముఁ దాఁచె, హరి తిరిగెడుఁ గడలినడుమ నది వైచి రిపున్
హరియింతు ననుచు గోపో, ద్ధురుఁడై సొరఁ గులిక పట్టి తోయములందున్. 105

గీ. ఎడమచేతను బాతాళి మడఁగఁబట్టి, మీఁద దక్షిణహస్తంబు మెత్తు చేసి
ధరణి సుట్టుఁగాఁ లూఁచె నాదైత్యవిభుఁడు, కల్పవిరంబువేళ దిగ్గజమువోలె. 106

గీ. అపుడు లోకైకమాత యానపనిదేవి, చలితనూజుండు తనుఁ ద్రిప్ప దిక్కులేక
భర్తపత్న్నలు సర్వేశుఁ బరమపురుషుఁ, దిరుగఁదిరుగను నుతియించె దీనవృత్తి. 107

క. పాపనలోచన మాధవ, కారుణ్యసముద్ర కృష్ణ కౌస్తుభవక్షా
నారాయణ కేశవ సమస్తాగమ గావింతు నీకుఁ గంసారి హరీ. 108

తోటకము. కేశవ మాధవ కృష్ణ ముకుందా, యీశ త్రివిక్రమ యిందునిభాస్యా
నీశరణొందిన నెవ్వరి కెందు, న్నాశము చెందదు నారదవంద్యా. 109

ఉ. మ్రుచ్చును సంహరించి గిరి మోచి హటాత్తుగ ముట్టె త్రోపున
న్వచ్చి యనేకవేషముల వాలి బలింగని వేఁడి రాజులన్
ద్రచ్చి దశాననుఁ గట్టి బలునాఁగని పట్టి ప్రబుద్ధరీతి నే
దచ్చిన మ్లేచ్ఛులం దునుమఁ గాంచియుఁ గాచితివే రమాపతీ. 110

గీ. ఇట్లు నుతియింప హరి జగదీశ్వరుండు
మెఱుపువలెఁ దోఁచి కైటభు మెడ సహస్ర
సమునఁ దునుమాడి ధరణియును గరుడును నమరు
తెనయఁ జనుదెంచి యీక్షేత్రమున వసించె. 111

క. అక్కడ నున్నరమాపతి, యిక్కువ దెలియుచు ననంతుఁ డెంతయు మహిలోఁ
జొక్కి ఘనశంఖపాలుని, మక్కువగల సుతుని: జూచి [illegible] ట్లనియెన్. 112

సీ. పాపము ల్నమయింప భద్రంబు లీడేర్ప దక్షమైన [illegible]గ్రామున
ధవళజంబూప్రతిష్ఠిత తింత్రిణీబిల్వనిలయంబు దేవతానివహా[illegible]
మైనయౌద్దాలకమానివరాశ్రమ మొప్పు సకలతపోధనస్థానగము
నచ్చోట ధరణియుం నంబుధికన్యయుం సేవలు గావింప శ్రీనివాసుఁ
గీ. డమిత కరుణారసంబున నఖిలజగము, నాదరించుచు నున్నవాఁ డనఘపాద
పద్మములచెంత నిలువు మేపనులు మాని, భుక్తిముక్తులు నీకబ్బుఁ బుత్త్రవర్య. 113

అనంతశంఖపాల సంవాదము.

వ. అనిన విని నమస్కరించి యౌద్దాలకుం డేమి గోరి తపంబు సేయుచున్నవాఁ డతనిచరితంబు సవిస్తరంబుగా నెఱింగింపవే యని ప్రార్థించిన శంఖపాలున కనంతుం డిట్లనియె. 114

సీ. శాంతుండు హరిపద సంతత ధ్యానపరాయణుం డఖిలాగమాంతవేది
ధర్మస్వరూపి యౌద్దాలకుం డనుమౌని పవనాశి యగుచు నలువదియుగము
లశ్రాంతమును దపం బచటఁ గావింపంగ నారసగర్భుఁ డాశ్చర్య మొంది
యింద్రాదిదేవత లిరుపంకలం గొల్వ హంసాధిరూఢుఁ డై యరుగుదెంచి
గీ. మెచ్చి వర మీయవచ్చితి నిచ్చ పుట్ట
వేఁడు మన్నను సాష్టాంగవినుతి చేసి
యిందిరాపతి ప్రియ మొందు నెట్టు లట్లు
దయ విలోకింపు మనుచుఁ బ్రార్థన మొనర్చె. 115

వ. ఇట్లు పుండరీకాక్షుండు ప్రసన్నుండు గా వరంబు గోరిన తపోనిధికిఁ గాంచనగర్భుం డిట్లనియె. 116

క. వినుము కుమార నాపలుకు విశ్వమయుం డగు శ్రీనివాసుఁ డే
దినమునఁ గైటభాసురు వధించి చెలంగునో యాదినంబునం

గనుఁగొనఁగల్గు నీతఁ డిగకాలము నిక్కడ నామురారి యిం
పొనగ వసించి చెందు సకలోన్నతమౌ నిజధామ మంతయున్. 117

మ. హరి రామాకృతి రావణుం దునిమి స్వార్థాగ్యంబు వచ్చెం బురం
దరముఖ్యుల్ ప్రసవించు నిచ్చటఁ జగన్నాథు స్వభూమిం గొల్చి యయ్యు
గ్వర నీక్షేత్రము శ్రీనివాస మనగా ప్రఖ్యాతం జేసినా
సరసీజాసను డుండె నాఁటి యచటన్ సర్వేశు ధ్యానించుచున్. 118

గీ. అంత నతనికిఁ బ్రత్యక్షమయ్యె శ్రీని
వాసుఁ డాస్వామిఁ గొలువుము నగము లోనఁ గు
నరుచు శేషుండు వంపిన నలరి శంఖ
పాలుఁ డేతెంచి నిశ్చలభక్తి మెఱయ. 119

వ. సుఖంబున శ్రీనివాసుని సేవ గావించుచు నేఁడు నున్నవాఁ డనిన విని యుధిష్ఠి
రుండు భీష్మున కిట్లనియె. 120

క. పాతాళతలము వెలువడి, యిలకుఁగను నరుగుదెంచె నెచ్చట నుండెన్
ఖ్యాతిగల శంఖపాలుం, డాతీరెఱిఁగింపు తాత యధికప్రీతిన్. 121

వ. అని యడిగిన మనుమనికి దాత యిట్లనియె. 122

ఆ. విను మగస్త్యతీర్థ మనఁబడు దానిపడమట శంఖ మనఁగ నమరు మడుఁగు
శంఖపాలుఁ డందు జన్మించె శేషుని, వలనఁ దెంపు గలుగఁ దల ధరించి. 123

క. అజ్జగముల కత్ప్రదేశము, విదితం బగు క్షేత్రతీర్థవిసరంబులకున్
స్వాదరమొనరుచు నగస్త్యుఁడు, వేలంబుగఁ దపము చేసి భవు మెప్పించెన్. 124

వ. ఇట్లు మెప్పించి యగస్త్యుఁ డణిమాద్యష్టైశ్వర్యంబులునందె శ్రీనివాసంబు కావేరి
దక్షిణతటంబున యుండ్ క్రయంబు విలసిల్లు ననిన భీష్మునకు యుధిష్ఠిరుం డిట్లనియె.

క. అంతట నౌద్దాలకముని, కెంతయుం డేరీతి మెలఁగెఁ గమలావిభుఁ డే
వింతవరంబుల నొసఁగెను, నంతయుం నాకెఱుఁగఁ బలుకు మయ్య మహాత్మా. 126

వ. అని యడిగిన యుధిష్ఠిరునకు భీష్ముం డిట్లనియె. 127

సీ. ఔద్దాలకమునీంద్రుఁ డతినిష్ఠఁ దపము గావించుచుండఁగ వారి విశ్వమూర్తి
యిందిరాపతి వెంట నేతేఁగఁ బ్రత్యక్షమై నిల్చి యతని దేహంబు నిమిరి
చాలించు మీచర్య సంతసించితి నింక రాజాలం దునుమాడి రావణాసు
రుని బగిమార్చి యయోధ్య రామాఖ్య నాదర్శనము చేతు వాదరమున

ఆ. నంతమీఁద మోక్ష మబ్బు నీక్షేత్రంబు, దివిజవినుతలీలఁ దేజగల్గు

ననుచు నానతిచ్చి యంతర్హితుం డయ్యె, భవదీయం దిమకథలు ప్రస్తుతింప. 128

వ. కావున నీవు శ్రీనివాసుని భజియించుచు కలియుగంబునఁ గావేరీస్నానంబును శ్రీనివాసక్షేత్రంబును దుర్లభంబులు సర్వాత్ములకు గావేరీస్నానపుణ్యవిశేషంబున లభించుఁ బాపాత్ములైన నిందు మజ్జనం బాచరించిన వేలసంఖ్యలైన పితృమాతృకులంబుల నుద్ధరించి విష్ణుసన్నిధానంబున వర్తింతు రని యుపదేశించి సుఖియుండెనని. 129

సీ. కావేరి స్మరియింపఁ గలిగినవారికి సకలపుణ్యంబులు సంభవించు
కావేరి వీక్షింపఁ గాల్పుచువారికి హరిసన్నిధానంబు నబ్బరించు
కావేరి స్నానంబు గావించువారికి నశేషయోగఫలంబుఁ జేరిచ్చు
కావేరి దరి నిల్వఁ గలిగినవారికిఁ గామితార్థంబులు గలుగఁ జేయు

గీ. భద్రకారిణి కావేరి బ్రహ్మరుద్ర, పాకశాసన తారేశభాస్కరాది
దైవలోకంబు లన్నియుఁ దానె యగుచు, ననుచుఁ గంసారి శ్రీకృష్ణుఁ డానతిచ్చె. 130

క. కావేరీస్నానంబులు, గావించిన యట్టి నెలలు కడమున్ను గాఁ
గావలసినవారలు తన, యూనిర్వాణంబుఁ గాంతు రనిసారా. 131

గీ. ఇట్లు కావేరిమాహాత్మ్య మెఱుఁగఁ బలుక, విని మనంబునఁ దనియక వివిధపుణ్య
దేశచరితంబు లన్నియుఁ దెలియఁ గోరి, వినతి గావించి భూమీశు డనుమ దనిరెను.

క. నీవాక్యామృతధారలు, త్రావితిఁ జిత్తంబు మిగులఁ దనియదు నన్నుం
భావించి కడమఁ దెలుపుము, కావేరీసకలతీర్థగరిమ నుమాళ్ళ. 133

వ. కావేరీ కపిలాసంగమంబునం జంద్రార్కవహ్నిపుష్కరిణీతటంబులఁ గుంభఘోణంబున హైమవతీసంగంబున విశ్వేశ్వరంబున భృగుక్షేత్రంబున గజారణ్యంబునం గలిగినవిశేషంబులు నందు వర్తించిన మునులచరిత్రంబులుఁ దక్కినమాహాత్మ్యంబులు నీకుం గరతలామలకంబు లెఱిఁగింపవే యని ప్రార్థించిన ధర్మనందనునకు బలికిన కారులు స్వదేహంబులచేత నితరులకుఁ బ్రియంబు పాదింపు శాస్త్రంబున నీకు ధర్మంబు లుపన్యసించి పుణ్యలోకంబులం బ్రకాశించెద యని భీష్ముం డిట్లనియె.

ఆ. అగ్నిపుష్కరిణియు నర్కపుష్కరిణియు, నధికపుణ్య మొసఁగు నందుఁ గొన
ననలపుష్కరిణికి నరిగి స్నానంబు గా, వించుజనము లుంద్రు విష్ణుపదవి. 135

మత్తకోకిల. వహ్నిపుష్కరిణీమహత్తరవారిఁ దోఁగి రమాపతిన్
జాహ్నవీసుతపాదపంకజము సంశ్రయించినమానవుల్

సహస్రమార్తాండ ప్రభం [illegible] చక్రధనుర్గదా
[illegible] ముఁ జేరి యుండు రేపుడున్. 136

సీ. ఆదిత్యకులచంద్రుఁ డగు రామచంద్రుండు జానకీలక్ష్మణసహితుఁ డగుచు
నంగద సుగ్రీవ హనుమ ద్విభీషణాది వానరబల మిరువంకఁ గొలువ
ననుపమ[illegible] స్నాన మొనర్చి ధారుణీసురులకు ధన మొసంగి
గాయత్రి యను పేరుగల [illegible] నిలిచి భువనేశ్వరి జపించి
గీ. చెంత వెలుఁగు విభీషణుఁ జేరఁ బిలిచి, కలుషహారిణి కావేరి గరిమనిందు
రత్నముఖదానములు [illegible] రావణాది, దనుజకులకోటి ముక్తికిఁ బనుపు మనియె.

వ. ఇట్లు [illegible] రామచంద్రుండు రావణాదులకు సకల పితృజనంబులకు మోక్షంబు సిద్ధింపఁజేయుటకు [illegible] సకలదానంబు లొనర్ప విభీషణున కాజ్ఞాపించి జానకిం గనుంగొని యిట్లనియె. 138

సీ. నలినగర్భునకు మానసపుత్రియై లీల జనియించి కన్నులు చల్లఁజేసె
[illegible] నగస్త్యునిచే వేఁడిన [illegible] వెంట వచ్చె
గంగాప్రముఖపుణ్యగంగానదుల [illegible] డనఁ జెలువు దాల్చెఁ
దనమీఁదిపవనంబు దాఁకినవారికి ముక్తికామినిఁ గొంగుముల్లె చేసె
గీ. నేటి[illegible] కావేరి యింగునందు, శుభము [illegible] జాలును [illegible] విప్ర
తతికి మణి[illegible] కాంచన ధాన్యముఖ్య, సకలదానంబు లొనరింపు జనకతనయ. 139

ఉత్సాహ. అనిన రామచంద్రు మాట లాలకించి వానరుల్
జనకసుత విభీషణాది సర్వదైత్యపతిని మ
జ్జన మొనర్చి కనకరత్నకోటి [illegible] ప్రదాన మిం
పొనరఁ జేసి [illegible] రెంతయున్. 140

క. అంతట నగస్త్యముని ధీమంతుఁడు భగవంతుఁ డఖిలమాన్యుఁడు వెంటన్
సంయములుగ మునులు గొలువ, స్వంతసమున వచ్చి రాముసన్నిధి నిలిచెన్. 141

సీ. చ్యవన విశ్వామిత్ర జాబాలి సుతీక్ష్ణ గౌతమ గాలవ కశ్యపులును
శంఖ బృహస్పతి సంవర్త పులహ శతానంద కణ్వ బోధాయనులును
రోమశ స్థూలశిరో భరద్వాజ సత్యాషాఢ రైభ్య కాత్యాయనులును
వ్యాస పరాశర యాజ్ఞవల్క్య సుమిత్ర భార్గవ దేవలప్రముఖమునులు
గీ. ఘనుఁ డగస్త్యుండు ముందఱగా వెలర్ప, లలితగుణధుర్యులను రామలక్ష్మణులను
స్వస్తివచనంబు గావించి సకలసైన్య, ములనిమానంబుఁ గనుఁగొని ముదితులైరి. 142

వ. అంత రామచంద్రుండు గాయత్రీనామ శిలాతలంబున సకలమునిసంఘంబులకు సా
ష్టాంగదండప్రణామంబులు నర్ఘ్యపాద్యాదిపూజలు నాచరించి వినయంబుతో ని
ట్లనియె. **143**

గీ. కలలమే మీకు మీరాకఁ గోర్కు లనుకొ, నఁగఁ దమ్మున కింతకి నగచరులకు
దైత్యపతులకు జన్మంబు ధన్య మయ్యెఁ, బాపములు దూఱె మునిసార్వభౌములార.

క. అని పలికి రామచంద్రుఁడు, వినయం బలరంగ లేచి వేఁడికొనుఁ దాసుక్
మునుముగ నిలిచిన మౌనులఁ, గను పనియొంగిఁ జూచి చూచి గౌరవమెసఁగన్.

వ. కూర్చుండుఁ డని నియోగించి బహుప్రకారంబుల నుతియించిన నమ్మునులలో నగ
స్త్యుం డి ట్లనియె. **146**

అగస్త్యకృతశ్రీరామ స్తవము.

దండకము. శ్రీరామరామా మనోజాభిరామా శుభోద్దామనామా ధరాధీశసోమా గుప్తస్తోమభీమా ప్రతాపోగ్రరామా దయాపాత్రనేత్రాంతసీమా పరుదాసార్వభౌమా తగ శ్వేతభాషాధిపు ల్పెవిశేషంబు లెక్కింపలే రెన్న మాబోంట్లకు న్నశక్యమే యాది నారాయణాఖ్యం బయోరాశిమధ్యంబున న్భద్రపీఠాయమానోజ్జ్వలద్భోగిభోగోల్ల సద్రత్నకాంతిచ్ఛటారంజితాంగంబు చేతన్ భుజామధ్యపీఠిపగిల్భ్రాజమానేందిరా సుందరీలోచనేందీవిరాపూర్వపర్వంబు గాంచుచు న్లోకము ల్గానవే దేవ యా నీవె దుర్వారవారాన్నిధిం జొచ్చి వాగధిం చేరమల్వాకి పైగి న్విదారించి వేదంబు లాలోకనిక్షేతసన్ ధాతకుం బ్రీతిగాఁ జేరి కందీయవే; దేవ యానీవె దేవాసురుల్ రాసులై డాసి వారాశిలో మందరాగంబు రాగంబుతోఁ ద్రిప్పఁ జేఁదప్పి సర్వాధివాసంబుఁ జేరం గకుప్పాలసంరక్షణార్థంబుగా గొప్పతాఁబేలవై మేలుగా లీల నాశైలము న్వీఁపునం దాల్పవే; దేవ యానీవె క్రోడంబవై గూఢమానక్రీడలం బ్రోదవై జాడ యొజాడలన్వేడఁగా నాడ వెన్నాడ చే కూడి చేకూడ రక్షశకులాధ్యక్షు బాహాబలక్షోభితాశావిపక్షున్ హిరణ్యాక్షు శిక్షించి యాక్షోణి రక్షింపవే; దేవ యానీవె ముస్తాపు కంబంబునం బుట్టి గుస్తిల్లఁ బో రక్కసుం బట్టి యి ట్టట్టుగాఁ గొట్టి ప్రహ్లాదు నాహ్లాదవృష్టి న్నిరీక్షింపవే; దేవ యానీవె వంచించి వైరోచనుం గాంచి కొంచెంబుగా భూమి యాచించి యంతంతకు న్మించ వేధిం చవే; దేవ యానీవె క్షత్త్రంబులం దుష్టరాజన్యులం దున్మి యుర్వీశుల మాన్యంబుగా నీయవే భూసురశ్రేణికి దేవ; యానీవె యిక్ష్వాకువంశంబున న్బాల జన్మించి గాధేయు యాగప్రయోగంబు సాగించులాగెంచి క్రూరాటకం దాటకం ద్రుంచి పాదాంబు

జాతద్వయీ రేణుపాతంబున న్రాతి మేల్నాతిఁ గావించి హేమాద్రికోదండకోదండ
దండంబు ఖండించి వైదేహికిం గేలు గీలించి మాతృప్రియోల్లంబు రంజిల్లఁగా దండ
కారణ్య మావాసయోగ్యంబుగా నెంచి పంపానదీప్రాంతభూమిన్ హనూమంతుఁ
బాతంబుతో నేఁ సుగ్రీవుతో జాలి దూలంగ వాలమ్మున న్వాలిఁ దూలించి నీలాది
శాఖామృగశ్రేణిచే వార్ధి గట్టించి గీర్వాణవిద్రావణున్ రావణుం గుంభకర్ణాది
దుర్నీతిమద్దైత్యబృందంబుతోఁ గూడ నోడించి నీ జాడ నీడెందు లేకుండ వర్తిం
చెదో దేవ యాసీవె తాలాంకవిఖ్యాతిఁ గాళింది భేదించి బుద్ధుండవై వైరిదారా
పరిరంభకేళి న్విజృంభించి వాహావరోహక్రియన్ మ్లేచ్ఛబృందంబుఁ గుందింప
నున్నా నయోదేవ నీమాయ చేఁచాయదో యేయుపాయంబులం గానరా దయ్య
యీలోకజాలంబుఁ బుట్టింప రక్షింపఁ గిట్టింప నీవే సమర్థుండ వంభోజసంభూత
కల్పావసానంబునం దేకమై జోక నీరాకరంబు ల్ధరాకాశము ల్నింప నొక్కండవే
దక్కి మఱ్ఱాకుపై నెక్కి చొక్కంబుగా దిక్కు లొక్కుమ్మడిం డొక్కలోఁ
ద్రొక్కి వర్తింతు వీశా సురాధీశ నీబొడ్డుపాపందు బ్రహ్మాండభాండప్రకాండంబు
నిర్మించు నీపాదతీర్థంబు ఫాలేక్షణాలంకృతఖ్యాతి వర్తించు నీకన్ను లిందీవరాం
భోజసంకోచము న్మించగా మించు నీదివ్యధామంబు చింతామణీ కామధుక్కల్పక
శ్రేణిఁ గప్పించు నీసెజ్జ సర్వంసహాభారమానంగ వెన్నొడ్డు నింద్రాదిదిక్పాలకు ల్నీకళా
మాత్రసంభూతు లీభూతజాలంబు నీచేతి దోయీశ యీయాకకంతోల్లసత్తారక
బ్రహ్మమంత్రంబు నీ పేరుఁగా నింపయుం సత్య మంభోధరశ్యామదేహా నిరీహా
సమస్తాఘదాహా రిపువ్యూహభీమస్వబాహా సదాభక్తసంరక్షణోపాయమోహా
నమస్తే నమస్తే నమః. 147

చ. హరిహరపద్మసంభవు లహర్పతిముఖ్యనవగ్రహంబులున్
హరిహయపావకాది సకలామరసంఘముఁ బంచభూతముల్
జగధృతి నాగప్రముఖ సర్వమునీంద్రులు నీవ యీచరా
చరములు నిశ్చరాచరములు సంశయ మింతయు లేదు రాఘవా. 148

వ. అని వినుతించిన యగస్త్యమహామునీంద్రునకు వినయావనతుం డై రామచంద్రుం
డి ట్లనియె. 149

మత్తకోకిల. తండ్రి కావడి మమ్ముఁ గాచితి దండకాటవిలోన నీ
వాంద్ర మన్యులకే నుతింప భవత్కృపారస మాని పె
క్కండ్ర దైత్యుల గెల్వఁగంటిమి గాక శక్యమె యేరికిం
గీంద్రమైన త్వదీయతేజముఁ జేఁటి చూడ ఘటోద్భవా. 150

వ. మీ రొసంగిన యక్షయతూణీరంబుల రావణుం డేను నిర్జించితి ఖడ్గంబున లక్ష్మణుం డిం
ద్రజిత్తు నణంచె మీ కటాక్షవీక్షా బలంబుల రణరంగంబుల మేము జయంబుగంటిమి
దుష్టరాక్షసగణంబులచేఁ గానంబడక యుండ వైదేహియుఁ బ్రదికెఁ దిరిగి మీపాద
పద్మంబులు పొడఁగంటి మింక నాచరణీయం బానతీయవే యని వినయమధుర
వాక్యంబులఁ బ్రార్థించుచున్న రఘువరునకుం గుంభసంభవుం డిట్లనియె. 151

రామునకు అగస్త్యుఁడు గాయత్రీశిలం గూర్చి చెప్పుట.

సీ. గాయత్రి యనుపేరు గలుగు నీశిల సర్వపాతకజాలంబుఁ బరిహరించు
మీఁగ లిందఱుఁ గూడి గోరూప మొనరించి దానిపొట్టను బుట్టఁ దగుపటన్న
విని మూఁడంబున రామవిభుఁడు బంగరునావుఁ గావించి యపుడు తద్గర్భపేటిఁ
జేరి ధరామరశ్రేణికిఁ బదియూఱు దానము ల్పెక్కులు ధారవోసి
ఆ. సీత లక్ష్మణుండు చిత్రభానుసుతాంగ, దాంజనేయముఖ్య హరిచమూప
తులు విభీషణుండుఁ దోడ్తోడ నారీతి, వెలయఁ జేసి రధికసభప మెసఁగి. 152
వ. అంత. 153
గీ. దివిజు లరుదెంద శివునిఁ బ్రతిష్ఠ చేసి, సిద్ధసేవిత గాయత్రిఁ జేరి నరిగి
యందుఁ గూర్చుండి శ్రీరాముఁ డధికభక్తిఁ, బలికె నీరీతిఁ గుంభసంభవున కెరఁగి.
క. ఏయనువున నీరాత్రిక, గాయత్రీనామమయ్యె ఘనశాస్త్రకళా
తోయధి నీ చేటిది యా, న్యాయం బెఱిఁగింపు కుంభనందన నాకున్. 155
వ. అనిన రామచంద్రునకు నగస్త్యమునీంద్రుం డిట్లనియె. 156
క. వృత్రవధపాప మణఁప, సుత్రాముఁడు కోరి గురుఁడు సూచించిన పై
చిత్రియగచతుష్కమును గా, యత్రిం జపియించె నిశ్చయమనోరథుఁ డై. 157
గీ. అంత గాయత్రి ప్రత్యక్ష మై సురేంద్ర, యేయుగంబున నెవ్వాఁ డిట్టి తపము
చేయ కెఱిఁగింపు మానసస్థితులు దెలియ, రమణ నీకోర్కు లీయ నారాక యనియె.
వ. అనిన విని సంతుష్టాంతరంగుం డై యింద్రుండు వృత్రాసురుం జంపి యుత్పన్నదోషపరి
హారార్థంబు ప్రార్థించెద నట్లు గావించి మనోబుద్ధి స్వాస్థ్యంబు లొసంగి కృతార్థుం
జేయుము యని వేఁడిన నీమనోరథంబు లీడేఱు మదీయజపసమయంబున నీవు నివాసం
బైన యీశిలయు గాయత్రీనామంబున వెలయు మహాపాతకోపపాతకంబు లిందు
జపియించిన వారికిం దొలఁగ వలయు నని వరం బిచ్చి గాయత్రి యంతర్ధానంబు నొందె.
బ్రహ్మహత్యం దగురావణుండు రణంబున నీచేత హతుం డయ్యెఁ దత్పాప శాంతి
కై నీవు నొనరింపు మనినఁ గుంభసంభవునకు రామచంద్రుం డిట్లనియె. 159

గీ. అట్లు కావింతు మీమాట కడుగు దాటి, శిష్యవర్గంబు మీరు వేంచేయవలయు
మన మయోధ్యకు నేడ యాదనుజవాన, రేంద్రజనములతోఁ గూడి నేను వత్తు.

వ. అనిన రామభద్రునకుఁ గుంభసంభవుం డిట్లనియె. 161

క. అలాగున నొనరింపుము, వాలాయము వత్తు వానివర్గముతో నీ
మేలుఁ గనుంగొన వెంటనె, చాలవె భాగ్యంబు లింతసౌఖ్యము గలదే. 162

క. అని పలికిన మునివచనము, విని దివ్యవిమాన మెక్కి వెనువెంటఁ గపు
ల్గనుబాలు గొలువ నయోధ్యకుఁ, జనియె న్సర లలర రామచంద్రుఁడు వేడ్కన్. 163

క. కావేరీస్నానంబులు, గావించినవారికబ్బుఁ గైవల్యం బా
దేవి భగీరథపుత్రిక, కైవడి దుర్లభయుం సెన్నిగతులం దెలియన్. 164

వ. కావేరీస్నానంబును గాయత్రీనామశిలా రామలింగదర్శనంబులును గావించినవారికిఁ
గైవల్యంబు కొంగుపయిడి యీయుపాఖ్యానంబు సకలహితకరం బగు నింక సూర్య
పుష్కరిణీమాహాత్మ్యంబు వివరించెద విను మని భీష్ముం డిట్లనియె. 165

సూర్యపుష్కరిణీమహిమ.

గీ. మున్ను సూర్యుఁడు తప ముగ్రముగ నొనర్ప
హరుఁడు ప్రత్యక్షమై నిల్చి వరము లడుగు
శంకరుఁడ నేను నీకింపు శంక యేల
యర్క యన మ్రొక్కి భక్తి నిట్లనుచుఁ బొగడె. 166

చ. హర శరణాగతార్తిహరణాదర మేదుర దివ్యవాహినీ
ధర శరదిందుకుందనిభధామధురంధర దండశూకహా
పుర పురభంజనప్రదర భూరిదయాకర దారితాధ్వర
స్మరహర పార్వతీవర నిశాచరభీకర చంద్రశేఖరా. 167

క. పులితోలుఁ గట్టుకొని కొమ్ముల డాలు సెలంగ వాఁడిముమ్మొనకత్తిం
దొలువేల్పుల నొప్పించిన, సెలబాలుని సిగను ముడుచు నేర్పరిఁ గొలుతున్. 168

చ. హర పరమాత్మ శంకర పురాంతక యంబరకేశ చంద్రశే
ఖర నిటలాక్ష యుగ్ర శితికంఠ గిరీశ కపాలహస్త యీ
శ్వర భవ భీమ భర్గ గిరిజాప్రియ పన్నగహార యాపగా
ధర గరుడధ్వజప్రదర దర్పకసంహర లోకరక్షకా. 169

చ. అని వినుతించి నీరు హరి కంబుజనూతికిఁ గల్గు శక్తి న
స్సినయ మదీయభక్తులకు నీస్తుతి పల్కిన విన్నవారికిన్

ఘనతరమోక్ష మబ్బ శితికంఠ మతిం గను మన్న నట్ల యో
ననుచు వరంబు లిచ్చె రవి కద్రిసుతాపతి యాదరంబునన్. 170

సీ. ఈరీతి వర మిచ్చి యీశుండు సర్వభూతగణంబులును దిరోధాన మందె
నర్కుండు హరుఁ గూర్చి యశ్వమేధసహస్రములు చేసి వాసవముఖ్యదివిజ
గణములకును బ్రీతి గావించి తను వారు వినుతింపఁగా స్వర్గమునకుఁ జనియె
నా తేజ మీక్షించి యక్కడి మూఁక లేతెంచి కావేరీతీరభూమిఁ

గీ. బేరుకల యాగములు చేసి పెంపుగాంచి, మగిడి రిచ్చట నిప్పుడు మఘవిభూతి
దనర జమదగ్ని కుశ భరద్వాజ కణ్వు, లారు లెఱుఁగకుండ మౌనులై యున్నవారు.

క. సెల భాస్కరపుష్కరిణీ, జలముల స్నానంబు చేయుజనముల కెల్లం
గలుగును వైకుంఠంబును, జ్వలనార్కవిభాసమృద్ధి జగతీనాథా. 172

గీ. నీవుఁ దమ్ములు ద్రౌపది నిఖిలవిప్ర, సముదయముతోడ నర్కపుష్కరిణి దాన
మాచరింపుము కోరుకు లతిశయిల్లు, రమణఁ జేతికి వచ్చును రాజ్యలక్ష్మి. 173

వ. సూర్యపుష్కరిణీస్నానంబు కలియుగంబున దుర్లభంబు పాపాత్ముల కబ్బదు పుణ్య
వంతులకు సిద్ధించు నందుఁ దపోయాగంబు లాచరించినవారికిఁ గామదుం డగుసూ
ర్యుండు నిజలోకం బొసంగుఁ గావేరీతీర్థం బుత్తమం బగు నందు జలంబులాడినవారు
దివ్యవిమానారూఢులై దివంబున విహరింతు రిందుల కత్యంత పుణ్యాకరంబును బురా
తనంబునైన యితిహాసం బెఱింగింతు వినుమని యిట్లనియె. 174

సీ. కడుఁ బావనం బైన కావేరికాహైమవతి సంగమంబున వఱలుఁ బురము
హైమవంతం బన నఖిలసంపద్రాశిచిత్రిత మది యేలుఁ జిత్రకేతుఁ
డనురాజు దైవతమనుకులకేతు వై యతనికిఁ దనయుండు వ్యాఘ్రకేతుఁ
డుదయించి తనయాజ్ఞ పదిదిక్కులం జాలఁ బోషించ వహ్న్యర్కపుష్కరిణుల

గీ. నడుమ భృగుమునిమాటల కడుగు దాఁట, కశ్వమేధము రాజసూయములు నూర్లు
చేసి కణ్వమునికిని దక్షిణకు నేఁబ, దొక్కటి యొసంగి మేల్గలయూళ్లు దనసి. 175

క. చేకొద్ది కుంచ మెంతయు, వా కఁగిన శిష్యుఁ డనుచు వసుఁడను మునికిం
గైకణపి పారుపత్తెం, బాకణ్వుం డిచ్చె నూళ్ల కన్నిటి కెలమిన్. 176

గీ. ధరణి దివిజుండు పారుపత్యంబు చేసి, ఋషిని వంచించి మున్నూఱు నిరుపదేను
నిష్కములఁ గూర్చె నాసొమ్ము నెఱయ దొంగ, లపహరించిరి పాపంబు లతనిఁ జెందె.

వ. అది యెఱింగి కణ్వుండు సమలోష్టకాంచనుండై సకలశిష్యజనంబులకు వేర్వేఱ
గ్రామంబులు పంచియిచ్చి నిర్ద్వంద్వుండును విగతకల్మషుండు నై యుండె వసుం

డును గురుద్రోహంబుచే నల్పకాలంబునఁ బంచత్వంబు నొంది తామిస్రవ్యాఘ్రి
శూల తప్తకుంభ తప్తసైకతభర్జనక్రిమిభోజన వృకరాక్షసభక్షణాది ఘోరనరకంబు
లఱువదివేలేం డ్లనుభవించి యంత బ్రహ్మరాక్షసుండై యుగంబు గడపి తదనంతరం
బు వృషలుం డై పొడమి జాతిస్మరణసంపన్నుండును దేవపూజాపరుండును నై
వర్తించుచు నొక్క నాఁ డమ్మునిసమీపంబున కేగి నమస్కరించి యిట్లనియె. 178

క. రక్షింపుము రక్షింపు ము,పేక్షింపకు మున్ను నీకుఁ బ్రియశిష్యుఁడ దు
ర్లక్షణములకతన వివే,కక్షయజన్మంబు వచ్చెఁ గణ్వమునీంద్రా. 179

వ. అని పలికిన శూద్రునకుం గరుణించి కణ్వుం డిట్లనియె. 180

క. మున్నెఱుఁగుదు నీచరితము, లన్నియు నననేల శూద్ర యద్రిసుతేశుం
బన్నగహారు గిరీశు, న్సన్నుతి యొనరింపు మతఁడు సౌభాగ్యమిడున్. 181

గీ. అనిన శూద్రుండు మున్పడిపోయినమ్ము, లహరహంబును గావేరియందు మజ్జ
నంబు గావించుచు శివార్చనంబు సేయఁ, బాతకవ్రాతములు పటాపంచ లయ్యె.

ఉ. అంతట శూద్రుఁ డర్కునుదయంబున లేచి కవేరపుత్రికా
భ్యంతరవారిఁ దోఁగి గిరిజాధిపు శంకరుఁ బూజసేయఁగాఁ
జెంతకు దైవయత్నమునఁ జేరిన దివ్యవిమాన మెక్కి యూ
క్రాంతకుతూహలుం డగుచుఁ గణ్వునికిం బ్రణమిల్లి యిట్లనున్. 183

క. మునిజనవల్లభ నీకత,మునఁ బాపము దూలిపోయె మోక్షము దొరకెం
జనియెద మునుపేఁ దావక, ధనములు దొంగిలినయట్టి తప్పు మఱవుమీ. 184

గీ. అని నమస్కృతు లొనరించి యమరకుసుమ, విసరములఁ బూజగావించి వివిధభూత
జాలసంసేవ్యమానుఁడై నీలకంఠు, శివుని సారూప్యముం బడె విచిత్రమహిమ. 185

వ. కావేరిని వహ్న్యర్కపుష్కరిణులయందు స్నానం బాచరించువారికి బ్రహ్మలోకంబు
సిద్ధించుఁ దన్నదీహేమావతీసంగమంబుల నేకవారంబు జలంబులం దోఁగి జన్మాంతర
కృతపాపంబులం బరిహరింతు రందుకొక్క యితిహాసంబు గల దెఱింగించెద విను
మని భీష్ముం డిట్లనియె. 186

కావేరీకపిలాసంగమస్నానమహిమ.

ఆ. మును పు యజ్ఞదత్తుఁ డను పేరి భూసురుం, డఖిలనదులఁ దీర్థమాడి పితరు
లకును దర్పణంబు లకలుషనిష్ఠ గావించి వారు తృప్తిఁ గాంచ రనుచు. 187

క. కావేరనదీహైమవ,తీవారిం గలవి యున్న దిశకుం జనియా
త్రేవఁ బితృతర్పణంబులు, గావించెన్ గోత్రనామకలితంబులుగన్. 188

గీ. అంతఁ బితరులు దివ్యదేహములు దాల్చి, యాగనీక్రియ బ్రహ్మలోకంబు నమరు
భద్రమగు నీకటంచును బరమభక్తి, యజ్ఞదత్తుని దీవించి యరిగి రెలమి. 189

సీ. యజ్ఞదత్తుఁడు నంత నఖిలసంపదలచే వర్ధిల్లుచు ధర్మవృత్తి నడిచి
యిహలోకసౌఖ్యంబు లెన్నేని భజియించి కడపట స్వర్లోకగరిమఁ గాంచి
హేమభూషణనామ మింపొందఁగాఁ జక్రవర్తియై జనియించి వసుధలోనఁ
దనపేర హైమవంతం బను పురిఁ గట్టి యచ్చటఁ గ్రతుబృంద మలవరించి

గీ. యబ్జనాభునిఁ బూజింపు చయుతవర్ష,ములు ప్రజ నెన్న వైకుంఠనగరి నిలిచెఁ
గాన హైమవతి కవేరకన్య గలసి, నట్టిచోటఁ బితృతర్పణ మాచరింపు. 190

వ. పితరులు తృప్తిఁ బొందుదురీ యుపాఖ్యానంబు విన్నవారికిఁ బాపంబులు నశించు బ్రహ్మలోకంబు సిద్ధించునని చెప్పిన విని సంతుష్టాంతరంగుం డయ్యు నింకఁ దనివి చాలక కపిలాకావేరీ సంగమఫలం బానతీయవే యని యుధిష్ఠిరుం డడిగిన భీష్ముం డిట్లనియె. 191

గీ. కపిలచందంబుఁ గావేరిఁ గలుగుమహిమ, తన్నదీసంగమంబునఁ దనరుచున్న
నీలకంఠునివిభవంబు నీకు నెన్నఁ, దెలియ బల్కెద వినుము కుంతీతనూజ. 192

క. కావేరీస్నానంబులు, గావించినవారి కఖిలకలుషము లణఁచున్
భావజహారుఁ డీశుఁడు తన, కైవల్యం బొసఁగి కాచుఁ గలకాలంబున్. 193

గీ. వివిధపాపంబు లణఁచుఁ గవేరతనయ, కామితార్థంబు లీడేర్చుఁ గపిల రెంటి
సంగమంబును గలిగిన సకలతీర్థ, ములకు క్షేత్రంబులకు నెల్ల ముఖ్యమండ్రు. 194

సీ. దక్షిణశాశ్వతధర్మతీర్థక్షేత్రసందోహముల కెల్ల సార్వభౌమ
మమరేశ వాణీశ్వరాది నిర్జరనాథగణకృత క్రతువాటికాతలంబు
నారదసనకసనందముఖ్యామితబ్రహ్మర్షి సంఘుతపఃఫలంబు
గౌరీసరస్వతీకమలాలయాప్రముఖామరీవారవిహారసీమ

గీ. యేఱుమాత్రంబె కపిల కావేరి గలయు, నట్టిదేశంబు హోమంబు నర్చనంబు
జపము దానంబు నేమైన సంతరింపఁ, గోటికోటిగుణంబునఁ గూర్పఁజాలు. 195

క. వారిజమిత్రుఁడు తులకుం, జేరిన గంగాదినదులు చెలువలరంగా
వేరిపరివర్తనకును శరీరము శుచిగాఁగ నాచరింపు కుమారా. 196

గీ. మకరమున సూర్యుఁ డుండంగ మాఘమాస
మునను నెలరైనఁ బదియేను దినము లైన

మూఁడునాళ్లైనఁ గావేరి మునుఁగువారి
కోటివంశంబులకు ముక్తి కొంగుముల్లె. 197

క. కావేరిని స్మరియించినఁ, గావేరిని దీర్థమాడి కావేరి మదిఁ గో
సేవించినవారలకుం, గైవస మగుఁ గ్రతుఫలంబు కైవల్య మగున్. 198

గీ. పర్వముల వైధృతిని వ్యతీపాతలందు, సర్కచంద్రగ్రహణముల నయనములను
గపిలకావేరి గలసినకడల మునుఁగు, వారికులకోటి కెల్లను జేయు ముక్తి. 199

ఉ. ఇన్నియుఁ బల్కనేల మును పిక్కడ యక్షవిభుండు నెమ్మదిం
బన్నగహారుఁ గూర్చి నిరపాయతపం బొనరించి కాంచెఁ గ్రేఁ
గన్నుల నుప్పతిల్లు దయ కాలువ గట్ట ధనాధిపత్యముం
గిన్నరసిద్ధసాధ్యసురకీర్తిత మాపురజిత్సఖత్వమున్. 200

విప్రత్రయతపఃప్రభావము.

వ. చంద్రకాంత మహామేధ విజయు లను బ్రాహ్మణోత్తము లిచ్చటఁ దపం బొనరించి ముక్తులైరనిన విని వారి కేచందంబున మోక్షంబు గలిగె నెఱింగింపవే యని యడిగిన యుధిష్ఠిరునకు భీష్ముం డి ట్లనియె. 201

సీ. ఘనులు ముగ్గురు చంద్రకాంత మహామేధ విజయనాములు జగద్విదితమతులు
యాజ్ఞవల్క్యుని సుతు లగ్రజాఁ జంద్రభూషణు గృహంబున నిల్పి చంద్రజూటు
విశ్వేశుఁ గపిల కవేరకన్యామధ్యనిలయు నుమానాథు నీలకంఠుఁ
బూజించి మోక్షంబుఁ బొందఁ గోరి తపంబు సేయుచుండఁగ వారిశిష్యగణము

గీ. పదియుఁనాలుగువేలును బహువిధములఁ, బూజ ధ్యానంబు కీర్తనంబును దపంబు
నెలమి హోమంబు వేర్వేఱ నొలసినట్టు, లాచరింప నావిభుఁడు ప్రత్యక్షమగుచు.

క. కోరుఁడు నెమ్మదులం గల, కోరుకు లన భూమిసురులు గొంకక యీసం
సారవిషవృక్షభేదన, కారకుఁడవు నీవు నీలకంఠా యన్నన్. 203

సీ. ఔర మీమొగముల సారతరంబులై మించువాక్యంబు లేతెంచెఁ గానఁ
గ్రూరరూపంబు గైకొన్న దేహంబునఁ గైవల్యవిభవంబు గలుగు మీకు
విష్ణుండు దశరథోర్వీశతనూజుఁ డై మాటకుఁ దగిన వెంబడి నొనర్చి
రక్షించు నని పల్కి యక్షవాహుఁడు దేగె సరభసంబున నంతఁ జంద్రకాంతుఁ

గీ. డును మహామేధవిజయులు దనుజులై ఖ, రుండు దూషణుఁ డును త్రిశిరుండు నాఁగ
... ..., ఘనత గాంచిరి దండకావనమునందు.[1] 204

---

1 ఈగీతిలో మూఁడవచరణ మేప్రతిలోను గనఁబడదు.

ఉ. ఆ త్తటి రామచంద్రుఁడు మహాత్తరతేజుఁడు చంద్రశేఖరా
యత్తత వల్కలంబులు జటావలిఁ దాలిచి దండకావనిన్
హాత్తి సమస్త దానవచయంబు శిరంబులు చిత్తవృత్తిగా
మొత్తెను వారలుం గనిరి ముక్తివధూపరిరంభణక్రియల్. 205

వ. ఈశ్వరుని బూజించిన ఫలం బేతాదృశం బగు నిశ్చయ మక్కడ మహామునీంద్రులు మాఘమాసంబునఁ గావేరీకపిలాసంగమమధ్యగతుం డైన శంకరుం బూజింతురు మోక్షార్థంబు పాపాత్ములకు దుర్లభం బైన యీయుపాఖ్యానంబు నారదుండు నాకానతిచ్చె.విన్నవారలకు బ్రహ్మలోకంబు సిద్ధించు నింక విశ్వేశ్వరస్థానంబు మాహాత్మ్యం బెఱింగింతు విను మని యుధిష్ఠిరునకు భీష్ముం డిట్లనియె. 206

విశ్వేశ్వరస్థానమహిమ.

సీ. వెలఁగుఁ గావేరి దక్షిణతటంబున సురసేవ్యమై భార్గవక్షేత్ర మొకటి
శితికంఠు మూలను శ్రీనివాసునికిఁ దక్కువయయి నాల్గుపరువుల మేర
సంవర్తుఁ డను మునిస్థానంబు పరమపావన మచ్చటను భరద్వాజముఖ్య
యోగీశ్వరులు బ్రాహ్మణోత్తము లాజులు నాచరించిరి బహుయాగసమితి
గీ. యందు గాయత్రి యనుశిల యట్ల యజ్ఞ, శిల యనఁగ నొక్క ప్రస్తర మలరు దాని
చెంగటను మించు సంవర్తలింగమునకుఁ, బూజగావించి నలుఁ డెల్లభూమిఁ గాంచె.

క. అశివునకుఁ బడమరగాఁ, గ్రోశము దూరమున వృత్తకోటియుంతం బై
కౌశికమునియాశ్రమ మఖ, లాశాపరిగణితవృత్తి నలరుచు నుండున్. 208

క. అక్కడ దీర్ఘశిలాభిద, మొక్కటి పెనుఱాయి దనరు నుర్వి పొగడ నా
చక్కని శేయుబపాదిక, మెక్కువయై కోటలెక్క నిహపరము లిడున్. 209

వ. అచ్చటఁ గౌశికమునిప్రతిష్ఠితం బైన కుశలింగంబు దనరుఁ దదాశ్రమసమీపంబున వసిష్ఠసుతుండు కుండినుం డనువిప్రముఖ్యుండు తపంబొనరించి ప్రత్యక్షుం బైన శంకరునిచేత సకలశాస్త్రోపదేశంబుగాంచి గోత్రఋషియై నందివాహననామంబున నద్దేవుని నిలిపి యతనికి సఖుండయ్యెఁ గావేరీస్నానం బాచరించి నందివాహన లింగంబును గుశనాథలింగంబును సంవర్తకలింగంబును దర్శించినవారి కణిమాద్యష్టైశ్వర్యంబులు కరతలామలకంబు లనిసుర లాచరింతు రాముంగలం బవనాశ్రమంబు గలదు అచ్చట హరిశ్చంద్రుండు రాజసూయం బొనరించి సురలోకంబుఁ బ్రాపించె

సట్లు కార్తవీర్యుం డొనరించి చక్రవర్తి యయ్యె నామునిద బోధాయనుం డను ముని
విశ్వేశ్వరు నారాధించి చతుర్దశవిద్యావిశారదుండై సూత్రకర్తల కగ్రజుండై సూత్రం
బు గావించె నది విశ్వేశ్వరస్థానం బిప్పుడును నట వటవృక్షోత్తరభాగంబు సర్వపుష్ప
ఫలంబుల నొసంగుచున్న యది యాపొంత దక్షిణతటంబున నాగ్నేయభాగంబునఁ
బుండరీకాక్షు ధ్యానంబు గావించుచు భృగుమహాముని చెలంగుఁ దదారోపితం బగు
నశ్వత్థంబు స్వర్గకాంక్షులు సేవింతు రావృక్షంబు మొదల యాజ్ఞవల్క్యుండు
విశ్వేశ్వరధ్యానంబున నిష్ఠుండై బ్రహ్మచారులకు శాస్త్రదర్శనంబు గల్పించు భగవం
తుం డైన యగస్త్యుండు విశ్వేశ్వరలింగంబుఁ బ్రతిష్ఠచేసి ముక్తిం గోరి సేవించు
చుండు స్థావరజంగమాత్మకం బైనయీజగం బావిశ్వేశ్వరుండ యతనికి నమస్క-
రించి గజారణ్యమాహాత్మ్యం బెఱింగించెద విను మని యుధిష్ఠిరునకు భీష్ముం డిట్టు
లనియె. 210

గజారణ్యమాహాత్మ్యము.

సీ. ముకు వసిష్ఠకులీనుఁ డనఘుండు సోమదత్తాఖ్యుం డొకండు ధరామరుండు
లేమి వేసరి ముక్తి కామిని వరియింతు నిఁక జన్మదుఃఖంబు లెల్ల నొడుతు
నని కాశికాక్షేత్రమున కేగి బ్రాహ్మణపటలంబుతోడఁ దపంబు సేసి
శంకరుఁ బొగడ నాస్వామి ప్రత్యక్షమై కపిలకావేరియుం గలసె నెచట
గీ. నచ్చటికి యోజనార్ధంబునందు వెలయు, నమరనుతము గజారణ్య మని మదీయ
వసతి యిహసౌఖ్యమంతకు వాడపట్టు, పరము నీసొమ్ము నిజ మని పలికి చనియె.
గీ. బంధువర్గంబుతోడ నాబ్రాహ్మణుండు, నఖిలభోగంబు లిచ్ఛగా ననుభవించి
ముక్తికాంక్షను జన వింధ్యమున గజంబు, లడ్డు పడి త్రుంచె వారి మాఱుసుగకుండ.
క. కొట్టువడి భూమిసురు లా, గట్టునఁ దద్భావయుక్తి గజవల్లభులై
పుట్టి పురవైరిభక్తి, నట్టిగ వర్తించి రీశుకారుణ్యమునన్. 213
సీ. ఆక్కడఁ గలపుణ్య మవని వర్ణింపంగ శక్తు లెవ్వార లీశ్వరుఁడ యెఱుఁగు
గజరూపమును దాల్చి ఘనులు విప్రులు ప్రత్యహంబును గావేరియందు స్నాన
మాచరించుచు నిరహంకారులై శర్వు శివు నుమానాథుఁ బూజించుచున్న
నావేల్పు ప్రత్యక్షమై వారినందఱఁ దనలోన నిడుకొని చనియె నీశుఁ
గీ. డదియు మొదలుగఁ దత్తీర్థ మతిశయిల్లె, నఖిలదిశల గజారణ్య మనఁగ నందు
నయుతలింగంబు లొప్పారు నచటి మహిమ, వినినఁ బతియింపఁ గోరుకు ల్విస్తరిల్లు.

క. కావేరిమహిమ నొడువం, గా వచ్చునె యెరికైనఁ గల్పశతంబుల్
శ్రీవిభుఁ డగునారాయణ, దేవుం డొక్కండె యెఱుఁగు ధీరవరేణ్యా. 215

సీ. ఉభయతీరంబుల నొసరు యోజనమున గవ్యూతిఁ గోసెంట ఘనమునీశ్వ
రాశ్రమస్థలము సింహాద్రిసాగరమధ్యభూముల మృగపక్షిభూజములకుఁ
గైవస మైయుండుఁ గైవల్య మన మానవులకుఁ గల్గనివే యౌ పలుక నేల
సుర సిద్ధ సాధ్య కిన్నర యక్ష గంధర్వ ముని దైత్యదానవజనము లుందు
గీ. రచట జాహ్నవి రేవయుఁ యమున గౌత
మియును మూఁడును నాల్గైదు మేర లైన
దినములకుఁ ద్రుంచు పాపంబుఁ ద్రెంచివైచి
శుభము లొనగూర్చుఁ గావేరి చూచినపుడ. 216

వ. గజారణ్యంబునకు ముంగల యోజనద్వయమాత్రంబునఁ గావేరీవారివిహారం బాచ
రించుచు సదాశివుండు భీమేశ్వరనామంబున వర్తిల్లు నచట మున్ను నలుండు కారణ
వశంబునం గాంతి దొరంగి యజ్ఞాతవాసంబున నుండ నతని మామ యగు భీమభూ
పాలుం డల్లునిం గానకవచ్చి యద్దేవు నిట్లని స్తుతియించె. 217

ఇంద్రవజ్రము. గౌరీప్రియా శంకర కాలకంఠా, తారేశఖండావృతఫాలజూటా
నారాయణాస్త్రోజ్జ్వలనాగభూషా, కారుణ్యదృష్టి న్ననుఁ గావు మీశా. 218

ఉపేంద్రవజ్రము. ఉమాప్రియా శంకర యోగివంద్యా, సమస్తలోకావనచారుదీక్షా
సమాధికాన్యప్రభుశబ్దశూన్యా, క్షమింపు నా నేరమి చంద్రజూటా. 219

క. అని భీమధరాధీశుఁ డి, వినుతించిన శంకరుండు వృషవాహనుఁ డై
కనుఁగవఁ గారుణ్యరసం, బెనయఁగఁ బ్రత్యక్ష మగుచు నిట్లని పలికెన్. 220

ఉ. [1]శౌరికి దీర నల్లుఁడును గూఁతురు వత్తురు వేగ నింక నీ
పేరను లింగ మిచ్చటను బెంపగు చుండు నొకప్పు డైనఁ గా
వేరిజలంబుల న్మునిఁగి విశ్వపతి న్ననుఁ గొల్చువారికిం
జేరువ సుమ్ము కాఁపురము సేయఁగ నాపుర మెల్ల కాలమున్. 221

ఆ. ఇట్లు నొడివి పార్వతీశుండు తన కెళ, వునకుఁ జనియె భీమమనుజపతియుఁ

1 దారితవైరి వీరనిషధక్షితినాయక వేఁడు మిచ్చెదం, గోరుకలెవ్వి యైన మది గోంచకుమా కలిదోషవారిధిం, బారముగాంచి యంచితశుభమ్ముల ధారుణి యేలు నింత టం, జేరువసుమ్ము కాపురము సేయఁగ నాపురమెల్ల కాలమున్.

నాత్మపురము చేరి నంతట భృగు వేగు, డెంచి యచట జపము మించఁ జేసి. 222

ఉ. ఎప్పుడు చూతు శంకరుని నెప్పుడు గాంతు వారుణి జటాటవిం
ద్రిప్పుడు గొన్న నిర్ఝరనదీమణి కెవ్వఁడు మేనిచాయలం
గప్పినచంద్రభూషణవికాసము లానుదుఁ జిత్తవృత్తిగా
నెప్పుడు నాతపంబు ఫలియించునొ కోరుకు లెప్పు డబ్బునో. 223

గీ. అనుచు వినుతించుచుండు నాయవసరమున, నలుఁడు చనుదెంచి కావేరి జలకమాడి
భీమనాథుని దర్శించి భృగువుఁ గాంచి, వినుతు లొనరించి కలిబాధ విన్నవించె.

వ. ఇట్లు విన్నవించి దైవకృతం బైనకుత్సితరూపంబు నూపి వగచిననలునకు దయాపరుం
డై భార్గవుం డి ట్లనియె. 225

సీ. మనుజప యీరూపు మాపి మున్నటి మోహనాకృతి దయసేయు నభవుఁ గొలువు
మిది శాళి భీమేశ మదె జూడు పుష్కరిణీత్రయం బిచ్చోట నిఖిలపాప
వితతి నేడు దొరంగెఁ గృతకృత్యుఁడ వయితివి బుతుపర్ణుఁ డిక్కువయొఱింగి(?)
యీమహాదేవుని యమితమహిమగాంచెఁ గర్కోటకుండు శాకల్యమాని

గీ. శాపవశమునఁ బా మయి సంభవించి, భాగ్యములకల్మి నేతెంచి భక్తి మ్రొక్కి
సరస మెలఁగుచు నంత నాచంద్రమౌళి, కభినవం బైనభూషణం బై చెలంగె. 226

క. కలిదోషహరణశక్తి, న్వెలసెవ వారీతి నీవు వెలఁదియు నిన్నుం
గలసి పెనుబొందు నట్టులు, తలఁకకు నీవింక నిషధధరణీనాథా. 227

వ. కర్కోటకుని బుతుపర్ణుని నిన్ను దమయంతిని గీర్తించిన వారికిఁ గలిదోషంబు
లణంగును జుమ్ము కావేరీస్నానంబును భీమేశ్వరదర్శనంబును నొనరించి బుతుపర్ణు
పురంబున వసియింపు మంతట నిజస్థానంబున శుభంబు లందెద వని భార్గవుం డానతి
చ్చిన నలుండు నట్ల యాచరించి స్వకీయరాజ్యంబునం గాంతానమేతుం డై యి
ష్టోపభోగంబులం దేలుచుండె నీవు నట్టెటం గాచరింపుము కౌరవరాజ్యంబు నొందెద
వనిన గుంతీనందనుండు గంగానందనున కి ట్లనియె. 228

గీ. చంద్రపుష్కరిణీస్నానజనితఫలము, రంగనాథుని దర్శింపఁ జెంగలించు
మహిమ లత్మీశుఁ డచ్చట మరగి యున్న, తెఱఁగు వివరింపవే నాకుఁ దెలియఁ దాత.

వ. అని యడిగిన యుంధిష్ఠిరునకు భీష్ముం డి ట్లనియె. 230

గీ. కరము విలసిల్లుఁ జంద్రపుష్కరిణి క్షేత్ర, రాజ మనఁగను బత్యక్షి పై జనార్ద
నుండు తనయందు మెలఁగ నాపుండరీక,[1] నయనుగీర్తించువారిల్లు నాకనగరి. 231

1 నయనుగీర్తించువారలు నాకలోక, మందు నుండుదు రెప్పుడు నతివిభూతి.

గీ. చంద్రపుష్కరిణీస్నానసంభ్రమంబు, రంగవిభుపాదపద్మమరందసేవ
పురుషజన్మంబు నీమూఁడుఁ బొందు టరిది, కలియుగంబున నెంతటిఘనులకైన. 232

క. మునిగంధర్వసురాసుర, మనువసు దిక్పాలచంద్రమస్సూర్యాదుల్
చనుదెంచి యచట నుండుదు, రనిశంబు మనోరథంబు లలవడుచుండున్. 233

క. కొందఱు వైరాగ్యంబును, గొందఱు బహువైభవములు కొందఱు ముక్తిం
జెందఁగఁ గోరి సురాసురు, లందఱు నందుందు రెపుడు హర్షము నొందన్. 234

చంద్రపుష్కరిణీక్షేత్రమహిమ.

సీ. ఈక్షేత్రమాహాత్మ్య మెఱిఁగించె నారదమునివరేణ్యుఁడు నాకు వినుము నీకుఁ
దెలిపెద నది మున్నదితి దేవతలతల్లి సుతుఁ వేఁడి పతియనుమతిని జంద్ర
పుష్కరిణీతీరభూమి నారాయణు గోవిందు మాధవుఁ గూర్చి తపము
ముప్పది వేల్వర్షములు చేసి ప్రత్యక్ష మగుచు నాహరి కోర్కు లడుగుమన్న

గీ. దనుకజయశాలి నీవంటి తనయు నొసఁగు, స్వర్గవిభవంబు త్రైలోక్యసంపదయును
వాసవున కిమ్ము రాక్షసవధ యొనర్పు, మర్థిమందార యని మ్రొక్కి యభినుతించి. 235

వ. ఈ చందంబున వరంబుగోరిన దక్షతనయకుఁ బుండరీకాక్షుం డిట్లనియె. 236

క. నావంటి కొడుకుఁ గోరితి, వేవిధమున నాకు సాటి యేనే జగతిం
గావున నీకేఁ దనయుఁడ, నై వెలసెద వేగ నరుగు హర్షముతోడన్. 237

క. అని చనియె హరియు నదితియుఁ, దనపెనిమిటి కవ్వరంబుఁ దాత్పర్యముతో
వినిపించి మంచిదినమునఁ, గనియె న్సుతు లోకరక్షుఁ గంజదళాక్షున్. 238

ఉ. కరమున శంఖచక్రములుఁ గర్ణముల న్మణికుండలద్వయం
బురమున దివ్యకౌస్తుభము నూరువులం గనకాంబరప్రభల్
శిరమున రత్నకాంచనవిచిత్రకిరీటముఁ జూచి యీతఁ డా
హరి యని కశ్యపుండు నిగమాంతముల న్నుతియించె సూనునిన్. 249

గీ. అదితిదేవియుఁ గశ్యపుఁ డభినుతింప, జలజనేత్రుండు ముదమున బలియొనర్చు
యాగవాటంబునకు నేగి యజ్ఞఫలము, లతని కొనగూర్చి యిట్లని యానతిచ్చె. 240

మత్తకోకిల. చంద్రపుష్కరిణీతటంబున సర్వకాలము నన్ను ని
ష్టంద్రభక్తిని బూజసేయుము దానవత్వము మానినీ
వింద్రచంద్రపతంగనిర్జరు లెల్లఁ గోరుపదంబు నా
చంద్రతారక మై తనర్పఁగ సంతరించెద పోబలీ. 241

ఆ. నీకు దివ్య దృష్టి నేఁడిత్తు నారూప, మదిగొ తెన్న కను మటంచుఁ బలికి
భయము గదుర నెదుర బ్రహ్మాండములు నిండి, పెరిగి చూపెఁ దనదు పెంపు మిగుల.

ప. అంతట బ్రహ్మాదిదివిజసంఘంబుల సన్నుతులు గైకొని మనుష్యరూపంబు ధరియించి. 243

క. పుష్కరలోచనుఁ డప్పుడు, పుష్కరహితకులుఁడు దివిజపుంగవుఁ డగుచుం
బుష్కరవాసినితో విభు, పుష్కరిణీతీరభూమిఁ బొందఁ దలంచెన్. 244

క. లలిఁ బౌలస్త్యకులంబునఁ, గలిగె విభీషణుఁ డనంగఁ గమలాపతియున్
వెలసెను రవివంశంబున, నలఘుఁడు శ్రీరామచంద్రుఁ డై సుర లలరన్. 245

సీ. రామచంద్రుఁడు రణరంగస్థలంబున దశకంఠు నిర్జించి దనుజ వాన
రేంద్రులతోఁ దమ్ముఁ డింతియుం వెంటరా సాకేతనగరికి జరిగి యచట
ఘను విభీషణుఁ బిల్చి కట్నంబు లిక్ష్వాకుఁ డొనరించు హరిపూజ నొసఁగి లంక
కనుప నాపౌలస్త్యుఁ డనుమతిఁ గైకొని ధ్యానంబు సేయుచుఁ దరలి నడుమఁ

గీ. జంద్రపుష్కరిణీతటస్థలిని దేవ, విభుని నిలఁ బెట్టి శంకానివృత్తిఁ దీర్చి
వచ్చి వారిచి మరలంగఁ బుచ్చుకొనఁగ, నొదిఁగి యింతైనఁ గదలింప నోపలేక 246

క. వెఱఁగుపడి యెన్నియేనియుం, దెరవులఁ గదలించి చూచి వెడలింపంగా
బరపసము లేక చింతిలు, తఱి దివి నొక పలుకు మొలచె దనుజపతి వినన్. 247

ఉ. అక్కట! లంక దుష్టదనుజావృత గాన యొకింతయుం స్మనం
బెక్కదురా కవేరసుత యిక్కువ నిక్కడ నుందు నీకు నేఁ
దక్కితి నేఁట నొక్కపరి తప్పక వచ్చి మదీయ పూజ పెం
పెక్కఁగఁ జేయం ముక్తియగు నీజననాంతమున న్విభీషణా. 248

ఆ. ఆఱునెలల కొక్క మాఱు నీ వెప్పట్టు, నైన వచ్చి చేయం మస్మదీయ
పూజ యిచటఁ గల్గు భుక్తియు ముక్తిశ్రీ, రంగ మిదియె భువన మంగళంబు. 249

క. అని పలికె కపటమార్గం, బున రంగస్థానమునకు బోటియుఁ దానుం
జనుదెంచి నిలిచె మాధవుఁ, డనవరతము సాధురక్షణార్థము ధాత్రిన్. 250

ఆ. అంతఁ బూజచేసి యరిగె విభీషణుం, డదియు మొదలుగాఁగ నమరవరులు
భుక్తి ముక్తిఁ గోరి పూజ గావింతురు, రంగపతికి మనము చెంగలింప. 251

క. రంగేశ రంగనాయక. రంగాధిప రంగనాథ రంగ యటంచున్
రంగపతిని గొల్చిన నా, రంగేశ్వరుఁ డిచ్చు శుభపరంపర లెలమిన్. 252

గీ. చంద్రపుష్కరిణీస్నానసంభ్రమంబు, రంగనాయక శాస్త్రప్రసంగ మఖిల
జనకుఁ డైనట్టి శ్రీరంగశాయిఁ గొల్వ, ధర్మవంతుల కబ్బు నీధరణిలోన. 253

క. సనకాది మునిసమూహము, వనజాసనముఖ్య దివిజవర్గము ప్రతిహా
యనమును బూజింతురు తమ, జననం బలరంగ రంగశాయిం బ్రీతిన్. 254

క. సంసారాంబుధి గడవ ని,రంసావరులైన దివిజరాజుల కైనన్
హంసతురంగమనుతుఁడగు, కంసారిన్ రంగశాయిఁ గనుఁగొనఁదరమా. 255

క. విన్నను ధ్యానము చేసినఁ, గన్నను బూజించిన ననుస్యూతం బన్నన్
వెన్నుండు రంగశాయి ప్రసన్నత నిహపరము లిచ్చు జనులకు నెల్లన్. 256

గీ. రంగనామంబు నోడువుచు రంగవిభుని, చరణకంజయుగళంబుపై భక్తి సలుపువారి
పుణ్యరాశిని లెక్కింపఁ బోల దెందు, ముక్తికాంతకు వారలే మొదటివారు. 257

వ. ఈయుపాఖ్యానంబు విన్నవారలకుఁ బాపంబు లణంగు రంగధాముపాదపద్మంబుల
పై భక్తి సిద్ధించు ననిన విని చంద్రపుష్కరిణీనిర్మాణంబు గావించినవార లెవ్వారాన
తీయవే యని యడిగిన యుధిష్ఠిరునకు భీష్ముం డిట్లనియె. 258

గీ. చంద్రపుష్కరిణీజలస్నాన మచట, రంగవిభుదర్శనంబును సంగమమును
పంచనంబును లోభంబు వలననైనఁ, జేయువారికి మోక్షంబు సేకిసొమ్ము. 259

ఉ. ఎవ్వరు రంగనాథుని భజింతురొ యెవ్వరు సన్నుతింతురొ
యెవ్వరు పూజసేయుదురొ యెవ్వరు కానుక లర్పింతురో
యెవ్వరు చూడఁ బోవుదురొ యెవ్వరు నెమ్మది నామమెంతురో
యవ్విమలాత్ము లందఱకు నాథ్యులు పూజ్యులు వంద్యు లన్నిటన్. 260

గీ. చంద్రపుష్కరిణిని నిచ్చస్నాన మాచరించి రంగేశుసేవ గావించువారి
కఖిలతీర్థతపోవ్రతయాగఫలము, లబ్బు నిమ్మహిఁ సురలోక మబ్బుచుండు. 261

వ. ఇందుల కొక్కయితిహాసంబుగల దది శ్రోతృపాతకహరంబై చెలంగు విను మెఱిం
గించెద. 262

సీ. మును సోమవంశసముద్భవుం దగురాజు ధర్మకేతుండను మహాధర్మశాలి
విష్ణుభక్తుండు జగద్విఖ్యాతుండై చంద్రపుష్కరిణీతీరభూమి రంగ
విభుసేవ గావించి వేయి యాగంబులు జనసీజనకపూజ కనకరత్న
వస్త్రాన్నగోతిలవసుధాదిదానంబు లొనరించి తత్పుణ్యమున సమస్త

గీ. బంధువర్గంబుతో విష్ణుపదవిఁ జెందు, నలరి నప్పొళఁ దత్సోమయాజకుండు
యజ్ఞపత్నులుఁ దను విప్రుఁ డాగమాంత, వేత్త యయ్యును దుర్వృత్తనిరతిఁ గూడి
కనక మార్జింప ధర యెల్లఁ గలయఁ దిరిగి. 263

క. నమ్మినవానిని జెఱుచుచు, నమ్మంగా రాని నరకు లమ్ముచు దనకిం

కర్మములు మాని సదా కిం,కర్మునఁ గా మరగి సొమ్ము గడియించె వెసన్. 264

క. శ్వాసము కాసము కుత్తుక, దాసి నిరోధింప నర్మదాతీరమునా
వాసంబునఁ బ్రాణమ్ములు, వాసెం దత్కర్మకృతికి బాహిరమగుచున్. 265

గీ. యజ్ఞవత్సలుఁ డట్లు దేహంబు విడువ, నతని కామిని నవరూప యౌవనముల
మాఱు గేరంబు లాడంగ మరగెఁ దనదు, చక్కఁదనమున జగమెల్లఁ జిక్కఁబట్టి. 266

క. అలోలాక్షికి నొక చం,డాలునకు న్సంభవించె నందనుఁ డతఁ డా
కాలునికైవడి జగదా, భీలుం డై పాపబుద్ధిపేరం బరఁగెన్. 267

క. తల యొడ లెఱుఁగక యావులఁ, బులుఁగులఁ గన్నపుడె పట్టి పొలియించుచుఁ బాఁ
పలకుం బీఁటలు మఱి మ్రా,లలకు న్మంచములు వేయు లలిఁ గట్టెఁడి రై. 268

గీ. కన్నములు వేసి తెరువులు గాచి కొట్టి
కొండెములు చెప్పి వలకులు గూర్చి కోడి
పందెములు గెల్చి రోడించి పాపబుద్ధి
సొరిది నాలుగులక్షలసొమ్ముఁ గూర్చి. 269

వ. అది చాలక భూసంచారంబు సేయుచు నొక్కనాఁడు కావేరీమధ్యగామినియైన చం
ద్రపుష్కరిణి కరిగి యచటఁ గాంచనకుంభాచ్ఛాదితంబు దివ్యాలంకారశోభితంబైన
రంగేశునివాసంబుఁ గాంచి నిశాసమయంబున నచ్చటి సువర్ణంబు లపహరింతు
ననుమదంబున స్నానంబాచరించి యద్దేవునకు నమస్కారంబు లొనరించుచు భక్తి
యుక్తుండునుం బోలె రత్నసువర్ణంబు లున్నయిక్కవ లరయుచు నచ్చట నొకదెస
నివాసంబు చేకొని యర్ధరాత్రంబునఁ గావేరీజలప్రవాహంబు ముంచినం జోరుల
తోడఁ బాపబుద్ధియు లయంబునొందె నాసమయంబున సిద్ధసాధ్యగంధర్వాదులు
సేవింప దివ్యవిమానసహస్రం బేతెంచి వారిని బ్రహ్మలోకంబునకుం గొనిపోయిన
వార లచ్చట వేయుయుగంబులు సకలభోగంబు లనుభవించి విష్ణులోకంబున కరిగి
యఖిల దివ్యలోకంబుల నిచ్ఛావిహారంబున వర్తించిరి. పాపవర్తనులకీచందం బబ్బె
నింకఁ బ్రియపూర్వకంబుగా సేవ గావించిన మహాత్ములం బలుక నేల. 270

సీ. జ్ఞానసంపన్నుఁ డష్టాదశద్వీపభూపతి సింధుమన్నాముఁ డతులయశుఁడు
చంద్రవంశపురాజు జాతిస్మరత్వము హరిభక్తి తనవెల వై చెలంగ
నిచ్చలు రంగేశు నిలయంబునకు నేగి యలికి ముగ్గులు వెట్టి యావునేత
దీపంబు లిడు చొక్కదినమునఁ గావేరిఁ జంద్రపుష్కరిణిని జలకమాడి

గీ. భూషణశ్రేణి నద్దేవుఁ బూజసేసి, యచట భృత్యులతో ముక్తుఁ డయ్యె నది యొ

యోగి యురుపంది నాకొలుఁగంగఁ బలికె, నారదుండు గంగానదీతీరమునను. 271

గీ. జన్మకోటి సహస్రము ల్సకలపుణ్య, సమితిఁ జేకూర్చుచున్న యాజనులకెల్లఁ
జంద్రపుష్కరిణిని రంగస్వామి మీఁద, నిశ్చలం బైనభక్తియుం నిలిచి చెలఁగు. 272

గీ. కామితార్థంబు చంద్రపుష్కరిణి యొసఁగు, గ్రహపతిత్వము భాసితకాంతిపుంజ
మతులతపమున మాధవు నలరఁ జేసి, యతనికృపఁ జెందె శీతాంశుఁ డచటఁ గాదె. 273

వ. అనిన విని కళానాథుం డేమిటికై తపం బాచరించె నాకానతీయవే యని యడిగిన
యుధిష్ఠిరునకు భీష్ముం డిట్లనియె. 274

గీ. తపనుఁ డిచ్చట మును చాలఁ దపము చేసి, జలజనాభుని దయ లోకచక్షుఁ డయ్యె
నది మృగాంకుండు దెలిసి సమ్మదముతోడ, నంతరరివర్గము జయించి యతనికరణి. 275

మత్తకోకిల. దివ్యపుష్కరిణీతటంబున దేవవల్లభు నిందిరా
సేవ్యమానపదాంబుజున్ హరిఁ జింతసేయుచుఁ బాడుచున్
భవ్యలీలఁ దపంబు సేయఁగ భక్తవత్సలుఁ డైన యా
యవ్యయుండు ప్రసన్నుఁ డై దయ నాదరించుచు నిట్లనున్. 276

క. ఏమిటికిఁ దపము చేసెదు, నీమదిఁ గల కోర్కు లెల్ల నెఱిఁగింపుము నా
కా మేలు నీకు నిచ్చెద, సోమా భీమోత్తమాంగ సురుచిరధామా. 277

క. అని యిట్లు చెవులు చల్లఁగ, మన మలరఁగఁ బలుకుచున్న మాధవుఁ గని చ
క్కన సాఁగి మ్రొక్కి సొక్కుచు, వినుతించె సుధాంశుఁ డధికవేదస్తుతులన్. 278

సీ. హరి నీలదేహాయ శరధిజామోహాయ దేవతాస్నేహాయ తే నమోస్తు
భక్తమందారాయ బహువేదసారాయ ధృతలోకభారాయ తే నమోస్తు
కౌస్తుభాభరణాయ కరిరాజశరణాయ తీర్థవచ్చరణాయ తే నమోస్తు
రక్షితదాసాయ రమ్యవిలాసాయ దినకృన్నివాసాయ తే నమోస్తు

గీ. దితిసుతాంతక మాధవ తే నమోస్తు, దివ్యమణిమాల్యహారాయ తే నమోస్తు
దేవ కారుణ్యసాగర తే నమోస్తు, దీనవత్సల గోవింద తే నమోస్తు. 279

వ. అని యనేకవిధంబుల స్తుతియించి 280

గీ. శీతకరకాంతి సౌభాగ్యసిద్ధబింబ, మిమ్ము నాకిందు నీవుండు మీసరంబు
భుక్తిముక్తు లొసంగుచుఁ బుడమి నాదు, పేర విలసిల్లఁ జేయుము నీరజాక్ష. 281

వ. అని వరంబు వేఁడిన తారాధీశ్వరునకు లక్ష్మీవల్లభుం డిట్లనియె. 282

గీ. అర్కునకు నీకు భేద మింతైనఁ గలుగ
దగుము రెండవవాఁడ వీయూన నీవు

సంశయము లేదు చంద్రపుష్కరిణి యనఁగఁ
బరఁగు ధారుణి నీసరోవరము చంద్ర. 283

క. తత్తటము మాను మే నా, చిత్తజుజనయిత్రి కోర్కి చెల్లించి ముదా
యత్తగతి వచ్చి యత్తుక, యిత్తటి నివారింతు సంశయింపకు చంద్రా. 284

వ. అనిన విని యశేషలోకజనని యగు నిందిరాదేవి యెక్కడ నేచందంబున వర్తించు
చున్న దెఱింగింపవే యనిన సుధాంశునకు నారాయణుం డిట్లనియె. 285

సీ. శిష్టరక్షణమును దుష్టశిక్షణము నేనొనరింపఁగాఁ ద్రేతాయుగమునందు
జనియింపఁ దాఁ బాయఁజాలక కుంభఘోణమున నానామరనాథసంఘ
మేదురం బైనలక్ష్మీసరోవరమున స్వర్ణపంకజవని ప్రక్కనిలిచి
తపము సేయుచు నన్ను ధ్యానించుచున్నది యాఱునూఱుయుగంబు లయ్యె నిప్పు

గీ. డబ్ధికన్యక యచ్చటి కరుగవలయుఁ, బోయి వచ్చెద నిది మొద ల్పుణ్యమహిమ
నోషధీనాథుఁ డగుము నీ వుర్విలోన, హర్షకర మైనపదవికి నరుగు చంద్ర. 286

కుంభఘోణమహిమ.

వ. అనిన విని యిందిరాదేవి యెంతదూరంబున వర్తించుచున్నది కుంభఘోణమాహా
త్మ్యం బెచందం బెఱింగింపవే యని సుధాకరుం డడిగినఁ జక్రహస్తుం డిట్లనియె.

గీ. తూరుపున నాలుగామడ మేర తామ్ర, మచట హేమాబ్జవని మించు నందుఁ గుంభ
ఘోణ మొప్పును గీర్వాణకులము పొగడ, నాతటమున లక్ష్మీసర మతిశయిల్లు. 288

క. తన పేరిట ఘనతపమున, నొనరించిన మడుఁగు గాన నున్నది యిపుడున్
వనజనివాసిని యచ్చట, మునులోని యదిక్షేత్రములకు ముఖ్యము చంద్రా. 289

గీ. అచట నొకప్రూఁట స్నానంబు లాచరింపఁ, దనరు స్వర్గంబు వాసరత్రయము నిలువ
నలినభూలోక మబ్బు దానంబు సేయఁ, బితరు లెల్లరు ముక్తి సంప్రీతిఁ గంద్రు. 290

వ. ఇతరస్థలంబులం జేసిన పాపంబు పుణ్యక్షేత్రంబునఁ బోవుఁ బుణ్యక్షేత్రంబునం
గావించిన యఘంబులు వారాణసి నశించు నక్కడ జేసిన కిల్బిషంబులు కుంభఘో
ణంబునం బాయుఁ గుంభఘోణంబున సంపాదించిన దురితంబులు కుంభఘోణం
బుననే నశించుఁ గావున సర్వోత్తమం బైన యాక్షేత్రంబున కరిగెద నీవు మత్పూజా
పరుండవై సుఖంబున నుండు మని రమావిభుం డంతర్ధానంబు నొంది నదిగనుంగొని
యద్దేవుని ధ్యానంబు గావించుచు నచట ననేకకాలంబు వసియించి శశభానుం
డుగ్రభానునికి జోడు జోడై విహారించుచుండె. 291

క. తారాపతిఁ గనుఁగొని యీ, తీరునఁ గుజసౌమ్యజీవ దితిజకవిశనుల్

భూరితపంబున గ్రాసం, ఖ్యారూఢతఁ జెంది రచట నమరులు పొగడన్. 292

వ. ఈయుపాఖ్యానంబు విన్నవారికి మనోరథంబు లీడేఱు ననిన గంగానందనునకుఁ గుంతీనందనుం డిట్లనియె. 293

చ. హరి శరణాగతార్తిహరుఁ డాయన యేక్రియ శంభుమూర్తి యై
వరము లొసంగు భక్తులకు వారి భజించువిధాన మెద్ది యె
వ్వరు మును పూజచేసి యపవర్గముఁ గాంచిరి శైవ లేగతిన్
నిరుపమవిష్ణులోకమున నిల్తురు తెల్పఁగదే నదీసుతా. 294

వ. అని యడిగిన భీష్ముండు యుధిష్ఠిరున కిట్లనియె. 295

హరిహరాభేదవివరము.

క. నారాయణుఁ డన శివుఁ డన, సారసభవుఁ డనఁగ వేఱు శబ్దములే త
త్కారణములు త్రిగుణంబులు, వారికి భేదంబు లేదు వసుధాధీశా. 296

సీ. ఈయర్థమున కొక్కయితిహాస మెఱిఁగింతుఁ గృతయుగంబునఁ దుల్యమతి గురుండు
సకలాగమజ్ఞుండు శాస్త్రవేత్త సుశాంతుఁ డనుబ్రాహ్మణోత్తముం డవనిఁ బొగడఁ
గామితార్థంబులు గార్హస్థ్యమునఁ జెంది ముక్తిఁ గోరి గిరీశభక్తుఁ డగుచు
బ్రహ్మదత్తాఖ్యుండు పాలించుకిష్కింధ కరిగి పంపావారి నవయపములు

గీ. కడిగి శితికంఠు గౌరీశుఁ గమలనాభు, హరుని బూజానమస్కృతి ధ్యానములను
హర్ష మొందించుచును నిరాహారనిష్ఠ, జపముగావించుచుండు నాసమయమునను. 297

గీ. ధర్మశలాఖ్యుఁ డొకకాఁపు ధర్మశాలి, యై విరూపాక్షు నీక్షింప నరుగుదెంచి
సేవచేయు సుశాంతుని చెలిమిచేసి, యొలమి నారీతి నచట నూఱేండ్లు నిలిచె. 298

వ. తదనంతరంబ విరూపాక్షుం డతనికిఁ బ్రత్యక్షం బై యిట్లనియె. 299

క. నను శంకరుఁగా నెఱుఁగుము, చనుదెంచితి నీదు కోర్కి సమకొల్ప ముదం
బున వేఁడుము వరమిచ్చెద, మనమునఁ గొంకకు సుశాంత మహితస్వాంతా. 300

క. అని పలికెడు హరుమాటలు, విని మనమున నంతకంత విస్మయ మొదవన్
ఘనభక్తి మ్రొక్కి విప్రుఁడు, వినుతించె న్నీలకంఠు విజితోత్కంఠన్. 301

క. హర నీలకంఠ శంకర, పురభంజన శర్వ యురగభూషణ గంగా
ధర యభవ చంద్రశేఖర, కరుణాకర కావవయ్య గౌరీరమణా. 302

గీ. అని నుతించిన శంకరుఁ డమరగణము, పొగడఁ బ్రత్యక్షమైన నాభూమిసురుఁడు
వినుతి గావించి భూచతుర్థునకుఁ దనకుఁ, గరుణఁ గైవల్య మిమ్మని వరము వేఁడె. 303

వ. ఇత్తెఱంగున వరము గోరిన సుకాంతునకుఁ జిఱునవ్వు దళుకొత్త గౌరీకాంతుం
డిట్లనియె. 304

క. ఒసరించెద నిప్పుడు నీ, మనమునఁ గలకోర్కు లెల్ల మఱి శూద్రునకున్
జననాంతరమున నొసఁగెద, విను తప్పదు నాదుపలుకు విప్రవరేణ్యా. 305

గీ. అనిన నామాట విని యట్లయైన ముక్తి
కెట్టుచనుదెంతు నామిత్రుఁ డితఁడు రాక
దేవ యని మ్రొక్కి విప్రుఁడు తిరుగఁ బూనె
శంభుపంచాక్షరీమంత్రజపముసేయ. 306

గీ. అపుడు విప్రు నిరీక్షించి హరుఁడు పలికె
నట్ల కానిమ్ము మీఁది జన్మాంతరమునఁ
దగని జగడంబు జనియింపఁ దిరుగ నన్ను
దర్శనము సేయ మోక్షంబు దక్కు ననుచు. 307

వ. అనిన గౌరీకాంతునకు శకాంతుం డిట్లనియె. 308

క. అగణితగుణ యీశూద్రుఁడు, పగవాఁ డగుటెట్టు లన్యభవమున మేమే
పగనుందుము నీదర్శన, మగు నేవెరవున సుమేళ యానతి యీవే. 309

వ. అని యడిగిన భూసురునకు నీశ్వరుం డిట్లనియె. 310

క. నీవు మతంగమునీంద్రుఁడ, వై వెలసెద వీచతుర్థుఁ డమరేంద్రసుతుం
డై వాలి యనఁగ పొగడఁగ, నే వచ్చి రఘూత్తమాఖ్య నిద్దంతు వినన్. 311

వ. అని శంకరుం డంతర్ధానంబు నొందె నంతటఁ గాలవశంబున సుకాంతుండును ధర్మ
కుశలుండును దివంబున కరిగి యిష్టోపభోగంబు లనుభవించి ధరణీతలంబునకు వచ్చి
యుగ్రతపం బాచరించి. 312

గీ. భూసురుండు మతంగుఁ డై పొడమి తపము
సలిపె శూద్రుండు వాలి యై సంభవించి
విష్ణుకృత్యంబు రోయుచు వివిధవాన
రేశ్వరులు గొల్వఁ గిష్కింధ యేలుచుండె. 313

చ. హరుఁ డిక్ష్వాకుకులంబునందు రఘురామాఖ్యన్ విజృంభించి ని
ర్జరవాంఛ ల్సఫలోల్పఁ బూని మునివేషం బూని పంపాసరో
వరతీరంబున నిల్చి సూర్యసుతుఁ గావ న్వాలి నొక్కమ్మునన్
ధరణిం గూల్చి మతంగుఁ జూచి సుమనోధామంబుఁ జేర్చెన్ దయన్. 314

గీ. ధర్మకుశల సుశాంతులు ధర్ము లగుచు, శివపురంబున కేగి యశేషసుఖము
లంది వైకుంఠనగరికి కరిగి యచటఁ, గోటికులసంభవులతోడఁ గూడి మనిరి. 315

క. కావున హరిహరపూజలు, గావించిన భుక్తి ముక్తి గలుగును భేదం
బావంత యైన మదిలో, భావింపఁగవలవ దెందుఁ బౌరవనాథా! 316

వ. నారదోక్తం బైనయీయుపాఖ్యానంబు విన్నవారలకు హరిహరులయందు భేదబుద్ధి జనియింప దని భీష్ముండు ధర్మరాజున కెఱింగించినచందంబు వైశంపాయనుండు జనమేజయునకుం దెలిపినట్లు సూతుండు శౌనకాదులకుం దెలుపుటయును. 317

క. మనుకులభూషణ దానవ, జనభీషణ నిత్యసత్యసంభాషణ పా
దనతవిభీషణ వారిధి, వనశోషణ వృతదిగీశ వసుధాధీశా. 318

శా. శ్రీమల్లక్ష్మణజాంబవద్భరతసుగ్రీవాంజనేయాంగదా
రామశ్రాంతవసంతసంతతజగద్రక్షా మనఃపద్మప
ద్మామిత్రార్కజరాహుకేతుగురుశుక్రాదిత్యచంద్రాత్మభూ
భౌమప్రస్తుతధామ ధామనిధి విభ్రాజత్ప్రతాపోదయా. 319

మాలిని. కరధృతశరచాపా గాఢకీర్తిప్రతాపా
తరణికులవరేణ్యా ధర్మయామాత్యగణ్యా
హరిసుతకృతసేవా యప్రమేయప్రభావా
పురహరనుతనామా భూరికారుణ్యధామా. 320

గద్యము. ఇది శ్రీమన్మదనగోపాల లీలావలోకన పవిత్రశరణసూరామాత్యపుత్ర సకలవిద్యానిధాన తామరపల్లి తిమ్మయప్రధాన ప్రణీతం బైన హరివంశోదితం బైన యాశ్చర్యపర్వంబునందలి శేషధర్మంబున జయంతివ్రతంబును సత్సంగప్రభావంబును శంఖతీర్థశ్రీనివాసక్షేత్రమహిమంబులును అగస్త్యశ్రీరామచంద్రసంవాదంబును అనలపుష్కరిణీగాయత్రీమహిమలును సూర్యపుష్కరిణీమాహాత్మ్యంబును హైమవతీకావేరీసంగమ ప్రభావఫలంబులును విశ్వేశ్వరక్షేత్రగజారణ్య భీమేశ్వరస్థానవిశేషంబులును చంద్రపుష్కరిణీ రంగధామకుంభఘోణ విరూపాక్షంబులయందున్నతియుం హరిహరాభేదకంబు ననుకథలం గలచతుర్థాశ్వాసము.

పంచమాశ్వాసము.

శ్రీవైభవసుత్రామా
రావణఘటకర్ణముఖ్యరాక్షసభీమా
భావజరిపునుతనామా
గ్రావసుతాచరణసామ రాఘవరామా. 1

వ. విన నవధరింపు మఖిలపురాణవ్యాఖ్యానముద్రాసమేతుం డైనసూతుండు శౌనకాది మునులకు మున్ను యుధిష్ఠిరునకు గంగానందనుం డానతిచ్చినప్రకారంబు జనమేజయునకు వైశంపాయనుం డెఱింగించెనని బోధించి మఱియు నిట్లనియె. 2

క. హరిహరులకు భేదం బొక, పరమాణువు లే దటంచుఁ బలికినఁ దిరుగన్
సరిదాత్మభవుని పాదాం, బురుహంబుల కెరఁగి ధర్మపుత్త్రుఁడు పలికెన్. 3

క. ఏధర్మంబున మనుజులు, సాధులసభఁ బుణ్యకథలు సతతము విని యిం
ద్రాధిక్యమహిమఁ గాంచిరి, బోధింపఁ గదయ్య తాత పుణ్యసమేతా. 4

వ. అనిన భీష్ముం డిట్లనియె. 5

మత్తకోకిల. ధర్మతత్పరు లాగమజ్ఞులు దానశీలు రకల్మషుల్
కర్మశూరులు శాస్త్రవేత్తలు కంజనాభపదార్చకుల్
నిర్మలాత్ములు సత్యవంతులు నిత్యకీర్తిపరాయణుల్
నర్మదాదినదీగతు ల్నరనాథ విందుకు సత్కథల్. 6

వ. అనిన భీష్మునకు యుధిష్ఠిరుం డిట్లనియె. 7

గీ. హరికి మిక్కిలి ప్రియ మయి యర్థసిద్ధి, వాక్పటుత్వముఁ గలిగించువ్రతముఁ దద్వి
ధాన మంతయు నెఱిఁగింపు దయ దలిర్ప, గరిమ నొనరింతు నేను గంగాతనూజ. 8

వ. అనిన భీష్ముం డిట్లనియె. 9

చ. హరి వసుదేవసూనుఁడు సురారిబలంబులఁ ద్రుంచి ద్వారకా
పురి నివసించి వాణివరపూజితసద్వ్రత మెల్లవారికిం
బరమశుభంబు లిచ్చు నని పల్కును నే నది నీకుఁ జెప్పెదన్
స్థిరమతిఁ జేయఁ గోర్కు లతిచేత నెలంగెనుఁ బాండునందనా, 10

సీ. ఆరయంగ ధరణి మహానవమి యనంగ సొబగొందు నాశ్వయుజశుద్ధనవమి
యందుఁ బ్రొద్దున లేచి యత్యంతభక్తితో భారతీదేవిని బ్రస్తుతించి
[1]ధ్యానంబుచేసి పుస్తకనికరంబుఁ బూజించి నైవేద్య మర్పించి వేడ్క
ధనధాన్యవస్త్రవాహనభూషణాంబరతాంబూలముఖ్యదానంబు లొసఁగి

గీ. భోజనంబులు పెట్టి విప్రులను దనుప, నీప్సితార్థంబు లెల్ల నీడేఱుచుండుఁ
గాన నవమీమహత్త్వపు గరిమ లెన్నఁ, బద్మజునకైన శక్యమె పాండుతనయ. 11

క. వ్రతఫలము సోమదత్త, క్షితివరునకె దక్కె నొరులఁ జేరునె ధరలో
నతనికి జో డాలక్ష్మీ, పతి యొక్కఁడె యెఱుఁగుఁ గాని పరులకు వశమే. 12

మహానవమీవ్రతము.

వ. అను నీవాక్యంబులు విని సోమదత్తుం డనంగా నెవ్వం డాతని కీవ్రతం బేచందం
బున లభించె నెఱింగింపవే యని కుంతీసుతుం డడిగిన దేవవ్రతుం డిట్లనియె. 13

గీ. సోమవంశవరేణ్యుండు సోమదత్తుఁ, డనుమహీపాలుఁ డరివర్గ మణఁగఁ బట్టి
వసుధ తనయాజ్ఞ గడగడ వడఁకుచుండ, నెలమి మాహిష్మతీపురి నేలుచుండె. 14

వ. అంత నోటువడ్డ భూపతు లెల్లం గూడుకొని యొక్కవిచారంబున మాహిష్మతీపురం
బు ననేకాక్షౌహిణులబలంబులతో ముట్టడి వేసిన. 15

గీ. కరులఁ గరులును హరులును హరులు భటులు, భటులు రథములు రథములు బటుల గలిని
బెనఁగె నన్యోన్యజయకాంక్ష యినుమడింప, దేవదానవయుద్ధంబు తెఱఁగున నృప.

క. అమ్ముల నేసియు నీఁటెలఁ, జిమ్మియు ఖడ్గములచేతఁ జీరియు సురులం
గ్రుమ్మియుఁ బరరాజుల నొ, క్కమ్మడి నాసోమదత్తుఁ డుర్విం గూల్చెన్. 17

సీ. అంతట శాత్రవు లందఱు దొమ్మిగా నరికట్టి బలమెల్ల హతము సేయఁ
దల్లడంబున సోమదత్తుండు గర్భిణి దేవిక యనుపేరఁ దేజరిల్లు
మగువయు గర్గాశ్రమంబున నిసి సమయంబునఁ జేరి యందు నైదు
నెలలుండి శోకంబు నిలువెల్లఁ గప్పంగ గ్రుస్సియు మూఁగయుఁ గుంటి యగుచుఁ

గీ. బురము రాజ్యంబు భోగము ల్పుత్రవితతి, సఖులుఁ జతురంగబలములు సంపదలును
దలఁచి తలఁచి కృశింప నాతరుణి విభుని, యడఁగు లొత్తుచు నొక్కపద్యంబుఁ జదివె

---

1 ధ్యానంబుచేసి పుస్తకనికరంబులు పూజించి నైవేద్యములు సమర్ప
ణం బొనరించి గోష్ఠంబున నేని గృహముమధ్యమున నేని యగ్ని నినిపి
తనదు సూత్రవిధానంబుఁ దప్పకుండఁ, దిలలు ఘృతపాయసంబులు దెచ్చి వేల్చి,
భోజనంబులు పెట్టి విప్రులను దనుప, నీప్సితార్థంబు లెల్ల నీడేఱుచుండు.

క. శౌర్యంబు వలయు రణమున, ధైర్యం బాపదలవలనఁ దరుణులయొద్దన్
క. స్థైర్యంబు వలయు విప్రా, చార్యులయెడ భక్తి వలయు జనులకు నెల్లన్. 19

అని చదివి దేవి వీఁపునఁ, బెనిమిటి నెక్కించుకొనుచు భీతాకృతి గ
ర్గునిపాదంబులయొద్దకుఁ, జని వందన మాచరించి సన్నుతి సేసెన్. 20

వ. ఇట్లు స్తోత్రంబు చేసి దేవిక యిట్లనియె. 21

గీ. హతము గావించి యరిరాజు లయుగు జేరఁ
బురము దేశంబు బలముఁ గోల్పోయి నీకు
శరణ మొందితి మింక నీసత్కటాక్ష
వీక్షణంబుల రక్షింపవే మునీంద్రా. 22

క. ఈరీతి శరణు చొచ్చిన, వారిజముఖి కనియె మౌని వలపనికష్టం
బారూఢ మయ్యె మీ కా, భారతిఁ బూజింపకునికి భద్రము లెడలెన్. 23

క. శారద శుభసంధానవి, శారదఁ గొలువంగ సకలసంపద లొసఁగున్
మీరాలెరు వెఱుఁగక యా, తీరున వర్తింప నిడుమ లీఱునె తరుణీ. 24

క. మతి లేనివారు సంపద, సత మని కల్పించి దుష్టసంగతి ధర్మ
వ్రతములు నడపక సతతము, వెతఁ బడుదురు జన్మఫలము వృథగా ధాత్రిన్. 25

గీ. వ్రతము లుపవాసములుఁ జేయవలయు మేలు
నొందఁ దలఁచిన భారతిఁ బూజచేసి
నలుఁడు దమయంతి రాజ్యంబు నఘుమహిమ
దిరుగఁ గాంచె విరూపాక్షుకరుణఁ గాంచి. 26

వ. అనిన విని దేవిక వల్లభసహిత యై వందనం బాచరించి పంపాతీరవిహారి యైన విరూపాక్షుని మాహాత్మ్యంబును దీర్థవైభవంబును దుంగభద్రాప్రభావంబును నెఱింగింపవే యని ప్రార్థించిన గర్గుం డిట్లనియె. 27

గీ. జనము లెంతటిపాపంబు సలిపిరేని, శ్రీవిరూపాక్షుని దర్శింపఁ జేరవచ్చు
బ్రహ్మలోకంబు వందనారూఢుఁ డెవ్వఁ, డతనివంశంబువా రెల్ల నచట నుండ్రు.

గీ. బ్రహ్మశిలమీఁద శ్రీవిరూపాక్షునకును, వందనము సేయుమనుజు లవార్యలీల
నెల్లలోకంబు లెప్పుడు నేలుచుండ్రు, సంశయము లేదు కౌరవక్ష్మాతలేంద్ర. 29

క. వేసరక పుణ్యవిసరము, చేసినమానవుల కెల్ల సిద్ధించు నవా
యాసమున విరూపాక్షుని, దాసత్వము తప్ప దండ్రు ధరణీనాథా. 30

గీ. తుంగభద్రయుఁ గావేరి గంగ యమున, సరయువును గృష్ణ గౌతమి శారదయును

ధ్యాన దర్శన కీర్తన స్నానములను, సకలపుణ్యంబు లొనఁగూర్పఁ జాలునదులు. 31

చ. నలుఁ డను రాజు మున్ను కలి నష్టము చేసినరాజ్యసంపదల్
తొలఁగి పదాతి యై యటకు దోయిడిచేతుల వచ్చి పంపలో
జలక మొనర్చి యిందుధరు శంకరు నద్రిసుతామనోవిభుం
గొలచి నుతింప నవ్విభుఁ డకుంఠదయన్ దివి నిల్చి యిట్లనెన్. 32

క. మెచ్చితి నీతపమునకే, నిచ్చెద వర మెద్ది యైన నిప్పుడు మదికి
న్వచ్చినయది వేఁడుము పోర, బొచ్చెముగా దెలుఁగు మిందుభూషణు నన్నున్. 33

వ. అనిన గౌరీవరునకు నలుం డిట్లనియె. 34

క. పరమీయఁగ వచ్చియును నం,బరమున నగపడకయుండి పలికెద వయ్యో!
దురితంబు లేమి దొరలెను. కరణీయము నాకుఁ దెలుపు గౌరీరమణా! 35

వ. అనిన శంకరుం డిట్లనియె. 36

గీ. దేవతలు పంపఁ గలి నీదుదేహ మెల్ల, నలముకొన్నాఁడు తద్దోష మణఁచు శార
దా వ్రతము నేయు మంతఁ బ్రత్యక్షమై స, హస్రవర్షంబు లిత్తు రాజ్యంబుతోడ.

క. నినుఁ దలఁచినఁ గలిదోషము, చను నని వాక్రుచ్చి శివుఁడు సకలామరులుం
దనుఁ గొలువ విరూపాక్షుం, డను పేరిటఁ దుంగభద్రయందు వసించెన్. 38

గీ. నలుఁడును ఋతుపర్ణునగరికి నడచి యతని
తోడఁ గొన్నాళ్లు వసియించి తుంగభద్ర
కరిగి నవమీవ్రతము లెస్స యాచరించి
మహియుఁ బురమును దమయంతి మగలఁ గాంచె. 39

వ. కావున నీవ్రతం బాచరింపు మనిన మునివాక్యంబు లాలకించినంత నాధరణీసురుండు సర్వరోగవిముక్తుం డై దేవికతోడఁగూడి తుంగభద్రకుం జని స్నానం బాచరించి విరూపాక్షుఁ బూజించుచు నవమీవ్రతం బొనర్చి శత్రుసంహారంబు గావించి నిజ రాజ్యంబుం గెంచె నీకు నత్తెఱం గాచరణీయంబు. ఇచ్చట రావణుం డపహరించిన సీతం గానక రామచంద్రుండు పంపాసరోవరంబునకుం జని మతంగమునీంద్రునకు వందనం బాచరించి యతనిచే సత్కృతుం డై నిజాగమనకారణం బెఱింగించె ననిన విని ధర్మనందనుండు గంగానందనున కిట్లనియె. 40

క. పంపాతీరంబున నే, పెంపున విహరించె రామపృథివీశుం డా
సొంపు వినిపింపు నా కను,కంపమెయిని ధర్మనిచయ గంగాతనయా. 41

వ. అనిన భీష్ముం డిట్లనియె. 42

క. శ్రీరామచంద్రుచరితము, వారిజగర్భాదులైన వర్ణింపఁగలే
రారూఢి గాఁగ సాత్త్వా, న్నారాయణదేవుఁ డతఁడె నరనాథమణీ. 43

గీ. భానుకులమౌళి శ్రీరామభద్రుఁ డంతఁ
దుంగభద్రామహానదీతోయములను
స్నాన మొనరించి మధ్యాహ్నసమయకృత్య
మంతయును దీర్చి యమ్మౌని కనియెఁ బ్రీతి. 44

చ. వినయమునం దపంబునను విద్యల ధర్మమునందు వర్తనం
బున మఱి యెందు నీకు సరిపోల్పఁగరాదు సమస్తపావనా
శన యగు తుంగభద్ర సురసన్మునిసేవిత యానదీతటం
బునికికి యోగ్యమయ్యె భవదున్నతి కొంచెమె మౌనిశేఖరా. 45

గీ. దోసకారుల కీనది దొరకువడదు, నిన్నుఁ బోలెడువారికి నిచ్చలబ్బు
హరు విరూపాక్షుఁ గోటిశంకరుని జూపు, దర్శనముచేసి నీకృప ధన్యుఁ డౌదు. 46

వ. అనిన రామచంద్రునకు మతంగమునీంద్రుం డిట్లనియె. 47

క. శ్రీవిభుఁ డగునారాయణ, దేవుఁడు నీవౌటఁ దెలియ దేవర కెఱుఁగం
గావలయునట్టియర్థం, బేవంకం గలదు రామ యినకులసోమా. 48

గీ. తెలిసి వేఁడుట కారుణ్యదృష్టిఁ గాదె, కోటిశంకర మనెడు నిచ్చోట నెన్న
మును దిశాపాలవసురప్రముఖ్యసురలు, శంకరునిఁ గొల్చి రున్నతస్థానకాంక్ష. 49

వ. అనేకకోటి సహస్రలింగంబులం బ్రతిష్ఠచేసి యేడు యుగంబులు పూజించిన నొక్కొక్కటికిఁ గోటిరూపంబులఁ బ్రత్యక్షం బైన కపాలపాణిం జూచి వెలిచి దేవత లి ట్లనిరి. 50

గీ. వేళగానట్టివేళ నీవిశ్వరూప, మేల కనుఁగొనఁజాల మీమేలురూపు
చూపి తూర్చుండి సదమీయఁ జూడవయ్య, ఫాలికీలితతారేశ నీలకంఠ. 51

వ. అని ప్రార్థించుదేవతలకు శంకరుం డిట్లనియె. 52

క. చిరకాలము బ్రహ్మశిల, న్నిరుపమవిభవంబు వెలయ నిల్చెద మీకున్
వరము లొసంగెదఁ గోరిన, సరణి స్ఫురదభ్యుదయంబు చనుదెంచఁ దటుకన్. 53

క. అని దివ్యరూపధరుఁ డై, చని బ్రహ్మశిల వసించె శంకరుఁ డాదే
వుని వెంట నరిగి సురలు, న్వినుతించి రనేకభంగి వేదాంతములన్. 54

క. కడలేని దివ్యభోగం, బుడుగని కైవల్యపదవి యున్నతదయతో
నిడి ప్రోవవలయు మము నీ, యడుగులు దప్పంగ నెఱుఁగ మద్రిసుతేశా. 55

వ. అనిన శంకరుం డిట్లనియె. 56

తరల. కమలగర్భుని కంద శక్యము గానిలోకము లిత్తు నే
నమరఁ బక్కెడ రామచంద్రుఁడ నై ధరాస్థలి మాధవాం
శమునఁ బుట్టి దశాననాది నిశాచరావళిఁ ద్రుంతు నీ
యమరు లొక్కట ఋక్షవానరు లై జనింపుఁడు ముందరన్. 57

మత్తకోకిల. కందమూలఫలాదు లచ్చటఁ గల్గినట్లు భుజించి మా
కంద బిల్వ కపిత్థ కాంచన కందరాల మహావనీ
మందిరంబుల సంచరించుచు మాటిమాటికిఁ దుంగభ
ద్రేందుమౌళికి మ్రొక్కుఁ దార్చుచు నీరలుండుఁడు భక్తితోన్. 58

క. అని శంకరుండు పల్కిన, విని మనమున హర్ష మొంది వేల్పులెల్లన్
మును వచ్చినమార్గంబునఁ, జనిరి నివాసములు చేర సంఘము లగుచున్. 59

ఉ. రావణకుంభకర్ణముఖ రాక్షసులన్ హరియింప శంకరుం
డీపగుచున్ జనింప సురలెల్లను వానరు లైరి యింక నీ
సేవ యొనర్పవచ్చి యరిసేనలఁ ద్రుంచెద రక్షోభీషణున్
వావిరి లంకలో నిలిపి వచ్చియు కెక్కుదు వీవు రాఘవా. 60

గీ. అనిన విని రామచంద్రుండు హర్ష మొంది
బ్రహ్మశిల సిద్ధసాధ్యాదికాలవినుత
మందు రచ్చటఁ గల్గు మహత్త్వ మెల్లఁ
దెలుపు మన్న మతంగుండు తిరుగఁ బలికె. 61

క. సనకాది యోగివర్యులు, వనజాసనముఖ్య నివిజవర్గము స్నానం
బొనరించి విరూపాక్షుని, మనురాజము హృదయపీఠి మరపుదు రచటన్. 62

గీ. మాఘమాసంబునను దివ్యమంత్రవిధులు, సురలు భూసురు లెల్లను సురుచిరముగ
స్నాన మొనరించి బ్రహ్మసంధానకృత్య, మచటఁ గానింప బ్రహ్మశిలాఖ్య మయ్యె.

గీ. స్నానదానంబు లచ్చటఁ జలుపు వారి, ధర్మనిభవంబు లెక్కింపఁ దరము గాదు
శ్రీవిరూపాక్షుఁడచట సిద్ధసేవ్య, మై వసిష్ఠాశ్రమము మించు నవనిమీఁద. 64

సీ. మహి మించు నయ్యాశ్రమము తూర్పుదిక్కునఁ గోటిశంకర మందుఁ గోటిలింగ
ములను దేవత లెల్ల నిలుపంగ నాపేరు ధర నుతికెక్కెఁ దత్స్నానమునను
సంక్రాంతిముఖపుణ్యసమయవాసరముల మాఘమాసంబున మజ్జనములు
సురసిద్ధసాధ్యకిన్నరయక్షగంధర్వఖచరులు గావింతురు హార్వతీశ

గీ. దర్శనము సేయఁ బాపము ల్దలఁగి పోవు, స్నాననై వేద్యముఖ్యోపచారములను
బూజగావింపఁ గులకోటి పొత్తుఁ గూడి, శివునిలోకంబు సతముగాఁ జేయవచ్చు. 65

క. అక్కడఁ బరువు నేలను, జక్కసితూరుపునఁ గపిల సంయమి తపముల్
దక్కించుకొన్నచోటా, చక్కం గపిలేశుపూజ సలుపుచునుండున్. 66

క. ఆపుణ్యమహిమఁ గలిగె, నీ పదరజ మాశ్రయింప నేఁ డన్నింటం
గాపాడుక గమ్మీ ననుఁ, జేప ట్రేమఱక ప్రేమ శ్రీరఘురామా. 67

క. అని యానందజలంబులు, గనుదమ్ములు ముంప మాని కదలక యుండెన్
జనకసుతాపతి కాని, మ్మనఘా రావణు జయింతు నట్లే ననియెన్. 68

వ. తుంగభద్రోదకస్నానంబునను విరూపాక్ష దర్శనమ్మునను బాపంబులు తూలె మనంబు ప్రసన్నం బయ్యె నింకఁ గిష్కింధకు నరిగెద మీకు శుభం బగు నని రామచంద్రుండు చనియె నీవు నాచందంబునఁ బంపాసరోవరంబున కేగి విరూపాక్షంబునఁ గోటి శంకరు నీక్షింపుము మనోరథంబు లీడేఱు నీయుపాఖ్యానంబు విన్నవారలకు గంగాస్నానఫలంబు సిద్ధించు ననిన విని యుధిష్ఠిరుం డిట్లనియె. 69

గీ. ధర్మనిధి యైన శ్రీరామధరణివిభుఁడు, తండ్రియానతి శిరమునఁ దాల్చి యెచటి
కరిగె నాపుణ్యదేశంబు లెఱుఁగఁ బలుకు, మమరతటినీతనూజ విఖ్యాతతేజ. 70

వ. అని యడిగిన కుంతీసుతునకు దేవవ్రతుం డిట్లనియె. 71

క. వైదేహి వెదక రాఘవుఁ, డే దెసకుం జనియె నీకు నెఱిఁగించెద నే
నా దేశము పుణ్యస్థల, మాదరమున వినుము పాండవాగ్రజ తెలియన్. 72

అహోబలశ్రీశైలవేంకటాచలాదులమహిమ.

వ. రామచంద్రుం డహోబల శ్రీశైలవేంకటాచల కాంచీనగరంబుల కరిగి యక్కడక్కడ బ్రాహ్మణజనంబులకు గోభూతిలకన్యాదానంబులు ముదంబునం జేయుచు నహోబలంబునందు నృసింహునకు నమస్కారం బొనరించి యి ట్లని వినుతించె.

మత్తకోకిల. శౌరి మాధవ కృష్ణ కేశవ చక్రహస్త ముకుంద నా
గారివాహన కాంచనాంబర యాదిదేవ యుపేంద్ర భూ
భారవారణ దైత్యభంజన భక్తవత్సల కావవే
నారదస్తుత పద్మలోచన నారసింహ రమాపతీ. 74

క. సురగరుడోరగ విద్యా, ధరకిన్నర సిద్ధసాధ్య దనుజాలం మునులున్
నిగమంబుఁ గొల్తు రెవ్వని, చరణాబ్జము లానృసింహు శరణం భజింతున్. 75

క. కలిగింపను వెలయింపను, బొలియింపను గర్త యీవ పుడమికి వలనై

మెలఁగుదువు మూఁడుమూర్తులఁ, జెలఁగుచు నినుఁ బొగడ వశమె శ్రీనరసింహా.

గీ. ఇట్లు నుతియించు తఱి సుర లెల్లఁ గూడి, స్వామితలమీఁదఁ బువ్వులవాన గురిసి
రామచంద్రునిడెందంబు రంజిలంగ, సరస భూమణ మొనరించి చనిరి దివికి. 77

వ. అంత రాఘవుండు గాలవమహామునిం జూచి యి ట్లనియె. 78

క. గాలవమూర్తివి హరికిక్, మేలనికిఁ గూర్చునట్టి మేటివి శ్రుతులుం
జాలవు నీచందంబున, గాలవ యీక్షేత్రమహిమ గణుతింపంగన్. 79

గీ. క్షేత్రవిభవంబు శ్రీనరసింహమహిమ, తీర్థమునఁ గల్గుపుణ్యంబుఁ దెలుపుమయ్య
కరుణ నామీఁద నీకింత గలిగెనేని, ఘనతపోగణ్య గాలవమునివరేణ్య. 80

వ. అని యిత్తెఱంగున వేఁడిన రామచంద్రునకు మీరాచరించిన యద్భుతంబు లెఱుంగ
మావశంబె యైన మీయాజ్ఞాక్రమంబునఁ దెలియ విన్నవించెద నని గాలవుం డి
ట్లనియె. 81

గీ. విష్ణుదేవుండు నరసింహవేషమునను, గనకకశిపుని హరియించి ఖచరవితతు
లనుసరింపఁగ నిచటఁ బ్రత్యక్షమయ్యె, నితనిపదసేవ ముక్తికి నేగవచ్చు. 82

ఉ. నాకెఱుఁగంగ శక్యమె వినాయక పన్నగనాయకాదులే
కాకృతి సెన్నలే రనిన నచ్చట ముప్పదిమూఁడు కోట్లు నా
కౌకులు నారసింహపదయుగ్మముఁ గొల్వఁగఁ గాచి యుండు రా
నాకసరోవరంబు భసనాశి యన న్వెలసిల్లు రాఘవా. 83

ఉ. వామనుఁ డై బలి న్నవనవాటికి వేఁడి జగత్త్రయంబు సు
త్రామున కై యొసంగె జమదగ్నితనూభవుఁ డాదిరాజుల
న్వేమఱుఁ ద్రుంచె శంకరుని విల్విఱిచె న్నవదాఖ్యఁ గృష్ణుఁడై
నేమము పాండుసూనులకుఁ జేరుచు నీహరి యింక రాఘవా. 84

ఉ. అక్కడనున్న యీపశుమృగాదులు కావక పాదపద్మము
లెక్కని ముక్తికామినికి దీవన లిచ్చునుపర్వు లెంపయం
న్నిక్కము యిగ్గిరీంద్రమున నిల్వఁగవచ్చును బుణ్యశాలికిం
గక్కసమా మహాదురితకర్ములకు న్వసియింప నిచ్చటన్. 85

గీ. అనిన విని యంత రఘురాముఁ డధికభక్తి, మొలక లెత్తంగ గాలవమునికి నార
సింహునకు మ్రొక్కి చనియెను శ్రీగిరీంద్ర, మునకు శంకరు మల్లికార్జును భజింప.

వ. అహోబిలాచలంబునకు నీవు నరుగుము నారసింహ ప్రసాదంబున మనోరథంబు
లీడేఱు నచటికిం జనఁ బలితుం డైన ముక్తుం డగు ద్వాగాత్రంబు వసియించినవారి

పుణ్యవైభవంబులు లెక్కింప శక్యంబు గాదు. ఈయుపాఖ్యానంబు విన్నవారికి
బ్రహ్మలోకంబు సిద్ధించు ననిన భీష్మునకు యుధిష్ఠిరుం డిట్లనియె. 87

క. శ్రీగిరికి నరిగి రాఘవుఁ డేగతి వర్తించె నదియు నీశ్వరుఁ డచటన్
సాగించుకొన్నమహిమలు, బాగుగ నెఱిఁగించు తాత ప్రజ్ఞోపేతా. 88

వ. అని యడిగిన యుధిష్ఠిరునకు భీష్ముం డిట్లనియె. 89

గీ. ఎల్లకాలంబు శంకరుం డిందుమౌళి, శ్రీగిరిని నిల్చి నచ్చటఁ జేరువారి
కబ్బ చెందఁ బునర్జన్మ మనుచు నాకు, నారదమునీంద్రుఁ డెఱిఁగించె భూరికరుణ.

వ. శ్రీకైలాసంబు హేమశైలంబు విశ్వేశ్వరంబు విరూపాక్షంబు మహాకాళంబు మార్కం
డేయంబు శ్రీశైలంబును గౌరీపతినిజనివాసంబు లిందు నాథ భక్తవత్సలునకు నమస్క
రించి పాపయుక్తుం డైన ముక్తుం డై దివంబునుం జెందు. 91

గీ. పాపకర్ములకును బునర్భవభయంబు, దలఁగు శ్రీశైలశిఖరాగ్రదర్శనమున
నొక్కరాతిరి యచ్చట నుండువారు, బాంధవులతోడఁ గైవల్యపదవిఁ గండ్రు. 92

మత్తకోకిల. సత్యజిత్తుఁడు భార్గవుండును జామదగ్న్యుఁడు శంఖుఁడు
న్సత్యకీర్తియు నాదియౌమునిజాలముల్ చనుదేర నా
దిత్యవంశసముద్భవుం డగు దేవదేవుఁడు రాఘవుం
డత్యుదాత్తముదంబునం గని యాచరించి నమస్కృతుల్. 93

గీ. అర్హ్యకృత్యంబు లన్నియు నాచరించి, పలికె మునులార మీపాదపద్మసేవ
శుభము చేకూర శ్రీగిరిఁ జూడఁగంటి, నెఱుఁగఁ బలుకుఁడు కరణీయ మిందుననుచు.

వ. అనిన రఘురామునకు సకలమునిజనానుమతంబునం బరశురాముం డిట్లనియె 95

క. ధారుణి రక్షింపను నవ, తారముఁ బొందితివి తునుము దనుజాలఁ గరుణా
సారమునఁ గావు మునులం, జేరి స్నిరాక శుభము శ్రీరఘురామా. 96

గీ. అన్నపానీయములు వివిధార్థముఖ్య, దానముల నిందు విప్రులఁ దనుపఁ బితరు
లెల్లఁ బరితృప్తులై మనోభీష్ట మెసఁగ, స్వర్గసౌఖ్యంబు గాంతురు సంతతంబు. 97

క. ఎప్పుడు శ్రీగిరి కరుగుదు, మెప్పుడు శంకరుని జూతు మెప్పుడు శుభము
లొప్పుడు నిఁక దమ కంచును, దప్పక నుతియించు దివిజతతి యెల్లపుడున్. 98

వ. పూర్వజన్మంబున స్నానదానజపానుష్ఠానంబు లాచరించిన నీశైలపల్లభుసందర్శనంబు
దొరకుఁ దూర్పువాకిట నింద్రుండును దక్షిణపుదిక్కున శమనుండును బడమట వరు
ణుండును నుత్తరంబునఁ గుబేరుండును దద్దేవు దివ్యదేహవిలాసంబులు విలోకించు
చుందురు సురగరుడోరగసిద్ధసాధ్యసేవితం బైన యీస్థలం బన్యుల కగమ్యంబు

భూలోకంబు రక్షింపఁ ద్రిదివం బీశైలం బయ్యె నని పరశురాముం డానతిచ్చిన
రామచంద్రుం డు దక్షిణద్వారంబునం జనియె నచటి కెవ్వం డరిగె నతనివంశంబువా
రెల్ల ముక్తు లగుదురు నారదోక్తం బైన యీ మహోపాఖ్యానంబు విన్నవారికి శివ
సాయుజ్యంబు సిద్ధించు ననిన భీష్మునకు యుధిష్ఠిరుం డి ట్లనియె. 99

వృషభగిరిమహాత్త్వము.

గీ. శ్రీనివాసునిమహిమ నాచెవుల సునుపు, పద్మలోచనుఁ డిందిరాప్రాణవిభుఁడు
వృషభగిరిమీఁద నేరీతి వెలయు నచటఁ, గలుగు విభవంబు లెవ్వి గంగాతనూజ.

వ. అని యడిగిన యుధిష్ఠిరునకు భీష్ముం డి ట్లనియె. 101

గీ. నారదుఁ డొకు మున్ను కలశాబ్ధితీరమునకు, నరిగి మాధవు నీక్షించి యరుగుదేరఁ
గుంభసంభవముఖమానికులముతోడ, వ్యాసుఁ డీక్షించి పలికె నత్యాదరమున. 102

క. సాగరభవునకు సుతుఁడవు, నీరజనాభాంఘ్రిభక్తినివహాంబునకుం
జేరువకాఁడవు నీకుఁ, ధారుణి నెఱుఁగని దెవ్వ రన్న నారదమౌనీ. 103

ఉ. శ్రీలలనామనోహరుని శేషఫణామణిమండలప్రభా
జాలవిభాసమాను హరి సర్వశరణ్యుని జూచువేడుకం
దాలిచి వచ్చితి మునులు దక్కుఁ శుభంబులుఁ గార్యసిద్ధికిన్
మూలము మీపదాబ్జములు ముందరఁ గానుట లెల్ల నారదా. 104

వ. ఇట్లు తెలుంగున నిజాగమనప్రయోజనం బెఱింగించు వ్యాసముని వాక్యంబు లాల
కించుచు మీకు భద్రంబగు వైకుంఠలోకంబునుండి యొక్కవార్త యుద్భవం
బయ్యె విన్న తెఱంగు వివరింతు వినుం డని నారదుం డిట్లనియె. 105

గీ. అధికమాయావిహారి నారాయణుండు, పుణ్యనిలయుండు వైకుంఠపురము విడిచి
స్వామిపుష్కరిణీతీర్థసౌధవీధి, సిరిసతోఁ గూడి విహరించుచున్నవాఁడు. 106

క. అనువార్తలు సురలందఱు, విని చని రాస్వామి జూడ వేంకటగిరి కే
నును బోయెద నని నారద, ముని యాకాశమున కెగసి మునుముందఁ జనియెన్. 107

గీ. కుంభసంభవమునిముఖ్యకులము వొగ్గుచు, నరిగి దివిజులతో ధర్మగిరికి నరిగి
స్వామిపుష్కరిణిని జేరి స్నానదాన, విధులు దీర్చి చరించెను వివిధగతుల. 108

ఉ. కొందఱు సన్నుతించుచును గొందఱు వందన మాచరించుచుం
గొందఱలంకరించుచును గొందఱు ధ్యానము జేయఁ గోరుచుం
గొందఱు కౌఁగిలించుచును గొందఱు నవ్వుచు మానిదేవతా
బృందము లందఱు న్ముదముఁ బెంపునఁ దాల్చిరి విష్ణుసన్నిధిన్. 109

గీ. అమరగంధర్వకోటిపై నద్రిమీఁదఁ, గురిసె సురుచిరమందారకుసుమవృష్టి
పటహకాహళశంఖశబ్దములతోడ, నభము నిండఁగ దేవదుందుభులు మొరసె. 110

మత్తకోకిల. వ్యోమయానసహస్రము ల్తనయోరలం జను దేరఁగా
సోమకోటి సుశీతలద్యుతిశోభితుం డయి యిందిరా
కాముకుండు ప్రసన్నుఁ డయ్యెను క్ష్మానభంబులు దాసరై
స్వామిపుష్కరిణీతటంబున సర్వమోహనమూర్తితోన్. 111

చ. హరుఁడు బితామహుండు మఘవానలదండధరాసురాదులున్
వరుణమరుత్కుబేరులు దివాకరుఁడు న్వశి సిద్ధసాధ్యకి
న్నరులును బుణ్యశైలవిపినంబులు వారినిదాన మీచరా
చరములు దానయా హరి ప్రసన్నతఁ జెంద జగద్ధితార్థియై. 112

సీ. శతపత్రమల్లికాచంపకకరవీర కుందమందారాదికుసుమములును
బంచామృతస్నానబహువిధనైవేద్య కర్పూరతాంబూలకల్పనములు
మాధవగోవింద మధుసూదనాచ్యుత కృష్ణాదిబహునామకీర్తనములు
దండకాష్టకగద్యతారావళీముఖ మహితప్రబంధసమర్పణములు
గీ. వారివారికిఁ దగినట్లు వసుధ యెల్ల, భక్తియుక్తులఁ బూజింప భద్రలీల
స్వామిపుష్కరిణీనామసరసియందు, సువిదతోఁగూడ మాధవుఁ డున్నవాఁడు. 113

వ. జగద్గురుం డగు శ్రీనివాసునిసందర్శనంబు సేవ్వం డాచరించు నతనివంశంబువా రెల్ల ముక్తులగుదురు. భూలోకంబునం గలుగుపుణ్యక్షేత్రంబు లెల్ల నద్దేవుని సేవించు. నీవు నరిగి యావేంకటేశ్వరుపాదారవిందంబులకు వందనం బాచరింపుము భుక్తిముక్తులు సిద్ధించు ననిన భీష్మునకు యుధిష్ఠిరుం డిట్లనియె. 114

గీ. దివ్యపురి కాంచి యెచ్చటఁ జేజరిల్లు, హరి జగన్మయుఁ డెట్లు శ్రీహస్తిశిఖరి
వెలసెఁ బ్రత్యక్షమై దీనిఁ దెలుపు మమ్ము, మనుప భావంబు నీకుఁ గల్గినను భీష్మ.

వ. అని యడిగిన యుధిష్ఠిరునకు మున్ను సనత్కుమారునకు నారదమునీంద్రుం డెఱింగించిన యుపాఖ్యానం బాయురారోగ్యవర్ధనం బది వినుమని భీష్ముం డిట్లనియె. 116

క. వారిజగర్భుఁడు మున్నీ, ధారుణి నిర్మించి చింత దలఁకఁగ నుండం
దారాపథమున నొకపలు, కారూఢం బయ్యె మదికి నద్భుత మొదవన్. 117

గీ. అశ్వమేధసహస్రంబు లాచరింపు, మనము పరిశుద్ధ మగు నీకు వనజగర్భ
యున్నవిని శారదావిభుం డందులోన, నొక్కటేనియుఁ జేయంగ నోప నసుచు.

కాంచీపురిమహిమ.

సీ. అధికచింతాకులుం డైన నవ్వాణియు మంజువాగ్దేవి మనుడఁ బలికె
గంగకు శమనదిగ్భాగంబున శతద్వితయయోజనమ్ములఁ దనరు వేగ
వతి దానిదరిఁ గాంచి వటిలు నాపురిలోన ధరకెల్ల వంశి తాన వరము లిచ్చు
చున్నవాఁ డచ్చోట నొనరింపు మొకనూగ మది సహస్రఫలంబు లలవరించు
గీ. స్థానబలమున నీకు నోజలజగర్భ, యనుచుఁ బలికిన నావేలు పరిగి యచట
నఖిల దిక్పాలవరులతో నాచరింప, నధికవ్యావిభుం డు ప్రత్యక్షమయ్యె. 119

వ. ఇట్టు లన్నారాయణుండును హారకిరీటకేయూరమకరకుండలకౌస్తుభప్రభావిభ్రాజమానుండును సురగరుడోరగసిద్ధసాధ్య యక్షకిన్నరకింపురుషసేవ్యమానుండును శంఖచక్రగదాధరుండును నై ప్రత్యక్షంబైన నమస్కారపూర్వకంబుగా వేదాంతముల నుతియించు కాంచనగర్భునకుం బ్రీతుం డై నీ వొనరించుహయమేధంబున భద్రంబగుఁ గృతయుగంబునం బ్రహ్మచేతను బూజింపుము త్రేతాయుగంబున ముక్తికాముం డైనగజేంద్రునిచేతను ద్వాపరంబున మునిశాపభీతుం డైన దేవలుని చేతను కలియుగంబున శేషునిచేతను భక్తు లగుభూసురాది సకలజనంబులచేతను బూజితుండ నై వర్తింతు నని వరంబు లిచ్చి యంతర్ధానంబు నొందె గీర్వాణసమూహంబు నాశ్చర్యంబు నొందె నావాగీశుం డశ్వమేధంబు విధ్యుక్తప్రకారంబుగా సాంగంబు గావించె నయ్యవసరంబున నింద్రాది దిక్పాలకులు వసువులు మనువులు వసిష్ఠాత్రికణ్వగాలవవిశ్వామిత్రవ్యాసప్రముఖ మునివర్గంబులుఁ దక్కినవారు ననేకయాగంబు లాచరించిరి. కాంచీపురంబు ప్రవేశించినవారికిఁ బునర్భవంబు లేదు గావునఁ గైవల్యం బాసించినవారికి సేవ్యం బై చెలంగు. 120

క. పుట్టిన మరణభయంబును, గిట్టిన జన్మంబు లేదు కేవలశుభము
ల్పట్టించుఁ గంచి వరదుఁడు, గట్టిగ సేవించునట్టి ఘనులకు నెల్లన్. 121

గీ. వెలయుఁ గాంచిని శారద వేగవతియుఁ, దజ్జలము మజ్జనంబు నిత్యంబుఁ జేయుం
వారివంశంబువారికి పటిలు శుభము, లలఘుతరపాపసముదయములు నశించు. 122

క. కామాక్షి యనఁగ శారద, భూమి న్మూఁగకును శాస్త్రములు రప్పించుం
గామాదియుం గిరిజాయుతుఁ, డై మామిడిమొదల నిలుచు నమరులు గొల్వన్. 123

గీ. కంచి నేకామ్రనాథు సేవించువారి, కఖిలపాపంబు లణఁగు విద్యార్థబంధు
వర్గములు గల్గు వాణీశపదవి దొరకు, ననుచు నారదమునిచంద్రుఁ డానతిచ్చె 124

క. కాంచీనాథునికథ వినఁ, గాంచినవా రఖిలబంధుగణములతోడన్

సంచారం బొనరింతురు, కాంచనగర్భాది దివ్యఘనలోకములన్. 125

వ. అనిన భీష్మునకు యుధిష్ఠిరుం డి ట్లనియె. 126

—శ్రీసింహాశైలవిశేషములు.—

గీ. సింహగిరి యందు శ్రీనరసింహుఁ డుండు, కౌబళంబున నచ్చట నమరులెల్ల
నెట్లు విశ్రమ మొనరించి రెఱుఁగఁబలుకు, ఘనుఁడ వన్నింట నీవు గంగాతనూజ!

వ. అని యడిగిన కుంతీనందనునకు గంగానందనుం డి ట్లనియె 128

ఉ. శ్రీనరసింహకీర్తనము చేసిన నెవ్వరికైనఁ బాపముల్
దానణఁగుర్ జయం బొసఁగు దైవతరాజు శివుండు బ్రహ్మ వై
శ్వానరుఁ డింద్రుఁడు న్రవియు సర్వముఁ దానయి లోకజాలముం
బూనికఁ గాచు నవ్విభుఁడు పూర్ణదయారస ముప్పతిల్లఁగన్. 129

గీ. నారసింహుఁడు మును దైత్యనామ మణఁచి, దివ్యయోగవిలాసంబు తేజరిల్ల
నౌబళంబున వసియింప నసురగణము, లెల్ల నీరీతి నుతియించి రింపుమీఱ. 130

క. గోవింద గరుడవాహన, కేవలకారుణ్యరూప కృష్ణ మురారీ
భావించి నీపదాంబుజ, సేవకులము మమ్ముఁ గావు శ్రీనరసింహా. 131

గీ. అనుచు వేదాంతవేద్యుని నభినుతించు
దివిజవర్గముఁ గరుణార్ద్రదృష్టిఁ జూచి
పలికె నరసింహుఁ డిందిరాప్రాణవిభుఁడు
కోర్కె యొసఁగింపు డిపుడ చేకూర్తు ననుచు. 132

వ. అవ్వచనంబు లాలకించి దేవత లి ట్లనిరి. 133

క. ఈయోగమూర్తి యంతయుఁ, మాయింపుము దివ్యభోగమహిమాస్పదమౌ
కాయమునుఁ గైకొని మమ్ముం, బాయనిదయఁ గావు మయ్య పరమేశ హరీ! 134

వ. అనిన విని మునుదఱ నొక్క పర్వతంబు సింహాద్రి యనం దెలంగు నచట మునివిప్ర
గణంబులతోడ మిమ్ముఁ గూడి యత్యైశ్వర్యసంపన్నుండనై సకలభోగంబు లను
భవించుచు నఖిలలోకంబులఁ బరిపాలించెద. మీరు నరుగుడెం డని పలికి దివ్యవిమాన
శతంబుతో శ్రీనరసింహుం డాశైలంబున నిలిచె. వేల్పుగమియు వెంటం జని
యాధారుణీధరంబున స్వామిం గానక విచారించుచుండ. 135

సీ. మెఱుపుఁదీఁగెల తోడ మేలంబు లాడుచుఁ దనలోచనద్యుతు ల్దరఁబడంగ
దీప్తవజ్రకటకకాంతి దెలుపు కేశాంచజిహ్వాగ్ర రోచులు దిశ లావరింప
రక్తలాంగూలదిభాసితద్యుతిపుంజ మలఘుసంధ్యాగగ మనుకరింప

దంష్ట్రాగ్రసంభూతధాళధళ్యప్రభ లెన్నుటిమించు నిండువెన్నెలలు గాయఁ
గీ. చిత్రనఖదేహకాంతు లశేషధరణి, భువలయాక్షికి వెలిపట్టుకోకగాఁగ
దివ్యసింహాసనంబున దీప్యమాన, శతసహస్రార్కదీప్తులు సందడింప. 136

క. హరిమాయయొ హరుమాయయొ, హరి యయ్యో నటంచు నక్కడక్కడ గముళై
గిరిగహ్వరముల డాఁగిరి, సుర లందఱు మిగుల దిగులుచొచ్చినమదితోన్. 137

వ. ఆసమయంబున. 138

సీ. శంఖగదాచక్రశార్ఙ్గాయుధప్రభాతతి దిశాపటలిఁ జిత్తరువు వ్రాయ
హారకుండలకాంచికాంగదకోటీరముఖరత్నభూషణములు చెలంగఁ
దప్తజాంబూనదోత్తాలచేలస్ఫూర్తి వసుధ కపూర్వపర్వంబు సేయఁ
బద్మాక్షమాలికా పరిగణనక్రియ హస్తాంగుళిశ్రేణి కనువు సూప
గీ. నారదుఁడు పర్వతుండు సనకసనంద, ను లగస్త్యుండు జయవిజయులును మఱియుఁ
గలుగు వైకుంఠవాసులు కమలమిత్ర, కోటితేజంబుతో నందుఁ గూడఁబాఱి. 139

గీ. సింహరూపంబుఁ దాల్చిన శేషశయనుఁ, బుండరీకాక్షు సేవించి పుష్పవృష్టి
గురిసి ధ్యానంబు గావించి కోర్కెదీర, సన్నుతించిరి వేదాంతసరణితోడ. 140

వ. అంత లక్ష్మీకాంతుండు గరుడారూఢుండై యంబరమార్గంబున వచ్చి దేవగణంబులు నుతియింప గిరిమీఁద నిలిచి సింహాద్రినాథుండు నరసింహుం డన దివ్యగంధర్వులతో ననేకవిభవంబు లనుభవించుచున్నవాఁ డాకౌస్తుభవక్షు నింద్రాదిదిక్పాలకులు నిజ స్థానంబుల నిలిచి ముక్తికొఱకు భజింతు రాచక్రహస్తు సేవించినవారు సకలదురితంబులం బరిహరించి సుఖంబు లనుభవింతురు గావున నీవునుం బూజింపుము నీరాజ్యలక్ష్ములు శీఘ్రకాలంబున ననుభవింతు వీయుపాఖ్యానంబు పఠియించిన విన్నవారికి నిహపరంబులు చేకూరు ననిన విని జనమేజయుం డిట్లనియె. 141

గీ. ఇట్లు కృష్ణుండు సర్వలోకేశ్వరుండు, ధర్మకథ లెల్ల నుడువంగ ధర్మతనయుఁ
డేమి యడిగెను దిరుగ నీకెఱుఁగవచ్చు, వ్యాసుదయఁ దెల్పఁగదవయ్య భూసురేంద్ర.

వ. అనిన జనమేజయనరేంద్రునకు వైశంపాయనమునీంద్రుం డిట్లనియె. 143

గీ. కనుఁగొనఁగ వచ్చి కామ్యకవనములోన, పర్ణపీఠంబు నున్న దానవారిఁ
దామరసనేత్రు శ్రీకృష్ణు ధర్మకథలు, భక్తియుక్తుల నడిగిరి పాండుసుతులు. 144

క. తనయులకు బ్రహ్మపదమును, ఘనవిభవము నొసఁగుపుణ్యకథ యెయ్యది మా
కును గృప నెఱుఁగం బలుకుము, వనజాక్ష ముకుంద కృష్ణ వనమాలి హరీ 145

వ. అనినఁ గుంతీనందనులకు దేవకీనందనుం డిట్లనియె. 146

గీ. సకలసౌభాగ్యదము ద్విజస్థాపనంబు, నాథుఁ డైన ననాథుఁ డైనను గుణాఢ్యు
వడుగుఁ బెండ్లియుఁ జేసినవారు పుత్ర, పౌత్ర సౌభాగ్యములు బ్రహ్మపదముఁ గంద్రు.

వ. అనిన యుధిష్ఠిరుం డి ట్లనియె. 148

క. కలుగుదురు సుతులు పాపాత్ముల కైనను లేరు పుణ్యమూర్తులకు నిదే
ఫలమున సంశయ మడుగం, బలుకుము నీ పలుకు వేదభావనము హరీ. 149

వ. అనిన యుధిష్ఠిరునకు మురహరుం డి ట్లనియె. 150

గీ. పూర్వజన్మంబునందున భూసురులకు, దాన మొనరింప నెక్కుడు ధనముగలుగు
వడుగుఁ బెండ్లియుఁ జేసినవారి కెల్లఁ, దనయవర్గంబు లుదయించు ధర్మతనయ. 151

సోమకాంతునిచరిత్రము.

సీ. ఈయర్థమున కొక్కయితిహాస మెఱిఁగింతు విను పుత్రపౌత్రాభివృద్ధికరము
సోమవంశమురాజు సోమకాంతుఁ డనంగఁ దనరువాఁ డత్యంతధర్మశాలి
యతిథిపూజాసక్తి హరిపాదభక్తియుఁ దనసొమ్ముగాఁ బ్రజఁ దండ్రిరీతి
మనుపుచు ధరయేలి మఖములు గావించి కొమరొప్ప వేల్పులకోర్కి దీర్చి

గీ. తనయసంపద లేకున్నఁ దనువు రోసి
స్వర్గమున కేగి యచ్చట సకలదివిజ
తతి జయంతుఁడు గొలువ సుధర్మయందు
సాంద్రమోదంబుతో నున్న యింద్రుఁ జూచె. 152

క. వాసవుఁ డానరపతి కర్ధాసన మిడి యపుడు తావకాగమనం బే
యాసను నీవచనంబులు, చేసెద నని గారవంబు చేసె నరేంద్రా. 153

క. ఈగతి వాసవుఁ డడిగిన, స్వాగమననిమిత్త మెల్ల సంతతి కొఱకే
యీగతి రక్షింతో దయా, సాగర యని మ్రొక్కి పలికె జనపతి యంతన్. 154

వ. ఇంద్రుఁ డి ట్లనియె. 155

గీ. ఆత్మజులఁ గోరి సర్వదేశాధిపతులు, పైన మైనారు వారు నీ వేను నరిగి
పద్మసంభవు శ్రీపాదపద్మములకు, విన్నపము సేయఁ దగు నెల్ల వేగరమ్ము. 156

క. మును సుతులు లేమి మిక్కిలి, మనమున దురపిల్ల నన్ను మన్నించి దయా
వననిధి కాంచనగర్భుం, డనఘా శ్రీమంతుఁ డగుజయంతుని నొసఁగెన్. 157

వ. అని వారలం దోడుకొని యింద్రుండు సత్యలోకంబున కరిగి కాంచనగర్భునకు వం
దనం బాచరించి వీఁడె సోమకాంతుం డనుచక్రవర్తి వీరె దిక్పాలకులు పుత్రార్థులై
మీశరణంబు వేఁడెద రనినఁ జతురాననుం డి ట్లనియె. 158

గీ. పేదలై యున్నవి ప్రొలపెంష్టి వసుగు, లవనిపతియును దిక్పాలు రాచరింప
పలయు నట్లైనఁ గోరుకు లలరు మున్ను, గరిమఁ గావించి నే సృష్టికర్త నైతి
క. అని పలికి వనజగర్భుఁడు, చనియె న్నిజధామమునకు శక్రాదిసుర
జ్జననాథమణియు నేగిరి, వినుతించుచు శారదేశునితరిణగుణముల్. 160
గీ. సోమకాంతుండు వలసినసొమ్ము లిచ్చి, వసగుఁ బెంప్లింప్లు భూసురవర్గములకుఁ
జేసి ధర్మప్రతాఖ్యు నశేషదివిజ, సన్నుతుండైన సుతుఁ గాంచి సంతసించె. 161
వ. కావున బ్రహ్మప్రతిష్ఠ గావించినఁ గోటుకు లీడేఱు. సంతానంబు గలుగు నీవు నొనరింపు
మీరయుపాఖ్యానంబు ప్రాతఃకాలంబున నిశానసమయంబునఁ గాంతాసన్నిధానంబు
నం బఠియించిన సుపుత్రావాప్తి యగు ననిన విని యుధిష్ఠిరుండు సధూసమేతుండై
స్త్రీలకు సకలసంపత్కారంబైన వ్రతం బేమి యొక్కింగింపవే యని యడిగిన నప్పదిం
జూచి భీష్ముం డి ట్లనియె. 162

చాతుర్మాస్యవ్రతము

క. గతము సరోరుహనందన, సుతుఁ డగు నారదుఁడు పలికె శుభము లొసంగు
న్నతులకుఁ జాతుర్మాస్య, వ్రతమని యది జనుల కెల్ల వలయు లతాంగీ. 163
సీ. శుభమైనశ్రావణశుద్ధదశమి నింతి పనజాప్తు రాకకు మునుపు లేచి
జలకంబులాడి నిజనికేతమున గంధపుష్పాక్షతాదులఁ బూజచేసి
పతియాజ్ఞఁ గైకొని పంకజాక్షు ముకుందుఁ జేసూర్ప్ప మీకార్యసిద్ధి యనుచుఁ
బ్రార్థించి యారాత్రి భద్రదీపము పెట్టి యొంటిపూఁట భుజించి యొందయు మైన
గీ. సెలమి నేకాదశీవ్రత మలవరించి, ద్వాదశిని యజమానుండు ద్వాదశాక్ష
రాది మంత్రంబులను హరి కర్పణంబు, నడుపఁ దానును పందన మిడఁగవలయు.
క. స్త్రీలకు శూద్రులకున్ హరి, నాలోకింపంగవచ్చు నంటఁగరా దీ
కీలెఱిఁగి పూజ సేయుచుఁ, గీలిం బాయసము పెల్వ గృహపతికిఁ దగున్. 165
గీ. శాంతి పౌరుషసూక్తము ల్చదివి విప్ర, తతికి భోజన మిడి గృహపతి భుజింప
నంత నింతికి నాహార మనుభవింప, వలయు నట్లైన శ్రీహరి యలరు మదిని. 166
గీ. అధిక మేకాదశీవ్రతం బందు శ్రావ, ణంబు మొదలుగ మాసము ల్నాలుగింట
నాచరించినవారికి నఖిలవాంఛి, తంబు లీడేఱు నిందిరాధవుని కరుణ. 167
గీ. అవని వ్రతముల కెల్ల నుద్యాపనంబు, వలయు వలపదు శ్రీహరివాసరవ్ర
తమున కది నిత్య మఖిలపాతకహరంబు, నగుచు విలసిల్లు భువనత్రయంబునందు.
వ. నారాయణదేవుండు శ్రావణమాసంబున శుక్లపక్షంబున నేకాదశీదినంబున యోగ

నిద్రఁ గైకొని కార్తికంబునఁ బ్రసన్నుం డగు నాశేషశయనుండు మేల్కాంచిన దినంబు ద్వాదశి యనం బరఁగు నందుఁ బూజించినవారికి సర్వపాపవిముక్తియుం హరిసాయుజ్యంబు నబ్బు ననినఁ దత్పూజాప్రకారం బెఱిఁగింపవే యని యడిగిన ద్రౌపదికి భీష్ముం డిట్లనియె. 169

సీ. క్షీరాబ్ధితీరంబు చేరి నుతింప నారదునకుఁ జెప్పె నారాయణుండు
వ్రతరాజ మన మించు వసుధ నేకాదశి యది చతుర్మాసంబులందు ముక్తి
గావించు నది మది ఘనభక్తి గావింపు భక్తి లేకున్నను ముక్తి దొరక
దట్లుగావున నీకు ననవరతాచరణీయంబు తప్పకు నేఁటినుండి

గీ. యనుచు రాతిరి జాగర మాచరించి, నృత్తగీతపురాణాది నియమములను
యామమాత్రంబు మాధవు ననుచరింప, జన్మజన్మార్జితాఘసమూహ లరుగు నపుడు 170

క. జాగరము నాల్గుజాముల్, వేగినయందాఁకఁ జేయు వెరవరి యెప్పుడున్
భోగములఁ గొల్లలాడును, సాగరకన్యాధినాథు సాన్నిధ్యమునన్. 171

గీ. ద్వాదశిని స్నాన మొనరించి ద్వాదశాక్ష, రమున గోపాలరామ మంత్రమున నైనఁ
బాయసము వేల్పఁగాఁ దగుఁ బావకునకు,నూట యెనిమిది యాహుతు లుర్విఁ దగఁగ.

గీ. స్త్రీలు శూద్రులు వైశ్యు లుర్వీసురర్వ
ముఖ్యు లాహుతు లీమంత్రములను వేల్వ
నిష్టమృష్టాన్నసకలసంతుష్టి విప్ర
తతికిఁ గావింపఁ బూర్ణమై వ్రతము వెలఁగు. 173

వ. ఇవ్విధంబున ద్వాదశివ్రతం బాచరించిన జగన్నాథుండు ప్రతుండై యిహపరంబులొసంగు హరివాసరవ్రతంబు భ్రష్టరాజ్యసంపదలు చేకూర్చు. మున్ను బృహస్పతి వాక్యక్రమంబున శచీదేవి యాచరించి నిజవల్లభుం జెందె నదితియుఁ గాశ్యపానుమతిం గావించి త్రివిక్రము పుత్త్రుంగాఁ బడసె నీయుపాఖ్యానంబు విన్నవారలకు సకలమనోరథంబు లీడేఱు ననిన విని ధర్మనందనునకు రాజ్యలాభంబు సేయం దలంచి గోవిందునకు సన్నుతిపూర్వకంబుగా దండప్రణామం బాచరించి ద్రుపదరాజపుత్త్రి గంగాపుత్త్రున కిట్లనియె. 174

గీ. అరులు రాజ్యంబు గైకొని రక్షితబంధు
వర్గ మెల్లను విడిచె నీపనములోన
దైన్యమున నున్న మమ్మింకఁ దలఁచువారు
కమలనాభుండు నీవు గంగాతనూజ. 175

క. ఏతపమున నేజపమున, నేతీర్థస్నానమహిమ నేదానముచే
నేతెంచుఁ దిరుగ రాజ్యము, నాతెఱఁ గెఱిఁగింపు తాత యధికప్రీతిన్. 176

వ. అనిన ద్రుపదపుత్త్రికి గంగాపుత్త్రుం డిట్లనియె. 177

గీ. పార్వతీదేవి చేయుశుభవ్రతంబు, నీకెఱింగింతు నేనది నియతి నడుప
నష్టరాజ్యంబుఁ బుత్త్రుల నిష్టసంప, దలను విభవంబుఁ జేకూర్చు లలన వినుము. 178

క. మును శివుని గూర్చి గిరిసుత, ఘనతప మొనరించుచుండఁ గా నచ్చటికై
యనసూయ యరుంధతియును, జనుదెంచిరి గనుఁగొనంగ సంభ్రమలీలన్. 179

గీ. పార్వతియుఁ వారిఁ గైకొని బహువిధములఁ
బూజ గావించి పలికె నాపుణ్య మబ్బె
దపము ఫలియించె జన్మంబు ధన్య మయ్యెఁ
బుణ్యవతులార మీ రిందుఁ బొరయ ననుచు. 180

వ. వినుతించు గిరికన్య కరుంధతి యిట్లనియె. 181

క. ఏమిటికిఁ దపము సేసెదు, నీమది నున్నట్టు నాకు నెఱిఁగింపఁగదే
సోమావతంసు శంకరు, స్వామిగ నూహించినావొ శైలేంద్రసుతా. 182

గీ. అనిన విని సిగ్గు రెట్టింప నాననంబు, వంచి చిఱునవ్వుతోఁ బ్రతివాక్య మీక
యున్నసతిఁ జూచి నీకోర్కి యొసఁగువ్రతము, చేసి లక్ష్మికి మోదంబు సేయుమనియె.

వ. అనిన నరుంధతికి గిరిజ యిట్లనియె. 184

అరుంధతి గౌరికి కర్కటవ్రత ముపదేశించుట.

క. నోమేమి తద్విధానం, బేమార్గము మున్ను నోఁచి రెవ్వరు నాకుం
బ్రేమ నెఱిఁగింపు నీవచ, నామృత రసధార వర్ష మయ్యెడుఁ వల్లీ. 185

వ. అని యడిగినఁ బార్వతీదేవికి నరుంధతీదేవి గౌతమభయంబునఁ దొలంగి చనిన వాసవుం గానక శచీదేవి యాచరించి సుఖంబు నొందె. నీకా వ్రతం బెఱింగించెద విను మని యిట్లనియె. 186

ఉ. గౌతమభీతి వాసవుఁడు గానఁగరాక తొలంగి పోవ వి
ఖ్యాతపతివ్రతాతిలక మైనపులోమజ తద్వియోగచిం
తాతుర యై మదిం గలఁగి యన్యవిచారము మాని బాష్పసం
పాతన మాచరింపఁ గని పల్కె బృహస్పతి యాదరించుచున్. 187

సీ. కర్కట లగ్నంబు కమలమిత్త్రుఁడు చేర భాసురం బగు భృగువాసరమునఁ
బుణ్యనదీస్నానపూర్వకంబుగను గుంభంబున శుద్ధజలంబు నించి

పంచపల్లవములు సంచితమృదుసైకతముతోడఁ దెచ్చి గృహమున నిల్పి
ఆవాలుకయందు మూఁడు బ్రోవులుచేసి చెంగటఁ దత్ప్రయసపూర్ణఘటముఁ జేర్చి
గీ. యబ్ధికన్యాదినారాయణాత్మకముగ, ధ్యాన మొనరించి మాధవు దానవారి
వివిధసుమగంధవస్తునైవేద్యములను, బూజఁ గావించి భూసురపుంగవులకు. 188

క. వాయన మొసఁగి కథాస్మృతి, పాయక కావించి మిత్రబాంధవతతికిన్
న్యాయార్జితాశనంబులు, చేయించి భుజింపఁ గోర్కి సిద్ధించు శచీ. 189

గీ. ఇత్తెఱంగున నొనరించితేని పతిని, బుత్రపౌత్రుల రాజద్దరిత్రిఁ బెద్ద
సంపదలఁ గాంతు సత్యంబు సలుపు మింక, నీమనోరథ మలరుఁ బులోమతనయ.

క. అనిన బృహస్పతిమాటలు, విని యావ్రత మాచరించి విబుధాధిపు నిం
ద్రునిఁ గనుఁగొనియె బులోమజ, వనితారత్నము సువర్ణవాహనుదయచేన్. 191

గీ. అనిన మునిపత్నిమాటల కద్రితనయ, పరమసంతోషభరిత యై భక్తియుక్తి
వ్రతము గావించి కైలాసవాసు నీశు, శివుని వరియించి మిక్కిలి చెలువు దాల్చె.

ఉ. కావున నీవొనర్చు శుభకారణ మీవ్రత మిట్లు రుక్మిణీ
దేవి యొనర్చి కృష్ణు వసుదేవకుమారునిఁ బెండ్లియాడె నా
నావిబుధాంగనానిటలనవ్యశుభాక్షరపంక్తిఁ బాదరా
జీవపరాగలేశములఁ జిత్తరువుల్ రచియించె ద్రౌపదీ. 193

క. పతిహీన యైననారియుఁ, క్షితివిరహితుఁ డైనరాజు శిష్టక్రియ నీ
వ్రత మొనరించి మహాశా,శ్వతసౌఖ్యముఁ గాంతు రవని జలజాతాక్షీ. 194

వ. ఈకర్కటవ్రతమాహాత్మ్యంబు నాచరణసమయంబున విన్నవారికి సకలభద్రంబు లబ్బు ననిన విని వందనం బాచరించి యింక శివరాత్రివ్రతలక్షణం బెఱింగింపవే యని యుధిష్ఠిరుం డడిగిన భీష్ముం డి ట్లనియె. 195

శివరాత్రిమాహాత్మ్యము.

క. నారాయణుఁ డెఱిఁగించెను, నారదునకు నతఁడు నాకు నానామునిసం
చారవిరాజిత మగు భా,గీరథితీరమునఁ దెలియఁ గీర్తన చేసెన్. 196

గీ. వనజభవలోకమునసుండి నభము డిగ్గి, సిద్ధమునిసేవ్య మైన యాక్షేత్రమునకు
నారదుఁడు రాఁగ గీర్వాణవార మెఱిఁగి, వచ్చె నచ్చోటికిఁ జని వారి కెరఁగి.

క. నారదు నడిగిరి సీవ్రత, సారంబే నఖిలమునులు సమ్మత మనఁగా
వారు నిది చెల్పి మా మా, కోరుకు లీడేర్పు మనుచుఁ గూర్చుండి గిలన్. 198

ఉ. నారదమౌని యాదరమునన్ నృపుఁ జూచి శివవ్రతంబు వి
ద్యాధరకామినీసుఖార్థదము ధర్మయశోబలవర్ధనంబు దు
ర్వారభవాబ్ధిపోత మపవర్గఫలప్రదరాజమాంచు ల
క్ష్మీ [illegible] నిది సిద్ధ ఘటించు వచించె ధర్మజా. 199

క. చం[illegible]డాలు డైనఁ గావీ, చండీశవ్రతము నడపి చండప్రభ నా
ఖండలపుర ముం[illegible] జేరు, మండి[illegible] వినుతింప దివిజమండనుఁ డగుచున్. 200

క. శివరాత్రివాసరంబున, శివసన్నిధి జాగరంబుఁ జేసినవారల్
శివసంయము లై యుందురు, శివలోకమునందు దివిజశేఖరు లగుచున్. 201

ఆ. ఉపవసించి యైన నూరకేనియుఁ శివ, రాత్రి నెవఁడు జాగరంబుతోడ
శివుని బూజసేయఁ జేకొను నాతఁడు, సిద్ధసాధ్యవినుత శివపదంబు. 202

క. ఏయూర నీవ్రతం బెవఁ, డాయతగతి నాచరించు నామానవుచే
నాయూరు పవిత్రం బగు, శ్రేయస్కరములకు నెల్ల నేవ్యం బగుచున్. 203

ఆ. భూప్రదక్షిణమునఁ బుణ్యపురుషసేవ, నమున. దానయాగసముదయముల
వెలయునట్టి ఫలము గలుగును శివరాత్రి, వ్రతము నడుపఁ బుడమివారి కెల్ల. 204

వ. అనిన యుధిష్ఠిరుండు శివపూజానుష్ఠానమంత్రంబు లెఱింగింపవే యని ప్రార్థించిన భీష్ముండు నారదమునీంద్రుం డానతిచ్చినవిధంబు వినిపించెద వినుమని యి ట్లనియె.

సీ. ప్రొద్దున మేల్కాంచి పూతాత్ముఁ డై పుష్పములుఁ బండ్లుఁ గొని గృహమునకు వచ్చి
శుభమండల మొనర్చి చుట్టు నాలుగు మధ్యమున నొక్కటియుఁ గాఁగఁ బూర్ణకుంభ
ములు నిల్పి వాసవముఖ్యదిక్పాలురఁ బూర్వాదిదిక్కులఁ బొందు గాఁగ
నావాహనము చేసి యానడిమింట ఘటంబున శంకరు నంబికేశు

గీ. నున్నవానిగ ధ్యానించి యోగమంత్ర
వస్త్రమాల్యానులేపనవైభవములఁ
బూజఁ గావించి నైవేద్యమును బ్రియంబు
లెనయఁ గర్పూరతాంబూల మిడి నుతించి. 206

గీ. ఇత్తెఱంగున నీవ్రత మెలమిఁ జేయఁ, వారు వినువారుఁ బఠియించువారుఁ బాప
పటలి యణఁగించి కోరిక ల్పల్లవింప, శివునిసాన్నిధ్యమున నుంద్రు సిద్ధమెపుడు.

వ. అనిన విని యుధిష్ఠిరుం డి ట్లనియె. 208

క. ఎవ్వ రొనరించి రీవ్రత, మెవ్వరు తత్ఫలముఁ జెంది రెఱిఁగింపఁ గదే
నివ్వటిలు కరుణ నెఱయం, జివ్వున గంగాకుమార శ్రితమందారా. 209

వ. అనిన భీష్ముం డిట్లనియె. 210

చ. మును పు సుధాకరుండు మిను ముట్టిన కౌతుక ముప్పతిల్ల యా
వనమున రూపురేఖలును వాసికి నెక్కు శుభాంగి నంగిర
స్తనయుని కామినిం దగవు దప్పి రమింప సుపర్వసంఘము
ల్వని యది యుద్ధతం బనుచు వేదనఁ బొందిరి వారివారికిన్. 211

క. ఆశ్చర్యంబు బృహస్పతి, చక్కఁగ విని చంద్రుఁ బిలిచి స్వామిద్రోహం
బిక్కరణిఁ జేయఁ బాడియె, తక్కునె శీలంబుఁ గులముఁ దపమును సిరులన్. 212

క. మాను మిది యన్న నట్లే, కానిమ్మని తిరుగ ముందు గానక శశి యా
మానినిఁ గలయ బృహస్పతి, పూనిక శపియించె క్షయముఁ బొందు మటంచున్.

ఆ. శాప మణఁపఁ గోరి చంద్రుండు కావేరి, తీరమునకు నరిగి దేవదేవు
శివుని గూర్చి తపము సేయ నావేల్పు ప్రత్యక్షమగుచుఁ బలికె నాదరమున. 214

క. శివరాత్రివ్రతము నడుపుచు, శివునిం బూజింపు కోర్కె చేకూరు సదా
శివుఁ డనఁగ నేను నిన్నున్, శివలీల న్మౌళిఁ దాల్తు సిద్ధము చంద్రా. 215

తే. అనుచుఁ బలికి యభవుఁ డంతర్హితుం డైనఁ
దారకేశుఁ డావ్రతంబు చేసి
శివుని మౌళియందుఁ జిత్తవిహారంబు
సలుపుచున్నవాఁడు జనవరేణ్య. 216

సీ. దివమున నిప్పుడు దేహంబుతో నున్నవాఁడు త్రిశంకుభూవల్లభుండు
తన పేరఁ బట్టంబు దనర సర్వోన్నతపదవి నారూఢుఁ డై ప్రబలె ధ్రువుఁడు
వీరబాహుకభృత్యవేషంబు విడనాడి సౌఖ్య మొందెను హరిశ్చంద్రనృపతి
కలిబాధ దప్పించి కాంతాసమేతుఁడై నిజరాజ్యలక్ష్ముల నెగడె నలుఁడు

గీ. వామనునిఁ బుత్త్రుఁ గాఁ గాంచి వఱలె నదితి
నాతి రూపాంతరము మాసె గౌతముండు
ధ్యానదానాంఘ్రిపూజావిధానగాన
వందనంబులు శివరాత్రివ్రత మొనర్చి. 217

గీ. వాసవుండు యముఁడు వరుణుండు ధనదుండు, దిక్కులేలి రఖిలదివిజమునులు
బ్రాహ్మణాదిమనుజపటలంబు శివరాత్రి, వ్రత మొనర్చి శివునివసతిఁ గనిరి. 218

క. మార్గాల మూషికంబులు, ధూర్జటి సన్నిధిని ఫలము దుగ్ధంబులుఁ దా
మార్జింపఁ గోరి యసువులు, వర్జించి దివంబునందు వసియించె నృపా. 219

గీ. దొంగ యొక్కఁడు ధనములు దొంగిలింప, జాగరము చేసి నిటలాక్షుసన్నిధాన
మున మహీపాలుభటులచేతను వినిహతుఁ, డగుచుఁ గైలాసపురమున నధివసించె.

గీ. దేవపూజార్థమై ధూపదీపముద్గ
తైలగోధూమగుడములు తనియమోసి
గార్దభము వైశ్యుతో నీలకంఠు నొద్దఁ
బ్రాణములు వోవఁ గైలాసపదముఁ గనియె. 221

క. శివరాత్రి వాసరంబున, శివకథ విన్నట్టివారు శివలోకమ్మున్
శివ మనుభవించుచుందురు, శివుఁడే తా మగుచు నఖిలవిభవులుఁ బొగడన్. 222

వ. అని యజ్ఞపత్నీసమేతయైన పాంచాలికిం దెలిపి భీష్ముం డూరకుండిన ధర్మనందనుం
డి ట్లనియె. 223

గీ. ధర్మకథ లెల్ల వింటిని దయ దలిర్ప
నైనఁ గార్తికముఖహాయనములలోనఁ
గలుగు వ్రతములఁ దెలియంగఁ గౌతుకంబు
విస్తరిల్లెడు మదిఁ బల్కవే మహాత్మా. 224

వ. అనిన భీష్ముం డి ట్లనియె. 225

ప్రతిమాసంబునం జేయవలయు వ్రతాదులు.

సీ. ఆశ్వీజమాసంబునందునఁ గృష్ణపక్షత్రయోదశి బంధుజనులతోడ
నరుణోదయంబున నభ్యంజనస్నాన మొనరించి తత్కాలజనితకృత్య
ములు దీర్చి యిందిరామోదకారణు హరిఁ గౌస్తుభరత్నవిభాసివక్షు
నావాహనార్ఘ్యపాద్యస్నానమాల్యానులేపనాంబరధూపదీపములను

గీ. బూజ యొనరించి నైవేద్యములు సమర్చి, జపములు గావించి నృత్యగీతములు భక్తి
నలరఁ జేసిన నశ్వమేధాదియాగ, సవనములఁ గల్గు ఫలములు సంభవించు. 226

క. నరకాసురుఁడు చతుర్దశి, హరిశరముల నేలఁ గూలు చవ్విభు లక్ష్మీ
వరుఁ గాఁగ నెంతేఁగి తత్పద, సరసిజముల కెరఁగి పల్కె సజ్జనఫణితిన్. 227

ఆ. పుడమి నాకుఁ దల్లి పుడఁతుక నీ కెన్నఁ, దండ్రి వైతె వింకఁ దప్పు మఱచి
యెల్లలోకములకు హితవుగాఁ గోరెద, వర మొసంగ వయ్య వనజనాభ. 228

వ. దివ్యరూపధరుండ వగు నీచేత ముక్తిఁ గాంచిన యీచతుర్దశి తనపేర నరకచతుర్దశి
యనఁ బ్రసిద్ధంబు గావలయు నిందు నభ్యంజనస్నాన మాచరించి నిన్నుఁ బూజించిన
నన్నుఁ దలంచిన వారికిఁ బుత్రపౌత్రాదివిభవంబులుఁ గైవల్యంబు నొసంగవలయు

నని వందనం బాచరించిన నట్ల కానిమ్మని వరం బిచ్చి యవ్వాసరంబున భక్ష్యభోజ్యా దినైవేద్యంబులం బూజించినవారికి ముక్తి చేకూరు నభ్యంజనస్నానంబు లొనరించి యొక్కవిప్రునికి భుజింపం బెట్టిన వాజపేయఫలంబు చేకూరు నని కృష్ణుం డాన తిచ్చెం గావున నవ్వాసరంబు పుణ్యాధికం బై చెలంగు. 229

గీ. ఒకటియె నాల్గు నై దేని నోపినట్లు, దీపములు కార్తికంబునఁ దేజరిల్ల
రాత్రి వెట్టినఁ బాతకరాశి యణఁగు, మహితవిభవంబు లొనగూర్చు మాధవుండు.

క. దినదినము నొక్కటొక్కటి, ఘనముగ దీపములు కార్తికంబున వెట్టం
దనవంశభవులు వెంటం, జనుదేరఁగ నొందు విష్ణుసాన్నిధ్యంబున్. 231

గీ. కార్తికమునను శ్రీరమాకాంతునకును, వేడ్క గావించుదిన మందు వృషవిసర్గ
మన్నపానాది దానంబు లాచరించు, వారు గైకొండ్రు నిత్యనిర్వాణపదవి. 232

క. మాధవుఁడు పుడమి గొని తను, సాధించి ప్రసన్నదృష్టి సలుపుచుఁ గోర్కుల్
బోధింపు మిత్తు నన్న య,శోధనుఁ డగు బలియు సురలు చొక్కఁగఁ బలికెన్.

క. ఉరగనివాసమ యేలా, నిరయంబును లెస్స నాకు నీచరణాంభో
జరజఃకణముల మీఁద, న్నిరతంబును భక్తి యొసఁగు నీరజనాభా. 234

చ. పుడమికి నేఁటఁ గార్తికపుఁబున్నమ నీచరణాంబుజాతముల్
బొడఁగన వత్తు నే నపుడు పుణ్యనతు ల్తమయిండ్లు వాకిటల్
దుడిచి యలంకరించి సురతోరణ మై వెలయంగ దీపముల్
నడలనిభక్తితో నిడఁగ శాశ్వతభక్తి యొసంగు మాధవా. 235

గీ. అనుచుఁ బ్రార్థింపఁ బలికి నిష్టార్థ మొసఁగి, చనియె వైకుంఠనగరికి జలజనాభుఁ
డబ్జగర్భాదిసురనివహంబు గొలువ, దనుజనాథుండు పాతాళతలముఁ జేరె. 236

వ. కార్తికంబునం దీపంబు లిడినం గైవల్యసాధనం బై నజ్ఞానంబు సిద్ధించు నర్కుండు ధనూరాశిగతుం డైనఁ బ్రాతఃకాలంబున లేచి హరిం బూజించి గుడసంయుతం బైన ముద్గాన్నంబు సమర్పించిన భూసురులకు వైకుంఠ నగరంబు కరతలామలకం బగు మున్ను దానవులతోడి యుద్ధంబున సురలు ప్రార్థించిన గరుడధ్వజుండు నిట్టు లాచరించి విజయంబు గైకొనిరి నదియెుఁన లీవ్రతంబు విష్ణుభక్తుల కవశ్యకరణీ యం బై యుండు మాఘంబున స్నానం బొనరించియు మేషసంక్రాంతి కాలంబున భోజనంబులను జైత్రశుక్లపక్షంబున వైశాఖశుద్ధతృతీయఁ బూర్ణిమావాసరంబుల గుడపానీయ దధ్యోదన నారికేళచ్ఛత్ర చామర పాదుకాదానంబుల భూసురులను దనుపుచు నారాయణుం బూజింప వైకుంఠంబు గరతలామలకం బగు ననినఁ గుంతీ

నందనుండు జ్యేష్ఠమాసంబునం గలధర్మంబులు యోగనక్షత్రవారంబుల విలసిల్లు
వ్రతంబులు నెఱింగింపవే యనిన భీష్ముం డిట్లనియె. 237

గీ. జ్యేష్ఠమాసపుఁబున్నమఁ జేయవలయు, నిందిరానాథు పాదారవిందసేవ
దాన సిద్ధించు నమితగోదానఫలము, దివ్యలోకంబు గోరికి తేజరిల్లు. 238

గీ. యోగములలో వ్యతీపాత యుత్తమవ్రతంబు నా మించు నవ్వాసరంబునందు
స్నానము లొనర్చి హరిపూజ సలుపువారి, కిహపరంబులు చేతిపై యొప్పుచు నుండు.

క. తారలలో శ్రవణంబును, వారంబుల భానుసోమవారంబులు దు
ర్వారశ్రేయస్సారము, లారయఁ దద్వ్రతము మహిమ లమితంబు సెలస్. 240

క. శ్రవణమున నుపవసించుచు, నవహితభక్తులను గృష్ణు నళినాక్షుని గే
శవుఁ బూజించిన మనుజులు, నవరింపుదు రిహపరైకసౌఖ్యము లెల్లన్. 241

క. శ్రవణైకాదశి నుపవాసవిధానంబునను భక్తి సలుపఁగ వలయున్
స్తవవందన పుణ్యకథా, శ్రవణార్చనవిధులు హరికి సంతస మొదవన్. 242

క. శ్రవణర్క్షము ద్వాదశియుం, గవగూడిన నుపవసింపఁ గలిగినమనుజుం
డవులన్ హయమేధాదిక, సవనాచరణప్రభూతసకలఫలంబుల్. 243

గీ. శ్రవణనక్షత్రమున రెండు సాటిగలుగ, నొకటి మూఁడైదు నేండ్లలో నోలి నట్లు
వ్రతము గావించి యిందిరాస్వామి హరిని, బూజచేసిన వైకుంఠపురము దొరకు.

క. ఇనుమాఱు భానువాసర, మున భుజియించినవరుండు మున్గును నరకం
బున వనజాసనకల్పము, ఒనుకను నొకప్రొద్దు టైనఁ దనరు సుఖంబుల్. 245

గీ. పర్వసంక్రమణవ్యతీపాతభాను, వాసరంబుల రాతిరి వలదు భోజ
నంబు గావింపఁ జేసిననరుఁడు ఘోర, నిరయముల నుండు మగుడంగ నేర్పులేక.

క. ఇనుఁ డుదయింపకముందఱ, సినవారమునందు స్నాన మొలమిం జేయన్
మునుపటి యేనిమిది దినములఁ, గనుపట్టినపాప మణఁగుఁ గల్యాణ మగున్. 247

మత్తకోకిల. సోమవారమునాఁడు శంకరు సోమఖండవతంసు సు
త్రామవందితు ధూపదీపపురాణవాద్యనమస్కృతి
స్తోమము ల్దగఁ బూజ సేయుచు సొమ్ము గద్దిన కైవడిన్
భూమినిర్జరకోటిఁ దన్పిన పుణ్య మెన్నఁగ శక్యమే. 248

గీ. నిశిభుక్తంబుచే నభివృద్ధి గలుగు, నక్త మొనరించి పూజింప నాకలోక
మొనర లభియించు శివునిసాయుజ్య మబ్బు, సోమవారంబునాఁ డుమాస్వామికరుణ.

వ. ఇత్తెఱంగున వ్యతీపాత శ్రవణ భానుసోమవారంబు లాచరించిన మనోరథంబు
లీడేఱు నొనరింపు మనిన యుధిష్ఠిరుండు భీష్మున కిట్లనియె. 250

ఉ. ఎవ్వనినామము న్నొడువ నెక్కువ ధర్మము గల్గు ధాత్రియం
దెవ్వనియాయుధాంకము వహింపఁగ యోగ్యము దివ్యకోటిలో
నెవ్వనిభక్తు లెన్నికకు నెక్కుడు రెవ్వని సన్నుతించిన
న్నివ్వటిలు న్వికుంఠపురనిత్యనివాసము వాహినీసుతా. 251

నామస్మరణయోగ్యతావిచారము.

క. నొడువు మని ధర్మతనయుం, డడిగిన భాగవతజనుల కగ్రేసరుఁడై
పుడమిని వెలసిన భీష్ముఁడు, కడిమిఁ ధ్యానించి పలికె గారవ మెసఁగన్. 252

గీ. పార్వతీదేవి కైలాసపర్వతమున, దండ మర్పించి వైష్ణవోత్తముల మహిమ
వినఁగ మనసయ్యె నెఱిఁగింపు మనుచు నర్థి, నడుగ శంకరుఁ డిట్లని యానతిచ్చె.

గీ. విష్ణుచక్రాంకితుం డగువిప్రునకును, క్షితిని సాఁగిలఁబడి నమస్కృతి యొనర్చు
నతని కబ్బును నొసటిపై నలమియున్న, పాంసులె న్నన్ని వేలేండ్లు బ్రహ్మపదవి.

గీ. శంఖచక్రాంకితుం డగుభూసురుండు, పలుకుపలుకు కెల్ల వేదంబు జలకమాడి
నట్టిచో టెల్లఁ దీర్థము యడుగు పెట్టు, నెచట నది దివ్యదేశమా నిందువదన. 255

వ. శంఖచక్రాంకితుం డగువిప్రుండు భుజియించినపంక్తి పావనం బగు నతనికి గోచర్మమాత్రంబు భూమి దానం బొసంగిన రాజ్యంబు సిద్ధించు నభ్యుత్థానాభివందనంబుల గంధపుష్పాక్షతంబులం బూజించినం గౌతుకం బాపాదించిన నుతియించిన నిహాపర సుఖంబులు కరతలామలకంబు లైయుండు. 256

క. వైష్ణవులకుఁ గూడైనను, గృష్ణార్పణ మనిన జనుల కీర్తులు వెలయున్
విష్ణుని సన్నిధి నుండుదు, రుష్ణాంశు సుధాంశు ముఖ్యు లోహో యనఁగాన్. 257

గీ. విష్ణుభక్తుండు గానట్టివిప్రు వేద
శాస్త్రములు తీర్థయాత్రలు సవనములును
దపము జపమును దానంబు ధర్మములును
బూడిదఁ వేల్చు నెయివోలెఁ బొల్లు వోవు. 258

క. భూసురకులగుణవిద్యా, వాసుం డైనను ద్విజుం డవైష్ణవుఁ డైనన్
భాసిల్లనేరఁ డెంతయు, వాసన లేనట్టి విరులవైఖరి ధాత్రిన్. 259

ఆ. విష్ణు భక్తి లేక వైష్ణవులకు ద్వేష, మాచరించు విప్రుఁ డధికుఁ డైన
హీనజాతిఁ బొంది యెల్లదుర్గతులను, బొందుఁ గాన నతనిపొందు గాదు. 260

తరల. సుఖము దుఃఖము నొక్కరీతిగఁ జూచుచు న్నిరపేక్షచే
సఖులు శత్రులు ననక దుర్జనసంగముల్ నిరసించుచున్
నఖవిదారితదైత్యు మాధవు నారసింహు భజించువాఁ
డఖిలసమ్మతి వైష్ణవుం డన నంద మొందు జనాధిపా. 261

క. హరిభక్తులు పుణ్యాత్ములు, పరికింపఁగ వారిఁ గన్నఁ బాపము లణఁగుం
బరమపవిత్రత మగు దచ్చరణాబ్జపరాగలేశసంస్పర్శమునన్. 262

గీ. జలజనాభుండు వైష్ణవస్వాంతవీథిఁ, బద్మతోఁ గూడఁ బ్రకృతిసంబంధదేహ
పటలి నలరించుచుండును బహుళరంధ్ర, ఘటవిరాజితదీపంబుకరణి నధిప. 263

క బహురూపారూపంబులు, వహియించుచు భక్తియోగవశమున నఘముల్
ప్రహరించు నిందిరాపతి, దహనుండు సువర్ణదోషతతులం బోలెన్. 264

గీ. శ్రవణమును గీర్తనంబును స్మరణ మర్చనంబు దాస్యంబు పదసేవనంబు వంద
నంబు సఖ్య మాత్మనివేదనంబు ననఁగ, భక్తి నవలక్షణంబులఁ బరగుచుండు. 265

వ అనిన విని యుధిష్ఠిరుండు నీకటాక్షంబున సర్వంబును శ్రుతం బయ్యె నింక భగవం
తునిభక్తులలక్షణంబు లుపన్యసింపవే యనిన భీష్ముం డిట్లనియె. 266

భగవద్భక్తలక్షణములు

సీ. హరినామసంకీర్తనార్చనవందనపఠనసేవారతు లాగవతులు
వేదశాస్త్రపురాణవివిధేతిహాసాదిబహుకథాభిజ్ఞులు భాగవతులు
దేవగురుద్విజదీనమాతాపితృబంధుతోషణరతు లాగవతులు
పరమపదధ్యానపారీణతాస్వాంత పరమపుణ్యోదయు లాగవతులు

గీ. భానుసూక్తపరాయణు లాగవతులు, పావకార్చననియతులు భాగవతులు
పరహితాచారకర్తలు భాగవతులు, బ్రహ్మనిష్ఠాగరిష్ఠులు భాగవతులు. 267

సీ. తమయట్ల యందఱఁ దనుకఁజూచినవారు సత్కథాశ్రవణంబు సలుపువారు
శత్రుమిత్రుల నొక్కసరణిఁ గాంచినవారు పేదల కన్నంబుఁ బెట్టువారు
నేకాదశీవ్రత మెలమిఁ జల్పెడువారు నిర్మలజ్ఞానంబు నెఱపువారు
జగమెల్ల హరి గాఁగఁ జర్చించువారలు పరధనంబుల కాసపడనివారు

గీ. మంచి కర్మము లెల్లఁ జేయించువారు, పసికి బొంకనివారును భాగవతులు

... ... 268

ఉ. భాను సుధాంశులోచను గృపామయుఁ గౌస్తుభవక్షు నిందిరా
మానవతీమనోవిభుని మౌక్తికహారకిరీటుఁ జక్రధా

రానికరప్రభాదళిత రాత్రిచరున్ హరి భక్తవత్సలున్
ధ్యానము సేయువారలకుఁ దత్పద మబ్బు నరేంద్రమండనా. 269

సీ. హరినీలమణిదేహు నబ్ధికన్యామోహుఁ గారుణ్యపరిణాహు గరుడవాహు
మకరకుండలకర్ణు మందిరవ్వటపర్ణు సకలజగత్పూర్ణు జలదవర్ణుఁ
బాలితకరిరాజు భాస్కరశతతేజు నాభిస్థితాంభోజు నతబిడౌజు
నఖిలలోకాధారు నాశ్రితమందారు నాగమాంతవిహారు నమితసారు

గీ. వనజదళనేత్రు నిత్యపావనచరిత్రు, భక్తజనతోషుఁ గౌస్తుభప్రకటవేషు
నమరకులసోము నవమూర్తి కాభిరాము, ధ్యాన మొనరింపఁ జేకూరుఁ దత్పదంబు.

క. నారాయణు గోవిందుని, గారుణ్యపయోధి హరినిఁ గౌస్తుభవక్షున్
సారసనేత్రు భజింపుము, కోరిక చేకూరు నీకుఁ గురువంశమణీ. 271

క. హరిచే నారదుఁ డన్నని, వరుచే నే విన్నవెల్ల వరుస న్నీకుం
బరిపూర్ణములుగఁ దెలిపితి, గురుమతి నెయ్యది వినంగఁ గోరెదవు మదిన్. 272

వ. విష్ణువామన పద్మ బ్రహ్మాండ భాగవతాది పురాణంబులు విన్నవారి కోరుకు లీడేఱు
సాక్షాన్నారాయణదేవుండు కృష్ణుం డని పూజింపుము. సకలసామ్రాజ్యవిభవమ్ము
నీకుఁ జేకూరు ననిన విని ధర్మనందనుండు సంతసించె నిఖిలమునివిప్రరాజలో
కంబు గాంగేయుం నభినందించె నమ్మహోత్సవంబున వాసుదేవునివిచిత్రచరిత్రంబులకుఁ
బరమానందంబు నొందుచుండె. 273

సీ. శ్రీరాజ్యవిభవసంస్థితులు చేకుఱు ధర్మతనయుండు వేఁడిన ధర్మమూర్తి
యైనశ్రీకృష్ణుండు హరివంశకథగాఁగ నానతియిచ్చిన యట్టి నార
దీయము బహుపుణ్యతీర్థప్రదంబునాఁ దనరిన యీశేషధర్మ మెలమి
నెవ్వరు పఠియించిరేనియు వినిపించిరేనియుఁ గీర్తించిరేని వారి

గీ. కశ్వమేధాదియాగంబు లాచరించి, సకల ధరణియు వేదశాస్త్రప్రవీణు
లగుధరామరులకు నిచ్చినట్టిఫలము, తమకు సిద్ధించు నాచంద్రతారకముగ. 274

వ. నిత్యంబును నీకథ విన్నఁ బఠించిన వారికిఁ శుభంబు లబ్బు బ్రాహ్మణుండైన సకల
విద్యాధికారియగు. క్షత్త్రియుం డైన రాజ్యంబు చేకూరు. వైశ్యుం డైనఁ బాశుపా
ల్యవాణిజ్యంబులు సిద్ధించు. శూద్రుం డైన ధర్మం బలవడుఁ బుత్త్రకాములకుఁ బుత్త్రు
లును గన్యకకు వరుండును లభింతు రెవ్వరేనియుం ధనకనకవస్తువాహనదివ్యరత్న
ప్రముఖవాంఛితము లెవ్వికోరిన నీడేఱు నిది నిశ్చయంబు. 275

క. ఘనుఁడు పరీక్షిత్తనయుండు, జనమేజయవిభుఁడు గ్రామసముదాయ మొసం

గెను హరివంశము కథ ధృతి, విని గురువున కథికథకై వినయమ్ములతోన్. 276

చ. హరిచరణాంబుజాతములయందు మనంబు దృఢంబు సేయుచున్
ధరణితలంబుఁ గావు దయఁ దాత తెఱంగున ఘోరపాతకం
హరణము వాంఛితార్థఘటనామహిభూరుహమై తనర్చు నీ
నిరుపమధర్మసారమున నిచ్చలు వీనులవిం దొనర్చుచున్. 277

ఉ. ఈకథ విన్నవారలకు నెల్లప్పుడున్ జయపుత్రపౌత్రకాం
తాకనకాంబరాశ్వధనధాన్యమణీగృహదాసదాసికా
నీక చిరాయురున్నతులు నీరజనాభపురీవిహారము
ల్చేకుఱు శౌనకాదిమునిశేఖరులార యథార్థ మింతయున్. 278

వ. అని సూతుండు శౌనకాది మహామునులకు మున్ను గంగానందనుండు ధర్మనందనునకుం దెలింగించినచందంబున వైశంపాయనుండు జనమేజయునకుం జెప్పె నని బోధించె. 279

క. కరుణాసముద్ర పావన, చరణాబ్జపరాగలేశసంఘటితమునీ
శ్వరతరుణీయోగపరి, స్ఫురితయశస్సాంద్ర నిత్యభోగసురేంద్రా. 280

శా. రాజీవప్రియవంశసంభవ భవబ్రహ్మాదినానామరు
ద్రాజభ్రాజిత పద్మరాగమకుటాగ్రావసంఘృష్టని
ర్వ్యాజప్రాగ్భవ దివ్యకాంతిపటలీవ్యాపూర్ణ సద్ధర్మభ
ర్మాణీమంత్రికృతార్థమార్గణగణసామ్రాజ్యప్రదానోత్సుకా. 281

మాలిని. శకలితశివచాపా చండభానుప్రతాపా
ముకుళితరిపుహస్తా ముక్తిదానప్రశస్తా
ప్రకటవిశదకీర్తీ బ్రహ్మరుద్రేంద్రమూర్తీ
సకలగుణగరిష్ఠా శాశ్వతశ్రీప్రతిష్ఠా. 282

గద్యము. ఇది శ్రీమన్మదనగోపాలలీలావలోకనపవిత్ర, శరణయామాత్యపుత్ర సకల విద్యానిధాన తామరపల్లి తిమ్మయప్రధాన ప్రణీత శ్రీహరివంశోదితంబైన యాశ్చర్యపర్వంబునందలి శేషధర్మంబను మహాపవిత్రంబును బంపాసరోవరంబునకుం జని శ్రీరామచంద్రుండు మతంగమహామునితో సంభాషించుటయు నహోబల శ్రీశైల వేంకటాచల కాంచీనగరమాహాత్మ్యంబులును సింహాద్రివర్ణనంబును ద్విజస్థాపన సామర్థ్యంబు శివరాత్రివ్రతప్రభావంబును నరకచతుర్దశీమహిమయుఁ గార్తికాదిమాససంవత్సరవిశేషంబులును యోగనక్షత్రఫలంబులును వైష్ణవలక్షణంబులును ననుకథలంగల సర్వంబును బంచమాశ్వాసము.

శేషధర్మము సమాప్తము.

చెన్నపురి: 'వావిళ్ల' ప్రెస్సున ముద్రితము.—1927.

ఆంధ్రగ్రంథములు.

ఆంధ్రగ్రంథములు.	రూ.	అ.
ఆంధ్రప్రబంధములు.		
అచ్చతెనుగురామాయణము	1	4
డిటో కాలికోబైండు	1	10
అడవిమల్లెలు	0	8
అధ్యాత్మరామాయణము, పద్యము	1	8
అనంతునిఛందము, ఛందోదర్పణము	0	14
అనిరుద్ధచరిత్రము	0	8
డిటో కాలికోబైండు	0	14
అప్పకవీయము, శ్రీగిడుగురామమూర్తి పంతులుగారి విమర్శతో చక్కగ ముద్రితము	2	8
అంబరీషోపాఖ్యానము, సటీక	0	4
ఆముక్తమాల్యద, సటీక	3	8
ఆంజనేయదండకం,హనుమద్దండకం	0	2
ఆంధ్రభాగవతము, చక్కనిప్రతి	6	0
డిటో అత్యుత్తమప్రతి 2-సం,	8	0
ఆంధ్రభారతము, 7 సంపుటములు	15	12
డిటో 3 సంపుటములప్రతి	15	0
ఆది సభాపర్వములుగల సంపుట	2	4
అరణ్యపర్వము ,,	2	4
విరాటోద్యోగపర్వములు ,,	2	4
భీష్మద్రోణపర్వములు ,,	2	4
కర్ణశల్యసౌప్తిక స్త్రీపర్వములు	2	4
శాంతిపర్వము	2	4
అనుశాసనిక అశ్వమేధ, ఆశ్రమవాస, మౌసల, మహాప్రస్థానిక, స్వర్గారోహణపర్వములు	2	4
ఆదిపంచకము, పద్యకావ్యము	6	8
యుద్ధపంచకము ,,	1	4
శాంతిసప్తకము ,,	4	4
ఆంధ్రభారతవిమర్శనము	0	8

ఆంధ్రగ్రంథములు.	రూ.	అ.
ఆదిపర్వము, పెద్దచ్చు చిన్నసైజు	1	8
ఆనందరంగరాట్ఛందము	1	8
ఆంధ్రచంద్రాలోకము, సటీక	0	8
ఆంధ్రశ్రీమద్రామాయణము, కావ్యతీర్థ జనమంచి శేషాద్రిశర్మకృతము, ౬-సంపుటములు	12	0
డిటో 7 సంపుటములు	14	0
ఆంధ్రబ్రహ్మాండపురాణము	5	0
ఆంధ్రభాషాభూషణము	0	2
ఆంధ్రనామసంగ్రహము, వగైరా	0	12
డిటో కాలికోబైండు	1	0
ఆంధ్రభాషార్ణవము	0	12
డిటో కాలికోబైండు	1	2
ఆంధ్రలలితోపాఖ్యానము	1	8
ఉత్తరరామాయణము	2	0
ఉత్తరహరివంశము	1	8
కవికర్ణరసాయనము	1	8
డిటో కాలికోబైండు	1	14
కవిసంశయవిచ్ఛేదము	0	6
కళాపూర్ణోదయము	2	4
కాశీఖండము, క్రొత్తచ్చు	1	8
డిటో కాలికోబైండు	1	12
కుచేలోపాఖ్యానము, సటీక	0	4
డిటో గట్టుప్రభుకృతము	0	6
కృష్ణరాయవిజయము	0	8
గజేంద్రమోక్షము, సటీక	0	8
డిటో కాలికోబైండు	0	10
గణికాగుణప్రవర్తనతారావళి	0	2
గద్యపద్యసంగ్రహము	0	10
గరుడాచలయక్షగానము	0	2
గోపీనాథరామాయణము.2-సం	7	8

ఆంధ్ర గ్రంథములు.	రూ.	అ.
చాటుపద్యమణిమంజరి, 1-వ భాగ	1	4
డిటో రెండవభాగము	1	10
చెన్నబసవపురాణము	1	2
జైమినిభారతము	1	0
డిటో కాకితోబైండు	1	6
తారాశశాంకవిజయము	0	12
డిటో కాకితోబైండు	1	4
తెనుఁగుసమస్యలు	0	2
దశకుమారచరిత్రము, పద్యకావ్యము కేతనకవికృతము	1	8
దశావతారచరిత్ర, క్రొత్తకూర్పు	2	0
దసరాపద్యములు	0	1
ధ్రువోపాఖ్యానము, సటీక	0	8
నరసభూపాలీయము, అట్టబైండు	0	10
డిటో కాకితోబైండు	1	0
నలోపాఖ్యానము, సటీక	0	6
నలచరిత్ర, ద్విపద	0	14
నిర్వచనోత్తరరామాయణము	0	12
నిరంకుశోపాఖ్యానము	0	6
నీతిపద్యసంగ్రహము,సటిప్పణము	0	4
నీలాసుందరీపరిణయము	0	4
డిటో కాకితోబైండు	0	8
నృసింహపురాణము	1	0
,, కాకితోబైండు	1	6
పంచతంత్రము, నారాయణకవిది	0	12
డిటో కాకితోబైండు	1	2
డిటో వేంకటనాథరాజకవిది	1	4
,, కాకితోబైండు	1	8
ప్రబంధరత్నావళి	1	8
ప్రభావతీప్రద్యుమ్నము	0	10
డిటో కాకితోబైండు	0	14
పారిజాతాపహరణము, చిన్నసైజు	0	8
డిటో కాకితోబైండు	0	12

ఆంధ్ర గ్రంథములు	రూ.	అ.
బసవపురాణము	2	4
బ్రహ్మోత్తరఖండము	1	0
బిల్హణీయము, చక్కనికూర్పు	0	8
డిటో కాకితోబైండు	0	12
భాస్కరరామాయణము,క్రొత్తకూర్పు	4	0
భోగినీదండకము	0	1
భోజరాజీయము, అనంతామాత్య	1	2
మనుచరిత్ర, సటీక, వావిళ్ల. రామస్వామి శాస్త్రిగారి వ్యాఖ్యాన ముతో చిన్నసైజున మేలుకాగిత ములమీఁద స్ఫుటమైన అక్షరము లతో చక్కఁగముద్రితము	2	0
మార్కండేయపురాణము,మారన	1	12
డిటో కాకితోబైండు	2	2
మొల్లరామాయణము, చిన్నసైజు	0	10
డిటో కాకితోబైండు	0	14
రత్నపరీక్ష, సాంధ్రతాత్పర్యము	0	3
రసికజనమనోభిరామము	0	12
డిటో కాకితోబైండు	1	0
రంగనాథరామాయణము, ద్విపద	3	8
రంగరాయచరిత్రము	0	8
డిటో కాకితోబైండు	0	12
రాఘవపాండవీయము, సటీక	2	0
రాజశేఖరవిలాసము	0	8
డిటో కాకితోబైండు	0	12
రాజయోగసారము, ద్విపద	0	4
రామరాజీయము, చక్కనిప్రతి	0	12
రామాభ్యుదయము	1	4
డిటో కాకితోబైండు	1	10
రుక్మిణీకల్యాణము, సటీక	0	8
డిటో కాకితోబైండు	0	10
రుక్మిణీపరిణయము, శుద్ధప్రతి	0	6
డిటో కాకితోబైండు	0	12

ఆంధ్ర గ్రంథములు.	రూ.	అ.
రుక్మాంగదచరిత్ర, ఏకాదశీమాహాత్మ్యం		10
డిటో కాలికో బైండు	0	14
రూపవతి, రాజపుత్ర స్త్రీ సాహసపుకగ,	0	8
లంకావిజయము (రావణవధ్యాయం)	1	4
డిటో కాలికో బైండు	1	8
వసుచరిత్ర విమర్శనము	1	0
వసుచరిత్ర, సవ్యాఖ్యానము	4	0
వశిష్టజనకసంవాదము (వేదాంతం)	0	8
వాసిష్ట రామాయణము, ద్విపద	1	4
విక్రమార్కచరిత్ర, జక్కనకవిది	1	4
డిటో కాలికో బైండు	1	10
విజయవిలాసము	0	8
డిటో కాలికో బైండు	0	12
విదురునీతి, సటీక, ఆంధ్ర భారతంలోనిది	0	5
వీరభద్ర విజయము	0	12
వేంకటాచలమాహాత్మ్యము	1	0
వేమనపద్యములు, చక్కనికూర్పు	0	6
,, బ్రౌనుదొరగారి ఇంగ్లీషుతో	1	4
వేమనపద్యములు (2769) చిన్నసైజు	1	12
,, (2769) ఆంగ్ర తాత్పర్యము	3	8
వైజయంతీవిలాసం, చక్కనికూర్పు	0	8
వైశ్యపురాణము	1	4
శకుంతలాపరిణయం, కృష్ణకవికృతం	0	12
శతకంఠరామాయణము	0	12
శశిరేఖాపరిణయము, అప్పప్పకవి	0	12
శివలీలావిలాసము	0	6
శ్రీనాథునివీథినాటకము	0	2
శృంగారనైషధము, శ్రీనాథకవిది	1	0
శృంగారశాకుంతలం, పినవీరభద్రకవి	0	12
సహస్రకంఠరామాయణము	0	12
సప్తమస్కంధము, ప్రహ్లాదచరిత్ర	0	6
,, సటీక, చిన్నసైజు,	1	0
డిటో కాలికో బైండు	1	4

ఆంధ్ర గ్రంథములు.	రూ.	అ.
సారంగధరచరిత్ర, వేంకటకవి	0	10
సానందోపాఖ్యానము, శివరామకవి	1	0
సీతారామాంజనేయసంవాదం సటీక	2	0
డిటో మేలుప్రతి, కాలికో	3	8
సులక్షణసారము, సటీక	0	10
డిటో కాలికో బైండు	0	14
హరివిలాసము, చక్కనికూర్పు	0	12
డిటో కాలికో బైండు	1	2
హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము	0	12
డిటో కాలికో బైండు	1	2
హరివంశము క్రొత్తకూర్పు	3	0
హరిశ్చంద్రనలోపాఖ్యానము, సటీక	2	8
హంసవింశతి, నారాయణామాత్య	0	14
డిటో కాలికో బైండు	1	4
హాలాస్యమాహాత్మ్యము	1	0

శతకములు

	రూ.	అ.
భక్తిరసశతకసంపుటము I	2	0
,, II	2	0
ఆంధ్రనాయకశతకము	0	4
మాతృశతకము	0	1
సుమతిశతకము, సటీక	0	3
కుమారీశతకము ,,	0	3
దాశరథీశతకము ,,	0	4
మానసబోధశతకము	0	3
భాస్కరశతకము ,,	0	4
కలువాయిశతకము ,,	0	4
కవిచౌడప్పశతకము	0	2
నృసింహశతకము	0	3
చంద్రశేఖరశతకము	0	2
దేవకీనందనశతకము	0	2
సర్వేశ్వరశతకము	0	2
సంపంగిమన్నశతకము	0	2
కాంతాలలామశతకము	0	4

ఆంధ్రగ్రంథములు.	రూ.	అ.
కృష్ణశతకము	0	2
వేణుగోపాలశతకము	0	4
వృషాధిపశతకము	0	2
నారాయణశతకము	0	2
సింహాద్రినారసింహశతకము	0	3
జగన్నాయకశతకము	0	2
ప్రసన్నరాఘవశతకము	0	3
రామరాఘవశతకము	0	2
రామరామశతకము	0	2
రామతారకశతకము	0	4
రామప్రభుశతకము	0	2
రామలింగేశశతకము	0	3
భద్రాద్రిరామశతకము	0	2
ఉన్నవరాజగోపాలశతకము	0	4
శివముకుందశతకము	0	2
సదానందయోగిశతకము	0	2
ఉద్దండరాయశతకము	0	2
కామేశ్వరీశతకము	0	2
గోట్టుముక్కలరాజగోపాలశతకము	0	2
చెన్నమల్లుసీసములు	0	2
జ్ఞానప్రసూనాంబికాశతకము	0	3
పార్థసారథిశతకము, పానకాల రాయవిరచితము	0	2
భక్తచింతామణిశతకము	0	2
మహిజామనోహరశతకము	0	2
మహిషాసురమర్దనిశతకము	0	2
మాధవశతకము	0	2
మారుతిశతకము	0	2
ముకుందశతకము	0	2
రఘువీరశతకము	0	2
రఘుతిలకశతకము	0	2
రమానాయకశతకము	0	2
రంగేశశతకము	0	4

ఆంధ్రగ్రంథములు	రూ.	అ.
రమాధీశ్వరశతకము	0	2
రాజశేఖరశతకము	0	2
రుక్మిణీపతిశతకము	0	2
రేఫాల రాజలింగశతకము	0	4
లావణ్యశతకము	0	4
విశ్వనాథశతకము	0	4
శివశతకము	0	2
శ్రీశైలమల్లేశ్వరశతకము	0	2
శిఖినగసింహశతకము, శకునశాస్త్రం	0	4
శ్రీనివాసశతకము	0	2
సీతాపతిశతకము	0	2
సూర్యనారాయణశతకము	0	2
ఒంటిమిట్టరఘువీరశతకము	0	2
కాళహస్తీశ్వరశతకము	0	2
కాళహస్తిశతకము సాంబశివ మహాప్రభో	0	2
కుక్కుటేశ్వరశతకము	0	3
కీరవాణిశతకము	0	4
చిత్తబోధశతకము, ఆశ్చర్యసమాసం	0	3

నాటకములు.

	రూ.	అ.
ఎలెక్షన్ ప్రహసనము	0	2
తారాబొబ్బిలినాటకము	0	12
కమలాపహరణనాటకము	1	4
కర్ణభాగము	0	2
మధ్యమవ్యాయోగము	0	3
రామవనవాసనాటకము	0	12
విచిత్రపాదుకాపట్టాభిషేకము	0	12
పాండవాజ్ఞాతవాసనాటకము	0	12
చినరంగారాయనాటకము	0	6
సంస్కారదర్పణము	0	12
స్వర్ణచూతము, ఎనమండ్ర శంకరనారాయణశాస్త్రిగారిది	0	10
కృష్ణకుమారినాటకము	0	10

వచనగ్రంథములు.

ఆంధ్రగ్రంథములు.	రూ.	అ.
ఆంధ్రవచనభాగవతము, ద్వాదశస్కంధములు, 3 సంపుటములు	7	0
డిటో ఒకటేసంపుటము	6	8
తిలకుగారి సెడిష్యారటీకేసు, ఉపన్యాస	0	14
మదనమోహనమాళవ్యగారి జీవితం		
పంజాబుఅల్లరి, చిత్రపటములతో	0	8
యజుర్వేదకథాసంగ్రహము	0	8
హైందవ చక్రవర్తులు	1	0
శ్రీవివేకానందవిజయము	1	12
ప్రాచీనదేశచరిత్రలు	1	12
భారతరమణీమణులు, ప్రథమభాగం	0	12
,, రెండవభాగం	0	8
వీరాంగనలు	0	12
పతివ్రతలకథలు	1	8
శ్రీమహాభక్తవిజయం, ప్రతిమలతో	4	0
నవనాథభక్తులచరిత్రము	2	0
నీతిచంద్రిక, చిన్నయసూరిగారిది	0	8
పంచతంత్రము, వచనం, సులభశైలి	0	8
హితోపదేశము, సులభశైలి	0	12
సంగ్రహరామాయణము	0	10
సంగ్రహభారతము	1	0
సంగ్రహభాగవతము	1	0
తెనాలిరామలింగనికథలు, జీవితం	0	4
సంస్కృతనాటకకథలు,	1	4
దశకుమారచరిత్రము	1	8
మదనకామరాజుకథలు	0	14
దక్కనుపూర్వకథలు	1	8
భోజకాళిదాసుకథలు	0	12
భోజునికథలు	0	8
విక్రమార్కునికథలు	0	8
బేతాళునికథలు	0	8
పరమానందశిష్యులకథలు	0	3

ఆంధ్రగ్రంథములు.	రూ.	అ.
వైద్యులకథలు	0	4
తాతాచార్యులకథలు	0	6
నలుగురుమంత్రులకథలు	0	4
అయిదుగురుదొంగలకథలు	0	6

జీవితచరిత్రలు.

స్వామిరామతీర్థజీవితము	0	2
శ్రీరామానుజాచార్యచరిత్ర	0	2
శాలివాహనచరిత్ర	0	3
శ్రీలాలాలజపతిరాయిజీవితము	0	2
రామకృష్ణపరమహంసచరిత్రము	0	3
బాలగంగాధరతిలకు చరిత్రము	0	4
శ్రీగోపాలకృష్ణగోఖ్లేజీవితము	0	2
శ్రీమహాదేవగోవిందరానడేజీవితం	0	2
శివాజీచరిత్ర, ప్రతిమతో	0	8
బుద్ధచరిత్రము ,,	0	4
శ్రీశంకరాచార్యచరిత్ర, ప్రతిమతో	0	3
శ్రీవేమనయోగిజీవితము ,,	0	2
దాదాభాయి.నౌరోజీచరిత్ర ,,	0	2
శ్రీకరంచంద్ గాంధిజీవితము ,,	0	4
గౌరాంగచైతన్యస్వామిజీవితం	0	4
నెపోలియన్ చక్రవర్తిచరిత్రము	0	4
సోదరినివేదితజీవితము, ప్రతిమతో	0	2
శ్రీగైక్వారుగారిజీవితము ,,	0	2
వివేకానందస్వామిజీవితము ,,	0	2
శ్రీకృష్ణదేవరాయచరిత్రము ,,	0	3
అనిబిసెంటుచరిత్ర, ప్రతిమతో	0	4
లార్డుక్లైవుజీవితము ,,	0	8
శ్రీచిత్తరంజనదాసుజీవితము ,,	0	4
అలీసోదరుల జీవితము ,,	0	4
మైరావణచరిత్ర, చక్కనికూర్పు	0	1
పండితమదనమోహనమాళవ్యాజీవిత	0	2
శ్రీరామమూర్తిగారి కవిజీవితములు	3	6

గ్రంథనామము	రూ.	అ.
అనంతసాగరము, [illegible] సముద్రపుదొంగ	0	12
రామదాసచరిత్ర, ప్రతిమతో	0	12
[illegible] 1-వ భాగము	0	6
[illegible] 2-వ భాగము	0	8
[illegible]	0	6
[illegible]		[illegible]
[illegible]	0	2
[illegible]	0	2
[illegible]	1	8
[illegible]	0	3
[illegible]	0	12
సీతా[illegible], నవల	1	4
[illegible]	0	8
మదాలస	0	10
[illegible]	0	8
[illegible]	0	12
[illegible]	0	10
[illegible]	1	4
[illegible]	0	12
[illegible]	1	[illegible]
[illegible]	0	4
[illegible]	0	4
[illegible]	0	4
[illegible]	0	8
[illegible]	[illegible]	4
కపాలకుండల, నవల	0	12
రాజ్ఞి	0	14
సౌందర్యతిలక	1	0
[illegible]	[illegible]	12
రామచంద్రవిజయము, నవల	0	12

గ్రంథనామము	రూ.	అ.
[illegible]	[illegible]	12
[illegible]	[illegible]	4
[illegible]	0	14
[illegible]	[illegible]	12
[illegible]	[illegible]	14
[illegible]	[illegible]	8
[illegible]	[illegible]	8
[illegible]	6	14
—[illegible] గ్రంథములు—		
[illegible]	[illegible]	4
[illegible]	[illegible]	12
[illegible]		
[illegible]	[illegible]	8
[illegible]	[illegible]	8
[illegible]	1	4
[illegible]	[illegible]	3
[illegible]	[illegible]	8
[illegible]	0	8
[illegible]	[illegible]	12
[illegible]	[illegible]	0
[illegible]	[illegible]	3
[illegible]	[illegible]	3
[illegible]	[illegible]	0
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	10
[illegible]	0	2
[illegible]	0	14
[illegible]	1	0
[illegible]	1	0
[illegible]		
[illegible]	1	8

వావిళ్ల. రామస్వామిశాస్త్రులు అండ్ సన్స్,
292, ఎస్ప్లనేడు, చెన్నపురి.

సంస్కృత గ్రంథములు.

	ప్రతి 1-కి రూ.	అ.
యాజుషపూర్వప్రయోగచంద్రిక, సస్వరము	2	0
శ్రీవైష్ణవాహ్నికము	0	4
శ్రీవైష్ణవగ్రంథప్రయోగము	0	4
వ్రతరత్నాకరము, ప్రథమభాగము	0	8
వ్రతరత్నాకరము, ద్వితీయభాగము	1	0
వ్రతచూడామణి, 350 వ్రతములు	2	0
వైశ్యసంధ్యావందనము	0	2
సూర్యనమస్కారము, చిన్నసైజు	0	1

జ్యోతిష గ్రంథములు.

ఉదూషణసప్తసిద్ధాంజనము	0	12
కాలామృతము, మేలుప్రతి	1	0
గౌళిశాస్త్రము, తెనుగు	0	2
జలార్గళశాస్త్రము, ఆంధ్రతాత్పర్య	0	4
జాతకచంద్రిక, గోపాలరత్నాకరము, సాంధ్రతాత్పర్యము	0	8
ముహూర్తదర్పణము, సటీక	0	12
భద్రప్రశ్నము, ప్రశ్నశాస్త్రము, ఆంధ్రతాత్పర్యసహితము	0	6
బృహజ్జాతకము, ఆంధ్రటీకాతాత్పర్య వ్యాఖ్యానసహితము, చక్కని ప్రతి, నూతనముద్రితము	2	0
షోడశప్రశ్నరత్నావళి, హెపోలియర్ చక్రవర్తి అనుష్ఠించినప్రశ్న గ్రంథమునకు తెనుగు	0	8
నక్షత్రచూడామణి, చక్కనిప్రతి	0	6
సర్వార్థచింతామణి, చక్కనిప్రతి	0	12
శ్రీపతి, సవ్యాఖ్యాసాంధ్రతాత్ప	1	8
రెట్టమతశాస్త్రముపద్యము,తాత్పర్య	0	10
లఘుజాతకము,సాంధ్రతాత్పర్యము	0	12
భృగుసూత్రములు ,,	0	6
భావార్థచంద్రిక ,,	1	8
వృద్ధపరాశరము ,,	0	10
కేరళప్రశ్నము ,,	0	8

	ప్రతి 1-కి రూ.	అ.
సనత్కుమారగృహవాస్తువు	0	3
మయవాస్తువు,సాంధ్రతాత్పర్యము	0	3
వాస్తుసర్వస్వము ,,	0	4
వనమాల (పర్ణఫణి),,	0	3
స్వప్నశాస్త్రము ,,	0	3
సాముద్రికశాస్త్రము, సటీక	0	4
అష్టకవర్గు, సాంధ్రతాత్పర్యము	0	4
శకునశాస్త్రము, శకునరసింహ శతకము	0	4
సారావళి, సాంధ్రతాత్పర్యము	3	0

ధర్మశాస్త్రములు.

అఘనివేచనము	0	3
ఆపస్తంబప్రవరకాండము, సటీక	0	3
ఆశ్వలాయన ,,	0	2
ఆశౌచనిర్ణయము, తెనుగు	0	3
గౌతమస్మృతి, సాంధ్రటీక	1	0
దేవలస్మృతి, సాంధ్రటీక	0	3
పరాశరస్మృతి,సాంధ్రతాత్పర్యము	0	12
పిష్టపశుఖండనము	0	6
పులస్త్యస్మృతి	0	2
బుధస్మృతి, సాంధ్రతాత్పర్యము	0	2
బృహస్పతిస్మృతి ,,	0	3
లిఖితస్మృతి ,,	0	8
వృద్ధపరాశరస్మృతి ,,	0	2
శంఖలిఖితస్మృతి ,,	0	2
శంఖధర్మస్మృతి ,,	0	12
హారీతస్మృతి ,,	0	8

వేదాంతగ్రంథములు.

అద్వైతసంగ్రహము, తెనుగువచనం	0	2
అపరోక్షానుభూతి,ఆంధ్రతాత్పర్య	0	4
అద్వైతపంచరత్నములు ,,	0	2
అద్వైతశ్లోకపంచరత్నములు	0	2
అద్వైతానుభూతి ,,	0	4
ఆత్మబోధము, సాంధ్రటీక,	0	2

సంస్కృత గ్రంథములు.

పుస్తకము	ప్రతి 1-కి రూ.	అ.
ఆత్మపూజ, ఆంధ్రతాత్పర్యసహితం	0	1
ఆత్మవిద్యావిలాసము ,,	0	6
ఆత్మానాత్మవివేకము ,,	0	1
ఉత్తరగీతా, సటీక, చిన్నసైజు	0	12
గురుజ్ఞానవాశిష్ఠము, జ్ఞానకాండము	3	8
శ్రీవిద్యారణ్యకృత జీవన్ముక్తిప్రకాశిక, ఆంధ్రతాత్పర్యవివరణసహితము	2	0
నైష్కర్మ్యసిద్ధి, సురేశ్వరాచార్యకృతము ఆంధ్రటీకా తాత్పర్యసహితము	3	8
పంచదశీప్రకరణము సవ్యాఖ్యానం	1	4
డిటో సవ్యాఖ్యానాంధ్రానువాదము	5	0
పంచీకరణము, తాత్పర్యసహితము	0	2
డిటో తెనుగువచనము	0	2
బ్రహ్మసూత్రములు, మూలము	0	3
,, తెనుగువచనము	12	0
భగవద్గీతలు, మూలమాత్రము	0	4
,, ఆంధ్రతాత్పర్యసహితం	1	4
,, ,, చిన్నసైజు	0	6
,, అనిబిసెంటుగారి ఇంగ్లీషు తర్జుమా	0	8
భగవద్గీతలు, శ్రీరామచంద్రసరస్వతీకృత టీకా తాత్పర్యము	2	12
భగవద్గీతాసార సంకీర్తనము	0	2
శంకరగీతాభాష్యము	1	0
శంకరవిజయము, సవ్యాఖ్యానము	2	0
వాసుదేవమననము, తెనుగువచనం	0	12
[illegible]పంచకము, తాత్పర్యము	0	2
వేదాంతస్తోత్రపంచకము ,,	0	4
శివగీతా, తాత్పర్యము, చిన్నసైజు	0	12
రామగీతా ,, ,,	0	6
వివేకచూడామణి, తాత్పర్యసహితం	0	12
సౌందర్యలహరి, టీకా తాత్పర్యము	0	4
శాంతివిలాసము, తాత్పర్యసహితము	0	6
శతశ్లోకము, సాంధ్రతాత్పర్య ,,	0	2
హరిమీడేస్తవము, సశ్లోకానువాదం	0	4
హఠయోగప్రదీపిక, యోగమార్గదర్శిని టీకా, యోగాసనపటములు సహా	2	8
అధ్యాత్మోపనిషత్తు ఆంధ్రతాత్పర్య	0	5
అమృతబిందూపనిషత్తు ,,	0	2
అద్వయతారకోపనిషత్తు ,,	0	2
అథర్వశిఖోపనిషత్తు ,,	0	2
ఆత్మబోధోపనిషత్తు ,,	0	2
ఆరుణేయ్యుపనిషత్తు ,,	0	3
ఈశావాస్యోపనిషత్తు ,,	0	4
ఐతరేయోపనిషత్తు ,,	0	8
కేనోపనిషత్తు ,,	0	4
కైవల్యోపనిషత్తు ,,	0	2
కృష్ణోపనిషత్ ,,	0	2
గణపతి, దక్షిణామూర్తి, గాయత్రి ఉపనిషత్తులు ,,	0	3
గర్భోపనిషత్తు ,,	0	2
జాబాల్యుపనిషత్తు ,,	0	2
తైత్తిరీయోపనిషత్తు ,,	3	0
నిరాలంబోపనిషత్తు, తాత్పర్యము	0	2
పరమహంసోపనిషత్తు ,,	0	4
ప్రాణాగ్నిహోత్రోపనిషత్తు	0	3
బ్రహ్మోపనిషత్తు ,,	0	2
ముక్తికోపనిషత్తు ,,	0	8
మండలబ్రాహ్మణోపనిషత్తు ,,	0	3
యోగతత్త్వోపనిషత్తు ,,	0	3
వజ్రసూచికోపనిషత్తు ,,	0	2
వాసుదేవోపనిషత్తు ,,	0	2
శారీరకోపనిషత్తు ,,	0	8

వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రులు అండ్ సన్స్,
292, ఎస్ప్లనేడ్, చెన్నపురి.